

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Pratchett Terry\Pratchett Terry - Úžasná
Zeměplocha - 11 - Sekáč.pdb

PDB Name: Pratchett - UZ 11 - Sekac
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 3.3.2006
Modification Date: 3.3.2006
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Terry Pratchett

SEKÁČ

Morrisův tanec je známý na všech obydlených planetách mnohovesmíru.

Tančí se pod modrou oblohou, aby se oslavil nový život, který se rodí v půdě a pod hvězdami, protože je jaro a s trochou štěstí všechna voda v tuhém skupenství zase rozmrzne. Nutnost této události cítí dokonce i hlubokomořští živočichové, kteří nikdy neviděli slunce, a městští lidé, kteří mají s přírodními cykly a přírodou společné jen to, že svým Volem kdysi přejeli ovci.

V provedení mladých matematiků s rozčuchanými vousy, kteří ho většinou tančí v doprovodu amatérské tahací harmoniky a písni typu "Žena Tondy popeláře měla dneska nocleháře", je to záležitost naivně nevinná, ale až krutě brutální může být v podání souboru "Ninjobé Morrisova tance", jehož členové dokáží neuvěřitelné a strašlivé věci s obyčejným kapesníkem a malým zvonečkem.

Nikdy ho nikdo netančí správně.

Snad jen na Zeměploše, která je samozřejmě plochá a leží na hřbetech čtyř slonů, kteří cestují vesmírem na krunýři Velké A'Tuin, vesmírné želvy.

A dokonce i tam byste našli jen jediné místo, kde to dokáží opravdu správně. Je to v malé vesničce, vysoko v horách Beraní hlavy, kde se z generace na generaci předává malé a velké tajemství. Tam tančí muži v první jarní den, tančí kupředu i nazpět, pod kolena mají připevněny zvonečky a volné košile jim pleskají ve větru. Jezdí tam lidé a dívají se na ně. Pak se upeče býk a má se všeobecně za to, že je to příležitost, jak strávit s celou rodinou příjemný den v přírodě.

Jenže to není to tajemství.

Tajemství spočívá v tom druhém tanci.

A k tomu ještě nějakou dobu nedojde.

Slyšíme tikání, jaké vydávají hodiny. A hledíme, vždyť na obloze se pohybují hodiny svého druhu a z nich prýští tikání čerstvě ražených vteřin.

Koneckonců, je třeba přiznat, že ta věc na obloze jako hodiny tak trochu vypadá. Jenže ve skutečnosti je to přesný opak hodin a největší ručička oběhne kolem jen jednou.

Tam, pod zachmuřenou oblohou, se rozprostírá pláň. Je pokryta jemnými vlnitými křivkami, které by vám pravděpodobně připomínaly úplně něco jiného, kdybyste se na ně dívali odněkud hodně daleka, a kdybyste je skutečně zhlédli hodně daleka, byli byste velmi rádi, že jste od nich, abychom se vyjádřili přesně, hodně daleko.

Těsně nad plání se vznášely tři šedé postavy. Co byly přesně zač, to se nedá normální lidskou řečí popsat. Někteří lidé by je možná nazvali cherubíny, i když ani jedna z jejich tváří nebyla zdravě růžová. Mohli byste je zařadit i mezi ty, kdo dohlízejí na to, aby fungovala přitažlivost a vesmír byl patřičně oddělen od času. Říkejme jim tedy auditoři. Auditoři reality.

Byli zabrání do rozhovoru, který se ovšem odbýval beze slov. Nepotřebovali mluvit nahlas. Změnili prostě realitu tak, že jako mluvili.

Jeden řekl: Nikdy předtím se to nestalo. Dá se to vůbec provést?

Jeden řekl: Bude se to muset udělat. Objevila se nám tady osobnost. Osobnosti už jsou věci minulosti. Ted' přetrvávají jen síly.

Prohlásil to s určitou spokojeností.

Jeden řekl: Kromě toho... docházelo tady k nepravděpodobnostem. Kdekoliv máte osobnost, dochází k výkyvům. Známa věc.

Jeden řekl: Pracoval snad neúčinně?

Jeden řekl: Ne. Na to ho nechytíme.

Jeden řekl: V tom to právě je. To slovo "on". Stát se osobností znamená stát se neúčinným. Nechceme přece,

aby se nám to rozmohlo. Co kdyby si vyvinula osobnost třeba taková přitažlivost? Co kdyby se rozhodla, že bude mít ráda lidi?

Jeden řekl: Stejně by je nakonec drtila láskou.

Jeden řekl hlasem, který mohl být ještě chladnější, kdyby už teď neměl teplotu absolutní nuly: Ne.

Jeden řekl: Promiňte, to byl jen takový můj žertík.

Jeden řekl: Kromě toho občas o své práci přemýšlí. Takové úvahy jsou nebezpečné.

Jeden řekl: Tady nemohu mít žádné námítky.

Jeden řekl: Takže jsme dohodnutí?

Jeden, který jak se zdálo na něco myslel, řekl: Moment. Nepoužil jste před chvilkou osobní zájmeno "můj"?

Nevyvíjíte si náhodou osobnost, že ne?

Jeden řekl provinile: Kdo, my?

Jeden řekl: Kde je osobnost, tam vznikají nesváry.

Jeden řekl: Ano, ano, to je ryzí pravda.

Jeden řekl: Dobrá, příště si dávejte pozor.

Jeden řekl: Takže jsme dohodnutí?

Podívali se do Azraelovy tváře, která se črtala na obloze. Přesněji řečeno byla sama oblohou.

Azrael pomalu přikývl.

Jeden řekl: Výborně. Kde je to místo?

Jeden řekl: Jmenuje se to Zeměplocha. Pohybuje se vesmírem na hřbetě obrovské želvy.

Jeden řekl: Oh, zase jedno z těch míst! Já je nenávidím!

Jeden řekl: Už jste to udělal zas, řekl jste "já".

Jeden řekl: Ne! Ne! To jsem tedy neřekl! Nikdy jsem neřekl "já"! ...oh, do háje zelenýho...

Najednou postava vybuchla v plamenech a odhořela jako odhořelá pára nebo plyn, rychle, bez vedlejších účinků. Téměř vzápětí se objevila znovu a byla úplně stejná jako ta, co zmizela.

Jeden řekl: Ať je to pro vás poučení. Vypěstovat si osobnost - to znamená konec. A teď... pojďme.

Azrael pozoroval, jak rychle kloužou pryč.

Je těžké změřit myšlenky stvoření tak velkého, že kdyby existovalo v reálném vesmíru, daly by se jeho rozměry udávat jen s pomocí rychlosti světla. Teď otočil své gigantické tělo a očima, ve kterých by se mohly ztratit celé hvězdy, se snažil mezi myriádami světů zahlédnout ten plochý.

Ten na zádech želvy. Svět a zrcadlo světů - Zeměplocha.

Znělo to zajímavě. A Azrael, uvězněný biliony let, se ve svém vězení tak nudil!

Teď se ocitáme v místnosti, kde se budoucnost přelévá do minulosti zrníčky "teď".

Stěny jsou lemovány policemi plnými přesýpacích hodin. Nejsou tam však malé hodiny. Ne pětiminutky dobré k vaření vajec, jaké si můžete kdekoliv koupit na památku. Dostanete je obvykle připevněné k malému prkénku se jménem toho prázdninového zařízení, kde jste na základě vlastního svobodného výběru strávili dovolenou. Prkénko i hodiny většinou vyzdobil někdo, kdo má stejný smysl pro krásu jako nedovařený bramborový knedlík.

Není v nich dokonce písek. Jsou to vteřiny, které v nekonečném běhu mění bude v bylo.

Každé hodiny na sobě mají jméno.

Místnost je plná tichého, jemného šepotu životů lidí.

Jen si tu scénu představte...

A teď si k tomu všemu přidejte přibližující se zvukně klepání kosti na kamenné dlažbě.

Vaše pole viditelnosti zkříží tmavá postava a projde kolem nekonečných polic plných šustícího skla. Klep.

Klep. Tady jsou hodiny, jejichž horní polovina je téměř prázdná. Zvednou se kostnaté prsty a zamíří k nim. Vyjmou je z řady. A další. Vyjmout z řady. A ještě. A mnoho, mnoho dalších. Všechny musí pryč.

To všechno patří ke každodenní rutině. Nebo by patřilo, kdyby tady existovaly dny.

Temná postava trpělivě prochází podél polic. Klep. Klep.

Najednou se zastaví.

Zaváhá.

Protože tady stojí zlaté, velmi malé hodiny, ne větší než běžné kapesní přesýpací.

Ještě včera tady nebyly, lépe řečeno nebyly by, kdyby tady existovalo včera.

Kostnaté prsty se kolem nich sevřely a pozvedly je ke světlu.

Na základně mají malými velkými písmeny vyraženo jméno.

Jméno zní SMRT.

Smrt hodiny odložil a pak je zase zvedl. Písek času už byl samozřejmě v pohybu. Jen tak pro jistotu je pokusně obrátil. Písek pochopitelně proudil dál, sypal se jednoduše vzhůru. Smrt vlastně ani nic jiného nečekal.

To znamenalo, že kdyby tady byly nějaké zítřky, tak on už by se žádných nedočkal. Už ne.

Ve vzduchu za ním se něco pohnulo.

Smrt se pomalu otočil a oslovil nezřetelnou postavu, která se vznášela v šeru opodál.

PROČ?

Postava mu to řekla.

ALE TO... NENÍ TO SPRÁVNÉ.

Postava mu řekla: Ne, to je správné.

Smrtovi se na tváři nehnul jediný sval, protože tam žádný neměl.

ODVOLÁM SE VÝŠ.

Postava mu řekla, že on by měl první vědět, že tady není odvolání. Žádné odvolání. Nikdy.

Smrt' se nad tím zamyslel a pak řekl:

VŽDYCKY JSEM VYKONÁVAL SVÉ POVINNOSTI PODLE SVÉHO NEJLEPŠÍHO SVĚDOMÍ A VĚDOMÍ.

Postava se při vznášela blíž. Vzdáleně připomínala mnicha v šedém rouchu s kápí.

Postava mu řekla: My víme. A proto jsme se rozhodli, že ti necháme koně.

Slunce se blížilo k obzoru.

Nejkratší život na Zeměploše žily jepice, stvoření, kterým se to zřídka kdy podařilo natáhnout přes dvacet čtyři hodiny. Dvě z nejstarších poletovaly bezcílně sem a tam nad vodou pstruhového potoka a probíraly s několika mladšími členy večerního líhnutí historii.

"Jepice teď už zdaleka neuvidí slunce, na jaké byly zvyklé," řekla jedna z nich.

"To máte pravdu. Jo, za starejch dobrejch hodin, to bejvalo slunce! Bylo překrásně zlatožlutý. Ne jako tohle laciný červený zboží."

"Taky bývalo výš."

"To teda bejvalo. To máte pravdu."

"A nymfy a larvy měly k jepici alespoň trochu úcty."

"Jo, jo," přikyvovala druhá jepice horlivě.

"Já si myslím, že kdyby se mladé jepice v současných minutách chovaly jenom trošku líp, měly bychom slunce jako za starých hodin."

Mladší jepice jim vychovaně naslouchaly.

"Pamatuju si hodiny," začala jedna ze starých jepic, "kdy tady všude, kam jepice dohlédla, byla pole."

Mladší jepice se rozhlédly kolem.

"Ale ona jsou to pořád pole," nadhodila jedna z nich po chvíli opatrně.

"Jenže já pamatuju, že to byla lepší pole," prohlásila ostře stará jepice.

"Jo, jo," přikyvovala její družka. "A pásla se na nich kráva!"

"Bodejť! To je ono! Na tu krávu si dobře vzpomínám! Stála zrovínka támhle. Nějakých - no - čtyřicet padesát minut. Byla hnědá, to vím přesně!"

"V těchhle hodinách už takovou krávu neuvidíte."

"V těchhle hodinách už neuvidíte žádnou krávu."

"Co je to kráva?" zeptala se jedna z nově vylíhnutých jepic.

"Vidíte?" ušklíbala se starší triumfálně. "To jsou celá ta moderní efemeroptera." Pak se odmlčela. "Co jsme to dělaly, než jsme začaly mluvit o slunci?"

"Poletovaly jste bezcílně sem a tam nad vodou," napověděla jedna z mladších jepic. Alespoň tak to podle jejího názoru vypadalo.

"Ne, ještě před tím."

"Hm... vyprávěly jste nám o Velkém pstruhu."

"Aha, ano. Správně. Velký pstruh. To je ono. Tak podívejte, když budete celý život poctivé a hodné jepice a budete pěkně bezcílně poletovat nad vodní hladinou -"

"- a chovat se slušně ke starším a chytřejším -"

"- ano, a chovat se slušně ke starším, pak máte velkou naději, že Velký pstruh -"

Chňap.

Chňap.

"Co udělá?" zeptala se jedna z mladších jepic.

Odpověď se neozvala.

"Co pak udělá Velký pstruh?" zeptala se jiná jepice nervózně.

Pak se mladé jepice zadívaly na soustředné kruhy, které se rozbíhaly po vodní hladině.

"Svaté znamení!" řekla další jepice. "Pamatuji se, že o tom jsem slyšela vyprávět! Velké kruhy na vodě! To je znamení Velkého pstruha!"

Nejstarší z mladých jepic zamyšleně pozorovala vodu. Začala si uvědomovat, že jako nejstarší přítomná jepice má teď ona právo vznášet se nejnižší nad hladinou.

"Říká se," začala mladičká jepice, která se vznášela v nejvrchnější vrstvě hustého roje, který se trhaně pohyboval sem a tam, "že když pro vás přijde Velký pstruh, odeberete se do země, která přetéká... přetéká..." Jepice nenalézala slov. "Přetéká vodou," dokončila kulhavě.

"To by mě zajímalo," řekla nejstarší jepice.

"Musí tam být opravdu nádherně," uvažovala nahlas ta nejmladší.

"Oh? Proč myslíš?"

"Protože se odtamtud nikdo nechtl vrátit."

Nejdelší život na Zeměploše naopak žily proslulé Vypočítavé borovice, které rostly přímo na hranici věčného sněhu, vysoko v horách Beraní hlavy.

Vypočítavé borovice jsou jeden z mála příkladů zapůjčeného vývoje.

Většina druhů se vyvíjí sama a po svém, provádí to postupně podle okolností a podmínek, což je přesně to, co měla matka Příroda v úmyslu. To je velmi přirozené a přírodní a odpovídá to tajemným vesmírným cyklům, které se na

jaře ptají, co ten nebo onen dělal v zimě. Vesmírné cykly si totiž myslí, že není nad nějaký ten milion let klasického systému pokus - omyl a skutečně tvrdého zacházení a nesnáží; protože teprve ty dají jednotlivým druhům morální sílu, a některým dokonce skoro rovnou páteř.

Možná že se tahle teorie zdá v pořádku celým vývojovým druhům, ale z pohledu některých jedinců, kterých se to týká, je úplně jedno, jestli se vyvine v prase malý růžový býložravý ještěr nebo sám skutečný čuník.

Vypočítavé borovice se všem podobným potížím vyhnuly tím, že své vývojové starosti přenechaly ostatní zelenině. Borovicové semínko, které zapadne na jakékoliv místo na Zeměploše, okamžitě prostřednictvím morfologické rezonance nasaje nejvýhodnější místní genetický kód a vyroste v rostlinu, která dokáže nejlépe využít místní půdu a klima. Obvykle se jí daří mnohem lépe než místní vegetaci, kterou většinou bezohledně utiskuje.

Co však je na Vypočítavých borovicích nejzajímavější, je způsob, jakým počítají.

Když si tyto rostliny mlhavě uvědomily, že lidé dokáží odhadnout stáří podle počtu jejich letokruhů, došly jakýmsi zvláštním myšlenkovým postupem k názoru, že to je důvod, proč lidé stromy kácejí.

Takřka přes noc upravily svůj genetický kód a na jejich kmenech se zhruba v úrovni očí průměrně vysokého člověka objevila světlá čísla, která udávala jejich přesný věk. Za necelý rok jako rostlinný druh téměř vyhynuly kvůli náhlému rozvoji průmyslu na výrobu dřevěných ozdobně vyřezávaných domovních čísel. Přežilo jich jen několik v těch nejobtížněji dostupných místech Zeměplochy.

Šest Vypočítavých borovic v téhle skupině naslouchalo té nejstarší, jejíž věk, jak oznamovala čísla na jejím zvrásněném a pokřiveném kmeni, byl třicet jeden tisíc sedm set a třicet čtyři léta. Jejich rozhovor trval sedmnáct let, ale byl pravda, mírně uspěchaný.

"Pamatuju si dobu, kdy tady nebylo jediné pole."

Borovice se rozhlížely po tisících kilometrech okolní krajiny. Obloha blikala jako nepříliš vydařený zvláštní světelný efekt v druhořadém filmu o cestování časem. V pravidelných intervalech se objevoval sníh, chvilku ležel kolem a pak zase mizel.

"A co tady tenkrát bylo?" zeptala se nejbližší borovice.

"Led. Pokud se tomu dá říkat led. Tenkrát to byly skutečné ledovce. Ne jako ten led, co vidíte dneska - jedno roční období tady je a pak zase není. Tenkrát tady byl led celou věčnost."

"A kam potom zmizel?"

"Odešel."

"A kam odešel?"

"Kam všechny věci odcházejí? Všechno vždycky najednou zmizí nebo odejde."

"Páni! Tohle byla docela síla!"

"Co bylo síla?"

"Ta zima, co teď zrovna skončila."

"Tomu říkáš zima? Když já byla malou borovičkou, mívali jsme zimy, až -"

Strom nejednou uprostřed věty zmizel.

Ostatní borovice několik let rozpačitě mlčely a pak jedna z nich řekla: "Kam odešla? Jen tak! V jednom dni tady stojí, a v druhém je najednou tatam!"

Kdyby byly stromy lidmi, byly by borovice rozpačitě přešlapovaly z nohy na nohu.

"Tohle se prostě stává, děvčata," prohlásila jedna z nich opatrně. "Tě už je líp. Dostala se na mnohem lepší místo, to si buďte jisté. Byla to skvělá borovice."

Jedna z mladých borovic, které bylo teprve pět tisíc sto jedenáct let, se zeptala: "A na jaké lepší místo?"

"Nejsme si tak docela jisté," odpověděla další ze skupiny. Nejistě se otřásla pod nápořem týden trvající bouře.

"Ale myslíme si, že to má něco společného s... pilinami."

A protože stromy nebyly schopné vnímat nic, co trvalo méně než jeden den, zvuk seker a pil v životě nezaslechly.

Rumpál Žička, nejstarší mág v celém sboru Neviditelné univerzity -

- v tom domově magie, sídle kouzelných společností a místě opulentních večeří -

- věděl, že musí umřít.

Svým křehkým a roztřeseným způsobem to věděl.

Jenže na druhé straně, říkal si v duchu, když na proslulém kolečkovém křesle z umně zdobené litiny chřestil po hrbolatém dláždění ke své pracovně, umístěné v přízemí, všeobecně vzato, každý věděl, že musí jednou umřít, dokonce i obyčejní lidé. Nikdo netušil, kde se člověk pohybuje, než se narodí, ale když už jste se jednou narodili, stačilo vám pár let, abyste pochopili, že jste na tu cestu dostali zpáteční jízdenku, a navíc ještě procvaknutou.

Ale mágové to opravdu věděli. Samozřejmě ne v případech, že se jednalo o násilnou smrt nebo smrt nešťastnou náhodou, ale když šlo o ten základní jednoduchý případ, kdy se váš život prostě sám od sebe sesype, pak... prostě a jednoduše jste to věděli. Všeobecně to tušení přicházelo natolik včas, že jste stihli vrátit knihy do knihovny, dát si vyčistit svůj nejlepší tmavý oblek a vypůjčit si od přátel co největší sumu peněz.

Rumpáloví bylo sto třicet. Zdálo se mu, že většinu života prožil jako stařec. Měl dojem, že je to od života pěkně sprosté.

A nikoho to nezajímalo. Zmínil se o tom minulý týden v mágorlíku, a nikdo nezareagoval ani slovem. A dnes při obědě na něj sotva promluvíli. I jeho takzvaní přátelé se mu vyhýbali, a to se ani nepokoušel vypůjčit si od nich peníze.

Bylo to, jako když máte narozeniny a všichni na ně zapomenou, jenže mnohem horší.

Zemře úplně osamocený a všem to bude jedno.

Vrazil kolem křesla do dveří, vjel do temné místnosti až ke stolu a začal hmatat po křesadle.

To byla další taková věc. V dnešních dnech už křesadla používal málokdo. Všichni kupovali ty smrduté žluté zápalky, které vyráběli alchymisté. Rumpál s tím nesouhlasil. Oheň byl důležitý. Nebylo správné zapálit ho jen tak, škrt, a už to hoří! Kam se poděla veškerá úcta? Ti dnešní lidé jsou hrozní, všichni pořád někam spěchají a... ano, a ten oheň. Za starých časů býval oheň mnohem teplejší. Ty ohně, co dělají dneska? Ty vás nezahřejí, dokud si nesednete skoro do nich. Musí to být dřevem... určitě je taky mizerné. Všechno je poslední dobou nějaké mizerné. Takové řidší. Slabší. Bez chuti. V ničem není ten správný život. A dni jsou taky kratší.

Hmm. Něco se na nich pokazilo. Nejsou to prostě ty staré dny. Hmm. Každý z nich trvá celou věčnost, což je divné, protože dny v množném čísle letí jako splašené.

Po stotřicetiletém mágovi už toho lidé příliš mnoho nechtějí a Rumpál Žička si zvykl zasedat k jídelnímu stolu před každým jídlem o dvě hodiny dřív, jen aby si ukrátil čas.

Nekonečné dny pádící šíleným tempem. Nedává to vůbec smysl. Hmm. S prominutím, ani už vám to nemyslí jako za starých časů.

A taky dovolili, aby teď celou univerzitu vedli takoví mladíci! Za našich dnů stáli v čele ústavu skuteční mágové, mohutní objemní mužové, stavění jako obchodní barkasy, ten druh mágů, ke kterým jste mohli vzhlízet. Pak najednou všichni někam zmizeli a kolem Rumpála se začali objevovat ti mladíci, z nichž většina měla dokonce ještě několik vlastních zubů. Jako ten mládenec Výsměškovice. Rumpál si na něj pamatoval docela přesně. Křestní jméno Vzoremil. Hubený chlapec, odstávající uši, nikdy neměl pořádně utřený nos a první noc ve společné ložnici brečel a volal maminku. Byl namočený v každé lumpárně. Někdo se Rumpálovi nedávno pokusil namluvit, že Výsměšek se stal arcikancelérem. Hmm. Tak padlý na hlavu ještě není, aby jim uvěřil všechno.

Kde je to zatracené křesadlo? Třesou se mi prsty... Za starých časů jsme mívali lepší prsty.

Někdo odkryl rozsvícenou lucernu, čísi ruka mu do tápajících prstů vsunula sklenici s pitím.

"Překvapení pro vás!"

Smrt'ův dům obsahuje kromě jiných místností i velkou vstupní halu, již dominují obrovské hodiny s kyvadlem v podobě čepele, ale bez ručiček, protože v domě Smrtě neexistuje žádný jiný čas než teď. (Některé teď bylo samozřejmě dřív než teď, které je teď, ale pořád to bylo teď. Jenom o něco starší.)

Kyvadlo je čepel tak dokonalá, že kdyby ji viděl Edgar Allan Poe, vzdal by to a začal znovu jako trhovce s krevetami. Kýve se sem a tam se slabým svišš svišš a jemně odkrajuje tenoučké plátky ze šrůtku věčnosti.

Smrt' se prokradl kolem hodin a vstoupil do pochmurného šera své pracovny. Tam na něj čekal Albert, sloužící a kuchař v jedné osobě, s připraveným ručníkem a pérovým oprašovačem.

"Dobrý den, pane."

Smrt' tiše usedl na velkou židli. Albert mu přes kostnatá ramena přehodil ručník.

"Tak se nám udělal další překrásný den," začal společensky.

Smrt' mlčel.

Albert opatrně vyklepal hadřík na leštění a stáhl Smrt'ovi z hlavy kápi.

ALBERTE.

"Pane?"

Smrt' vytáhl ze záhybů svého pláště malé zlaté přesýpací hodiny.

VIDÍŠ TOHLE?

"Jistě, pane. Velmi hezké. V životě jsem takové neviděl. Čípak jsou."

MOJE.

Albertovy oči se bleskově stočily stranou. Na jednom rohu Smrt'ova stolu stály velké hodiny v černém stojánu. Nebylo v nich ani zrnko písku.

"A já myslel, že vaše jsou támhlety," řekl.

BYLY. TEĎ JSOU MOJE TYHLE. DÁREK NA ODCHODNOU. OD SAMOTNÉHO AZRAELA.

Albert mlčky zíral na předmět ve Smrt'ově ruce.

"Ale to přece... vždyť... ten písek, pane! On se sype."

PŘESNĚ TAK.

"Ale to znamená... Tedy myslel jsem...?"

TO ZNAMENÁ, ALBERTE, ŽE JEDNOHO DNE SE TEN PÍSEK DOSYPE.

"Já vím, pane, ale... vždyť vy... myslel jsem, že čas je něco, co se týká jen těch ostatních. Víte, co myslím? Ale vás ne!" Na konci věty Albertův hlas doslova žadonil.

Smrt' si stáhl ručník z ramen a vstal.

POJĎ SE MNOU.

"Vždyť vy jste Smrt', pane" úpěl Albert a šouravým krokem spěchal za vysokou postavou, která vyšla z pracovny. "Není to nějaký žert, pane?" dodal s nadějí v hlase. Smrt' prošel halou a dal se dlouhou chodbou vedoucí ke stáji.

MÁM DOJEM, ŽE SMYSLEM PRO HUMOR JSEM SE PRÁVĚ NEPROSLAVIL.

"No dobrá, já vím, nechtěl jsem se vás dotknout. Ale koukněte, vy přece nemůžete umřít, protože jste Smrt', musel byste navštívit sám sebe, vždyť by to bylo jako s tím hadem, který si požírá svůj vlastní ocas -"

UŽ JE TO TAK, JEDNODUŠE UMŘU. NENÍ ODVOLÁNÍ.

"Ale co potom bude se mnou?" zeptal se Albert. V jeho slovech probleskovala hrůza jako slunce, na které se

díváte řídkým stromořadím.

NASTOUPÍ NOVÝ SMRT'.

Albert se narovnal.

"Nemyslím, že bych dokázal sloužit jinému pánu," prohlásil.

V TOM PŘÍPADĚ SE MŮŽEŠ VRÁTIT NA ZEM. DÁM TI PENÍZE. BYL JSI VŽDYCKY DOBRÝ A VĚRNÝ SLUŽEBNÍK, ALBERTE.

"Jenže když se vrátím nazpět -"

ANO, přikývl Smrt'. ZEMŘEŠ.

Ocitli se v teplém šeru koňské stáje a Smrt'ův bílý kůň zvedl hlavu od žlabu a tiše zaržal na přivítanou. Jmenoval se Truhlík. Byl to skutečný kůň, nejen z kostí, ale i z masa. V minulosti Smrt' vyzkoušel ohnivé koně a koně-kostry a zjistil, že jsou většinou nepraktičtí, zvláště ti ohniví, kteří měli sklony podpálit si sami pod sebou podestýlku a pak stáli uprostřed plamenů a tvářili se užasle.

Smrt' stáhl z háku na stěně sedlo a podíval se na Alberta, který prožíval pravá duševní muka.

Než by zemřel, zavázal se Albert zhruba před tisícem let, že bude raději sloužit Smrt'ovi. Nebyl nesmrtelný, přirozeně, jenže skutečný čas do Smrt'ovy malé soukromé říše nesměl. Existovalo tam jen věčné proměnlivé teď, ale to trvalo velmi dlouho. V reálném čase zbývaly Albertovi necelé dva měsíce a on lpěl na každém dni jako lakomec na zlatém prutu.

"Ehm, totiž, víte... já..." začal. "Chtěl jsem říct -"

BOJÍŠ SE ZEMŘÍT?

"To není v tom, že bych... víte, já jsem vždycky... není to tak jednoduché, víte, život je zvyk, kterého se člověk velice těžko zbavuje..."

Smrt' ho zvědavě pozoroval, jako by pozoroval brouka, který spadl na krovky a nemůže se obrátit.

Nakonec se Albert ponořil do hlubokého mlčení.

ROZUMÍM, řekl Smrt' a sundal z dalšího háku Truhlíkovu ohlávku.

"Tak mi to připadá, že vám to vůbec nevadí! Vy chcete vážně umřít."

ANO. BUDE TO VELIKÉ DOBRODRUŽSTVÍ.

"Myslíte? A nemáte strach?"

NEVÍM, CO JE TO STRACH.

"No, mohl bych vám to ukázat, jestli chcete," zkusil to Albert opatrně.

NE. RÁD BYCH SE TO NAUČIL SÁM. PĚKNĚ SI TO VŠECHNO VYZKOUŠÍM OSOBNĚ. KONEČNĚ.

"Pane..., když odejdete... objeví se nový -?"

NOVÝ SMRT' SE ZRODÍ Z MYSLÍ ŽIVÝCH, ALBERTE.

"Aha." Vypadalo to, že se Albertovi ulevilo. "A nevíte náhodou, jaký je a jak bude vypadat?"

NE.

"Možná že by nebylo od věci, kdybych tady trochu poklidil, připravil soupis inventáře a takové ty věci, co říkáte?"

SKVĚLÝ NÁPAD, řekl Smrt' tak laskavě, jak to jen dokázal. AŽ UVIDÍM NOVÉHO SMRTĚ, SRDEČNĚ TĚ DOPORUČÍM.

"Oh. Takže vy se s ním sejdete?"

JISTĚ. ALE TEĎ UŽ MUSÍM JET.

"Cože? Tak brzo?"

JISTĚ. NESMÍM PLÝTVAT ČASEM. Smrt' upravil sedlo na Truhlíkově hřbetě, pak se otočil a pyšně podržel Albertovi pod zahnutým nosem malé hodiny.

VIDÍŠ? MÁM SVŮJ VLASTNÍ ČAS! Albert před ním nervózně ustoupil. "Když ho teď máte, co s ním chcete dělat?" zeptal se.

Smrt' vysedl na koně. UTRATÍM HO.

Partý byla v plném proudu. Obrovský nápis "Stotřicítka věc je jistá, Rumpál už se k smrti chystá!" se v tom horku trochu roztekl. Věci už pomalu dospěly tak daleko, že k pití nebylo nic jiného než punč a k jídlu jakási podivná žlutá omáčka s vysoce podezřelými plackami a nikomu to nevadilo. Mágové spolu navzájem švitořili s nucenou veselostí lidí, kteří se vidí celý den, a teď se ještě ke všemu musí sejít i večer.

Ve středu všeho dění seděl Rumpál Žička s objemnou sklenicí rumu a klaunskou čepičkou na hlavě. Měl slzy na krajíčku.

"Opravdický večírek na rozloučenou," mumlal neustále dokola. "Od té doby, co odešel starý Škrabal Frcnožka, jsem nezažil jedinou. To bylo, hmm, myslím v roce Vyhrožujícího toho, hmm, delfína. Myslel jsem si, že na tyhle večírky už všichni dávno zapomněli."

"Knihovnik prošel několik knih a našel nám o večírcích všechno," řekl kvestor a ukázal na obrovského orangutana, který se právě pokoušel zatroubit na papírovou trumpetku. "On taky připravil banánovou omáčku. Doufám, že ji už brzo někdo dorazí."

Naklonil se k Rumpálovi.

"Můžu vám donést ještě talířek bramborového salátu?" řekl tím hlasitým bodrým tónem, jakým se mluví na blázny a staré nahluchlé lidi.

Rumpál si přiložil k uchu roztřesenou ruku.

"Cože? Co říkáš?"

"Salát! Ještě další salát?"

"Ne, díky."

"A co takhle ještě jednu klobásku?"

"Hé?"

"Klobásku!"

"Mám po nich v noci hrozné větry," zamyslel se Žička. Chvilku váhal, ale pak si jich vzal pět.

"Ehm," začal opatrně kvestor, "nevíte náhodou kdy -?"

"Hé?"

"Čas! Kdy asi?"

"V půl desáté," odpověděl Rumpál Žička hned, i když dost nesrozumitelně.

"To je skvělé," řekl kvestor. "Alespoň budete mít zbytek večera, hm, tedy jaksi... volno."

Rumpál se začal přehrabávat v tajemných hlubinách svého křesla, které bylo pravým hřbitovem starých polštářků, olámaných knih a prastarých, napůl ocumlaných bonbonů. Nakonec odněkud vytáhl malou knížečku v zelených deskách a strčil ji kvestorovi do ruky.

Kvestor ji obracel sem a tam, ale pak si všiml, že na přední straně desek je vybledlým inkoustem napsáno "Rumpál Žička - Můj deníček." Dnešní datum bylo založeno proužkem kůže odkrojené z anglické slaniny.

Pod nadpisem "nezapomeň" bylo napsáno "umřít".

Kvestorovi to nedalo, aby neotočil na následující stránku.

Ano. Pod zítřejším datem a nadpisem "nezapomeň" bylo napsáno "znovu se narodit".

Pohledem sklouzl k malému konferenčnímu stolu u stěny pokoje. Navzdory skutečnosti, že byla místnost plná lidí, kolem stolu bylo volné místo, jako by to bylo jakési soukromé místečko, které se nikdo neodvažoval obsadit. V instrukcích pro obřad večírku na rozloučenou byla zvláštní zmínka, která se výslovně týkala stolu. Byl prostřen černým ubrusem, na kterém bylo zlatem vyšito několik magických symbolů. Ležel na něm talířek, na němž byl výběr nejlepších jednohubek. Stála tam sklenka s vínem. Po dosti vzrušené debatě mezi mágy na něj ještě přidali papírovou karnevalovou čepičku.

Celá společnost se pomalu zklidňovala a na většině tváří bylo vidět výraz očekávání.

Kvestor vytáhl z kapsy hodinky a s cvaknutím otevřel víčko. Byly to ty nové, módní hodinky s ručičkami. Ukazovaly čtvrt na deset. Zatřásl s nimi u ucha. Pod dvanáctkou se otevřel malý poklop, z něj vystrčil hlavu miniaturní démonek a zaskřehotal fistulkou: "Vykašlete se na to, šéfe. Šlapu, jak nejrychleji umím!"

Kvestor zavřel hodinky a zoufale se rozhlédl kolem. Jak se zdálo, nikdo ze společnosti se nedral o to, přiblížit se k Rumpálu Žičkovi blíže než na nějaký ten metr. Kvestor cítil, že zůstalo na něm, aby s Rumpálem vedl společenskou konverzaci. Prozkoumal dostupná témata, ale zjistil, že každé představuje určitý problém.

Rumpál Žička mu nakonec pomohl z rozpaků sám.

"Přemýšlím o tom, že se zpátky na svět vrátím jako žena," nadhodil.

Kvestor několikrát naprázdno otevřel a zavřel ústa.

"Už se na to moc těším," pokračoval Žička. "Myslím si, hmm, že to bude velká psina."

Kvestor v duchu rychle probral svá krátká konverzační témata, která měla něco společného s ženami. Nakonec se naklonil k Rumpálovu svrasklému uchu.

"A nemusí ženské dělat spoustu toho," zoufale v duchu zatápal po správném výrazu, "praní? A taky musí stlát a vařit a všechny tyhle věci?"

"No, tak při tom životě, jaký mám na mysli já, hmm, určitě ne," odpověděl Rumpál pevně.

Kvestor rychle zavřel ústa. V tom okamžiku zabušil arcikancleř lžící do stolu.

"Bratři -" začal, když nastalo něco, co nemělo daleko k tichu. To vyvolalo novou vlnu veselého jásotu a výkřiků.

"- jak všichni víte, jsme tady proto, abychom oslavili, ehm, odchod -" něco nervózního smíchu, "- našeho starého přítele a kolegy Rumpála Žičky. Víte, když tak tady dnes večer vidím sedět starého Rumpála, připomnělo mi to tu historku o krávi, která měla tři nohy dřevěné. Ale abych začal od začátku: byla jednou jedna kráva -"

Kvestor se v myšlenkách zatoulal jinam. Tu historku znal. Arcikancleř pravidelně zbreptal pointu a kromě toho měl kvestor stejně na mysli jiné věci.

Čas od času se ohlédl k malému stolu.

Kvestor byl velmi hodný, i když nervózní člověk a svou práci měl skutečně rád. Kromě jiného ji žádný jiný mág nechtěl dělat. Mnoho mágů by se chtělo stát například arcikancleřem nebo hlavou jednoho z osmi magických řádů, ale ani jeden nestál o to, strávit většinu času v kanceláři pročitáním spousty papírů a sčítáním jednotlivých položek. Veškeré provozní papíry celé univerzity se shromažďovaly v kvestorově kanceláři, což sice znamenalo, že chodil spát k smrti unavený, ale na druhé straně spal tvrdě a klidně a nemusel každý večer pečlivě protřepávat noční košili, zda v ní náhodou nemá škorpiona.

Zabití mága vyššího řádu byl známý a běžně používaný způsob, jak postoupit výš. To znamená, že pokud by se objevil někdo, kdo by chtěl zabít kvestora, musel by to být někdo, kdo se dostával nad úhledně seřazenými sloupci čísel do tichého vytržení, a takoví lidé vraždí málokdy.

Vzpomněl si na své dětství, které prožil daleko v horách Beraní hlavy. Na každý svátek Prasečí hlídky odkládali on a jeho sestra sklenku vína a koláč pro Otce selátek. Tenkrát byly věci jiné. Byl mnohem mladší, hloupější a šťastnější.

Tak například nevěděl, že z něj jednou bude mág a že spolu s ostatními mágy odloží sklenku vína, koláč, kus dosti podezřelého kuřete v těstíčku a papírovou karnevalovou čepičku pro...

...někoho úplně jiného.

Když byl malý, pořádaly se taky na svátek Prasečí hlídky dětské veselice. Ty se řídí určitými pravidly. Vždycky ve chvíli, kdy už děti téměř omdlávají napětím, řekne některý z dospělých tajemně: "Tak mám dojem, že k nám každou chvilku zajde velmi zvláštní host!" A skoro v tomtéž okamžiku se ozve podezřelý cinkot prasečích zvonečků za oknem a dovnitř vejde...

...a dovnitř vejde...

Kvestor zavrtěl hlavou. Býval to samozřejmě něčí dědeček s nalepenými falešnými vousy. Nějaký veselý starý brach s pytlím hraček na zádech, který si rychle oklepával sniž z bot. Někdo, kdo vám něco dal.

Zatímco dnes v noci...

Možná že to starý Rumpál cítil jinak. Po nějakých sto třiceti letech života může mít i smrt určitá plus. Možná že by i vás v tomhle stáří zajímalo, co bude dál.

Arcikancelérova pokulhávající anekdota se konečně dovlekla k milosrdnému konci. Shromáždění mágové se z povinnosti zasmáli a pak se pokoušeli pochopit, v čem byla pointa.

Kvestor vrhl nenápadný pohled na své hodinky. Bylo devět dvacet.

Promluvil Rumpál Žička. Jeho řeč byla dlouhá, hlasitá a neměla hlavu ani patu. Zešíroka se rozhovořil o starých, zlatých časech a zdálo se, že je přesvědčen o tom, že přítomná společnost se skládá z lidí, které dobře znal, i když mnozí z nich vymřeli už před padesáti lety. Ale na tom nezáleželo, protože většina mágů si vypěstovala zvyk starého Rumpála neposlouchat.

Kvestor nedokázal odtrhnout oči od hodinek. Zevnitř se ozývalo tiché skřipění pedálů, na nichž si démonek trpělivě prošlapával cestičku k věčnosti.

Devět dvacet pět.

Kvestor přemýšlel, jak se to asi stane. Je možné, že nejdřív zaslechnou - Tak mám dojem, že k nám každou chvilku zajde velmi zvláštní host! - klapot podkov venku na dláždění?

Otevrou se dveře, nebo návštěvník projde zavřenými? To je hloupá otázka. Byl přece proslulý tím, že dokázal proniknout i do těch nejlépe střežených, zabezpečených, nebo dokonce zapečetěných míst. Nebo spíš hlavně tam. Zkuste se někde neprodyšně zapečetit a je to jen otázka času.

Kvestor doufal, že On použije dveře normálním způsobem. Kvestorovy nervy byly i tak napjaté k prasknutí.

Konverzace víc a víc skomírala. Jak si kvestor všiml, kromě něj pozoroval po očku dveře přinejmenším další tučet mágů.

Rumpál se ocitl ve středu prázdného kruhu, který se velmi ohleduplně zvětšoval. Nikdo se mu prakticky nevyhýbal, bylo to prostě tím, že náhodný Brownův pohyb, ke kterému v místnosti docházelo, odváděl všechny pomaličku stále dál.

Mágové Smrtě vidí. A když umírá mág, musí se Smrt' dostavit osobně a doprovodit ho na onen svět. Kvestor jenom nemohl přijít na to, proč se něco takového považuje za výsadu -

"Tak by mě zajímalo, proč jste všichni nervózní a proč z vás polovina zírá na dveře," zvolal vesele Rumpál.

Kvestor znovu otevřel hodinky.

Poklůpek pod dvanáctkou se prudce nadzvedl.

"Nemůžete toho fakt nechat, šéfe?" zaskřehotal časoskrět popuzeně. "Plete mě to při počítání!"

"Promiň," sykl kvestor. Bylo devět dvacet devět.

Arcikancelěř postoupil kupředu.

"Takže sbohem, Rumpále," řekl a potřásl starci pergamenovou rukou. "Tahle stará barabizna bez tebe už nikdy nebude to samé," dodal.

"Nevím, co si bez vás počnem," dodával vděčně kvestor.

"Hodně štěstí v novém životě," připojil se děkan. "Kdybys měl náhodou cestu kolem a vzpomněl si, kým jsi býval, zastav se!"

"Ne abyste se k nám choval jako cizí, slyšíte?" řekl arcikancelěř.

Rumpál Žička přátelsky pokyvoval. Ne že by slyšel, co mu říkají. Přikyvoval jen tak, z všeobecného principu.

Mágové se jako jeden muž otočili ke dveřím.

Poklůpek pod dvanáctkou se zvedl.

"Bim, bim, bani, bim," oznámil pididémon. "Cink-cink, bam, bim, bim."

"Cože?" vytřeštil na něj zmatený kvestor oči.

"Bylo devět hodin třicet minut," přeložil démonek.

Mágové se obrátili k Rumpálu Žičkovi. Většina z nich měla na tvářích mírně vyčítavý výraz.

"Proč všichni tak koukáte?" rozhlížel se.

Vteřinová ručička hodinek se slabým zaskřipěním znovu rozeběhla kupředu.

"Jak se cítíte?" zeptal se děkan hlasitě.

"Nikdy jsem se necítil líp," usmál se Žička. "Nezbyla náhodou, hmm, ještě trocha toho rumu?"

Shromáždění mágové pozorovali, jak si nalévá do sklenice velmi štědrá dávku.

"S takovým pitím by se mělo zacházet opatrněji," řekl nervózní děkan.

"Na zdraví!" zvolal rozjařeně Rumpál.

Arcikancelěř zabubnoval prsty na stůl.

"Pane Žičko," naklonil se kupředu, "Jste si naprosto jist?"

Rumpál si ta slova ovšem vyložil díky arcikancelěrově výrazu úplně jinak. "To víte, že chci ještě něco jíst. Ne že bych ty placičky považoval za nějak zvláštní dobrotu, koneckonců, co je zvláštního na tvrdých sušenkách,

namočených do ulepené sladké břečky, že? Teď bych si tak nejradši dal pěkně propečenou masovou pastičku pana Kolíka -"

A umřel.

Arcikancleř se rozhlédl po okolních mázích, přešel po špičkách ke kolečkovému křeslu a opatrně uchopil hubenou ruku prokvetlou modrými žilkami, aby zkusil puls. Pak zavrtěl hlavou.

"Tak takhle bych chtěl taky umřít," řekl děkan.

"Cože? Chtěl bys umřít ve chvíli, kdy budeš blábolit nesmysly o těch strašlivých věcech, které prodává Kolík Aťsepícnu?"

"Ne, myslel jsem tu chvilku potom."

"Počkejte. Počkejte!" řekl arcikancleř. "Tady není něco v pořádku, abyste věděli. Podle tradice se má Smrt' při úmrtí mága dostavit osobně -"

"Třeba měl moc práce," pospíšil si kvestor.

"Určitě," přidal se k němu děkan. "Slyšel jsem, že někde kolem Quirmu řadí strašlivá chřipková epidemie."

"Nezapomeňte taky na tu strašlivou bouři, co byla včera v noci," přiložil si polínko i lektor katedry Zaniklých run.

"No jistě, a navíc máme jaro a to se všude na horách trhají laviny."

"A taky se šíří nákazy."

Arcikancleř si zamyšleně promnul bradu.

"Hmm," řekl nakonec.

Trollové si jako jediní ze všech žijících tvorů na světě myslí, že čas ubíhá od konce k začátku. Jestliže znáte svou minulost a budoucnost nikoliv, říkají, pak se musíte dívat špatným směrem. Všechno živé prochází životem od konce k začátku. V zásadě je to velmi zajímavá myšlenka, když si uvědomíte, že s ní přišla rasa, jejíž příslušníci tráví větší část svého života tím, že se navzájem tlučou do hlavy kamenem.

Ale ať už je to tak nebo onak, každé živé stvoření, člověk, zvíře nebo strom, vlastní určitou dávku času.

Truhlík se Smrtěm klusal dolů hustými temnými mračny.

Teď měl svůj přiděl času i Smrt'.

Nejlepší čas jeho života.

Rumpál Žička nahlédl do tmy.

"Haló?" řekl. "Haló! Je tady někdo? Holá hej!"

Zaslechl jen vzdálené smutné sténání, jako když se vítr prohání v ústí tunelu.

"Tak vylezte, vylezte konečně, ať jste se schoval kdekoliv," pokřikoval Rumpál a hlas se mu třásl nepřírozenou veselostí. "Nebojte se. Já se na to docela těším!"

Tleskl nehmotnými rukama a zammul si je v hraném nadšení.

"Tak se pohněte. Někteří z nás před sebou mají nové životy," upozorňoval.

Temnota zůstávala netečná. Neobjevil se v ní jediný tvar, nezazněl jediný zvuk. Byla to nekonečná beztvará hlubina. Duch Rumpála Žičky bloudil po tváři temnoty.

Nakonec zavrtěl hlavou. "Tak mám pocit, že mě někdo pěkně vyšplouchnul," zabručel nakonec. "Podle mě to ale není správné!"

Jeho duch se chvíli potuloval kolem, a když se nic nedělo, došel k názoru, že je to zbytečné, a zamířil k jedinému domovu, který vlastně znal.

Byl to příbytek, ve kterém přebýval celých sto třicet let. Jeho schránka už ho zpět nečekala a vstupní brány kladly dosti rezolutní odpor. Na to, abyste překonali podobnou věc, musíte být buď velmi silný, nebo velmi odhodlaný, jenže Rumpál Žička byl více než jedno století mágem. Kromě toho to bylo něco, jako když se vloupáte do svého vlastního domu, do starého rodinného majetku, ve kterém jste žili celé roky.

Krátce řečeno, Rumpál Žička se vrátil zpět k Rumpálu Žičkovi.

Mágové nevěří na bohy, stejně jako obyčejní lidé nevěří třeba na stoly. Oni vědí, že bohové jsou, že existují z určitého důvodu, a rádi jim přiznají jejich místo v dobře organizovaném vesmíru. Jednoduše nevidí důvod k nějakému zdůrazňovanému věření, nepovažují za nutné chodit kolem a volat "ó, velký stole, bez nějž bychom byli ničím". Bohové buď jsou, ať už na ně věříte nebo ne, nebo existují jen jako předmětné vyjádření vaší víry, a v tom i onom případě si toho vůbec nemusíte všimnout a šetřit si kolena na stáří.

Přesto je ve Velké síni Neviditelné univerzity malá kaple, protože i když mágové v zásadě vyznávají filozofický názor, který jsme uvedli výše, nemůže z vás být úspěšný mág, když děláte na bohy dlouhý nos. Nezáleží na tom, zda fungují v nehmotném nebo přeneseném slova smyslu. Protože i když mágové na bohy nevěří, jsou si jistí, že bohové v bohy věří.

Právě v té kapli teď leželo tělo Rumpála Žičky. Univerzita nařídila, že tam musí tělo každého mága ležet čtyřicet hodin. Tohle nařízení bylo vydáno po té ostudné události s Cimprdlíkem Strukodojem, přezdívaným Hecíř, ke které došlo před třiceti lety.

Tělo Rumpála Žičky otevřelo oči. Na podlaze kaple zazvonily dvě mince.

Ruce, zkřížené na hrudi, se otevřely.

Rumpál zvedl hlavu. Nějaký pitomec mu zapíchl do břicha lilii.

Oči se mu stočily stranou. U hlavy mu z každé strany hořela jedna svíce.

Zvedl hlavu ještě o něco výš.

U nohou spatřil další dvě svíčky.

Díky bohu za starého Strukodoje, pomyslel si. Nebýt jeho, zíral bych teď zespoda na víko rakve vyrobené z laciné borovice.

To je ale psina, pomyslel si. Já myslím. A naprosto jasně.

Ohó!

Rumpál si zase lehl a cítil, jak jeho duch naplňuje tělo, jako roztavený žhavý kov naplňuje formu. Temnotou jeho mozku se začaly míhat dobřela rozpálené myšlenky a pobízely líné neurony k pohybu.

Když byl ještě naživu, nikdy to tak skvěle nebylo.

Ale já nejsem mrtvý.

Nejsem ani mrtvý, ani živý.

Tak nějak neživý.

Nebo nemrtvý.

Páni, kámo...

Prudce se posadil. Svaly, které už posledních sedmdesát nebo osmdesát let pořádně nefungovaly, zasténaly přetížením. Poprvé v životě - pozor! opravil se, raději řeknu poprvé za svou existenci - byl Rumpál Žička plně pod kontrolou Rumpála Žičky. A Rumpál Žička se rozhodl, že se od nějaké hromádky svalů nedá omezovat.

Tělo teď vstalo. Kolena ještě chvíli vzdorovala, ale nedokázala odporovat děsivému náporu síly vůle, stejně jako nedokáže komár vzdorovat plameni letlampy.

Dveře kaple byly zamčené, ale Rumpál snadno zjistil, že mu stačí jen tak na ně zatlačit a zámek se začal vytrhávat ze dřeva, a když sevřel kliku, zůstaly v masivním kovu jeho otisky prstů.

"Ježkovy oči," zasténal.

Vymanévroval do chodby. Vzdálený cinkot nádobí a příborů a tlumený bzukot hlasů dával tušit, že ve Velké síni se odbývá jedno ze čtyř pravidelných univerzitních jídel.

Zamyslel se nad tím, jestli může jíst, když je mrtvý. Asi ne, řekl si nakonec.

Ale dokázal by vůbec jíst? Ne že by měl hlad. Bylo to jen v tom, že... byl ve stavu, kdy věděl, že myšlení, chůze a veškerý pohyb jsou jenom otázka pošimrání určitých nervových vláken, ale jak, u všech všudy, funguje takový žaludek?

Rumpáloví začalo docházet, že lidské tělo není řízeno mozkiem, i když ten si většinou myslí něco jiného. V praxi je tělo řízeno více než tuctem složitých automatických systémů, které tikají a bzučí s takovou dokonalostí, že si jejich přítomnost nikdo neuvědomuje, dokud se neporouchají.

Prozkoumal se z kontrolního stanoviště v mozku. Prohlédl si tichou chemickou továrnu svých jater s tím samým pocitem zmaru, jaký by zažil výrobce kanoí, který by si prohlížel kontrolní místnost supertankeru řízeného počítačem. Odhalení tajemství ledvin vyžadovalo od Rumpála zvládnutí dokonalé ledvinové kontroly. A když na to přijde, co je to slezina? A jak vlastně funguje?

Srdce se mu divoce rozbušilo.

V tomto případě tedy spíš nerozbušilo.

"U všech bohů," zahuhlal Rumpál a opřel se o stěnu. Jak to vlastně říkali? Strčil do několika slibně vyhlížejících nervů. Bylo to systola... diastola... systola... diastola...? A pak tady máme taky plíce...

Jako žonglér, který se pokouší udržet ve vzduchu osmnáct talířů najednou, jako člověk, který se snaží naprogramovat videorekordér podle návodu, jež přeložil z japonštiny do holandštiny korejský pěstitel rýže - nebo ještě přesněji jako člověk, který konečně zjistil, co to je absolutní kontrola nad sebou samým, tápal Rumpál Žička dál.

Mágové Neviditelné univerzity si zakládali na bohatých, výživných jídlech. Nedalo se předpokládat, že by se někdo mohl vážně věnovat magii, pokud by v sobě neměl trochu polévky, sousto ryby, kousek divočiny, pár talířů dobrého masa, jednu dvě zapečené paštiky, něco velkého a třaslavého se šlehačkou, nějaký ten toust s pikantní pomazánkou, ovoce, ořechy a ke kávě táflíčku čokolády velkou jako cihla. Izolovalo to žaludek. Bylo také důležité, aby se jídla podávala v pravidelném čase. To, jak říkali mágové, dodávalo celému dni ten správný tvar.

Jedinou výjimkou byl kvestor. Nejedl mnoho, protože si užíral nervy. Byl si jistý, že trpí anorexií, protože kdykoliv se podíval do zrcadla, spatřil tam tlustého muže. Byl to většinou arcikancleř, který stál za ním a křičel na něj.

A byl to nešťastný kvestorův osud, co způsobilo, že seděl přímo proti dveřím, když je Rumpál Žička vyrazil, protože to bylo jednodušší než se trápit s klikami.

Kvestor prokousl dřevěnou lžici.

Mágové se otáčeli na sedadlech, aby viděli, co se děje.

Rumpál Žička se chvilku mlčky kymácel, zatímco se pokoušel ovládnout hlasivky, rty a jazyk a pak řekl:

"Myslím, že bych dokázal strávit alkohol."

První se vzpamatoval arcikancleř.

"Rumpále!" zvolal. "Mysleli jsme si, že jste mrtev!"

Musel si v duchu přiznat, že to nebyl nejlepší začátek. Neukládáte lidi do kaple se svíčkami kolem hlavy a s lilii v ruce, když si myslíte, že je jen trochu bolí hlava a potřebují si na půl hodinky zdřímnout.

Rumpál postoupil o několik kroků kupředu. Několik nejbližších mágů popadalo přes sebe v náhlé snaze udělat mu víc místa.

"Samozřejmě že jsem mrtvý, ty pitomý mladý blázne," zabručel Žička. "Nebo si myslíš, jsem celou dobu, co jsem byl živý, vypadal takhle? Můj bože." Rozhlédl se po shromážděném výkvětu mágstva. "Není tady náhodou

někdo, kdo by věděl, jak funguje slezina?"

Došel ke stolu a podařilo se mu usednout.

"Možná že má něco společného s trávením," pokračoval. "Je to stejně legrace, prožijete celý život a ta zatracená věc vám tiská někde v břiše nebo bublá, nebo co to vlastně dělá, a vy ani pořádně nevíte, k čemu ji máte. Nebo si vezměte, že v noci ležíte v posteli a najednou slyšíte, jak vám žaludek, nebo něco najednou udělá glu-glu-šplouchy-glu-trrr-šplouch. Pro vás je to jen takové nějaké bubláni, ale kdo ví, jaké úžasné složité výměnné chemické procesy nám tam -"

"Vy jste nemrtvý?" ozval se najednou kvestor, kterému se konečně podařilo přinutit mluvidla k činnosti.

"Já o to nestál," odpověděl mu zesnulý Rumpál. Díval se na všechno to jídlo a přemýšlel, jak to asi dělají ty plameny, které člověka pohánějí, když podobné věci mění na energii. "Vrátil jsem se jen proto, že jsem neměl kam jít. Myslíte, že já tak moc stojím o to, sedět zrovna tady?"

"Prosím vás, ale -" začal arcikancleř, "nedozvěděl jste se nic... tedy, ten chlápek, víte, ten s lebkou a kosou a -"

"Ani jsem ho nezahlédl," odpověděl Rumpál stručně a se zájmem si prohlížel nejbližší talíře. "Fakt, když jste takhle nemrtví, chuť je ta tam."

Mágové si za jeho zády vyměňovali divoké signály. Pozvedl hlavu a usmál se na ně.

"A nemyslete si, že nevidím všechny ty divoké signály," ušklíbl se. A sám užasl, když zjistil, že neříká nic než čistou pravdu. Oči, které se posledních šedesát let pokoušely proniknout našedlým zrnitým závojem, teď fungovaly jako nejdokonalejší optický výrobek.

Mysli mágů Neviditelné univerzity teď zaměstnávaly dva hlavní myšlenkové proudy.

Většina z nich si myslela zhruba tohle: To je strašné, je to opravdu starý Rumpál, byl to takový roztřesený milý bambula, ale jak se zbavíme tohoto? Jak se toho zbavíme?

Rumpálovi Žičkovi probíhala bzučící a blyskající kontrolní kabinou v mozku jiná myšlenka: Výborně!

Výborně, tak je to přece jen pravda. Posmrtný život existuje. A je skoro stejný. To mám ale štěstí.

"Tak fajn," usmál se nakonec spokojeně. "A co s tím chcete dělat?"

Bylo o pět minut později. Půl tuctu nejstarších mágů se tiše šouralo studenou chodbou, kterou protahoval vítr. Cestu chodbou jim prorážel arcikancleř, za nímž vlálo jeho objemné roucho.

Rozhovor zněl asi takhle:

"Musí to být starý Rumpál! Vždyť to i mluví jako on!"

"Není to starý Rumpál. Starý Rumpál byl mnohem starší."

"Starší? Cože? Starší než mrtvý?"

"Řekl, že chce nazpět svou původní ložnici a já nevím, proč bych se kvůli němu měl stěhovat -"

"Viděli jste, jaké měl oči? Jako dva nebozezy!"

"Co? Proč... Co tím myslíš? Myslíš jako to pití, co prodává trpaslík v lahůdkářství v ulici Kotevního řetězu?"

"Ne, já myslím to nářadí, podle toho, jak se do mě zavrtávaly!"

"- je z něj překrásná vyhlídka do zahrady a já už si tam přestěhoval všechny věci, myslím si, že je to dost sprosté -"

"Už se tady stalo někdy něco podobného?"

"No, byl tady ten případ se Strukodojem -"

"No ano, ale co já vím, tak ten vůbec nebyl mrtvý, ale natřel si obličej zelenou barvou, pak shazoval víko z rakve a křičel 'Apríl! Apríl!'."

"Zombii jsme tady ale nikdy neměli."

"Myslíš, že je z něj zombie?"

"No skoro bych řekl, že -"

"To znamená, že bude bušit do těch velkých bubnů a provozovat celou noc černošské tance?"

"Takové věci oni dělají?"

"Myslíš třeba starý Rumpál? To mi nepřipadá zrovna jako něco podle jeho gusta. Co si pamatuju, tak když byl ještě naživu, tančil hrozně nerad."

"Jenže bůžkům vůdů se nedá ani trochu věřit. Já se řídím heslem: Nikdy nedůvěřuj bohům, kteří se pořád usmívají a nosí cylindr."

"- tak na to bych se podíval, aby mě někdo vystěhoval z ložnice, na kterou jsem čekal celé roky, jen kvůli nějaké zombii -"

"Vážně? To je legrační heslo."

Rumpál Žička chodil dokolečka uvnitř své vlastní hlavy.

Tak to je vážně divná věc. Ted' byl mrtev, nebo přesněji řečeno už nebyl naživu, nebo co to vlastně byl, a jeho myšlenky byly mnohem jasnější než kdykoliv předtím.

A ovládání těla mu připadalo čím dál tím snazší. O celé to dýchací ústrojí se skoro nemusel starat; jak se zdálo, slezina fungovala dokonale a smysly pracovaly naplno. Trávicí ústrojí však pro něj bylo pořád ještě tak trochu záhadou.

Podíval se na sebe do stříbrného talíře.

Pořád vypadal jako mrtvola. Bledá tvář, rudě podlité oči. Mrtvé tělo. Zatím sice v provozu, ale v praxi je mrtvé. Bylo to fér? Je to spravedlivé? Tak tohle je odměna za to, že skoro sto třicet let pevně věřil na převtělování duší?

Není div, že se nemrtví všeobecně považují za velmi rozzlobená a nebezpečná individua.

Kdybyste se tím směrem dívali dlouho, zjistili byste, že se chystá něco úžasného.

Kdybyste se dívali jen krátce nebo jen tak nepříliš pozorně, stalo by se něco strašného.

Byl v tom stejný rozdíl, jako když pozorujete na zimní obloze nádhernou novu, nebo se dostanete omylem do blízkosti supernovy. Jedna věc je pozorovat krásu ranní rosy, zdobící pavučiny, jako člověk, a druhá věc je být při tom mouchou.

Bylo to něco, co by se za obvyklých podmínek nestalo celé tisíce let.

A teď se to mělo stát.

Mělo se to stát v nejzazším koutku nepoužívaného příborníku v miniaturním sklepě ve Stínově, v nejstarší čtvrti Ankh-Morporku.

Plop.

Byl to zvuk, jaký by vydala první kapka deště, která dopadla do stoleté vrstvy prachu.

"Třeba by se nám podařilo přinutit nějakou černou kočku, aby mu přeběhla přes rakev!"

"On žádnou rakev nemá!" zasténal kvestor, kterému už jeho vlastní přičetnost prokluzovala mezi prsty.

"No dobrá, tak mu koupíme nějakou pěknou, zbrusu novou rakev a pak přinutíme černou kočku, aby se mu po ní prošla?"

"Ne, to je pitomost. Tady pomůže jen voda! Musíme ho přinutit vypít vodu."

"Cože?"

"Musí jím projít voda. To nemrtvé zahubí."

Mágové, kteří se shromáždili v arcikancelérově pracovně, naslouchali jeho prohlášení s fascinovanou pozorností.

"To víš určitě?" zeptal se dychtivě děkan.

"Známa věc," odpověděl mu s převahou lektor Zaniklých run.

"Ten se vyhýbal vodě už za života jako čert kříži," prohlásil po chvíli děkan s pochybnostmi.

"Když je mrtvý, tak by to mohlo být jiné."

"Myslíš? No, něco na tom je!"

"Tekutá voda!" prohlásil najednou lektor Zaniklých run. "Je to tekoucí voda. Promiňte! Nedokážou přejít třeba řeku!"

"No, já taky nedokážu přejít řeku," ušklíbl se děkan.

"Nemrtví! Další nemrtví!" Kvestor začínal být poněkud hysterický.

"No tak, přestaňte si z něj utahovat," řekl lektor a poklepal roztřeseného kvestora po rameni.

"Ale to je pravda," bránil se děkan. "Nedokážu to, utopil bych se!"

"Jenže nemrtvý nedokáže přejít tekoucí vodu ani po mostě"

"Počkejte, a víme tak jistě, že je to výjimka? Že se nám to tady nerozšíří jako nakažlivá choroba?"

Arcikancelář nervózně zabubnoval prsty na stolní desku.

"Mrtví lidé, kteří se nám potulují kolem - to je velmi nehygienické," řekl.

To je umlčelo. Ani jednoho z nich nenapadlo podívat se na to z téhle stránky, ale byla to jedna z těch věcí, které naopak Vzoromila Výsměška napadaly pravidelně.

Podle toho, z jakého zorného úhlu jste Vzoromila Výsměška posuzovali, mohl to být ten nejlepší, nebo ten nejhorší arcikancelář, jakého univerzita v posledních stech letech měla.

Tak například na jednu stranu ho bylo příliš mnoho. Nebylo to tím, že by byl nějak zvláště velký nebo objemný, ale tím, že měl ten typ velké osobnosti, která okamžitě vyplní každé volné místo. Při večerech se bohatýrsky opíjel a jeho opice bývaly hlučné a ukřičené, ale to se u mágů považovalo za všeobecně přijatelné chování. Jenže on se pak vrátil do svého pokoje, tam nějakou tu hodinu házel šipky a kolem páté ráno vyrazil k řece na kachny. Křičel na lidi. Pokoušel se s nimi manipulovat. A jen výjimečně si na sebe vzal pořádné roucho. Přesvědčil paní Vidlákovou, obávanou hlavní univerzitní hospodyně, aby mu ušila zvláštní oblek s pytlovitými kalhotami v křiklavě modré a červené, a dvakrát denně užaslí mágové pozorovali, jak pobíhá a poskakuje mezi univerzitními budovami. Špičatý mágský klobouk při tom měl na hlavě upevněný provázkem. Vesele na ně pokřikoval, protože základním kamenem celé teorie Vzoromila Výsměška o výchově lidí byla železná víra, že takové věci by se líbily každému, jen kdyby je jednou zkusil.

"Třeba umře," říkali si s nadějí v hlase, když oťřeseně zírali, jak prosekává led na Ankhu, aby si dal i v zimě svou oblíbenou rychlou ranní koupel. "Všechna ta zdravá cvičení mu musí strašlivě škodit."

Na univerzitu se také donesly různé historky. Arcikancelář údajně absolvoval pěstní zápas s Navážkou. Vydržel prý dvě kola proti tomu obrovskému trollu, který dělal holku pro všechno, ale především vyhazovače u Zašitého bubnu. Arcikancelář zápasil dokonce i s knihovníkem, protože se o to s někým vsadil, ale i když samozřejmě nevyhrál, ukončil zápas bez jediné zlomeniny. Arcikancelář neustále naléhal, aby univerzita postavila svůj vlastní fotbalový tým, který by se na Den Prasečí hlídky, kdy se pořádaly velké oslavy a hry, utkal se zástupci města.

Co se týče intelektuálních kvalit, získal Výsměšek své místo ze dvou důvodů. Jeden byl ten, že absolutně nikdy neměnil své mínění, ať se týkalo čehokoliv. Ten druhý spočíval v tom, že mu vždycky trvalo několik minut, než porozuměl jakékoliv nové myšlence, kterou mu někdo předkládal. To je u každého vedoucího, velitele i náčelníka neocenitelná vlastnost, protože každá věc, kterou se vám někdo pokouší ještě po dvou minutách vysvětlit, je pravděpodobně důležitá, zatímco když se někdo vzdá za necelou minutu, mluvil zřejmě o něčem, čím vás neměl ani

obtěžovat.

Nicméně je pravda, že Vzoromila Výsměška bylo tolik, až se to zdálo být na jednoho člověka příliš.

Plop. Plop!

V temném příborníku, hluboko ve sklepe, se najednou zaplnila celá police.

Zato Rumpála Žičky, který se teď opatrně pohyboval chodbami, bylo přesně tolik, kolik byl jeden člověk schopen obsáhnout.

Tak tohle jsem nečekal, myslel si. Něco takového jsem si nezasloužil. Někde se musela stát chyba.

Na tváři ucítil svěží vánek a pochopil, že se ocitl někde venku. Před sebou viděl univerzitní brány, které byly pochopitelně zavřené.

Rumpál Žička najednou pocítil prudký záchvat klaustrofobie. Celé roky čekal na to, až zemře, nakonec se mu to opravdu splnilo, a teď byl zavřený v téhle... v tomhle mauzoleu, se spoustou starých nahluchlých mužů, kde by měl strávit zbytek svého života jako mrtvý. Dobrá, takže první věc, kterou musí udělat, je dostat se ven a sám se sebou jednou provždy pořádně skoncovat -

"Dobrý večer, pane Žičko."

Velmi pomalu se otočil a spatřil malou postavu Afekta, trpaslíka, který pracoval na univerzitě jako zahradník. Afekt seděl v šeru na lavičce a pokuřoval dýmku.

"Aha. Nazdar, Afekte."

"Tak jsem slyšel, že jste nás opustil, pane Žičko."

"Ehm. No, ano. Tak nějak to bylo."

"Ale už jste to překonal, jak vidím."

Žička přikývl a nepřítomně se rozhlédl po okolních zdech. Univerzitní brány se každý večer při západu slunce zamykaly, a tak systém nutil studenty i zaměstnance, kteří se chtěli podívat do města, aby lezli přes zeď. Velmi pochyboval, že by ve svém stavu dokázal něco takového.

Zavřel a otevřel ruce. No dobrá...

"Existuje tady někde ještě nějaká jiná brána, Afekte?" zeptal se.

"Ne, pane Žičko."

"Dobrá, a kdyby tady měla být ještě jedna, na kterém místě by byla podle tebe nejlepší?"

"Já vám nějak nerozumím, pane Žičko?"

Ozval se zvuk týraného zdiva a vzápětí se v silné zdi objevil otvor, který tvarově vzdáleně připomínal Rumpála Žičku. Otvorem zvenčí se protáhla Rumpálová ruka a sebrala ze země špičatý klobouk.

Afekt si zapálil dýmku, která mu mezitím uhasla. V tomhle zaměstnání vidí člověk spoustu opravdu zajímavých věcí, pomyslel si.

V temné uličce, která byla touhle dobou pustá a prázdná, stál mrtvý muž jménem Reginald Půlbotka. Když se opatrně rozhlédl na obě strany, vytáhl zpod pláště štětec a barvu a napsal na zeď následující slova:

MRTVÍ ANO! NEČINNÍ NE! ... a dal se na útěk, nebo lépe řečeno zmizel neuvěřitelnou rychlostí.

Arcikancleř otevřel okno, za nímž byla hluboká noc.

"Poslouchejte," řekl.

Mágové poslouchali.

Někde štekla pes. O kus dál zapískal zloděj, kterému vzápětí někdo odpověděl ze sousední střechy. V sousedství se hádal jakýsi manželský pár tím způsobem, který přinutí sousedy v širém okolí otevřít okna a jejich hádku patřičně komentovat. Ale to byla jen obvyklá hlavní témata, která zaznívala na pozadí věčného hukotu a šepotu města. Ankh-Morpork předl celou noc, cestou k ránu, jako obrovské živoucí stvoření, i když to bylo pochopitelně jen přirovnání.

"A co?" zeptal se starší pAsák. "Já nic zvláštního neslyším."

"To je právě to, o čem mluvím. Každý den umírají v Ankh-Morporku celé tucty lidí. Kdyby se všichni začali vracet zpátky jako starý Rumpál, nemyslíte, že bychom to poznali? Město by šílelo. Bylo by mnohem hlučnější, to bych se vsadil!"

"Ve městě se vždycky pohybují nějakí ti nemrtví," ozval se děkan pochybovačně. "Upíři, bánši, nějaká za zombie a tak dál."

"Jistě, ale ti jsou tak nějak nemrtví mnohem přirozeněji, že?" zavrtěl hlavou arcikancleř. "Naučili se s tím žít, tedy myslel jsem... ehm, nežít. Jsou to prostě rození neživí."

"Nemůžete se narodit jako neživí," upozornil ho starší pAsák.

"Já měl jenom na mysli, že je to taková tradice," odsekl mu arcikancleř. "Tam, kde jsem vyrůstal, bylo několik velmi ctihodných upírů. Jejich rodina tam žila celá tisíciletí."

"Dobrá, ale stejně pijou krev," neodpustil si starší pAsák. "To mne nijak zvlášť ctihodné nepřipadá."

"Někde jsem četl, že oni vlastně vůbec nepotřebují k životu krev," vmísil se do hovoru děkan, který se třásl touhou pomoci. "Potřebují jenom něco, co je v krvi. Myslím, že se to jmenuje hemoglobin."

Pohledy všech ostatních mágů se obrátily k němu.

Děkan pokrčil rameny. "Já o tom nic nevím," prohlásil. "Hemoglobin. Tak se tomu fakt říká. Má to něco společného se železem v krvi."

"Jsem si, sakra, jistý, že já žádné železné gobliny v krvi nemám!" ohradil se popuzeně starší pAsák.

"No, v každém případě jsou lepší než zombie," snažil se odvést děkan řeč jinam. "Mnohem lepší. Upíři se alespoň pořád nepotulují kolem a nešoupají nohama."

"Člověka můžete v zombii proměnit dost snadno," ozval se lektor Zaniklých run konverzačním tónem.

"Nepotřebujete k tomu dokonce ani magii. Stačí játra jisté velmi vzácné ryby a výtažek z určitého kořene. Jedna lžička - a když se probudíte, je z vás zombie."

"Jaká je to ryba?" zeptal se dychtivě starší pAsák.

"Jak to mám vědět?"

"A jak to vůbec může někdo vědět?" ušklíbl se starší pAsák zlomyslně. "Znáte snad někoho, kdo se ráno probudil a řekl: ‚Hele, mám skvělejší nápad, proměním někoho v zombii? Jediný, co k tomu potřebuju, jsou játra vzácné ryby a kus kořene, už mi jenom zbývá najít ty pravý? Postavte se do fronty před domem. Č. 94 - játra z Rudého pruhobřicha a Šilencův kořen... nefunguje. Č. 95 - játra Pichlouna a kořen Dum-dum... nefunguje. Č. 96 -"

"Co to tady vlastně žvaníte?" zeptal se arcikancléř.

"Snažil jsem se jen poukázat na absolutní nepravděpodobnost výroku -"

"Buďte zticha," přikázal arcikancléř vážně. "Mám takový dojem... jsem si skoro jistý... podívejte, smrt musí pokračovat, ne? Smrt je něco, co je věčné, nemůže se to přestat dít. Kvůli tomu vlastně existuje život, ne? Jste nejdřív živý a pak mrtvý. Přestat to prostě nemůže."

"Jenže pro Rumpála nepřišel," upozornil ho děkan.

"Neustále to pokračuje," nedal se odbýt Vzoromil Výsměšek. "Dřív nebo později všechno zemře. Dokonce i zelenina,"

"No nevím, jestli si kdy Smrt' přišel vzít nějaký brambor," zapochyboval děkan.

"Smrt' bere všechno," arcikancléř trval pevně na svém.

Mágové moudře pokývali hlavami.

Chvilu bylo ticho a pak se znovu ozval starší pAsák: "Víte, že jsem tuhle četl, že každý atom vašeho těla se jednou za sedm let vymění za nový? Neustále vám přibývají nové a ty staré zase odpařávají. To se děje průběžně, no řekněte, není to úžasné?"

Starší pAsák dokázal udělat s konverzací totéž co hustý sirup s kolečkami v hodinkách.

"Vážně? A co se stane s těmi starými?" otočil se k němu Vzoromil, kterého pAsákovy údaje proti jeho vůli zaujaly.

"To nevím, ale asi se jen tak vznášejí ve vzduchu, řekl bych, než se zase nalepí na někoho jiného."

Jak se zdálo, to arcikancléře poněkud zarazilo.

"Cože? To jako myslíte i na mágy?"

"No určitě. Je to část zázraku bytí."

"Že by? No, mně to spíš připadá jako pěkně nezdravá záležitost," zamračil se arcikancléř. "Předpokládám, že se to nedá nějak zarazit?"

"Neřekl bych," zavrtěl starší pAsák pochybovačně hlavou. "Já si totiž myslím, že nikdo nemá právo zasahovat do zázraku bytí."

"Ale to potom znamená, že všechno je složeno ze všeho jiného," zamračil se Vzoromil ještě víc.

"No právě! Není to úžasné?"

"To tedy ne! Nechutné je to!" odsekl Výsměšek krátce. "Ale chtěl jsem říct něco jiného. Chtěl jsem říct, že..."

Odmlčel se a pokoušel se najít přetrženou nit. "Ano, nemůžete prostě zrušit smrt, to je to. Smrt' nemůže umřít. To je, jako kdybyste chtěli po škorpionovi, aby bodl sám sebe."

"No, když už o tom mluvíte," začal starší pAsák, který byl vždycky ochotný poskytnout nějaké ty údaje, "někteří škorpioni, když se dostanou do -"

"Zklapněte," řekl arcikancléř.

"Nemůžeme tady přece trpět nemrtvého mága, který se bude potulovat po univerzitě," zvýšil hlas děkan.

"Nikdy nevíte, co si může vzít do hlavy. Musíme ho... musíme tomu udělat přítrž. Pro jeho vlastní dobro."

"To je ono," přikývl Výsměšek. "Pro jeho vlastní dobro. Nemělo by to být zase tak těžké. Musí být přece spousta způsobů, jak se takového nemrtvého zbavit."

"Česnek," oznámil společnosti starší pAsák. "Nemrtví nenávidí česnek."

"No, to jim nemůžeš mít za zlé. Sám to svinstvo nemůžu vystát," otřásl se děkan.

"Nemrtvý! Je to nemrtvý!" vykřikl kvestor a ukazoval na něj obviňujícím prstem. Nikdo si ho nevšímal.

"Samozřejmě, a pak jsou tady svěcené předměty," pokračoval starší pAsák. "Ten váš obyčejný nemrtvý se většinou rozpadne na prach, jen co mu je ukážete. A taky nemá rád denní světlo. A kdyby došlo k nejhoršímu, pořád ho ještě můžete zakopat někde na křižovatce. To je naprosto dokonalý způsob, to mi věřte. A taky do něho můžete vrazit kolík, když chcete mít stoprocentní jistotu. To už fakt nevstane."

"Potřený česnekem," řekl kvestor.

"No, třeba. Myslím, že se může pomazat česnekem," připustil starší pAsák neochotně.

"Já si myslím, že na správný stejk žádný česnek nepatří," zabručel děkan. "Jen pěkně potřít olejem a trocha koření."

"Taky není špatná pálivá paprika," přidal se k němu se zasněným výrazem lektor Zaniklých run.

"Buďte zticha," napomenul je arcikancléř.

Plop.

Závěsy dveří starého přiborníku konečně povolily a obsah skříňky vyhrézl do místnosti.

Seržant Tračnick z Noční hlídky ankh-morporské městské gardy právě střežil Mosazný most, hlavní spojovací článek mezi Ankhem a Morporkem. Před odcizením.

Když přišlo na prevenci zločinu, považoval seržant Tračnick za bezpečnější myslet ve velkém.

Existovala jedna myšlenková škola, která tvrdila, že nejlepší způsob, jak si v Ankh-Morporku vydobýt pověst bystrého strážce zákona, je střežit úzké uličky, parky a temná zákoutí, podplácet informátory, sledovat podezřelé a tak dál.

Co se týkalo seržanta Tračnicka, ten byl v téhle škole notorickým záškolákem. Jistě by si pospíšil vám vysvětlit, že ne proto, že pokoušet se snížit ankh-morporskou zločinnost je totéž jako pokoušet se snížit obsah soli v moři, ani ne proto, že jediné uznání, kterého by se takový člověk dočkal, by znělo nějak jako: "Hej, koukni, támhleta mrtvola, co leží ve stoce u cesty, není to seržant Tračnick?" Bylo to tím, že inteligentní a moderní policejní důstojník, který myslel dopředu, by měl být vždy alespoň o krok před současným zločincem. Jednoho dne se někdo pokusí ukrást Mosazný most a seržant Tračnick tam bude čekat.

Mezitím most představoval klidné místočko za větrem, kde si mohl v klidu zapálit a nemusel se dívat na nic, co by ho rozrušilo.

Opřel se s lokty položenými na zábradlí a jen tak pomalu přemýšlel o životě.

Z mlhy se vynořila postava. Seržant Tračnick poznal charakteristický špičatý klobouk, jaký nosí jen mágové.

"Dobrý večer, důstojníku," zakrákorál majitel klobouku.

"Brý ráno, vaše ctihodnosti."

"Byl byste tak laskav a pomohl mi nahoru na zábradlí, důstojníku?"

Seržant Tračnick zaváhal. Ale ten chlapec byl skutečný mág. Člověk, který by odmítl pomoc mágovi, se mohl dostat do vážných potíží.

"Zkoušíte nějakou novou magii, ctihodnosti?" řekl a pomáhal nevelkému, ale neuvěřitelně těžkému tělu na polorozpadlé kamenné zábradlí.

"Ne "

Rumpál Žička seskočil z mostu. Ozvalo se začvachtání.*

Seržant Tračnick se podíval přes zábradlí a viděl, jak se vody Ankh-Morporku pomalu zavírají.

Tihle mágové. Vždycky musí mít něco extra.

Chvilí pozoroval hladinu. Po několika minutách se špinavý škraloup, který pokrýval hladinu, začal hýbat a voda u jednoho mostního pilíře, v místě, kde shora sestupovalo k vodě staré dřevěné schodiště, se zčeřila.

Nad hladinou se objevil špičatý klobouk.

Seržant Tračnick slyšel, jak mág pomalu vystupuje po schodech a tiše si kleje do vousů.

Rumpál Žička se objevil nahoře na mostě. Byl dokonale promočený.

"Měl byste se jít převléct, ctihodnosti," nabádal ho seržant Tračnick. "Jestli zůstanete v těch mokrých šatech, mohl byste z toho mít smrt."

"Už se bojím!"

"Na vašem místě bych si hezky sedl k roztopenému krbu a pořádně si zahřál nohy."

"Pch!"

Seržant Tračnick zíral na Rumpála Žičku, který stál ve své soukromé louži.

"Zkoušel jste nějakou speciální podvodní magii, ctihodnosti?" nadhodil.

"Ne tak docela, důstojníku."

"Vždycky jsem si přál vědět, jak to pod vodou vypadá," pustil se seržant odvážně do dalšího rozhovoru.

"Tajemství hlubin, podivná a nevidaná stvoření... maminka mi kdysi vyprávěla takovou pohádku o jednom malém chlapci, který se proměnil v mořskou pannu, no, ne teda, ona to nebyla tak docela mořská panna, spíš mořský... é... no prostě se proměnil a zažil spoustu různých dobrodružství pod moř -"

Pod zuřivým pohledem Rumpála Žičky se jeho hlas pomalu vytratil.

"Je to nuda," řekl Rumpál. Obrátil se k odchodu a pomalu mizel v mlze. "Nuda, to mi věřte. Strašlivá nuda."

Seržant Tračnick znovu osaměl. Roztřesenou rukou si zapálil novou cigaretu a vydal se rychlou chůzí na strážnici.

"Ten obličej," mumlal si pro sebe. "A ty oči... zrovna jako to... jakseto to... co to prodává tem mizernej trpaslík v lahůdkářství v ulici Kotevního řetězu..."

"Seržante!"

Tračnick ztuhl. Pak se podíval dolů. V úrovni země na něj zíral obličej. Když se vzpamatoval, poznal tvář svého dávného přítele Kolíka Aťsepicnu, který byl chodícím a mluvícím argumentem podporujícím teorii o tom, že lidé se vyvinuli z kmene hlodavců. Kolík sám sebe rád charakterizoval jako obchodníka-dobrodruha, všichni ostatní ho však charakterizovali jako obchodníka kočovného či podomního, jehož plány na získání velkých částek peněz vždy překazila nějaká drobná, ale velmi podstatná chybička, jako třeba to, že se pokoušel prodat věci, které mu nepatřily, nefungovaly, nebo v některých případech dokonce ani neexistovaly. Vílí zlato, jak každý ví, zmizí s prvními ranními paprsky, ale v porovnání s realitou Kolíkových obchodů byl každý kousek vílího zlata betonovou deskou.

Stál na nejnižším stupni schodiště, které vedlo do jednoho z ankh-morporských nesčetných sklepů.

"Nazdar, Aťsepicnu."

"Poslyš, nemohl bys sem na momentíček zaběhnout, Frede? Hodila by se mi trocha úřední pomoci."

"Máš nějaký potíže, Aťsepicnu?"

"Tři pence."

"Sedm - ať se picnu!"

"Platí," přikývl seržant váhavě. Znovu koulí zatřásl.

"Stejně je nádherná, co říkáš?"

"Určitě. Ta se ti vyplatí do poslední penny," přikývl Kolík. Spokojeně si zamnul ruce. "Mohly by se prodávat jako teplý housky na krámě," zabručel zálibně, nabral hrst koulí a nasypal je do krabice.

Když odcházeli, pečlivě zamkl dveře.

Ve tmě za nimi něco udělalo plop.

Ankh-Morpork byl vždy proslulý svou tradicí, s jakou vítal lidi všech ras, barev i tvarů, pokud ovšem měli nějaké peníze a lístek na zpáteční cestu. Podle proslulé knihy cechu obchodníků - Vítejte v Ankh-Morporku, městě tisíce překvapení - si může být každý návštěvník jist, že se mu dostane vřelého uvítání ve všech nespočetných hostincích, hospůdkách i vinárních Starého Města, jež téměř všechny jsou proslulé nějakou tou světovou specialitou a uspokojí tak vskutku chuť každého návštěvníka. Jste-li člověk, troll, trpaslík, skřet nebo kdokoliv jiný, pozvedne Ankh-Morpork sklenici na vaše zdraví a zvolá: "Na zdraví! Šup tam s tím, mladej! Do dna!"

Rumpál Žička nevěděl, kam si chodí nemrtví vyhodit z kopýtko. Jediné, co věděl, a to tedy věděl jistě, že když si mohli užívat kdekoliv jinde, jistě si užívali i někde v Ankh-Morporku.

Šouravá chůze ho zavedla hluboko do Stínova. Naštěstí už ho zdaleka tak nenamáhala.

Více než jedno století žil Rumpál Žička za stěnami Neviditelné univerzity. Pokud vezmeme v potaz počet nahloučených roků, žil skutečně dlouho. Budeme-li však soudit podle jeho zkušenosti, zjistíme, že mu není víc než třináct.

Viděl, slyšel a cítil věci, které nikdy v životě neviděl, neslyšel ani necítil.

Stínov byl nejstarší část města. Kdyby se dala vytvořit plastická mapa hříchu, zla a všeobecné zkaženosti stejným způsobem, jako se vytvářejí pro větší názornost mapy gravitačních polí kolem černých děr, pak by se Stínov i v Ankh-Morporku musel znázornit také jako díra. Stínov se ostatně zmíněnému vesmírnému fenoménu podobal i jinak: měl tajemnou a velmi silnou přitažlivost, nevyzařoval světlo a mohl se snadno stát branou, kterou se dostanete na jiný svět. Na onen.

Stínov bylo město ve městě.

Ulice byly plné lidí. Všude kolem se míhaly zahalené postavy, které spěchaly za svými záležitostmi. Od schodišť vedoucích do podzemí se linula podivná hudba. Právě tak z nich táhly ostré exotické pachy a vzrušující vůně.

Žička míjel skřetí bary a trpasličí hospody, odkud se ozývaly zvuky písní a pranic, protože trpasličí ve městech už tradičně obě tyto skvělé zábavy směřují. A pak tady byli také trollové, kteří se tyčili nad zástupem jako... jako velcí lidé nad malými lidmi. Ti se samozřejmě nešourali.

Rumpál předtím viděl trolly i v jiných, mnohem vznešenějších a vybranějších městských čtvrtích, kde se pohybovali s přehnanou opatrností, protože měli strach, že by mohli někoho omylem utlouct k smrti a pak sníst. Po Stínově chodili sebejistě, beze strachu a hlavy nosili tak pyšně vztyčené, že jim dosahovaly skoro nad lopatky.

Rumpál Žička procházel zástupy jako kulička v hracím automatu. Tady ho zahnal daleko do ulice výbuch hluku z jakéhosi baru, který spolu s oblakem kouře vyrazil z otevřených dveří do podzemí, jinde ho jako magnet přitáhla až k domu diskretní branka, která slibovala netušené a zapovězené slasti. Život Rumpála Žičky neobsahoval ani slasti zcela obvyklé a povolené. Nedokázal si teď proto ani zdaleka představit, co by to mohlo být. Několik obrázků, které byly umístěny po obou stranách jednoho růžově osvětleného lákacího vchodu, ho zmátlo úplně, ale o to víc toužil zjistit, o co jde.

Obracel se sem a tam a oči mu zářily nadšeným úžasem.

To je místo! A jen deset minut šourání od univerzity! A on vůbec netušil, že tady něco takového je! Všechny ty zvuky! A ten život!"

V průběhu jeho cesty se o něj zajímalo několik místních obyvatel různých druhů a tvarů. Jeden nebo dva z nich se na něj dokonce pokusili promluvit, ale když se k nim otočil, rychle zmlkli a spěchali pryč.

Všichni si při tom mysleli... ty jeho oči! Jako nebozezy.

Pak na něj zavolal nějaký hlas z temného ústí nedaleké uličky: "Nazdar, fešáku! Nechtěl by sis trochu užít?"

"Ano, chtěl!" odpověděl okamžitě Rumpál Žička, který se v tom světě zázraků doslova utápěl. "Oh, ano!"

Ano!"

Obrátil se k uličce.

"Do prdele! Já kráva!" Následoval zvuk nohou pádících uličkou pryč.

Rumpál pocítil nesmírné zklamání.

Jak bylo vidět, užívat si mohli jen živí. Možná že ten jeho návrat do vlastního těla byl velká chyba. Byl blázen, když si myslel, že to dopadne jinak.

Otočil se a zklamaný tak, že skoro neměl chuť nechat tlouci srdce, se vracel na univerzitu.

Rumpál se pomalu šoural přes univerzitní nádvoří k Velké síni. Arcikancléř mu jistě poradí, co by měl -

"Támhle je!"

"To je on!"

"Chyťte ho!"

Rumpálův proud myšlenek přepadl přes okraj a řítit se do propasti. Rozhlédl se po pěti zrudlých, ustaraných a především známých tvářích.

"Zdravím tě, děkane," ušklíbl se nešťastně. "A není tohle starší pAsák? Hele, a dokonce arcikancleř, to je ale..."

"Chytněte ho za ruku!"
"Nedívejte se mu do očí!"
"Chytněte ho za druhou ruku!"
"Je to pro tvé vlastní dobro, Rumpále!"
"To není Rumpál! Je to stvoření Noci!"
"Ujišťuju vás -"
"Drží ho někdo za nohy?"
"Chytněte ho za nohu!"
"Teď ho chyt'te za druhou!"
"Chytili jste ho za všechno?" zařval arcikancleř.
Mágové přisvědčovali.
Vzoromil Výsměšek prohrábl početné záhyby svého roucha.
"Ták, ty stvůro v lidské podobě," zavrčel výhružně, jak se ti líbí tohle, co? Á-ha!"
Rumpál šilhal na malý předmět, který mu arcikancleř nastrčil těsně pod nos.
"No, jaksi..." začal nerozhodně, "řekl bych... no jistě... hmm... nic jiného to... ten pach je velmi charakteristický. Allium sativum. Běžný domácí česnek. Uhodl jsem?"
Mágové na něj upřeli užaslé pohledy. Pak je obrátili k malému bílému stroužku ve Výsměškově ruce. A nakonec znovu k Rumpálu Žičkovi.
"Mám pravdu, nebo ne?" rozhlížel se Rumpál nesměle po okolních tvářích a pokoušel se o úsměv.
"Ehm," zabručel nakonec arcikancleř. "Správně. Máte úplnou pravdu." Výsměšek se snažil najít něco, co by mohl dodat. "Skvělá práce."
"Díky, že jste si na mě udělali čas," rozhlédl se Rumpál znovu po známých tvářích. "To člověk ocení." Popošel kupředu. Mágové se ho sice pokoušeli zadržet, ale stejně by se mohli pokoušet zastavit ledovec.
"Půjdu si lehnout," pokračoval. "Měl jsem dneska dost těžký den."
Plíživým krokem se vsouval do budovy a s vrzáním prošel chodbami ke svému pokoji. Vypadalo to, že si tam někdo nastěhoval svoje věci, ale s tím se Rumpál vyrovnal mávnutím ruky, kterým všechna zavazadla vymetl na chodbu.
Pak s potěšením ulehl do postele.
Spát. Že ale byl, u všech ďáblů, unavený. Jenže spát znamenalo, že se musí na nějakou dobu vzdát kontroly, a nebyl si jistý, zda jsou všechny systémy plně provozuschopné.
Na druhé straně, když si to vzal do důsledků, musel vůbec spát? Vždyť byl koneckonců mrtvý! Předpokládalo se, že být mrtvý je něco jako spát, jenže tak nějak víc. Vždycky se říkalo, že umírat je jako pomalu usínat, i když je jasné, že kdybyste si pak nedávali pozor, mohly by vám různé kousky uhnít a upadnout.
A co se čekalo, že budete dělat, když spíte? Snít... a neměly sny něco společného s podvědomím, které vyvolávalo jak příjemné, tak nepříjemné vzpomínky a spojovalo je do zmateného propletence vašich snů? Jak se to asi dělá?
Upíral oči ke stropu.
Po nějaké chvíli zaslechl tichý skřipavý zvuk, který ho přiměl otočit hlavu.
Nad krbem byl ozdobný svícen, připevněný ke kovové desce na stěně. Byl to tak známý kus vybavení, že si ho Rumpál už padesát let nevšiml.
Zdálo se, že se vytáčí ze zdi. Pomalu se pohyboval a při každé otáčce zaskřípěl. Po půltuctu otáček vypadl ze zdi a zařinčel na podlaze. Nevysvětlitelné jevy nebyly na Zeměploše samy o sobě nijak zvláštní. Šlo jen o to, že obvykle bývaly mnohem efektnější nebo alespoň trochu zajímavější.
Nezdálo se, že by se hýbalo ještě něco jiného. Rumpál se uvolnil a vrátil se k inventuře ve skladu vzpomínek.
Nacházel tam stále nové a nové zboží, na které už dávno zapomněl.
Na chodbě se ozval tichý šepot a vzápětí se rozletěly dveře -
"Chytněte ho za nohy! Za nohy!"
"Držte mu ruce!"
Rumpál se pokusil posadit. "Zdravím vás všechny," řekl. "Co se děje?"
Arcikancleř, který stál v nohách postele, ponořil ruku do velkého pytle a vytáhl velký těžký předmět.
Podržel ho před sebou.
"Á-ha!" zamračil se na Rumpála.
Rumpál na něj upíral nechápavý pohled.
"Potřebujete něco?" nabízel se ochotně.
"Á-ha!" opakoval znovu arcikancleř, ale jeho slova už zdaleka nezněla tak útočně.
"To je symbolická, dvoutopůrková sekera, užívaná při obřadech v chrámech Slepého Io," pokýval Rumpál hlavou.
Arcikancleř na něj vrhl prázdný pohled. "Ehm, tedy... ano. To je pravda." Přehodil si sekeru přes rameno, přičemž málem usekl děkanovi ucho a znovu zalovil v pytli.
"Á-ha!"
"A tohle je překrásný exemplář Mystického zubu krokodýlího boha Offlera," rozzářil se Žička
"Á-ha!"

"Hmm, to vypadá jako... ukažte mi to zblízka... no ano, to je dokonalá sada Létajících kachen Qrdporda Odporného. Poslyšte, to je ale psina, co?"

"Á-ha."

"Něco takového jsem v životě ne - Ne! Počkejte! Nic mi neříkejte... to je svatý Linglong nechvalně známého kultu Sazuhlí! Uhodl jsem co?"

"Á-ha."

"Řekl bych, že je to trojhlavá ryba, znak Společenství uctíváčů trojhlavých ryb z Jakazačistánu," odpověděl Rumpál.

"To je trapné," rozkřikl se arcikancelář a odhodil rybu.

"Je mi moc líto, že vám působím takové potíže," omlouval se Rumpál.

Děkan se najednou rozzářil.

"Denní světlo!" zvolal "To je celé to tajemství!"

"Chytněte se někdo závěsu!"

"Teď ještě toho druhého!"

"Jeden, dva tři... teď!"

Rumpál přisleple zamžoural v ostrém slunečním světle.

Mágové zatajili dech.

"Promiňte," řekl po chvíli Žička. "Nezabírá to."

Bylo vidět, jak mágům poklesla ramena.

"Copak necítíte vůbec nic?" zeptal se Vzoromil Výsměšek.

"Nemáte ani trochu dojem, že se rozpadáte na prach a odnáší vás vítr?" ozval se starší pAsák s nadějí v hlase.

"Ani ne," odpověděl Rumpál. "Akorát když jsem moc dlouho na slunci, tak se mi loupe nos. Ale nevím, jestli vám to pomůže." Pokusil se usmát.

Mágové se dívali jeden na druhého a krčili rameny.

"Takže odchod," oznámil arcikancelář. Pomalu vyšli z pokoje.

Vzoromil Výsměšek je následoval. Zastavil se na prahu a zahrozil Rumpáloví prstem.

"Tahle vaše neochota spolupracovat vám, Rumpále, ani trochu nepomůže," prohlásil přísně a bouchl za sebou dveřmi.

Po několika vteřinách se pomalu vytočily všechny čtyři šrouby, kterými byla připevněna klika. Vznesly se vzhůru, chvilku se otáčely pod stropem a pak spadly na zem.

Rumpál o tom chvilku přemýšlel.

Vzpomínky. Měl jich spousty. Sto třicet let vzpomínek. Když byl naživu, nebyl s to vzpomenout si ani na jednu setinu z nich, ale teď byl mrtev a v jeho vědomí nebylo nic jiného než stříbrná krajka vzpomínek a on byl schopen vyvolat si je do poslední. Všechno, co kdy četl, všechno, co kdy viděl, všechno, co kdy slyšel. Všechno tam bylo. Úhledně uspořádáno a připraveno k použití. Nic nebylo zapomenuto. Všechno bylo na svých místech.

Tři tajemné úkazy v jednom dni. Čtyři, když k tomu připočte i záhadu své neustálé existence. Ta byla zvláště nevysvětlitelná.

A potřebovala by vysvětlit.

Jenže to už nebyl jeho problém. Ať se dělo, co se dělo, byl to teď problém někoho jiného.

Mágové se krčili přede dveřmi Rumpálová pokoje.

"Máte všechno?" zeptal se Výsměšek.

"Proč by to nemohl udělat někdo ze sloužících?" bručel starší pAsák. "Je to naprosto nedůstojné."

"Protože chci, aby se to provedlo pořádně a důstojně," odsekl mu arcikancelář. "Jestli má někdo pohřbít mága s kulem v srdci, a ještě k tomu na křižovatce, budou to mágové. Vždyť jsme, koneckonců, jeho přátelé."

"Co je to za věčičku?" zeptal se děkan a upřel v nepříjemném tušení odmítavý pohled na předmět, který mu někdo před chvilku vtiskl do ruky.

"Říká se tomu rýč," odpověděl mu starší pAsák. "Viděl jsem, jak ho používá zahradník. Zastrčíte ten ostrý plochý konec do země. Pak to ale začíná být poněkud technicky náročné."

Vzoromil Výsměšek nahlédl klíčovou dírkou do pokoje.

"Zase si lehnul," oznamoval. Vstal, oprášil si kolena a uchopil kliku. "Dobrá," řekl. "Odpočítám to. Jedna... dva..."

Zahradník Afekt táhl plné kolečko větví ostříhaných ze živého plotu k ohni, který si rozdělal za budovou Silnoproudé magie, když kolem něj proběhla tempem u mágů nevídaným skupinka zasloužilých členů univerzitního sboru. Mezi sebou nesli neodporujícího Rumpála Žičku.

Afekt slyšel, jak Žička říká: "Nezlobte se, arcikancelři, ne že bych vám nevěřil, ale jste si naprosto jistý, že tohle zabere?"

"Jediné, co nám leží na srdci, je vaše dobro," odpovídal Vzoromil.

"O tom ani v nejmenším nepochybuju, ale -"

"Už brzo všichni ucítíme, že jste zase tím, čím jste býval," halasil vesele kvestor.

"Jenom, proboha, to ne!" zasyčel děkan. "Přesně o to přece celou tu dobu jde!"

"Už brzo se naopak nebudete cítit jako dřív, ale tak, jak jste se sám cítil potom, o to jde," zaplétal se kvestor čím dál tím víc, když zahýbali za roh.

Afekt se znovu chopil rukojetí kolečka a se zamyšleným výrazem se rozjel k tomu tajnému místu, kde měl rozdělaný oheň, navršené hromady kompostu a listovky a malou besídku, ve které sedával, když přišlo.

Kdysi býval pomocným zahradníkem v paláci, ale tohle místo bylo mnohem zajímavější. Tady člověk viděl skutečný život.

Ankh-morporská společnost je převážně společenstvo pouliční. Vždycky se tam něco děje. Právě teď například vozka koňského dvojspréží, které táhlo vůz naložený ovocem a zeleninou, uchopil za roucho pod krkem děkana, zvedl ho deset centimetrů nad zem a dosti zblízka mu oznámil, že "mu hodlá obrátit hlavu ksichtem dozadu".

"Jde o broskve, jasný?" řval dunivým basem. "Viš, co se stane s broskvema, když zůstanou moc dlouho ležet? Vomačkaj se! Ale myslím, že tady brzo bude víc pomačkanej věcí než jenom můj broskve!"

"Já jsem mág, abyste věděl," bránil se děkan a špičky bot mu komíhaly těsně nad zemí. "Kdyby mi pravidla nepovolovala použít magii jen v případech naprosté nezbytnosti, a to ještě jen k sebeobraně, byl byste teď v ošklivém maléru."

"Proč tady teda děláte takovej zmatek, smetáci?" zeptal se kočí a spustil děkana na zemi. Ten se okamžitě podezřívavě ohlédl přes rameno.

"Jasně," přidal se muž, který se snažil uklidnit pár koní, táhnoucích vůz naložený dřevem. "Co se to tady děje? Zdržujete spoustu lidí, kteří jsou placení od hodiny, slyšíte?"

"Pohněte se, vy tam vpředu!"

Vozka od vozu s dřívím se na kozlíku otočil a oslovil řadu vozů za sebou. "Vždyť to zkouším," vysvětloval.

"Není to přece moje vina, ne? Kousek přede mnou je skupina mágů, a ti rozkopali celou tu zatracenou křižovatku!"

Z jámy vyhlédla arcikancelérova špinavá tvář.

"Pro všechny svaté, děkane, žádal jsem vás, abyste na to tam nahore dohlídl!"

"Jo, já právě žádal tady toho gentlemana, aby vycouval a jel jinudy," bránil se děkan, který měl strach, aby se neudusil.

Zelinař ho otočil, aby viděl na ucpanou ulici. "Už jste někdy viděl couvat šedesát koňskych povozů?" dotíral na děkana. "To nejní nic snadného! Zvlášť když se nikdo nemůže pohnout, protože jste to, hošani, rozkopali v tom nejbližším momentě, když stály vozy voko celého bloku, a žádnéj teď nemůže vycouvat, protože každému stojí někdo v cestě, je to jasný?"

Děkan se pokusil přikývnout. V posledních minutách začal uvažovat, zda bylo nejmoudřejší vykopat díru na křižovatce ulice Malých bohů a Široké, dvou nejfrekventovanějších ulic města. V první chvíli se to zdálo naprosto logické. I ten nejtvrdohlavější nemrtvý by měl při takovém provozu nad hlavou zůstat raději ležet. Jediná potíž byla v tom, že nikoho nenapadlo, jak těžké bude rozkopat křižovatku dvou hlavních ulic v dopravní špičce.

"Dobrá, tak klid, co se tady děje?"

Dav přihlížejících se rozevřel a propustil objemnou postavu seržanta Tračníka z hlídky. Tračník procházel zástupem bez zaváhání, podobný ledoborci drticímu zamrzlou hladinou. V Tračnickově případě mu cestu proráželo břicho. Když spatřil mágy, stojící po pás v jámě vykopané uprostřed křižovatky, červená tvář se mu rozjasnila.

"Tak copak to tady máme?" zajásal. "Skupinu místních zlodějů mezinárodních křižovatek? Nebo snad skupinu mezinárodních zlodějů místních křižovatek?"

Měl nesmírnou radost. Konečně se potvrdila jeho teorie o předcházení zločinům ve velkém!

Arcikancelář mu zasypal boty hlínou, kterou vyhodil rýčem z výkopu.

"Nebudte blázen, človče," vyštěkl. "Tohle je životně důležitá záležitost!"

"No jistě, tohle říkají všichni," přikývl klidně seržant Tračník. Byl mužem, jehož myšlenkový proud se dá jen těžko odvést jinam, když už se jednou pustil určitým směrem. "Vsadil bych se, že se najdou stovky vesnic v pohanských místech, jako je třeba Klač, kde jsou ochotni dobře zaplatit za pěknou, v praxi vyzkoušenou křižovatku, co?"

Vzoromil na něj zíral s otevřenými ústy. "Co to žvaníte, důstojníku?" zavrtěl hlavou. Ukázal popuzeně na svůj špičatý klobouk. "Neslyšel jste mě? Jsme mágové. Tohle je magická záležitost. Takže kdybyste laskavě tak trochu usměrnil dopravu kolem, hodně by nám to pomohlo -"

"- na broskve stačí se jenom křivě podívat, a už sou vomačkaný -" ozval se hlas za seržantem Tračníkem.

"Ty starý šáhnutiny nás tady zdržují už dobrý půl hodiny," stěžoval si jakýsi pohůnek od krav. Už dávno ztratil kontrolu nad čtyřiceti kravami, které se teď bezcílně procházely okolními ulicemi. "Žádám, abyste je sebral."

Seržantovi začalo pomalu docházet, že se nechtěně ocitl uprostřed jeviště, v dramatu, které zahrnovalo stovku účinkujících, z nichž někteří byli mágové a někteří jiní, velmi rozzuření.

"Tak co tady vlastně děláte?" zeptal se unaveně.

"Pohřbíváme jednoho kolegu. Co jste myslel?" odpověděl mu nevrle Vzoromil.

Tračnickovy oči sklouzly k otevřené rakvi, která ležela u kraje cesty. Rumpál Žička mu přátelsky pokynul.

"Ale... on není mrtvý..., že ne?" řekl a čelo se mu starostlivě nakrčilo, když se pokusil proniknout ke kořenu věci.

"Vzhled může být často velmi klamný," odpověděl mu arcikancelář.

"Ale on na mě právě mával," přesvědčoval ho seržant.

"Vážně?"

"No, to přece není normální, aby na vás -"

"To je v pořádku, seržante," zavolal na něj Rumpál.

Seržant Tračnick se přesunul blíže k rakvi.
"Nebyl jste to vy, koho jsem viděl včera v noci skočit do řeky?" ucedil nenápadně koutkem úst.
"Jistě, moc jste mi pomohl," přikývl Rumpál.
"Ale pak jste se z ní tak nějak sám zase vytáhl," pokračoval seržant.
"Obávám se, že máte pravdu."
"Ale vždyť jste byl pod vodou celou věčnost!"
"Jak bych vám to... víte, ona tam byla hrozná tma. Nemohl jsem najít ty zatracené schody."
Seržantu Tračnickovi chvíli trvalo, než se mu v tom všem podařilo najít nějakou logiku a dojít k vlastnímu závěru.
"No, v tom případě musíte být mrtvý," přikývl. "Nikdo, kdo není mrtvý, nemůže zůstat tak dlouho pod vodou."
"To je ono," souhlasil Rumpál.
"No jo, ale proč se potom hýbete a mluvíte?" zavrtěl hlavou Tračnick.
Starší pAsák vystrčil hlavu z jámy.
"Není tak docela neznámé, seržante, že některá těla se mohou ještě po smrti hýbat nebo vydávat různé zvuky," nešetřil informacemi. "Bývá to výsledek posmrtného smrštění svalstva."
"To je fakt, starší pAsák má pravdu," pokyvoval Rumpál moudře hlavou. "Taky jsem to někde četl."
"Aha." Seržant Tračnick se rozhlédl kolem. "Dobrá," rozhodl se nakonec. "No... myslím, že to bude v pořádku..."
"Fajn, a jsme hotoví," zavolal na něj arcikancelář a vyškrabal se z jámy. "Myslím, že už je dost hluboká. Tak pojďte, Rumpále, dolů s vámi."
"Jsem z toho opravdu moc dojatý," řekl Žička, který se mezitím v rakvi zase položil. Byla to pěkná rakev z márnice v Jilmové ulici. Arcikancelář Rumpálovi dovolil, aby si ji vybral sám.
Vzoromil Výsměšek pozvedl palici.
Rumpál se znovu posadil.
"Všichni s tím máte tolik práce a starostí -"
"To máte pravdu," přikývl Vzoromil a rozhlédl se kolem. "Takže - kdo má kolík?"
Všichni upřeli pohledy na kvestora.
Kvestor vypadal velmi nešťastně.
Přebral se v pytli.
"Žádný jsem nesehnal," špitl nakonec.
Arcikancelář si zakryl oči rukou.
"No dobrá," zasténal tiše. "A víte, že mě to ani nepřekvapuje? Ani trochu mě to nepřekvapuje. A co jste sehnal? Jehněčí kotlety? Pěkný kousek vepřového?"
"Mrkev," odpověděl kvestor.
"To ty jeho nervy," zastal se ho pohotově děkan.
"Mrkev," zaskřípal arcikancelář zuby a kolem jeho trpělivosti napjaté do krajnosti, by se daly ohýbat podkovy.
"Výborně."
Kvestor mu podal malý promáčený sáček. Vzoromil si ho vzal.
"Tak a teď, pane kolego," obrátil se k Žičkovi, "bych vás prosil, abyste si představil, že to, co držím v ruce -"
"To je v naprostém pořádku," přikývl s porozuměním Rumpál.
"Nejsem si tak docela jistý, zda vám to dokážu zatlouct do -"
"Mně to vůbec nevadí," ujistoval ho Rumpál.
"Ne?"
"Základní myšlenka má zdravé jádro," pokračoval Rumpál. "Když mi podáte mrkev, ale budete myslet na zatloukání kůlu, mělo by to pravděpodobně stačit."
"To je od vás velmi laskavé," řekl Vzoromil. "Je vidět, že máte skutečně správný přístup k věci."
"I s mrkví budete žít v našich srdcích navěky," dodal starší pAsák.
Výsměšek na něj vrhl kosý pohled a pak hodil dramatickým gestem mrkev na Rumpála.
"Tak, tu máš!" vykřikl.
"Díky," odpověděl Rumpál.
"No a teď bychom mohli přitlouct víko a skočit si někde na gáblík," obrátil se arcikancelář k ostatním. "Nelamte si s tím hlavu, Žičko. Určitě to zabere. Dnes je poslední den posledních chvil vašeho života."
Rumpál ležel v naprosté temnotě a naslouchal bušení kladiva. Ozvala se dutá rána a následovalo obvinění, že děkan nedrží svůj konec víka pořádně. Pak začala na víko dopadat hlína a její zvuk pomalu slábl.
Po nějaké chvíli zaslechl plynulé tlumené dunění, které ohlašovalo, že doprava v ulicích města byla obnovena. Tu a tam k němu dokonce dolehly vzdálené hlasy.
Zabušil do víka rakve.
"Nemůžete to trochu ztlumit?" dožadoval se. "Tady dole jsou lidé, kteří se pokoušejí být mrtví!"
Slyšel, jak se kroky na chvilku zastavily a vzápětí se ozval zvuk spěšně se vzdalujících nohou.
Tak tam Rumpál nějakou chvíli ležel. Nevěděl, jak dlouho. Pokusil se zastavit všechny tělesné funkce, jenže tím se všechno stávalo velmi nepohodlné. Proč bylo umírání tak složité? Ostatním lidem se to dařilo snadno a nemuseli to ani nacvičovat.
Navíc ho začala svědit noha.

Pokusil se natáhnout a poškrabat se a rukou nahnátl vedle sebe v rakvi něco malého a nepravidelného. Podařilo se mu to sevřít prsty.

Podle hmatu by soudil, že je to svazeček zápalek.

V rakvi? Jen šilence by mohlo napadnout, že si Rumpál bude chtít v rakvi zapálit doutník, aby si ukrátil dlouhou chvíli.

Po jistém úsilí se mu podařilo vyzout si jednou nohou botu z druhé nohy a posunout ji nahoru tak, že na ni dosáhl. Tak získal hrubou třecí plochu, o kterou mohl sirku rozškrtnout -

Jeho hranatě vypuklý svět ozářilo sírové světlo.

Na víku rakve, přímo před jeho očima, byl připíchnutý malý obdélníček kartonu.

Přečetl si ho.

Přečetl si ho znovu

Zápalka zhasla.

Zapálil další, jen proto aby se ujistil, že nápis, který četl, opravdu existuje.

I napotřetí vypadal nápis stejně nesmyslně:

Jste mrtvi? Máte deprese? Stáli byste o to začít znovu?

Tak proč nezkusit

KLUB NOVÉHO ZAČÁTKU

Každý čtvrtek - 24.00, Jilmová ulice 668

VŠICHNI JSOU VÍTANI

Zhasla i druhá zápalka a plamínek s sebou vzal poslední zbytek kyslíku.

Rumpál ležel ve tmě, a zatímco dojídal mrkev, uvažoval o tom, co udělá teď.

Kdo by si to byl pomyslel?

A bývalému Rumpálu Žičkovi najednou došlo, že neexistuje nic takového jako cizí problém, a co víc, právě ve chvíli, kdy měl dojem, že ho svět odstrčil stranou, se ukázalo, že je to místo plné neuvěřitelně zajímavých věcí. Věděl z vlastní zkušenosti, že živým lidem unikne většina toho, co se děje kolem, protože jsou příliš zaměstnaní na to, aby skutečně žili. Nejvíce ze hry má přece jen divák, pomyslel si.

Právě žijící lidé neberou na vědomí podivné a úžasné věci, protože jejich život je nudný a obyčejný. Ale život je zvláštní. Obsahuje malé události, jako třeba šrouby, které se samy vyšroubují, nebo malá psaníčka mrtvým.

Rozhodl se, že zjistí, o co jde. A pak..., jestli Smrt' nepřijde k němu, půjde on ke Smrt'ovi. Má přece svá práva. Tak je to. Rozpoutá největší hon na nezvěstnou osobu, jaký Zeměplocha pamatuje.

Rumpál se spokojeně ušklíbl do tmy.

Odměna! Živý, nebo mrtvý! Peníze za Smrt'!

Dnes byl první den zbytku jeho života.

A Ankh-Morpork mu ležel u nohou. Jistě, to byl jen takový řečnický obrat. Jeho cesta teď vede vzhůru.

Znovu zašmátral rukou, nahnátl ve tmě kartičku, utrl ji a sevřel mezi zuby.

Rumpál Žička se opřel rukama o víko rakve.

Vlhká, písčitá hlína Ankh-Morporku se pohnula.

Rumpál ze zvyku na chvíli přestal, aby nabral dech, a uvědomil si, že je to zbytečné. Znovu zatlačil. Víko prasklo.

Rumpál si ho přitáhl k sobě a roztrhl silné borové fošny jako papír. V ruce mu zbyl kus dřeva, který by neposloužil jako rýč nikomu, kdo by nebyl vybaven silou zombie.

Rumpál Žička se otočil na břicho, nešikovným rýčem posouval hlinu kolem těla dozadu a vzadu ji pečoval nohama. Začal si budovat cestu k novému začátku.

Představte si krajinu, která by byla rovná jako stůl, kdyby ji až skoro k obzoru nepokrývaly mírné terénní vlny.

Je pozdní léto v kraji oktarínové trávy, v podhůří mohutných vrcholů hor Beraní hlavy a převažující barvy jsou odstíny ambry a zlata. Krajina úpí vedrem. Kobylinky a sarančata syčí jako na rozpálené pánvi. Je to nejteplejší léto, jaké tady lidé pamatují, a to v téhle části světa znamená dlouhý, předlouhý čas.

Představte si postavu na koni, která jede pomalu po cestě, na které leží několik centimetrů prachu. Cesta podobná prašné říčce se táhne mezi lány obilí a zlátnoucí kukuřice, které už teď slibují až neuvěřitelně bohatou sklizeň.

Představte si ohradu z rozpáleného suchého dřeva. Na ní je přitlučen kus papíru s upozorněním. Slunce už písmo napůl vybělilo, ale nápis je stále ještě čitelný.

Představte si, jak přes vývěsku padá stín. Máte dojem, že téměř slyšíte jeho majitele, jak z papíru čte tři slova.

Z cesty odbočuje chodníček a vede k malé skupině vybledlých dřevěných budov.

Představte si unavené, tahavé kroky.

Představte si chladnou temnou místnost, kterou můžete zahlédnout pootevřenými dveřmi. To není místnost, kde by lidé opravdu žili. Je to spíš přístřeší pro ty, kdo žijí převážně venku, ale občas, třeba kdy se setmí, se rádi ukryjí pod střechem. Sem se odkládají postroje, ukrývají psi a větší pláště do deště. Vedle dveří stojí pivní sud. Zem je vydlážděná plochými kameny a ze stropních trámů visí háky na uzené a slaninu. Uprostřed stojí obrovský stůl, kolem kterého by se mohlo pohodlně usadit třicet lidí.

Jenže tady nejsou lidé. Ani psi. Není tady pivo, a už vůbec ne uzené a slanina.

Po zaklepání se na okamžik rozhostilo ticho a pak se ozvalo flip-flap pantoflí pleskajících po dláždění. Nakonec se ve škvíře pootevřených dveří objevila tvář hubené staré ženy, podobná barvou i vzhledem vlašskému ořechu.

"Ano?" řekla.

NA TĚ VÝVĚSCE STOJÍ "HLEDÁ SE POMOCNÍK".

"Vážně? Tohle tam stojí? Já ji tam dávala nějak loni na podzim!"

PROMIŇTE, VY UŽ POMOCNÍKA NEPOTŘEBUJETE?

Vrásčitá tvář si ho zamyšleně prohlížela.

"Koukněte, nemohla bych vám dát víc než šest pencí týdně," řekla nakonec tvář.

Zdálo se, že tmavá postava, která se tyčila proti slunci, o nabídce přemýšlí.

ANO? řekla nakonec.

"Taky nebudu vědět, kde byste měl vlastně začít, abych řekla pravdu. Neměli jsme tady pořádného pomocníka dobře tři roky. Když už to jinak nejde, najmu vždycky nějaké to budižkničemu z vesnice."

ANO?

"Takže souhlasíte?"

MÁM KONĚ.

Stará paní nahlédla cizinci přes rameno. Na dvoře stál ten nejúžasnější kůň, jakého kdy viděla. Oči se jí zúžily.

"A tohle má být váš kůň?"

ANO.

"S tím postrojem samé stříbro a dalšími ozdobami?"

ANO.

"A jste ochoten pracovat za šest pencí týdně?"

ANO.

Stará paní našpulila rty. Její pohled klouzal z cizince k jeho koni a pak k zanedbanému hospodářství. Jak se zdálo, nakonec se rozhodla, pravděpodobně na základě přísně logické úvahy, že ten, kdo nemá žádného koně, se koňského zloděje nemá proč bát.

"Budete muset spát na seníku, je to jasné?" řekla.

SPÁT? ANO. JISTĚ. ANO. BUDU MUSET SPÁT.

"Nemůžu vás nechat v domě, rozumíte? Nebylo by to správné."

ČELEDNÍK ÚPLNĚ VYHOVUJE, UJIŠŤUJI VÁS.

"Ale na jídlo můžete chodit do domu."

DĚKUJI VÁM.

"Jmenuji se Zahořalá, slečna Zahořalá."

ANO.

Čekala.

"Předpokládám, že se taky nějak jmenujete," pobídla ho, když se na ni dál mlčky díval.

ANO. TO JE PRAVDA.

Znovu chvíli čekala. "Takže?"

PROMIŇTE?

"Jak se jmenujete?"

Cizinec na ni chvilinku zíral a pak se začal zmateně rozhlížet kolem.

"Ale no tak," řekla slečna Zahořalá. "Nebudu přece zaměstnávat osobu beze jména, pane...?"

Postava upřela zoufalý pohled k nebi.

PANE NEBE?.

"Nikdo se nejmenuje Nebe."

PAN...DVEŘ- KLIKA?

Přikývla.

"Proč ne. Může to být Klika. Vzpomínám si na jednoho chlapka, kterého jsem kdysi znala, a ten se taky jmenoval Klika. A křestní jméno? Neříkejte mi, že nemáte ani to. Musíte být nějaký ten Vilém, Ríša nebo Vlastimír."

ANO.

"Cože?"

NĚJAKÝ TEN.

"Který?"

EHM. TEN PRVNÍ?

"Jmenujete se Vilém?"

ANO?

Slečna Zahořalá obrátila oči k nebi.

"Tak dobrá, Vilém Nebe..." řekla.

KLIKA.

"Ach, ano. Promiňte. Dobrá, takže Vilém Klika..."

ŘÍKEJTE MI VILÍK.

"A vy mě slečna Zahořalá. Předpokládám, že byste si dal něco k večeři?"

DAL BYCH SI? AHA. ANO. VEČERNÍ JÍDLO. ANO.

"Abych vám řekla pravdu, vypadáte napůl vyhládlý k smrti. Víc než napůl," podotkla, když klouzala pohledem po jeho postavě. Někak si nebyla s to uvědomit docela přesně, jak vlastně ten Vilém Klika vypadá, nebo si vybavit zvuk

jeho hlasu. Stál před ní a mluvil na ni - jinak by si přece nepamatovala nic, že?

"Tady v okolí žije dost lidí, kteří neužívají jméno, které dostali ke křtu," řekla nakonec. "Já vždycky tvrdím, že nemá cenu chodit za lidmi a vyptávat se jich na soukromé věci. Předpokládám, že umíte pracovat, Vilíku? Pořád ještě nemám sklizené seno na horních loukách, a až začnou žně, bude tady práce až nad hlavu. Umíte zacházet s kosou?"

Zdalo se, že Klika nad touto otázkou vážně přemýšlí. Pak řekl: MYSLÍM, ŽE ODPOVĚĎ NA TUTO OTÁZKU ZNÍ "ROZHODNĚ ANO", SLEČNO ZAHOŘALÁ.

Kolik Aťsepicnu neviděl žádný smysl v kladení osobních otázek, alespoň ne tehdy, když je někdo kladl jemu a byly typu: "Kde jste vzal ty věci, které tady prodáváte?" Jenže zatím se neobjevil nikdo, kdo by ho obvinil z prodeje cizího majetku, a to ho naplňovalo uspokojením. Toho rána prodal víc než tisícovku malých skleněných koulí a musel zaměstnat jednoho trolla, který Kolikův stánek plynule zásoboval z tajemného zdroje ve sklepě. Lidé ty hračky milovali.

Jejich obsluha byla až k smíchu jednoduchá a po několika ukázkách ji snadno pochopil i průměrný občan Ankh-Morporku.

Když jste sklem zatřáslí, rozvířilo se v kouličky, naplněné jakousi tekutinou, mračno bílých vloček a ty se pak pomalu usazovaly na miniatuře některé z ankh-morporských památek, umístěné na dně. V některých kouličkách to byl model Neviditelné univerzity, v jiných Věže umění, Mosazného mostu, nebo dokonce Patricijova paláce. Podrobnosti, do jakých byly modely vypracovány, byly úžasné.

A najednou doprodal poslední. Tak tohle, pomyslel si Aťsepicnu, je ostuda. Protože mu v pravém slova smyslu nepatřily, i když morálně, morálně byly samozřejmě jeho, nemohl si vůbec stěžovat. No dobrá, mohl si samozřejmě stěžovat, ale jen v duchu a nikomu konkrétnímu. Když tak o tom přemýšlel, nedopadlo to vůbec špatně. Možná že je to tak lepší. Prodej je levně - prodej je rychle. Zbav se jich co nejdříve. O co jednodušší je pak rozhodit ruce s výrazem uražené nevinnosti, když říkáte: "Kdo? Já?" Ale byly opravdu moc hezké. Až na ty divné nápisy. Byly na spodní straně každé kouličky. Byla to neumělá rozřesená písmena, jako by je psal někdo, kdo nikdy předtím nepsal a písmena obkresoval podle vzoru. Na spodní ploše každé kouličky, pod budovou vypracovanou do nejmenších podrobností, byla slova:

(made in Japan)

Vzoromil Výsměšek, arcikancleř Neviditelné univerzity, byl zcela bezostyšný autocondimentor.

Měl svůj osobní stojánek, který před ním stál při každém jídle. V něm byla solnička, tři druhy pepře, čtyři druhy hořčice, patnáct rozličných čatni a jeho milovaná specialita - omáčka Ohó-Ohó, což byla směs dobře vyzrálé mačkadlice, sekaných nakládaných okurek, kaparů, hořčice, manga, fiků, strouhaného vahúni, esence z ančoviček, asafetidy a nezanedbatelné špetky síry a salnytru, které měly podporovat potenci.

Recept na omáčku zdědil Výsměšek po svém nebožtíku strýci. Ubohý strýc jednoho dne spořádal k bohaté večeři několik deci této proslulé omáčky, pak si dal jednu dvě tablety živočišného uhlí na žaludek, zapálil si dýmku a zmizel za záhadných okolností, i když jeho boty se našly následujícího léta na střeše rodinného sídla pod komínem.

K večeři bylo studené skopové. Skopové šlo s omáčkou Ohó-Ohó skvěle; například den potom, co zemřel Výsměškův otec, urazilo bez obtíží pětikilometrovou cestu na hřbitov.

Vzoromil si pečlivě uvázal ubrousek, zammul si dlaně a natáhl ruku.

Stojánek se pohnul.

Natáhl se znovu. Stojánek mu uklouzl stranou.

Výsměšek si povzdechl.

"Dobrá, přátelé," řekl. "Znáte pravidla - u stolu žádná magie. Kdo z vás dělá ty pitomé vtípky?"

Ostatní mágové se k němu obraceli s překvapenými výrazy.

"Tak se mi začíná zdát, že tu hru už nelze hrát," začal si prozpěvovat kvestor, který se v té chvíli jen s námahou držel v hranicích přičetnosti. "Přestaň, zdravý rozum velí, figurky se poztrácely..."

Rozhlédl se kolem, zahihňal se a vrátil se ke své nekonečně činnosti, která spočívala v tom, že se pokoušel nakrájet skopové lžící. Ostatní mágové mu totiž momentálně odstranili z dosahu všechny ostré předměty.

Celý stojánek se vznesl do vzduchu a začal se pomalu otáčet. Pak vybuchl.

Mágové, ze kterých odkapával vinný ocet a opadávala drahá koření, se rozhlíželi jako sovy na denním světle.

"To byla pravděpodobně omáčka," usoudil nakonec děkan. "Už včera byla kriticky přezrálá."

Něco mu spadlo na hlavu a odrazilo se do talíře. Byl to velký, přes píd' dlouhý ocelový šroub.

Další způsobil lehké mráкотy kvestorovi.

Po několika vteřinách spadl třetí, tentokrát špičkou napřed, a zabodl se do stolu, arcikancleři těsně vedle ruky.

Mágové zvedli pohledy vzhůru.

Velká síň byla vždy večer osvětlena jediným mohutným svícem, i když tohle slovo, v poslední době spojované s různými lesklými věcičkami z broušeného skla a chrómu, se ani v nejmenším nehodilo k té obrovské, těžké, černé a voskem pokryté věci, která jim visela nad hlavou stejně pochmurně jako přečerpaný účet. Vešlo se do něj tisíc svíček. Zavěšen byl přímo nad stolem starších mágů.

Na podlahu vedle krbu dopadl další šroub.

Arcikancleř si odkašlal.

"Běžíme?" navrhl.

Svícen se zřítíl.

Do stěn narazily úlomky stolu a nádobí. Kusy vosku, velké jako lidská hlava, vyrazily okna. Celá svíčka,

kterou rameno svícnu vymrštilo při dopadu jako katapult, se zarazila několik centimetrů od dveří.

Arcikancelář se vyprostil z trosky své židle.

"Kvestor!" zaječel.

Vyhrabali kvestora z krbu.

"Ehm, ano, přejete si něco, arcikancelři?" zeptal se roztřeseným hlasem.

"Co má zase znamenat tohle?"

Výsměškův špičatý klobouk mu začal stoupat nad hlavu.

Byl to klasický mágovský klobouk s rovnou kulatou krempou, ale přizpůsobený arcikancelářově oblíbenému životu v přírodě. Měl do něj zapáchánu sadu rybářských háčků a mušek. Za potní páskou uvnitř byl upevněn malý pistolový samostřel pro případ, že by arcikancelář při každodenním ranním běhu narazil na něco, co by se dalo zastřelit. Vzoromil Výměšek také zjistil, že do špičky klobouku se vejde dvoudecová lahvička Čirodestilátový brandy V.S.O.P. (Velmi Staré, Osobité a Proslulé). Nebylo divu, že na svém klobouku lpěl.

Jenže klobouk už nelpěl na něm. Pomalu se od něj vzduchem vzdaloval. Bylo slyšet slabý, ale zřetelný bublavý zvuk.

Arcikancelář vyskočil. "Tak to už přesahuje všechny meze!" zařval. "Ta věc mě stála devět a půl tolaru!" Vrhla se po klobouku, minul a plynule pokračoval v letu, dokud se nezastavil dva metry nad podlahou.

Kvestor nervózně zvedl ruku. "Nemohli by v tom mít prsty červotoči?" zeptal se.

"Jestli se stane ještě něco takového," zavrčel vztekle Vzoromil Výměšek, "cokoliv, slyšíte? Tak se vážně strašlivě naseru!"

Síla, která ho držela ve vzduchu, ho upustila na podlahu ve chvíli, kdy se otevřela mohutná vstupní vrata.

Dovnitř vešel jeden z univerzitních zřízenců a v patách mu kráčel oddíl Patricijovy palácové gardy.

Kapitán gardistů si prohlédl arcikanceláře s výrazem člověka, který slovo "civilista" vyslovuje stejným tónem jako výraz "týden chciplá žába". "Vy jste tady ten hlavní chlápek?" Arcikancelář si urovnal roucho a pokusil se uhladit si vousy.

Kapitán gardy se zvědavě rozhlížel Velkou síní. Většina studentů se tísnila na vzdáleném konci. Ze stěn a části stropu odkapávaly a odpadávaly zbytky rozličných jídel. Kolem trosky svícnu ležel rozbitý nábytek jako stromy vyvrácené meteoritem kolem místa dopadu.

Pak promluvil s neskrývaným odporem člověka, jehož vlastní vzdělání sice skončilo, když mu bylo devět, ale slyšel věci, že by mohl povídat...

"Vidím, že se tady neustále snažíte udržovat mladého ducha, co?" pokýval s úšklebkem hlavou. "Malá rohlíková válka, koukám?"

"Mohl bych se zeptat na důvod vaší přítomnosti?" zeptal se Vzoromil chladně. Kapitán se opřel o své kopí.

"No," začal zešíroka, "to máte tak. Patricij se zabarikádoval ve své ložnici, protože nábytek v paláci se přesouvá sem a tam s takovou rychlostí, že byste tomu nevěřili. Kuchaři dokonce odmítají vstoupit do kuchyně, protože se tam přej dějou strašlivé věci..."

Mágové se pokoušeli nedívat se příliš upřeně na hlavici jeho oštěpu. Začala se pomalu vytáčet z násady.

"No, takže," pokračoval kapitán, který si slabého skřípění železa o dřevo nevšímal, "Patricij si mě zavolal klíčovou dírkou, rozumíte, a povídá mi: 'Douglasi, nevadilo by ti, kdybys zaskočil na univerzitu a zeptal se tam toho jejich hlavního, jestli by nebyl tak laskavej a pokud nemá moc práce, že ho prosím, aby se u mě zastavil na kousek řeči?' Ale můžu se vrátit a říct mu, že akorát se sjezdačkama pořádáte nějaký mejdan a nemáte čas, jestli chcete."

Hrot oštěpu už už vypadal.

"Posloucháte mě?" zeptal se kapitán s podezřením.

"Hmm? Cože?" arcikancelář k němu otočil oči, které s vypětím všech šil odtrhl od otáčejícího se kovu. "Aha. Ano, jistě. No, já vás ujišťuji, drahý muži, že my s těmi úkazy nemáme vůbec nic -"

"Auvajs!"

"Prosím?"

"Ten mizernej hrot oštěpu mi spadl na nohu!"

"Skutečně?" zeptal se Výměšek nevinně.

Kapitán poskakoval sem a tam a rukama si svíral nohu.

"Tak poslyšte, vy obchodníci s humbukem, jdete, nebo nejdete?" vyrážel ze sebe mezi poskoky. "Bos vůbec není v náladě. Setsakra mordýřova sudá, není ani trošku v náladě!"

Nad Zeměplochou se přesouvalo velké a beztvaré mračno života a neustále rostlo, jako stoupá voda za přehradní hrází, ve které jsou uzavřeny všechny propustě. Když zmizel Smrt', který odváděl životní sílu, když už jí nebylo zapotřebí, neměl život kam odcházet.

Tu a tam se životní síla vybila samovolně, třeba maskovaná jako pseudopoltergeist, stejně jako se vybíjí elektrina před prudkou letní bouří blýskáním na časy.

Všechno, co existuje, lpí na životě. V tom je ale smysl života. To je motor, který pohání mocné biologické pumpy evoluce. Všechno se pokouší vyšplhat co nejvýš po kmenech vývoje, zasekává se drápy, přisává chapadly nebo se slizce šine k dalšímu stupínku, dokud se to nakonec nedostane až na úplný vrchol, který, jak se nakonec ukáže, nikdy za tu strašlivou námahu nestojí.

Všechno, co existuje, lpí na životě. Dokonce i věci, které nežijí. Věci, které jsou ve stavu jakéhosi podžítva, života metaforického, skoro života. Teď nastala situace, která stejně jako vlna vever způsobí, že vypučí nevidané exotické květy, způsobila, že...

Na těch malých skelných kouličkách bylo něco zvláštního. Museli jste je zvednout, zatřást s nimi, pozorovat, jak v nich víří droboučké vločky, a pak jste si je museli vzít domů a položit je na krb. A hned potom jste na ně zapomněli.

Vztahy mezi univerzitou a Patricijem, absolutním pánem a téměř benevolentním vládcem Ankh-Morporku, byly velmi složité a křehké.

Mágové měli za to, že jako služebníci vyšší pravdy nespádají pod obyčejné světské zákony města.

Patricij k tomu řekl, že o tom ani na okamžik nezapochyboval, ale, u všech sakrů, daně musí platit jako všichni ostatní.

Mágové namítli, že byvše následovníky světla moudrosti, nemusí být poslušni žádného smrtelníka.

Patricij odušil, že to může být samozřejmě pravda, ale nemění to nic na tom, že dluží městský poplatek ve výši dvou set tolarů na hlavu per annum,* splatných kvartálně.

Mágové oznámili, že univerzita stojí na magické půdě, a je tudíž vyňata ze všech poplatků, daní a ostatního zatížení mrzkým mamonem, a kromě toho vědomosti že se zdanit nedají.

Patricij odušil, že dají. Je to dvě stě tolarů per capita, a jestliže jim per capita dělá problém, může jim zajistit decapita.

Mágové protestovali s tím, že univerzita nikdy daně civilní správě neplatila.

Patricij odpověděl, že zatím se sice chová civilně, ale nemá daleko do okamžiku, kdy se začne chovat značně necivilizovaně.

Mágové nadhodili: co takhle dohodnout se po dobrém?

Patricij se podívil. Vždyť on celou tu dobu o ničem jiném nemluvil! Ať si nepřejí, aby se s nimi začal dohadovat po zlém!

Mágové se zamysleli a sdělili mu, že si vzpomínají na jednoho Patricije, když to bylo? Ano, oni myslí, že ve století Vážky, a ten prý také chtěl univerzitu diktovat, co může, nemůže, a hlavně co musí. Patricij se na něj může přijít podívat do univerzitních katakomb, jestli má zájem.

Patricij vzkázal, že přijde. Ať se spolehnou, že přijde, a brzy, a vezme si s sebou pár lidí z palácové gardy.

Na konci se dohodli, že mágové žádné daně platit nebudou, ale za to věnují každoročně nějaký ten dar ve prospěch města, řekněme takových dvě stě tolarů na hlavu, nic ve zlém, žádné předsudky, mutatis mutandis, žádné další podmínky a peníze budou využity výhradně k mírovým účelům a na potřeby a rozvoj Ankh-Morporku.

A právě podobné pružné mezihry mocenských bloků dělaly z Ankh-Morporku tak zajímavé a inspirující město, ale především nesmírně nebezpečné místo, kde šlo neustále o život*.

Starší mágové vycházeli ven málokdy a ještě vzácněji se dostali na to, co by urbanista nazval přeplněnými hlavními tepnami a tichými vedlejšími uličkami metropole, ale bylo okamžitě jasné, že tady něco není v pořádku. Ne že by v Ankh-Morporku občas nepoletovaly dlažební kostky vzduchem, ale to je vždycky někdo musel hodit. Teď to bylo poprvé, kdy poletovaly jen tak samy od sebe.

S třeskotem se otevřely jakési dveře a z nich vyšel kompletní oblek, kousek za oblekem vytančil pár bot a nad prázdným límcem se vznášel klobouk. Těsně za nimi se ve dveřích objevil hubený muž, který se kusem hadru narychlo omotaným kolem těla pokoušel zakrýt to, na co obvykle potřeboval kalhoty.

"Okamžitě se vraťte!" křičel, když obsah jeho šatníku zahýbal za roh. "Ještě za vás dlužím sedm tolarů!"

Za jeho zády se na ulici opatrně vykradly druhé kalhoty, naprosto stejné jako ty od obleku, a pospíchaly za těmi prvními.

Mágové se semkli do sevřené skupiny a vypadali jako vyděšené zvíře s pěti špičatými hlavami a deseti nohama a čekali, kdo se první zmíní o neobvyklosti situace.

"To je tedy, u všech zmrhalek a třasů, skoro neuvěřitelné!" začal arcikanceléř.

"Hmm?" zabručel roztřeseným hlasem děkan, který se marně pokoušel svým tónem naznačit, že on vidí denně ještě podivnější věci a že když arcikanceléř věnoval svou pozornost obyčejným šatům, byt' by i pobíhaly po ulici, ohrožil seriózní pověst celého mágstva.

"Ale no tak! Já osobně neznám mnoho krejčích, kteří by vám k obleku, za který účtují sedm tolarů, ušili ještě druhé kalhoty!"

"Oh," vypravil ze sebe děkan.

"Až poběží znovu kolem, pokuste se je chytit, abych se mohl podívat na štítek s firmou."

Potevřeným oknem v posledním patře nedalekého domu se protáhlo prostěradlo a s pleskotem odběhlo po střeších.

"Víte," začal lektor Zaniklých run, který se marně pokoušel udržet hlas klidný a vyrovnaný, já si myslím, že tohle není magie. Necítím to jako magii." Starší pAsák zalovil v jedné z početných kapes svého roucha. Ozval se tlumený cinkot, šustění a občas zakvákání. Nakonec vytáhl tmavomodrou skleněnou kostku. Na přední straně měla číselník. "Vy nosíte v kapse jednu z těch věcíček?" zavrtil hlavou děkan. "To musí být pěkně drahá hračka, co?"

"A co to vlastně je, u všech všudy?" zeptal se Výsměšek.

"Je to neuvěřitelně citlivý magický měřicí přístroj," odpověděl děkan. "Měří to hustotu magického pole. Je to magiometr."

Starší pAsák podržel kostku tak, aby na ni všichni viděli, a zmáčkl knoflík na jejím boku.

Ručička ciferníku se pohnula, postoupila o kousek a zastavila se.

"Vidíte?" obrátil se starší pAsák k ostatním. "Jen přirozené pozadí, které v žádném případě nepředstavuje žádné nebezpečí pro veřejnost."

"Mluvte nahlas," dožadoval se arcikancleř. "Já vás v tom kraválu neslyším!"
Z domů na obou stranách ulice se ozýval praskot a výkřiky.

Paní Evarie Bochánková byla velké médium, ale podnikala v malém.

Nebyla to profese, o kterou by byl nějak zvláštní zájem. Málokdo z lidí, kteří v Ankh-Morporku zemřeli, jevil výraznější chuť, nebo dokonce touhu zaskočit na kousek řeči se svými žijícími pozůstalými příbuznými. Většina z nich se řídila heslem: položme mezi sebe a ty tam co nejvíc mystických řiší a rozměrů. Remeslo provozovala ve volných chvílích, když jí zbývala chvilka při krejčování a práci v kostele - v jakémkoliv kostele. Paní Bochánková patřila k horlivým věřícím, alespoň podle svých vlastních zásad.

Nebyla však jedním z těch obyčejných médií, která zapálí kadidlo a pro větší efekt se zabalí do přehození na postel. Bylo to jednak z toho důvodu, že jí kadidlo páchlo, a pak především proto, že byla ve své profesi skutečně skvělá. Dobrý iluzionista vás dokáže překvapit triky s krabičkou zápalek a obyčejným balíčkem karet - a když ty karty prozkoumáte, zjistíte, že je to opravdu obyčejný balíček karet - a nepotřebuje k tomu složité zrcadlové stolky a skládací cylindry svých méně nadaných kolegů. A paní Bochánková byla něco podobného; také ke svému řemeslu nepotřebovala téměř žádné rekvizity. Dokonce i skleněná koule, vyrobená z průmyslového křišťálu, kterou měla položenou na kredenci, byla jen dekorací pro návštěvníky. Paní Bochánková dokázala přechystit budoucnost i z talíře hrachové kaše*. Upadala do transu nad pávním slaniny s vejci. Stavila větší část života tím, že se brodila duchovním světem, i když v jejím případě výraz "brodila" není právě na místě. Nebyla ten typ. Ona byla spíš ten člověk, který tam vtrhne s hlasitým dupáním a dožaduje se nejvyššího vedoucího.

A tak zatímco si připravovala snídani a sekala psí konzervu pro Ludmilu, zaslechla hlasy.

Byly slabé a vzdálené. Ne že by byly na hranici slyšitelnosti, protože to byly hlasy, které žádné ucho nezachytí. Zněly jí uvnitř hlavy.

...dávej pozor, co děláš... kde jsem... přestaň se předvádět, ty tam...

A znovu umlkly.

Byly nahrazeny skřípavým zvukem vedlejší místnosti. Odstrčila stranou kalíšek s vejcem natvrdo a prošla korálovým závěsem.

Zvuk vycházel z pod prosté jutové pokrývky, která chránila její křišťálovou kouli.

Evarie se vrátila do kuchyně a vybrala si z kredence těžkou pánev. Jednou nebo dvakrát s ní máchla vzduchem, aby ji dostala do ruky, a pak se tiše připlížila ke kouli ukryté pod pokrývkou.

Pozvedla pánev, připravila se k ráně a strhla z koule dečku.

Koule se na svém stojánku pomalu otáčela.

Evarie ji chvilku pozorovala. Pak vytáhla záclony, spustila se do křesla, zhluboka se nadechla a řekla: "Je tam někdo?"

V tom okamžiku na ni spadla větší část stropu.

Po několika minutách a jistě dávce námahy se paní Bochánkové podařilo uvolnit si hlavu.

"Ludmillo!"

Venku se ozvaly tiché kroky, otevřely se dveře od zadního dvorku a něco vstoupilo do bytu. Bylo to zcela jasně, dokonce přitažlivě ženských tvarů a mělo to na sobě obyčejné ženské šaty. Očividně to také trpělo přebujněním vlasového porostu, který by stačil pro tři běžné osoby ženského pohlaví. Jek se zdálo, i nehty a zuby ta osoba tuto sezónu nosila delší, než je obvykle zvykem. Očekávali byste, že na vás takové stvoření nejspíš zavrčí, ale promluvilho příjemným a nade vši pochybnost lidským hlasem.

"Mami?"

"Sem tady vespod."

Hrůzostrašná Ludmilla zvedla obrovský trám a bez viditelné námahy ho odhodila stranou. "Co se to stalo? To jsi neměla zapnutou jasnozřivost?"

"Sem ji vypla, páč sem potřebovala promluvit s pekařem. Ti řeknu, že mě to ale vyděsilo."

"Uvažila bych ti hrnek čaje, nechceš?"

"No tak, dyť dobře víš, že dycky dyž máš svůj čas, rozbiješ každému hrnek, co vezmeš do pařátů."

"Ale už se lepším," řekla Ludmilla.

"Si hodná holka, ale já to rači udělám sama. Stejně ti děkuju."

Paní Bochánková vstala, oprášila si ze zástěry omítku a řekla: "Křičeli! Křičeli! Všichni najednou!"

Univerzitní zahradník právě plel záhon růží, když se povrch prastarého sametového trávníku zavlínil a z něj vypučel trvalka Rumpál Žička, který přisleple zamžoural do světa.

"To jsi ty, Afekte?"

"Uhodl jste, pane Žičko," přikývl trpaslík. "Mám vám pomoci nahoru?"

"Myslím, že to zvládnou sám, díky."

"Mám v besídce rýč, kdybyste potřeboval"

"Ne, zatím je všechno v nejlepší pořádku." Rumpál vylezl ze země a oprášil si z roucha hlínu. "Omlouvám se za ten trávník," dodal, když mu oči zavádily o otvor v zeleném pažitě.

"To nic, pane Žičko."

"Trvá to dlouho, než se vypěstuje takový trávník?"

"Asi tak pět set let, myslím."

"Ale, božíčku, to je mi opravdu strašně líto! Chtěl jsem do sklepení, ale nějak jsem si to špatně vyměřil."

"S tím si nelamte hlavu, pane Žičko," utěšoval ho trpaslík vesele. "Poslední dobou roste všechno jako blázen. Tu jámu ještě dneska odpoledne zasypu, oseju to travním semenem a pět set let uteče co by dup, uvidíte!"

"No, podle toho, jak se věci mají, to pravděpodobně skutečně uvidím," přikývl Rumpál zachmuřeně. Pak se rozhlédl kolem. "Je tady arcikanclér?"

"Viděl jsem je všechny odcházet do paláce," oznámil mu zahradník.

"V tom případě se skočím osprchovat a převléct. Nerad bych někoho rušil."

"Slyšel jsem, že nejste jenom mrtvý, ale že vás prý i pohřbili," naklonil se za ním zvědavě Afekt, když Rumpál šouravě vykročil.

"To je pravda."

"Pořádného chlapa ale jen tak něco nepoloží, a když už, tak zase vstane a jde dál, nemám pravdu?"

Rumpál se zastavil a otočil se k Afektovi. "Mimochodem... nevíte náhodou, kde je Jilmová ulice?"

Afekt se poškrabal za uchem. "Není to ta, co vede z ulice U melasového dolu?"

"Ó ano, máte pravdu, už si vzpomínám."

Afekt se vrátil ke své práci.

Proměnlivý charakter Rumpálový smrti ho nijak zvlášť neznepokojoval. Vždyť nakonec i stromy v zimě vypadaly jako mrtvé a každé jaro se znovu zazelenaly. Prakticky nic neumíralo na dlouho. Vezměte si například kompost.

Afekt věřil v kompost se stejnou silou, s jakou jiní lidé věří v bohy. Jeho kompost se zahříval, hníl a potmě slabounce světélkoval, pravděpodobně díky tajemným a možná i nedovoleným přísadám, které do něj Afekt přidával, i když se mu nikdy nic nedokázalo. Mimoto by také nikoho v životě nenapadlo některou kompostovou hromadu rozhrabat a zkoumat, co všechno se v ní ukrývá.

Byla to jenom mrtvá hmota, a přesto žila svým životem. A nikdo nemohl popřít, že z ní vyrůstaly růže.

Starší pAsák vysvětlil Afektovi, že jeho popínavé růže jsou tak krásné a velké, protože jsou pravým zázrakem bytí, ale Afekt byl v duchu přesvědčený, že je to tím, že se chtějí dostat od kompostu co nejdále.

Dnes večer byly ale hromádky jeho kompostu v ohrožení. Plevel se měl až neuvěřitelně k životu. Afekt ještě nikdy neviděl rostliny růst tak rychle a do krásy. Musí to být tím kompostem, pomyslel si Afekt.

V době, kdy mágové dorazili na místo, vládl v celém paláci zmatek. Po stropech klouzaly kusy nábytku. Kolem arcikancléře proletěla sprška stříbrných přiborů, podobných hejnu potočních střevlí, a zmizela za ohybem chodby. Všude kolem to vypadalo, jako kdyby palác upadl do spárů šikovného a vybíravého hurikánu.

Do paláce byli zřejmě povoláni i další. Byla mezi nimi i skupinka v mnoha směrech velmi podobná mágům, přestože cvičené oko by našlo několik důležitých rozdílů.

"Kněží?" řekl znechuceně děkan. "Tady? A dřív než my?"

Obě skupiny začaly nenápadně, ale urychleně zaujímat pózy, při nichž měli jejich příslušníci dobrý výhled a obě ruce volné.

"Vždyť ti nejsou vůbec k ničemu," ušklíbl se starší pAsák.

Teplota v místnosti v psychickém slova smyslu prudce poklesla.

Kolem se provlnil drahý jakazačistánský koberec. Arcikancléřův pohled se srazil s pohledem obrovského kněze slepého Io. Tohoto služebníka nejstaršího boha mírně zmateného zeměplošského panteonu bychom mohli bez výčitek svědomí označit za mluvčího společenstva církevních věcí.

"Lehkověrní idioti!"

"Ateistická pakáž!"

"Tupí přísluhovači!"

"Dětinští kejklíři!"

"Krvežízniví knězi!"

"Nenažraní magici!"

Vzoromil mírně pozvedl obočí. Hlavní kněz téměř neznatelně přikývl.

Oba muži opustili své skupiny, které po sobě vrhaly z bezpečné vzdálenosti záplavu urážek, a jakoby lhotejně přešli do relativně klidného kouta místnosti, kde se za sochou jakéhosi Patricijova předka sešli a postavili se tvářemi k sobě.

"Tak co... jak vynáší obtěžováním bohů v tom vašem byznysu?" nadhodil Výsměšek.

"Děláme nejponíženěji, co umíme. A jak se daří kšeftu s těmi nebezpečnými věcmi, které jsou mimo dosah lidského chápání?"

"Docela slušně," přiznal Výsměšek, "fakt, docela slušně." Výsměšek si sundal klobouk a zalovil v jeho špičce.

"Můžu ti nabídnout kapku něčeho k pití?"

"Alkohol je pastí ducha. Nechceš cigaretu? Slyšel jsem, že vy se kouření oddáváte velmi vášnivě."

"Já ne. Kdybych ti řekl, co to člověku udělá s plícemi -"

Výsměšek odšrouboval špičku klobouku a nalil do ní štědrou dávku brandy.

"Tak," řekl. "Takže, co se tady děje?"

"U nás se vznesl do vzduchu oltář a pak nám spadl na hlavu."

"Nám se zase zřítíl od stropu svícen. Vytočily se šrouby. Všechno se uvolňuje, vytáčí, vypadává. Věřil bys, že jsem viděl kolem běžet velmi pěkný oblek? Dvoje kalhoty, a dohromady jen sedm tolarů!"

"Hmm. A nevšiml sis náhodou firemního štítku?"

"A taky všechno pulzuje. Všiml sis, jak všechno pulzuje?"

"My jsme si mysleli, že to vy, lidičky!"

"Magie s tím nemá nic společného. Předpokládám, že bohové taky nejsou hůř naložení než obvykle?"

"Neřekl bych."

Na druhém konci místnosti proti sobě stáli knězi s mágy, nos proti nosu, a ječeli na sebe jako pominutí.

Hlavní kněz se přisunul o něco blíž.

"Myslím, že můj duch je dost silný, aby překonal nějakou tu malou past," řekl. "Takhle jsem se necítil už od doby, kdy byla ovečkou v mém stádu paní Bochánková."

"Paní Bochánková? Kdo je paní Bochánková?"

"Vy se občas setkáváte... se strašlivými bytostmi z Podzemních rozměrů a tak podobně, že? Děsivé nebezpečí, které s sebou nese vaše bezbožná profese, je to tak?" zašeptal hlavní kněz.

"Máš pravdu."

"My zase máme osobu, která se jmenuje paní Bochánková."

Výsměšek na něj vrhl pátravý pohled.

"Neptej se mě," otřásl se kněz. "Bud' vděčný bohům, že se nikdy nedozvíš, o co jde!"

Výsměšek mu tiše podal brandy.

"Jen tak mezi čtyřma očima," pokračoval kněz, "co si o tom všem myslíš? Gardisté se právě pokoušejí vyhrabat jeho lordstvo. Znáš ho, bude se vyptávat a bude chtít nějakou odpověď. Jenže já se obávám, že žádnou odpověď neznám."

"Žádná magie a žádní bohové," zamyslel se Výsměšek. "Mohl bych dostat tu past zpět? Díky. Žádná magie a žádní bohové. To nám ovšem mnoho prostoru neponechává, že?"

"Nemůže tady existovat nějaký druh magie, o kterém byste nevěděli?"

"Kdyby něco takového existovalo, věděli bychom o tom."

"No, já jenom tak," zabručel hlavní kněz.

"Předpokládám, že by to nemohla být taková nějaká zlomyslnost ze strany bohů?" nadhodil Výsměšek, který se chystal posledního stébka. "Víš, třeba si vylévají zlost nebo jim někdo z lidí něco provedl, co já vím, vlezl do zahrady na zlatá jablka, nebo co -?"

"Teď je na boží frontě klid," zavrtěl hlavou hlavní kněz. Oči se mu už během řeči mírně rozostřily, jako by četl z papíru uvnitř hlavy. "Hypermetropia, bohyně obuvi, si myslí, že Koridorportos, bůh chodeb, je ztraceným bratrem - dvojčetem Kysplodose, boha nezralého ovoce. Kdo strčil Offlerovi - krokodýlímu bohu - do postele kozla? Snaží se Offler vstoupit do tajného spolku se Sekndhendem Sedmirukým? Mezitím se Jollick Smíchotřasý vrátil ke svým starým intrikám -"

"Ano, ano, dobrá," vskočil mu do řeči Výsměšek. "Víš, ale já nějak nikdy těmhle věcem nepřišel na chuť."

Opodál se zatím pokoušel děkan zabránit lektorovi Zaniklých run v pokusu proměnit kněze krokodýlího boha Offlera v sadu drahých kufrů z přírodního materiálu a kvestor ošklivě krvácel z nosu po náhodném, ale o to účinnějším zásahu kadidelnicí. "My teď nutně potřebujeme jednu věc," podíval se Výsměšek na hlavního kněze, "a to je jednotná fronta. Co?"

"Souhlasím," přikývl hlavní kněz. "Dobrá. Ale dočasně."

Ve výši očí kolem nich proletěla plavým pohybem malá postelová předložka. Hlavní kněz vrátil Výsměškovi láhev s brandy.

"Jo, mimochodem, máma píše, že od tebe už pěkně dlouho nedostala ani řádku," řekl.

"No jo..." ostatní mágové by byli překvapeni, kdyby viděli, jak kající výraz se objevil na tváři jejich arcikancelře a jak zahanbeně zněla jeho odpověď. "Bylo strašně moc práce. Nevěděl jsem, kam dřív skočit. Vždyť to znáš."

"Psala mi, abych ti určitě připomenul, že nás oba čeká k večeři na Den Prasečí hlídky."

"Tak na to jsem nezapomněl," přikývl Výsměšek rozpačitě. "Moc se na to těším." Pak se otočil a očima přeletěl zmatek, který panoval na druhé straně místnosti.

"Hej, nechte toho, chlapi!" křikl.

"Ustaňte ve svém úsilí, bratři!" zaduněl bas hlavního kněze.

Starší pAsák pustil ze sevření hlavu nejvyššího kněze Hinova kultu. Dva armádní kuráti, kteří ještě před vteřinou kopali do kvestora, se začali rozhlížet po stropě. Nastalo všeobecné upravování rouch, hledání klobouků a zazněl sbor rozpačitého pokašlávání.

"To je lepší," pokýval hlavou Výsměšek. "Takže poslouchejte. Tady Jeho svatá Eminence a já jsme se domluvili -"

Děkan vrhl ošklivý pohled na maličkého kulatého biskupa.

"Támhleten mě kopnul! Tys mě kopnul!"

"Ó! To bych nikdy neudělal, můj synu!"

"To jsi, k sakru, udělal!" zasyčel děkan. "Patičkou, aby si toho nikdo nevšiml!"

"- domluvili -" opakoval arcikancelř a vrhl na děkana výhružný pohled, " - že se pokusíme řešit současnou obtížnou a složitou situaci v duchu bratrství a dobré vůle, a to platí i pro vás, starší pAsáku!"

"Já za to nemůžu! On do mě strčil!"

"Dobrá! Budiž ti odpuštěno!" arcidákon Trásně se mírně uklonil staršímu pAsákovi.

Odněkud shora se ozval hluk. Na schodech zadupala pohovka a proběhla zavřenými dveřmi ven.

"Myslím, že gardisté se stále ještě pokoušejí vyhrabat Patricije," řekl hlavní kněz. "Jak se zdá, uzamkly se i jeho tajné chodby."

"Všechny? Já myslel, že ten kluzký had je má všude," zavrtěl nedůvěřivě hlavou Výsměšek.

"Zamčené," opakoval hlavní kněz. "Všechny zablokované."

"Téměř všechny," ozval se hlas za jeho zády.

Výsměšek se otočil a jeho tón se vůbec nezměnil. Jen do něj přimíchal trochu medu.

Z hladké holé stěny vystoupila postava. Byla lidská, ale pravděpodobně jen omylem. Patricij, hubený, bledý a oblečený v zaprášené černi, Výsměškovi vždycky připomínal dravého plameňáka, pokud byste ovšem našli černého plameňáka s trpělivostí kamene.

"Ah, lorde Vetinari," řekl, "Jsem velmi rád, že nejste raněn."

"Sejdem se, pánové, v Oválném pokoji," oznámil jim Patricij. Na stěně za ním se neslyšně odsunula úzká deska.

"Ale já... ehm, mám dojem, že nahoře je skupina gardistů, kteří se pokoušejí vyhrabat vaše -"

Patricij ho umlčel mávnutím ruky. "Ani ve snu by mě nenapadlo jim v tom bránit," úzké rty se mu na vteřinku zvlínily. "Alespoň chvíli něco dělají a mají pocit, že jsou důležití. Stejně jinak jen tak postávají na stráži, tváří se divoce a nejnáročnější úkon, který vykonávají, je kontrola vlastního močového měchýře. Tudy prosím."

Postupně se objevovali i představitelé dalších ankh-morporských cechů. Přicházeli sami i ve skupinkách, po dvou třech, a zanedlouho byla místnost téměř plná.

Zatímco se přeli, Patricij seděl, díval se na složku papírů, kterou měl před sebou na stole, a mlčel.

"Tak tedy, my s tím nemáme nic společného," prohlásila hlava cechu alchymistů.

"No, co já vím, tak stačí, když jste vy, hoši, někde nablízku, a už lítají věci v povětří."

"No jo, ale to je vždycky jen v důsledku nepřesně prognózovaných extermických reakcí," bránil se alchymista.

"Prostě furt nedokážem odhadnout, kdy nám to bouchne," překládal jeho zástupce, aniž zvedl hlavu.

"Jo, věci nám občas vyletí do vzduchu, ale vždycky zase spadnou dolů. Nepoletují kolem ani se nešroubují ze zdí a podobně," pokračoval jeho šéf a varovně se na něj zamračil. "A navíc, kdybychom za to mohli, myslíte, že bychom to dělali i sami sobě? Moje laboratoř, to je peklo, věřte mi. Všude poletují předměty, sklo a chemikálie! Právě než jsem vyšel z domu, rozbila se mi celá destilační kolona s velkým chladicím šnekem, který byl velmi drahý."

"Na mou věru, toť odpověď ostrá jak ty střepy! Místo za jediného tak vzácného plže bych však dal ty peníze raději za dvě kopy hlemýžďů," ozval se tesklivý hlas odněkud ode dveří.

Skupinka mágů a kněží se rozestoupila a propustila generálního sekretáře a staršího cechu šašků a kašparů. Pozornost většiny přítomných se obrátila k němu a jeho postavou pod všemi těmi pohledy zalomcoval složitý tik, což nikoho nepřekvapilo, protože se starším šaškem něco lomcovalo neustále. Jeho tvář byla tváří muže, který pozřel nějaký ten tvarohový koláč přes míru, jehož kalhoty někdo příliš často pral ve zbytečně ostrém mýdle, a na tváři měl výraz nervově labilního člověka, kterému chybí do nervového zhroucení výbuch jediné třaskavé kuličky. Představení ostatních cechů se na něj pokoušeli být hodní stejným způsobem, jakým byste byli hodní na člověka, který stojí na římse v nejvyšším patře mrakodrapu.

"Co tím myslíš, Geoffrey?" usmál se na něj Výsměšek nejlaskavěji, jak dokázal.

Šašek polknul. "No to je přece jasné," zahuhlal, "rozbité sklo mi připomnělo střepy - a ty jsou ostré, mluvil jste o šneku - a mě hned napadl hlemýžď a už to bylo! Rozumíte, to je taková slovní hříčka. Hm. No já vím, trháč to nebyl."

Arcikancelř se mu podíval do očí podobných dvěma vajíčkům na hniličku.

"Aha, žert," přikývl s náhlým pochopením. "No to je dobré, hahahá!" Plácl se do kolen a spiklenecky mrkl na ostatní.

"Hohohó," zaduněl bas hlavního kněze.

"Hehehé," zasmál se uhlazeně představený cechu vrahů.

"Hihihi," doplnil je starší cechu alchymistů. "Když si představím, že bych měl destilovat slimáky -! Vy filuto!"

"Takže vy se mi všichni pokoušíte říci," obrátil se Patricij ke shromážděným, když ohleduplné ruce odvedly šaška z místnosti, "že ani jeden cech nemá s tím, co se děje, vůbec nic společného?" Při řeči vrhl významný pohled na Výsměška.

Arcikancelř už už otvíral ústa k odpovědi, když na Patricijově stole zahlédl jakýsi pohyb.

Ležel tam miniaturní model patricijského paláce ve skleněné kouli. Hned vedle ní ležel nůž na papír.

Nůž na papír se pomalu ohýbal.

"No?" klouzal Patricij zrakem z jednoho mága na druhého.

"My s tím nemáme absolutně nic společného," odpověděl Výsměšek dutým hlasem. Patricij se otočil po směru jeho pohledu.

Nůž už byl ohnutý jako luk.

Patricij přeletěl pohledem rozpačitou skupinu, až nakonec objevil kapitána Běhnu z Denní hlídky městské stráže.

"Nemůžete s tím něco dělat vy?" zeptal se.

"Ehm. Jako třeba co, sire? Myslíte ten nůž? Hmm. No, předpokládám, že bych ho mohl zatknout za to, že je křivý."

Lord Vetinari rozhodil ruce.

"Tak! Není to magie! Nejsou to bohové! Nedělají to lidé! Tak co je to? A kdo to zastaví? Koho ještě mohu zavolat?"

O půl hodiny později malá skleněná koulička zmizela. Nikdo si toho nevšiml. Nikdy si toho nikdo nevšimne.

Paní Bochánková věděla, koho má zavolat.

"Jste tady, Jeden-muži-kbelíku?"

Pak se pro všechny případy rychle skrčila.

Z čirého vzduchu se vyřinul měčivý a nedůtklivý hlas.

...kde jste byla? tady už pomalu není k hnutí!

Paní Bochánková se kousla do rtu. Tak rychlá a přímá odpověď znamenala, že její duchovní průvodce má nějaké obtíže. Když byl klidný a nic se nedělo, dokázal strávit několik minut hovorem o vodních buvolích a zvycích velkých bílých duchů, přestože kdyby se Jeden-muž-kbelík dostal na dosah k bílému duchovi, byl by ho okamžitě vypil, takže je na každém, aby si představil, co by se asi stalo s vodním buvollem. A taky svou řeč neustále prokládal samým "ehm" a "jaksi".

"Co tím myslíš?"

došlo tam u vás k nějaké strašlivé pohromě? desetivteřinové chorobě, nebo hromadné smrti nebývalého rozsahu?

"Ne. Alespoň o ničem takovém nevím."

tady je strašlivá tlačénice, to vám řeknu, kde to všechno vázne?

"Já ti nerozumím."

mlčmlčmlčmlč, pokouším se promluvit s dámou! vy tam, nedělejte takový kravál! říkám vám, abyste -

Paní Bochánková zachytila množství dalších hlasů, ve kterých se ten jeho začínal ztrácet.

"Jeden-muži-kbelíku!"

tak já jsem podle tebe divoch a ještě k tomu pohan, jo? tak víš, co ti ten pohan a divoch řekne? poslyš, já už tady žiju přes čtyři sta let, abys věděl! nemusím si nechat líbit takové urážky od někoho, kdo ještě ani nevychladl! dobrá - tak to už tedy překročilo veškerou míru, ty...

Jeho hlas se vytratil.

Paní Bochánková zaťala zuby. Po chvíli se ozval znovu.

- no ne, vážně? vážně? možná, že jsi byl někdo, když jsi byl živý, ty emajle, ale teď a tady nejsi nic víc než prostěradlo s dírama místo očí! Jo tak to se ti nelíbí, no to se na to -

"Už se chce zase prát, mami," ozvala se Ludmilla, která ležela stočená do klubička vedle kuchyňského sporáku. "Vždycky říká lidem, ty emajle, než je praští." Paní Bochánková si povzdechla. "A zní to, jako by se chystal poprat se spoustou lidí," dodala Ludmilla.

"No tak dobrá. Běž a přines mi vázu. A vyber nějakou levnou!"

Panuje všeobecné podezření, ale není všeobecně známo, že existuje jakýsi společný a univerzální duchovní základ, ze kterého při odchodu z tohoto světa všechno žije v úzké, průvanem protahované nicotě mezi světem živých a mrtvých. To je důležité.

"Ne, tu ne, ta, patřila tvé babičce."

Takový pobyt ve světě neskutečna nemůže trvat dlouho, protože chybí vědomí, které by nehmotného ducha udrželo pohromadě. Důležité jsou poslední myšlenky člověka, protože ne všechny jsou dost silné na to, aby to na tu nezbytně nutnou dobu dokázaly.

"Jo, takhle bude dobrá. Ten vzor se mi nikdy nelíbil."

Paní Bochánková vzala z dceřiných tlap oranžovou vázu s růžovými pivoňkami.

"Jsi tam ještě, Jeden-muži-kbelíku?" zvolala.

- přinutím tě litovat dne, kdy jsi umřel, ty ukňouraný -

"Chytej!"

Udeřila vázou o sporák. Porcelán se rozletěl na všechny strany.

O chvílku později se z Oné strany ozval zvuk. Kdyby jeden nehmotný duch udeřil druhého nehmotného ducha duchem vázy, znělo by to přesně tak.

a máš to, ozval se hlas Jednoho-muže-kbelíka, a pamatuj si, že tam, odkud přišla tahle, je spousta dalších, jasné?

Bochánkovy, matka a její chlupatá dcera, se na sebe podívaly a spokojeně kývly hlavou.

Když se Jeden-muž-kbelík znovu ozval, přetékal jeho hlas spokojeností.

to byla jen taková vzrušenější diskuse o tom, kdo je tady služebně starší, řekl. jen tak jsme si přeměřovali osobní prostory, máme hrozné obtíže, paní Bochánková. vypadá to tady jako v čekárně -

Ozval se ostrý jek dalších nehmotných hlasů.

- mohla byste prosím doručit zprávu panu -

- řekněte jí, že na římse v krbovém komíně je kožený váček plný tolarů -

- Agnes ty stříbrné přibory nesmí dostat, po tom, co řekla o Molly -

- už jsem neměla čas nakrmit kočku, nemohl by někdo dojít a -

mlčmlčmlčmlč! To byl znovu hlas Jednoho-muže-kbelíka. nic vás nenapadá co? to jsou ale pitomé řeči, vidíte? nakrmit kočku? kam se podělo klasické "jsem tady velmi šťastná a čekám, až přijdeš za mnou"?

- poslyšte, jestli sem ještě někoho pošlou, už si budeme stát jeden druhému na hlavách -

o to nejde, to není to nejdůležitější, to jsem vám chtěl říci. když jste duch jsou určité věci, které říci musíte, paní Bochánková?

"Ano?"

musíte někomu podat zprávu o tom, co se tady děje.

Paní Bochánková přisvědčila.

"A teď už běž pryč," zamračila se. "Leze na mě jedna z těch mých strašlivých bolestí hlavy."

Křišťálová koule zhasla.

"No tohle," řekla Ludmilla.

"Kněžím to v žádném případě vykládat nepůjdu," rozhodla se paní Bochánková pevně.

Nebylo to proto, že by paní Bochánková nebyla žena věřící. Jak již bylo naznačeno, byla to naopak žena velmi věřící. Ve městě neexistoval chrám, kostel, mešita nebo malá hromádka posvátných kamenů, které by byla alespoň jednou nenavštívila. Výsledkem toho bylo, že byla obávanější než doba Osvícení; pouhý pohled na kulatou postavičku paní Bochánkové, která se objevila v jejich hájemství, stačil na to, aby někteří knězi ztratili řeč uprostřed kázání, další se během obřadu roztráslí jako osiky a jiní ztuhli jako mrtví.

Mrtví. Toť to, oč tu běží. Všechny víry měly zásadně odmítavý přístup k rozhovoru s mrtvými. Zástupci bohů si mysleli, že je to výjimečný hřích. Paní Bochánková si myslela, že je to obyčejná slušnost. To většinou vedlo k bouřlivé církevní debatě, která pravidelně končila tím, že paní Bochánková dala vedoucímu knězi to, čemu říkala "kousek mé hlavy". Po městě už bylo rozeseto tolik "kousků její hlavy", že bylo s podivem, jak může myslet ona sama, ale, a to bylo zvláštní, čím víc těch kousků rozdala, tím víc, jak se zdálo, jí jich zbývalo.

Taky tady byla otázka Ludmilly. Ludmilla byla její velká starost. Zesnulého pana Bochánka, pokojbudižjehoduši, nenapadlo si za úplňku ani zapískat a paní Bochánková měla podezření, že Ludmilla je buď připomínkou dědičného zatížení některého z dávno mrtvých předků, kteří kdysi žili daleko v horách, nebo následkem toho, že ji v dětství někdo vykradl genetickou tělní banku. Dobře si pamatovala, jak její matka jednou mezi řeči vzpomněla skutečnost, že strýček Erasmus občas musel jíst pod stolem. Ať tak nebo tak, Ludmilla byla tři týdny ze čtyř puvabnou mladou ženou a ten čtvrtý se měnila na skvěle vychovanou elegantní vlčici.

Kněží to většinou nedokázali vidět očima paní Bochánkové. Jenže na tyhle rozhovory zpravidla docházelo až po nějakém čase, takže než se paní Bochánková rozešla s dalším knězem*, který na přechodnou dobu moderoval její rozhovor se svým bohem, stačila se díky své přirozené pracovitosti velmi důkladně zapojit do života kolem chrámu. To znamená, že aranžovala květiny, ujala se oprášení oltáře, údržby a úklidu chrámu, drhla obětní kameny, stala se pannou vestálkou honoris causa, opravovala klekátko a obstarávala vlastně všechny ty vedlejší a podpůrné činnosti, které jsou tak důležité pro každou víru, takže po jejím odchodu nastal totální chaos.

Paní Bochánková si zapnula kabát.

"Nebude to nic platné," upozorňovala ji Ludmilla.

"Zkusím mágy. Někdo by jim to měl říct," oznámila jí paní Bochánková. Skoro se třásla pocitem vlastní důležitosti a podobala se při tom vzteklému fotbalovému míči.

"Dobře, ale řekla jsi, že ti nikdy nikoho neposlouchají," připomněla jí Ludmilla.

"Musím to zkusit. A vůbec, co děláš venku ze svého pokoje?"

"Ale mami. Víš, jak ten pokoj nenávidím. Není vůbec nutné -"

"Nikdy nemůžeš být dost opatrná. Co dyby ti to vlezlo na mozek a začalas lidům vokolo honit kuřata? Co by tomu řekli sousedi, no?"

"Nikdy jsem necítila ani to nejmenší nutkání honit něčí kuřata," odpověděla jí Ludmilla unaveně.

"Nebo začneš běhat za vozama a štěkat."

"To dělají psi, mami."

"Helejd', jen di pěkně do svého pokoje, zamkni se a pusť se do nějakýho šití. Buď hodná holka."

"Vždyť víš, že nedokážu udržet jehlu, mami."

"Zkus to kvulivá své matce."

"Ano, mami."

"A nechoď mi k voknu. Nechci, aby se mi plašili lidi v okolí."

"Jistě, mami. A prosím tě, buď tak hodná a zapni si jasnozřivost, než vyjdeš na ulici. Víš, že tvoje oči už nejsou to, co bývaly."

Paní Bochánková se dívala, jak jde dcera nahoru po schodech. Pak za sebou zamkla vstupní dveře a vydala se k Neviditelné univerzitě, kde, jak slyšela, se odehrávala nesmyslná bláznovství všeho druhu.

Každý, kdo by pozoroval postup paní Bochánkové ulicemi, by si brzo všiml dvou zvláštních maličkostí. Navzdory tomu, že kráčela zmateně a občas se neočekávaně zastavovala, nikdo do ní nevrazil. Lidé se jí ovšem nevyhýbali, ona prostě nikdy nebyla tam, kde byli oni. V jednom okamžiku zaváhala a sestoupila z chodníku do silnice a zůstala stát. O vteřinu později se z vozu, který závozníci vykládali před nedalekou tavernou, skutálel velký sud a narazil do domovní zdi přesně v místě, kde by byla stála. Vrátila se zpět na chodník, a zatímco překračovala trosky, něco si popuzeně brumlala sama pro sebe.

Paní Bochánková ostatně trávila brumláním sama pro sebe dost času. Ústa se jí neustále pohybovala, jako by si pokoušela odstranit štetinu ze zubního kartáčku, která jí uvázla kdesi mezi stoličkami.

Když dorazila k mohutné černé bráně Neviditelné univerzity, znovu zaváhala, jako by naslouchala nějakému vnitřnímu hlasu.

Pak vstoupila dovnitř, zastavila se a čekala.

Vilém Klika ležel v temném a tichém seníku a také čekal. Zezdola k němu tu a tam dolehly typicky koňské zvuky, které působil jeho kůň Truhlík - tiché zafunění, zaskřípění zubů, občasný úder kopyta.

Vilém Klika. Takže teď má i jméno. Samozřejmě, on měl vždycky jméno, ale to spíš patřilo tomu, co ztělesňoval, ne osobě, která je nosila. Vilém Klika. Mělo takový poctivý, šťastný zvuk. Vilík Klika. Vážený pan Vilém Klika. Vili... ne

Vili ne.

Vilík Kliš se zavrtal ještě hlouběji do sena. Sáh do záhybů pláště a vytáhl zlaté přesýpací hodiny. V horní baňce bylo viditelně méně písku než v baňce dolní. Zasunul je nazpět.

A teď co se týče toho "spánku". Věděl, co to je. Lidé tím trávili denně spoustu času. Lehli si a přišel spánek. Pravděpodobně to sloužilo nějakému účelu. Čekal na spánek se zájmem. Bude ho musit podrobit pořádnému zkoumání.

Světlem se pomalu plížila noc, nemilosrdně pronásledovaná novým dnem.

V kurníku na druhé straně dvora se něco pohnulo. "Kykrakr... ehm."

Mezi prkny vrat dovnitř pronikalo slabé šedé světlo.

A před několika okamžiky se tudy dralo rudé světlo zapadajícího slunce!

Uběhlo šest hodin!

Vilém vytáhl své hodiny. Zatímco čekal, jaké to bude ve spánku, něco mu ukradlo část... částčku... jeho života! Dokonale o ni přišel, protože si z ní nic nepamatoval.

"Kry...kryk... ehm."

Slezl z patra a vyšel do slabé ranní mlhy.

Když nahlédl do kurníku, opětovale jeho pohled několik mladších kuřat. Prastarý a velmi rozpačitý kohout k němu otočil hlavu a pokrčil rameny.

Od domu se ozvaly silné řinčivé zvuky. Vedle dveří visela stará kovová obruč a do té sběračkou divoce bušila slečna Zahořalá.

Připlížil se k ní, aby zjistil, o co jde.

PROČ DĚLÁTE TEN STRAŠNÝ HLUK, SLEČNO ZAHOŘALÁ?,

S pozvednutou rukou, ve které svírala sběračku, se rychle obrátila. "Proboha, vy musíte našlapovat jako kočka!"

MUSÍM?

"Víte, vůbec jsem vás neslyšela," stála nehybně na místě a prohlížela si ho. "Řeknu vám, že na vás je něco podivného, Vilíku Klišo, ale já pořád nemůžu přijít na to, co," zavrtěla hlavou.

Dva metry deset vysoký kostlivec ji trpělivě pozoroval. Cítil, že k tomu nemá co dodat.

"Co byste chtěly ke snídani?" zeptala se stará paní. "Ne že by vám to nějak pomohlo, protože mám jenom ovesnou kaši."

Později si pomyslela, že musel sníst všechno, co mu dala, protože miska je prázdná. "Proč si to ale nepamatuju?"

Pak tady byl ten problém s kosou. Podíval se na ni, jako by něco takového v životě neviděl. Ukázala mu klínek a kosiště s držadly.

Pozorně ji vyslechl a prohlížel si nástroj.

JAK JI BROUSÍTE, SLEČNO ZAHOŘALÁ?

"Proboha, vždyť je ostrá jako břitva!"

JAK SE DÁ NABROUSIT VÍC?

"To nejde. Jednou ostré je prostě ostré. Když je to ostré, víc to naostřit nejde."

Máchl jednou kosou a vydal ze sebe zklamané zasyknutí.

Dál tady byla tráva.

Louka byla za farmou, vysoko nad kukuřičným polem. Chvíli ho pozorovala.

Měl ten nejpodivnější styl, jaký kdy v životě viděla. Nikdy by nevěřila, že je to technicky možné. Nakonec řekla: "Zdá se, že je všechno v pořádku. Máte ten správný švih a tak."

DĚKUJI VÁM, SLEČNO ZAHOŘALÁ.

"Ale proč po jednom stéble?" Vilém Kliš chvíli pozoroval pravidelnou řádku stébel.

DÁ SE TO DĚLAT JEŠTĚ NĚJAK JINAK?

"Můžete podseknout celé desítky stonků při jednom máchnutí, víte?"

NE. NE JEN HEZKY PO JEDNOM, SLEČNO ZAHOŘALÁ

"Určitě?"

TO MI KLIDNĚ VĚŘTE.

Slečna Zahořalá ho nechala na louce a vydala se zpět k domu. Uvnitř se postavila ke kuchyňskému oknu a chvíli pozorovala vzdálenou tmavou postavu, která postupovala po úbočí kopce.

Zajímalo by mě, co asi dělal předtím? Musí mít nějakou minulost. Skoro bych řekla, že je to jeden z těch Tajemných mužů. Pravděpodobně spáchal loupež a teď se ukrývá.

Už posekl celý řádek. Jeden stonek po druhém, ale jde mu to, bůhví proč, rychleji než někomu, kdo by sekal celými záběry...

Jediná věc, kterou slečna Zahořalá čítávala, byl Hospodářův almanach a katalog osiva a semen, který venku na záchodku vydržel celý rok, ovšem za předpokladu, že nikdo neměl žaludeční či střevní potíže. Kromě seriózních a všeobecných údajů o fázích měsíce a přípravě osiva si almanach liboval v popisu různých masových vražd, násilných přepadení a přírodních katastrof, které postihly lidstvo, což ovšem prováděl se strohou lhostejností.

"15. června roku Nejisté kolčavy: Toho dne před sto padesáti lety byl zabit v Quirmu člověk nepřírozeným deštěm guláše," nebo "čtrnáct lidí již vypustilo duši rukou krajánka, nenapravitelného vrhače slanečků."

Důležité na všech těch věcech bylo, že se odehrály velice daleko, a to pravděpodobně díky jakémusi božímu zásahu. Jediné, co se občas stalo v okolí, byla nějaká ta krádež kuřete a sem tam tudy prošel potulný troll. Samozřejmě

že v kopcích a horských roklich žili bandité a lupiči, ale ti se starousedlíky vycházeli velmi dobře a byli svým způsobem pro celé okolí ekonomickým přínosem. Ale přesto věděla, že by se cítila mnohem bezpečnější, kdyby nebyla v domě tak sama.

Tmavá postava na úbočí dokončovala druhý řádek. Požatá tráva za ní začínala v žáru slunce schnout.

UŽ JSEM HOTOV, SLEČNO ZAHOŘALÁ.

"Tak běžte a nakrmte prasnici. Říkám jí Nancy."

NANCY, opakoval Vilém a převracel to slovo v ústech, jako by se ho snažil ochutnat ze všech stran.

"Pojmenovala jsem ji po své matce."

PŮJDU A NAKRMÍM PRASNICI JMÉNEM NANCY, SLEČNO ZAHOŘALÁ.

Slečně Zahořalé se zdálo, že uběhlo sotva několik vteřin.

UŽ JSEM HOTOV, SLEČNO ZAHOŘALÁ.

Střelila po něm pohledem. Pak si pomalu a významně osušila ruce do zástěry, vyšla na dvůr a zamířila k prasečímu chlívku.

Nancy se s blaženým výrazem válela v plném korytě pomyjí.

Slečna Zahořalá horečnatě přemýšlela, co by měla říci. Nakonec prohlásila: "Výborně. Vy... vy... vy tedy opravdu umíte vzít za práci."

SLEČNO ZAHOŘALÁ, PROČ TEN KOHOUT TAK ŠPATNĚ KOKRHÁ?

"No, ano, to je celý Cyril. Má hrozně špatnou paměť. Je to zvláštní, vidíte? Moc bych si přála, aby kokrhal pořádně."

Vilík Klika si našel v dávno nepoužívané kovárně farmy špalík křídý, ze zbytků v koutě vytáhl kus prkna a chvíli velmi soustředěně psal. Pak připevnil prkno před kurník a zahnal k němu Cyrila.

TAK A TEĎ TO POŘÁDNĚ PŘEČTI, řekl.

Cyril chvíli krátkozrace zíral na nápis "kykry-kííí", vyvedený v pochmurném švabachu. Někde hluboko v jeho malém a bláznivém drůbežím mozku se však začalo náhle formovat jakési děsivé přesvědčení, že by se měl učít rychle, velmi rychle.

Vilík Klika seděl v seně a přemítal, jestli tak věci půjdou denně. Dnešní den byl například dost nabitý. Sekal seno, krmil zvířata a spravil okno. Našel ve stodole na háku staré pracovní kalhoty s lacem. Zdálo se, že se pro Vilíka Kliku hodí lépe než roucho s kápi utkané z čiročiré tmy, a tak si je vzal na sebe. A slečna Zahořalá mu dala slámák se širokým okrajem.

K večeru se rozhodl absolvovat kilometrovou cestu do městečka. O tom místě se nedalo říci ani to, že tam chcipl pes. Kdyby ještě někomu zbýval pes, tak už ho dávno snědl. Zdálo se, že obyvatelé se udržují při životě jen díky tomu, že si navzájem kradou pomyje.

Bylo tam náměstí, i když prapodivné. Tvořila ho vlastně jen trochu větší křížovatka, v jejímž středu stála věžička s hodinami. A byla tam hospoda. Vešel dovnitř.

Po krátké počáteční odmlce, kdy museli všichni nevědomky přeastřít a vytvořit si jeho představu, se k němu začali chovat s opatrnou pohostinností. Novinky se šířily rychle a čím vyprahlejší byla hrdla, tím rychlejší byla šeptanda.

"Vy musíte být ten nový pomocník slečny Zahořalé," kývl mu na pozdrav hospodský. "Pan Klika, pokud se nepletu."

ŘÍKEJTE MI VILÍK.

"Dobrá. Kdysi to bývala překrásná malá farma. Nikdy jsme nevěřili, že tady to děvče samo zůstane. Taky už má nějaký ten křížek."

"Bodejt'," souhlasilo několik dědků sedících u krbu.

BODEJT'.

"Ještě jste tady u nás v okolí nebyl, že?"

Náhlé ticho ostatních mužů v lokále pohlcovalo všechny zvuky jako černá díra.

MYSLÍM, ŽE ANO.

"Vážně? A kdyže to?"

JEN JSEM PROCHÁZEL.

"Říká se, že je slečna Zahořalá trochu máknutá," nadhodil jeden z mužů, sedících na dlouhé lavici u kouřem ztmavlé stěny.

"Ale prej taky vostrá jak břitva," podotkl další piják, nahrbený u stolu.

"Jo, to jo, vostrá, to vona je. Ale přitom máklá."

"A taky se říká, že má někde v domě ukrytou truhlu plnou peněz."

"No, já vím jenom to, že je na prachy moc vopatrná, to vím já."

"To je ono! Bohatý lidi by si dali vždycky kvůli šestáku vrtat koleno."

"Jasně. Vostrá a bohatá. Ale máklá."

"Nemůžeš být bohatěj a máklej. Když si bohatěj, můžeš být akorát výstřední."

Znovu zavládlo tíživé ticho. Vilém Klika v duchu zoufale přemýšlel, co by řekl. Nikdy nebyl zvlášť dobrý v nezávazné společenské konverzaci, protože koneckonců neměl mnoho příležitostí ji použít. Co lidé říkávají v takových chvílích? Aha. Ano.

ZVU VÁS VŠECHNY NA PANÁKA.

Později večer ho naučili hru, která se hrála na stole s otvory a sítkami a ke hře se používaly vysoustružené koule, které musely narážet jedna do druhé a pak padat do těch otvorů. Říkalo se jí Celá. Hrál ji dobře. Přesněji řečeno, hrál ji naprosto dokonale. Na začátku nevěděl, jak to udělat, aby minul. Jenže když slyšel, jak se jeho spoluhráči několikrát užasle nadechli, opravil se a začal chybovat se stejnou dokonalostí. Když ho pak učili Býčí oko, už se vyznal, čím víc udělal chyb, tím ho měli raději. Nakonec ty malé opeřené šipky ovládl dokonale a snadno dokázal, že ani jedna z nich nedopadla blíž než třicet centimetrů k terči, na který mu všichni ukazovali. Když pak jednu z nich hodil tak, aby se odrazila od velkého hřebu ve stěně k plechovému stínítku lampy nad pultem a od toho na stůl, kde skončila v něčím pivu, rozesmál se jeden stařík tak, že ho museli vyvést vydýchat na čerstvý vzduch. Začali mu říkat Vilém Dobrák. Ještě nikdy za dobu jeho existence mu tak nikdo neřikal.

Jaký zvláštní večer.

Přesto ale zažil jednu velmi ošklivou chvilku. Uslyšel tenký hlásek, který řekl: "Ten pán je kostřivec." Když se otočil, uviděl, že ho přes výčepní pult pozoruje malé dítě v noční košilce. Dívalo se na něj beze strachu, ale s jakousi neodolatelnou a posvátnou hrůzou.

Majitel hospody, kterému, jak Vilík Klika zjistil, říkali ostatní Povejšil, se nervózně zasmál a začal se omlouvat.

"To ona si jen tak vymýšlí," usmíval se rozpačitě. "Jsou to jen takové dětské povídačky, znáte to, ne? Tak honem zpátky do postele, Sal. A panu Klikovi se hezky omluv."

"Je to kostřivec se šatama," trvalo děcko na svém. "Jak to, že z něj to pití nevyteče?"

Málem propadl panice. Znamená to, že ztrácí své smrt'ovské vlastnosti? Lidé ho obvykle neviděli - jejich smysly ho vnímaly jako prázdnou bílou skvrnu, kterou si každý z nich vyplňoval po svém. Většinou si lidé vyvolávali představu něčeho, co by jim večer v temné uličce a ve střízlivém stavu nezpůsobilo infarkt. Na druhé straně to, že ho dospělí lidé neviděli jasně, nebylo dostatečnou ochranou před takto neústupně opakovaným tvrzením a Smrt' cítil, jak kolem narůstá atmosféra nejistoty. Pak se ale právě včas objevila matka dítěte a odnesla ho pryč. Ozvalo se ještě několik tlumených poznámek o "- kostřivci, kterej má všecky kosti vidět -" a hlásek zanikl v ohybu schodů.

A celou tu dobu starodávné hodiny nad krbem tikaly a tikaly a odsekávaly mu vteřiny života. A ještě před nedávným se mu zdálo, že je jich tolik,...

Ozvalo se tiché zaklepání na dveře stodoly, dole pod seníkem. Pak slyšel, jak se pomalu otvírají.

"Doufám, že se budete chovat slušně, Vilíku Kliko?" ozval se v temnotě hlas slečny Zahořalé.

Vilík Klika rozebral větu ve smyslu emocí ukrytých pod obyčejným významem slov.

ANO? odvážil se.

"Přinesla jsem vám krapet horkého mléka."

ANO?

"Tak slezte rychle dolů. Nebo vám vystydne."

Vilém Klika opatrně slezl po žebříku. Slečna Zahořalá držela v jedné ruce lucernu a přes ramena měla přehozený vlněný šátek.

"Dala jsem vám do něj špetku skořice. Můj Rufus měl rád skořici." Povzdechla si.

Vilém Klika vnímal podtóny, které měnily významy jednotlivých výrazů, stejně jako astronaut vnímá změny počasí na povrchu země - vidí je jasně, může je sledovat, studovat, posuzovat, ale postrádá jakoukoliv opravdovou zkušenost.

DĚKUJI VÁM.

Slečna Zahořalá se rozhlédla.

"Vidím, že jste se tady zařídil opravdu jako doma," poznamenala vesele.

ANO.

Přitáhla si šátek kolem ramen.

"No, tak já se vrátím do domu," řekla nakonec. "Hrnek mi můžete donést ráno."

Tiše odpěchala do tmy.

Vilém si odnesl nápoj nahoru na seník. Postavil ho na nedaleký trám, seděl a pozoroval hrnek ještě dlouho potom, co mléko vystydlo a svíčka dohořela.

Po nějaké chvíli si uvědomil, že někde nablízku se ozývá hlasitý sykot. Vytáhl zlaté přesýpací hodiny a odnesl je na druhou stranu seníku, kde je zahrabal hluboko pod seno.

Ani trochu to nepomohlo.

Rumpál Žička šel a mhouřil oči na domovní čísla - kvůli téhle ulici musela být poražena alespoň stovka Vypočítavých borovic - a teprve dodatečně si uvědomil, že to dělá zbytečně. Byl krátkozraký už jen ze zvyku. Rychle si zrak vylepšil.

Než našel č. 668, nějakou chvíli mu to trvalo, protože to bylo ve skutečnosti v prvním patře nad krejčovstvím. Vstup tam byl z úzké vedlejší uličky. Na dřevěné hlavní dveře, z nichž se loupala barva, někdo připíchl papír, na kterém bylo veselými písmeny napsáno:

Vstupte! Jen vstupte! Klub nového začátku.

Stát se mrtvým znamená jen začít znovu!!!

Dveře se otvíraly na schodiště, které páchlo starou barvou a mrtvými mouchami. Schody vrzaly víc než Rumpálová kolena.

Stěny byly popsány rozličnými nápisy. Jejich sloh byl poněkud exotický, ale všeobecný tón byl velmi

povědomý: Duchové celého světa - spojte se! Nemůžete ztratit nic než své chřestící okovy! Chybí vám jistota? Vstupte do Partnerství Reformovaných Duchů! Pryč s vitalismem! Žádáme obnovení trestu smrti!

Na konci schodiště bylo odpočívadlo a u něho jediné dveře. Kdysi dávno před ním někdo zavěsil ke stropu velkou mosaznou lampu, ale jak se zdálo, posledních pár set let ji zapomněl zapálit. Věkovitý pavouk, který se pravděpodobně živil zbytky oleje, ho ostrážitě pozoroval ze svého hnízda.

Rumpál znovu vrhl pohled na kartičku, ze zvyku se zhluboka nadechl a zaklepal.

Arcikancelář se vrátil na univerzitu rozzuřený k nepříčetnosti a ostatní členové mise nešťastně poklusávali za ním.

"Koho by měl ještě zavolat!" pitvořil se arcikancelář. "Koho by chtěl volat? My jsme tady mágové -!"

"To je sice pravda, ale my taky nevíme, co se to vlastně děje, že?" nadhodil děkan.

"Tak to zjistíme!" zavrčel Výsměšek. "Nevím, koho chce volat on, ale vím naprosto přesně, koho zavolám já!"

Najednou se zastavil. Zbytek mágů do něj postupně narazil.

"Oh, ne," zajekal starší pAsák. "Prosím, jen to ne!"

"Nic si z toho nedělejte," uklidňoval je Výsměšek. "Není proč si dělat starosti. Včera večer jsem si o tom něco přečetl, takže vím, o čem mluvím. Dá se to provést se třemi kousky dřeva a -"

"Čtyřmi kubickými centimetry myši krve," přikývl zachmuřeně pAsák. "A nepotřebujete ani to. Stačí dva kousky dřeva a vajíčko. Ale musí být čerstvé."

"Proč?"

"No, ta myš bude určitě radši."

"Ne, já myslím to vejce."

"Ale, kdo se stará o to, co si myslí takové vejce?"

"Každopádně," vskočil jim do řeči děkan, "je to nebezpečné. Mám vždycky dojem, že on zůstává v osmicípé hvězdě jen kvůli vnějšímu efektu. Mám hrozně nerad, když na mě zírá a vypadá, jako když v duchu počítá."

"Pravda," přikývl starší pAsák. "Něco takového ještě opravdu dělat nemusíme. Zatím jsme přežili různé věci. Draky i obludy. Krysy. Pamatujete si na ty krysy vloni? Člověk měl dojem, že jsou všude. Ale lord Vetinari nás neposlouchal ani náhodou! Zaplatil raději tisíc tolarů tomu užvaněnému švindlíři ve žlutočervených kalhotách, aby jich město zbavil."

"Ale on to přece udělal," poznamenal lektor Zaniklých run.

"Sakra, samozřejmě, že to udělal," zatvářil se děkan znechuceně. "Stejně tak to dokázal v Quirmu a ve Sto Lat. Bylo by mu to prošlo i v Pseudopolisu, kdyby ho tam někdo nepoznal. Pan tak řečený Úžasný Móritz a jeho Cvičení hlodavci!"

"Je zbytečné, abyste se pokoušeli celou tu věc zamluvit," upozorňoval je Výsměšek. "Provedeme obřad Ašk-Ente. Rozumíte?"

"A přivoláme Smrtě," povzdechl si děkan. "No těbůch, brácho."

"Na Smrt'ovi není nic špatného," zavrtěl hlavou Výsměšek. "Ten chlapík je profesionál. Potřebujeme spolu něco vyřídit. Jasně a na rovinu. Prsama na věc, žádný problém. Ten bude určitě vědět, co se děje."

"No těbůch, brácho," zasténal znovu děkan.

Došli k bráně. Najednou proti nim vystoupila paní Bochánková a postavila se přímo do cesty arcikancelři.

Výsměšek pozvedl obočí.

Arcikancelář nepatřil k mužům, kteří by ženy pohrdavě přehlíželi a byli k nim hrubí. Nebo, abychom to řekli ještě jinak, přehlížel a byl hrubý ke všem stejně bez ohledu na pohlaví, protože jak muži, tak ženy koneckonců nějaké měli, tak proč v tom dělat rozdíly. A kdyby následující rozhovor neproběhl mezi dvěma lidmi, z nichž jeden poslouchal věci, které se ten druhý teprve chystal říci, a ten druhý naopak neposlouchal vůbec nic z toho, co řekl ten první, mohlo všechno dopadnout jinak. A nebo taky ne.

Paní Bochánková začala odpovídat.

"Nejsem žádná vaše dobrá žena!" vyštěkla.

"Kdopak jste, dobrá žena?" zeptal se arcikancelář.

"Řeknu vám rovnou, že takhle se se slušnou ženskou nemluví!" nafoukla se paní Bochánková.

"No, no, nemusí být hned tak zle," zamračil se Výsměšek.

"No maucta, už to dělám zas?" vyděsila se paní Bochánková.

"Paní, proč mi odpovídáte dřív, než vůbec stačím něco říci?"

"Cože?"

"O čem to mluvíte?"

"O čem to mluvíte vy?"

"Cože?"

Zírali jeden na druhého, odděleni neřešitelným konverzačním hlavolamem. Pak si paní Bochánková uvědomila, co se stalo.

"Sem si neuvědomila, se mi zasejc předbílá jasnozřivost," řekla. Vstrčila si prst do ucha a se slyšitelným začvachtáním s ním několikrát zatřepala. "Teďkom už bude všechno, jak má bejt. Takže důvod, proč sem přišla, je -"

Jenže Výsměšek toho měl akorát dost.

"Kvestore," obrátil se k paní Bochánkové zády, "dejte té dobré ženě penny a pošlete ji po svých, jasně?"

"Cože?" vypískla paní Bochánková, kterou najednou popadla strašlivá zlost.

"V posledních dnech takové nesmysly slyšíte každou chvilku," poznamenal Výsměšek k děkanovi, když se

vydali k hlavní budově.

"Já myslím, že je to ten strašný nervový tlak, který vyvolává dlouhý pobyt ve velkém městě," poznamenal starší pAsák. "Někde jsem to četl. Lidé na to často reagují velmi komickými způsoby."

Prošli mřížovou branou u hlavního vchodu a děkan mříž zavřel paní Bochánkové přímo před nosem.

"Třeba vůbec nepřijde," naklonil hlavu ke straně starší pAsák, když přecházeli náměstíčko. "Vždyť se neobjevil ani na Žižkově večírku na rozloučenou."

"K obřadu se dostaví," trval na svém Výsměšek. "To není jen pozvání, to je předvolání s úřední pečetí!"

"Bože, jak já mám rád Studentskou pečeť," zasnul se kvestor.

"Buďte zticha, kvestore!"

Kdesi hluboko ve Stínově byla ulička, která byla tou nejuličkovatější uličkou v přeulíkovaném městě.

A právě do ní se vkutálelo něco malého a lesklého a zmizelo v temnotě.

Po nějaké chvilce se ozvalo tiché kovové cvaknutí.

Nálada v arcikancléřově pracovně klesla na bod mrazu.

Nakonec kvestor tiše zadrkotal zuby: "Třeba má moc práce?"

"Drž zobák!" okřiklo jej několik mágů současně.

Něco se dělo. Podlaha uvnitř magického osmiúhelníku se pokryla jinovatkou.

"Nic podobného to nikdy předtím neudělalo," řekl užasle starší pAsák.

"Abyste věděli, všechno je to špatně," vrtěl hlavou děkan. "Měli jsme mít nějaké svíce a kotle a křivule, v nich mělo něco bublat a barevný kouř a lesklý prach a -"

"Obřad nic takového nepotřebuje," okřikl ho Výsměšek příkře.

"Obřad možná ne, ale já ano," bručel děkan. "Když se to provozuje bez příslušných efektů, to je stejné, jako kdyby se někdo vyslekl do naha, když leze do lázně."

"Já to dělám," odsekl mu Výsměšek.

"Pch! Proti gustu..., ale někteří z nás si myslí, že jsme to byli právě my, kdo vytvořil vzor chování -"

"Třeba si vzal dovolenou, nebo co," zamyslel se kvestor.

"Jo, to určitě," usklíbl se děkan. "Už ho vidím, jak leží na pláži, nalejvá se pitím s ledem a na hlavě má čepičku s nápisem, I love you'."

"Počkejte. Počkejte! Někdo jde!" sykl starší pAsák.

Nad osmiúhelníkem se objevily nezřetelné obrysy postavy. Zjevení se neustále chvělo, jako by se vznášelo v proudu rozpáleného vzduchu.

"To je on," zašeptal děkan.

"Ne, není to on," odpověděl mu také šeptem lektor Zaniklých run. "Je to jenom šedé rou-, v tom rouchu nic ne-"

Zarazil se.

Zjevem se velmi pomalu otočilo. Roucho bylo nařasené a dávalo tušit, že ho někdo vyplňuje, ale současně působilo dojmem naprosté prázdnoty, jako by se někdo, kdo sám vlastní tvar nemá, pokoušel vstoupit do tvaru někoho jiného. Kápě byla prázdná.

Prázdnota si mágy několik vteřin pozorně prohlížela a pak se zaměřila na arcikancléře.

Řekla: Kdo jste?

Výsměšek polkl. "Ehm. Vzoromil Výsměšek. Arcikancléř."

Kápě přikývla. Děkan si vstrčil prst do ucha a zatřepal jím. Roucho nemluvalo. Nebylo slyšet jediné slovo.

Člověk si vždycky vzápětí vzpomněl na to, co právě nebylo řečeno, ale nevěděl, jak se mu to do vzpomínek dostalo.

Kápě řekla: Vy jste na tomto světě nadřizená bytost?

"No... víte..., jak bych vám to... no, vlastně ano, první mezi sobě rovnými a takové ty věci... ano..." vypravil ze sebe Výsměšek.

Bylo mu řečeno: Přinášíme dobré zprávy.

"Dobré zprávy? Dobré zprávy?" Výsměšek se pod tím neviditelným pohledem zpotil.

"No výborně. To je skvělá zpráva."

Kápě mu oznámila: Smrt' odešel do penze.

"Prosím!?"

Kápě mu opakovala: Smrt' odešel do penze.

"Vážně? To je... opravdu... novinka..." kroutil Výsměšek nejistě hlavou. "Hm. Jak? Tedy chtěl jsem se zeptat..., jak to?"

Kápě se mírně sklonila: Omlouváme se za těch několik výchylek z běžného procesu.

"Výchylek?" podivil se arcikancléř, který teď byl naprosto zmatený. "No, víte, já si nejsem jistý, že tady došlo... Tedy, chtěl jsem vlastně říci, že ten chlapík vždycky tak trochu tloukl kolem sebe, ale většinu času jsme o něm ani..."

Bylo mu řečeno: Muselo to být hrozné.

"No, já... tedy... Předpokládám, že... my, totiž... Nejsem si jistý... a proč vlastně?"

Kápě mu oznámila: Teď už z vás bylo to břímě snato. Radujte se! To je všechno. Teď ještě nastane krátké přechodné období, než se představí nějaký vhodný kandidát, a pak začne celá služba fungovat jako dřív. Mezitím se omlouváme za všechny nevyhnutelné obtíže, které vzniknou díky přebytkům životní síly.

Postava se zavinila a začala se rozplývat.
Arcikancelář divoce zamával rukama.
"Počkejte!" vykřikl. "Takhle přece nemůžete odejít! Já vám poroučím, abyste se vrátil! Jaká služba? Co to všechno znamená? Kdo jste?"
Kápe se k němu znovu obrátila a řekla: My nejsme nic.
"To mně nepomůže! Jak se jmenujete?"
My jsme zapomnění.
Postava zmizela.
Mágové oněměli. Námrza z osmiúhelníku se začala pomalu odpařovat.
"No nazdar," řekl kvestor.
"Krátké přechodové období? Tak to je to, co teď máme?" řekl děkan.
Podlaha se zatřásla.
"No nazdar," opakoval kvestor.
"Jenže to nevysvětluje, proč kdeco žije svým vlastním životem," protestoval starší pAsák.
"Počkejte... počkejte," zamyslel se Výsměšek. "Jestliže lidé neustále umírají, opouštějí svá těla a tak dál, ale Smrt' si je přitom nebere -"
"To znamená, že se stavějí do fronty tady, v našem světě, a jistě vzniká pěkná mačkanice," uvažoval děkan.
"A nemají, kam by se vrtli."
"A nejenom lidé," přidal se starší pAsák. "Ale prostě všichni tvorové, kteří umírají."
"A přepřnají svět životní silou," řekl Výsměšek. Mágové mluvili poněkud nepřítomně, protože jejich myšlenky pádily daleko před slovy ke vzdálené hrůze logického závěru.
"Ta se tady hromadí a nemá co na práci," doplnil lektor Zaniklých run.
"Duchové."
"Poltrgaisti."
"Boží rány."
"No, ale okamžik," ozval se najednou kvestor, který konečně přesně pochopil, co a jak. "Proč bychom si s tím měli lámat hlavu? Od mrtvých se nemáme čeho bát, ne? Vždyť jsou to jenom lidé, kteří jsou mrtví. Jsou to obyčejní lidé. Jako já nebo vy." Nad tím se mágové zamysleli. Podívali se jeden na druhého. Pak najednou začali jeden přes druhého křičet.
Tu část o nejvhodnějších kandidátech si později nikdo nepamatoval.
Pevná víra v něco je jednou z nejmočnějších organických sil v mnohovesmíru. Přirozeně, že horou nepohne. Ale dovede vytvořit někoho, kdo to dokáže.
Lidé většinou myšlenky víry chápou špatně. Myslí si, že funguje pozpátku. Myslí si, že průběh je - nejprve objekt, pak víra. Ale ono je to obráceně.
Víra se pohybuje a rozprostírá v materii reality jako kusy jílu, které se otáčejí a mění tvar na hrnčířském kruhu. Tak byli například stvoření bohové. Bohové museli být stvoření svými věřícími, protože stačí krátká exkurze do života některého z nich, abychom zjistili, že jejich původ v žádném případě nemůže být božský. Mají sklony provádět tytéž věci jako lidé, stačí, když k tomu dostanou nějakou vhodnou příležitost, zvláště když dojde na nymfy, zlaté deště nebo zdrcení vašich nepřátel.
Víra vytváří i další věci.
Stvořila například Smrtě. Ne obyčejnou smrt jako terminus technicus pro stav těla, které opustil život, ale Smrtě jako osobnost. Vyvinul se, jak už to v podobných případech bývá, současně se životem. V témže okamžiku, kdy si první živoucí věc uvědomila možnost, že se z ní najednou stane věc neživá, vznikl Smrt'. Byl Smrtěm dávno předtím, než o něm začali uvažovat lidé, kteří jenom té osobnosti, staré celé miliony let, dodali tvar, podobu a všechny ty kosy a roucha.
A teď byl pryč. Jenže víra se nedá zastavit. Víra je poháněna především vírou. A protože ohnisko víry zmizelo, začala se objevovat ohniska nová. Zatím malá a slabá. Samostatné smrti každého živého druhu, už ne jednotné, ale odlišné.
V temném proudu plul Smrt' jepic, porostlý černými šupinami. V lesích se pohybovalo neviditelné stvoření, jehož podstatou byl jen zvuk, a každý, kdo zaslechl to děsivé sek-sek-sek, okamžitě věděl, že potkal Smrtě stromů. Centimetr nad pískem pouště se pohyboval temný a prázdný krunýř... Smrt' želv.
Smrt' lidí ještě nebyl dokončen. Lidé totiž občas věří na velmi složité věci.
Je to jako rozdíl mezi průmyslovým výrobkem a něčím, co pro vás vyrobí na zakázku.
Vuličky konečně přestaly znít kovové zvuky.
Pak se tam rozhostilo ticho. Bylo to ovšem napjaté ticho něčeho, co nevydává žádný zvuk.
Nakonec se ozvalo slabé drnění, které rychle zaniklo v dálce.
"Nestůjte v těch dveřích, příteli. Blokujete nám předsíň. Jen pojd'te dál."
Rumpál Žička zamrkal do šera.
Když si jeho oči zvykly, uviděl, že stojí proti polokruhu židlí, umístěných v jinak holé a zaprášené místnosti. Všechny byly obsazené.
V jejich středu - přesněji řečeno v ohnisku polokruhu - byl malý stůl, u kterého také někdo seděl. Všichni přítomní vstali, vykročili k Žičkovi a s širokými úsměvy k němu napřahovali ruce.
"Mlčte, mlčte, já budu hádat," říkali. "Vy jste zombie, že?"

úplně něco jiného, než co jsem si představoval."

"Na to si zvyknete," utěšoval ho Arthur Mrkalec, alias hrabě z Nosterfernetu zachmuřeně. "To je ta výhoda, když je člověk nemrtvý. Je to tak snadné jako spadnout ze skály. My jsme tady všichni nemrtví." Lupine si významně odkašlal. "S výjimkou tuhle Lupina," dodal spěšně Artur.

"Já jsem spíš něco jako čestný nemrtvý," vysvětloval Lupine.

"On je totiž vlko- no, spíš lidodlak," pokýval hlavou Artur.

"Napadlo mě to, hned když jsem ho uviděl," přiznával se Rumpál.

"Za každého úplňku," mračil se Lupine, "pravidelně."

"Začnete výt a naroste vám srst," přikývl Rumpál s pochopením. Všichni kolem zavrtěli hlavami.

"Hm, to právě ne," zavrtěl hlavou i Lupine. "Já naopak většinou přestanu výt a větší část chlupů mi vypelichá. Je to hrozná ostuda."

"A já si vždycky myslel, že když je úplněk, tak vy běžní vlkodlaci -"

"Lupinová potíže je v tom, že on fe k tomu dožívá v toho dvuhého konce," vmísila se do hovoru Doreen.

"Já jsem totiž technicky vzato vlk," objasňoval Lupine. "Zvláštní, vážně. Při každém úplňku se měním na vlčího muže. Jinak jsem prostě... vlk."

"Ale u všech bohů," vrtěl hlavou Žička, "to vám musí dělat strašlivé potíže."

"Nejhorší ze všeho jsou kalhoty," přikyvoval rozpačitě Lupine.

"Ehm... vážně?"

"No jistě. Podívejte, u lidských vlkodlaků je to jednoduché, oni prostě chodí oblečení. Abyste rozuměl, ony se na nich třeba roztřhají, ale prostě je mají na sobě, že? Jenže když uvidím úplněk já, bac ho, vzápětí mluvím a chodím po dvou a jsem okamžitě v maléru, protože se mi jednoduše nedostává materiálu v oblasti kalhot. Takže neustále musím mít někde nějaké připravené. Pan Půlbotka -"

"- říkej mi Reg -"

"- mi dovolil, abych si jedny nechával u něj v zaměstnání -"

"Pracuji v márnici na Elm street," podotkl pan Půlbotka. "Já se za to nestydím, myslím si, že to stojí za to, zachránit nějakého toho bratra nebo sestru."

"Pardon?" nechápal Rumpál. "Zachránit?"

"To já špendlím ty kartičky na vnitřek víka," řekl pan Půlbotka. "Člověk nikdy neví. Za pokus to vždycky stojí."

"A zabírá to často?" zeptal se Rumpál. Rozhlédl se po místnosti. Jeho tón zřejmě musel naznačovat, že je to hodně velká místnost a je v ní jen osm lidí, devět, když budete počítat i hlas, který se ozval z temnoty pod židlí, protože ten patrně také někomu patřil.

Doreen a Artur si vyměnili pohledy.

"Promiňte," odkašlal si Rumpál, "nemohu si pomoci, ale mohl bych se zeptat... nejste vy dva... hm... tedy jaksi... upíři? Náhodou?"

"To jste uhodl přesně," přikývl Artur. "Bohužel!"

"Ohó! Tak byf neměl mluvit," obořila se na něj Doreen pyšně. "Měl pyf pýt pyšný na fvé wnešené předky!"

"A proč jako?"

"A to vás pokoušel netopýr, nebo tak něco?" zeptal se rychle Rumpál, který nestál o žádnou rodinou třenicí.

"Ne," zavrtěl Artur hlavou. "Právník. Dostal jsem tenhle dopis, vidíte? S kusem pečeti vosku a tak dál. Blablabla... praprastrýček... blablabla... jediný pozůstalý příbuzný... blablabla... máme čest být první, kdo si dovoluji vám srdečně... blablabla. V jedné minutě jsem byl Artur Mrkalec, nadějný podnikatel - obchod s ovocem a zeleninou ve velkém, v příští už hrabě z Nosterfernetu, majitel padesáti akrů skaliska, odkud by spadl i horský kozel, a hradu, ze kterého strachy uprchli i švábové. K tomu úřední obsílka od starosty, ať se příležitostně zastavím v nedalekém městečku, abychom probrali dluh na daních z pozemků a nemovitostí, které předci zapomněli posledních tři sta let zaplatit."

"Nenávidím právníky," ozval se hlas zpod židle. Zněl až neuvěřitelně dutě a smutně. Rumpál se pokusil přitáhnout nohy co nejbliže pod svou vlastní židli.

"Ten hvad byl selkem hevský," trvala na svém Doreen.

"Podělaná hromada polorozpadlýho kamení to byla, nic jiného," rozčilil se Artur.

"A sos ty dokonalé výhledy?"

"Jo, člověk mohl vyhlížet každou zdí, fakt," ušklíbl se Artur, a tím výrokem spustil mříž, která uzavřela konverzaci tuhle uličku. "Mělo mě to napadnout už předtím, než jsme se tam rozjeli podívat. Takže, sotva jsme tam dojeli, obrátil jsem vůz, rozumíte? Pomyslel jsem si, tak a čtyři dny jsou v háji, a to zrovna uprostřed nejrušnější sezóny. A víc už jsem na hrad ani nevzdychl. A pak jsem se najednou probudil v úplné tmě, byl jsem v rakvi, nakonec jsem našel sirky, jednu zapálím a první, co mám před nosem, je ta kartička. Bylo na ní -"

"Nemusíte to snášet vleže," vskočil mu pyšně do řeči pan Půlbotka. "To byla jedna z mých prvních."

"Moje vina to nebyla," ozvala se Doreen poněkud spěšně. "Ale tyf už ležel tři dni bev ducha!"

"Kněz z toho měl pořádný šok, to vám řeknu," ušklíbal se Artur.

"Pch. Kněži!" sykl pan Půlbotka s pohráním. "Všichni jsou stejní. Jeden jak druhý vám tvrdí, že po smrti budete žít nový život, ale jen to zkuste a uvidíte, jak se na to budou tvářit!"

"Kněže taky nesnáším," ozvalo se ze stínu pod židlí. Rumpál horečnatě přemýšlel, jestli ho slyší ještě někdo jiný.

"Na výraz ve tváři reverenda Velegranda hned tak nezapomenu," pokračoval Artur zachmuřeně. "Chodil jsem

do toho chrámu třicet let. Celá místní církevní společnost mě chovala ve vážnosti. A teď? Když jenom pomyslím na to, že bych měl znovu vstoupit na posvěcenou půdu, rozbolí mě celá noha."

"No ano, ale nepyl důvod apy říkal to, so řekl, když jfi odfunul víko vakve," řekla Doreen. "A to je pvořim kněv! Ti by taková flova vůbes neměli vnát."

"Mně se ten kostel líbil," povzdechl si Artur toužebně. "Byla to moje oblíbená středěční zábava."

Rumpál Žička najednou nabył dojmů, že s Doreen tady něco není v pořádku.

"A vy jste taky upír, paní Mrk-, odpust'ťe.. hraběňko Nosterfernetová?" zeptal se váhavě. Hraběňka se usmála. "No jiftěže," přikývla.

"Díky sňatku," zabručel Artur.

"To jde? Já si myslel, že vás musí někdo kousnout," podivil se Rumpál. Hlas pod židli se potutelně zahihňal.

"Nevím, proč bych měl po třiceti letech manželství ještě svou ženu kousat, to mi tedy řekněte?" ohradil se hrabě.

"Každá žena by fe měla nějak podilet na konišších fvěho muže," řekla Doreen. "Je to jeden vpůfób, jak dosílit, aby manželství neveřšednělo a bylo pvo obě ftivany ftále vajímavé."

"Kdo stojí o nevěšdní manželství? Já nikdy neřekl, že chci zajímavé manželství! Vidíte? To je chyba spousty dnešních lidí, že čekají od takových věcí, jako je manželství, že budou zajímavé! A navíc, není to můj koníček," zastěnal Artur. "Tahle upířina zdaleka není to, co se o ní povídá! Nesmíte vylézt na denní světlo, nemůžete si dát topinku, nedokážete se dokonce ani pořádně oholit -"

"Proč se nedokážete -"

"Protože se nevidím v zrcadle," vysvětlil Artur. "Myslel jsem si, že bude alespoň zajímavý ten trik s proměnou v netopýra, ale v okolí je tolik sov, že by to byla sebevražda. A co se týká... no však víte... to s tou krví... no..." Hlas se mu vytratil.

"Avtuv nebył nikdy vlášť dobvų ve ftyku f lidmi," komentovala Doreen.

"A nejhorší na tom všem je, že musím pořád nosit frak," stěžoval si Artur. Vrhł kosý pohled na Doreen. "Já si myslím, že to vůbec není nutné."

"Naopak, je velmi nutné dodvžovat zvyky a hlavně úvoveň," odbyla ho Dorren. Ta se rozhodla, že k huhlání, které mělo znázornit upířský přízvuk zaviněný přečnivajícími špičáky, přidá náležitosti, jaké se předpokládají u upíra ženského pohlaví. Zatímco ubohý Artur se tísnil ve fraku, Doreen na sobě měla vypasované černé šaty, dlouhé černé vlasy zastřižené tak, že jí na čele tvořily špičku, která jí sahala téměř k obočí, a velmi bledé líčidlo. Příroda ji vytvořila malou, buclatou s rozčepýřenými vlasy a otevřenou, dobromyslou tváří. Bylo vidět, že Doreen vede s přírodou osobní spor.

"Měl jsem v té rakvi zůstat," řekl Artur.

"Oh ne," prohlásil rezolutně pan Půlbotka. "To je to nejľacinější řešení. Hnutí potřebuje lidi, jako jste vy, Arture. Musíme jít příkladem těm ostatním. Pamatuj na naše heslo."

"Které heslo máš teď na mysli, Regu?" zeptal se Lupine unaveně. "Máme jich nějak moc."

"Nemrtví ano - neosobní ne!" odpověděl mu Reg.

"Víte, on to myslí dobře," řekl Lupine Rumpáloví, když se shromáždění rozešlo.

Lupine odcházel s Žičkou úsvitem šedivého rána. Nosterfernetové odešli dřív, aby se dostali domů ještě za tmy, dřív než by denní světlo způsobilo Arturovi další obtíže. Pan Půlbotka se omluvil, že spěchá, protože musí promluvit ke shromáždění:

"Chodí na hřbitov za chrámem Malých bohů a tam křičí," vysvětloval Rumpáloví Lupine. "Říká tomu probouzení vědomí, ale mám dojem, že si tím sám není příliš jistý."

"Kdo byl pod tou židli?"

"To byl Šlýžkal," usmál se Lupine. "Myslíme si, že je to bubák."

"Bubáci jsou také nemrtví?"

"On nám to neřekne."

"A to jste ho nikdy neviděli? Já si vždycky myslel, že bubáci se ukrývají pod postelemi a nábytkem, ve sklepě, na půdě nebo za něčím a pak zničehonic vyskočí na lidi."

"Schovávat se umí skvěle. Jenže mám dojem, že hrozně nerad vyskakuje," vysvětloval mu Lupine.

Rumpál se nad tím zamyslel. Bubák s chorobným strachem z otevřených prostranství, jak se zdálo, celou společnost skvěle doplňoval.

"To je hezké," přikývl nepřítomně.

"Chodíme do klubu jenom proto, abychom udělali Regovi radost," vysvětloval mu Lupine. "Doreen říká, že kdybychom přestali, zlomilo by mu to srdce. A víte, co je na tom nejhorší?"

"No, pokračujte."

"On si občas donese kytaru a nutí nás zpívat písně jako 'Ulice Anhk-Morporku' a 'Jednou budem dál'. Je to příšerné."

"Neumí zpívat, co?" usmál se Rumpál.

"Zpívat? Čert vzal zpěv. Ale viděl už jste někdy hrát zombii na kytaru? Nejprotivnější je na tom to, že mu pak vždycky musíme pomáhat hledat prsty." Lupine si povzdechl. "Mimochodem, sestra Oslintalová je ghúl. Kdyby vám nabídla své pirožky s masovou nádivkou nebo paštiku, neberte si."

Rumpál si matně vybavil stydlivou stařenku v beztvarych šedých šatech.

"Pro všechny svaté," vyděsil se, "to chcete říci, že je dělá z lidského masa?"

"Cože? Jo tak. Ne, ne. Jenomže hrozně mizerně vaří."

"Aha."

"A bratr Soulolit je pravděpodobně jediný bánší na světě s řečovou vadou, takže místo aby sedával na střeších a lkaním a smutným jekem věstil úmrtí někoho v domě, píše své výkřiky na papírky a ty strká lidem pod dveře."

Rumpál si vzpomněl na podlouhlou smutnou tvář. "Mně dal taky jeden."

"Pokoušíme se mu dodat sebevědomí," pokračoval Lupine. "Je velmi nesmělý."

Najednou mu ruka vyletěla jako blesk a přitiskla Rumpála ke zdi. "Tiše!"

"Cože?"

Lupinovi se rozechvěly uši a nadmula chřípí. Posuškem naznačil Rumpálovi, aby zůstal na místě. Pak se lidodlak vydal naprosto neslyšně uličkou k místu, kde se křižovala s další, ještě užší a špinavější. Chvilku vyčkával, přitisknutý zády ke stěně, a najednou sáhl chlupatou rukou za roh.

Ozvalo se zaječení. Lupinova ruka se znovu objevila a v ní se zmítal muž. Pod Lupinovou potřhanou košilí se převalily mohutné pletence svalů, když muže pozvedl do výše svých tesáků. "Čekal jsi tady, abys nás přepadl, že?"

"Kdo, já -?"

"Ucítíl jsem tě," řekl Lupine klidně.

"Já bych nikdy -"

Lupine si povzdechl. "Vlci by něco takového nikdy neudělali, rozumíte," ušklíbl se pohrdavě.

Muž se mu zakýval v ruce.

"Heleďte a to je fakt?"

"Vlci vedou jen poctivý, přímý boj, bílý tesák proti bílému tesáku a křivý dráp proti křivému drápu," vysvětlil mu Lupine. "Nikdy bys nenašel vlka, který se ukrývá za kamenem, aby ze zálohy přepadl kolemjdoucího jezevce."

"Ale děte!?"

"Chceš, abych ti rozervl hrdlo?"

Zbledlý zlosyn upřel pohled do Lupinových zelených očí a pokusil se odhadnout, jakou má šanci proti dvoumetrovému muži s takovými zuby. "Mám na vybranou?" řekl.

"Tady můj přítel," řekl Lupine a ukázal bradou na Rumpála, "je zombie -"

"A hele! Víte, co by mě u opravdický zombie zajímalo? Já si vždycky myslel, že musíte sníst nějakou zvláštní rybu a vzácný kořen, aby se z vás stala zom -"

"- a víš, co dělají zombie lidem, nebo ne?"

Muž se pokusil přikývnout, přestože měl Lupinovu pěst přitisknutou pod bradou.

"Jo," vypravil ze sebe.

"Takže on si tě teď pěkně prohlédne, a jestli tě ještě jednou okem zhlédne -"

"Poslyš, už toho nech," zabručel Rumpál.

"- půjde po tobě, dokud tě nedostane. Že ano, Rumpále?"

"Co? No jistě. To je pravda. Jako kulka," přikývl Rumpál nepříliš nadšeně. "Tak a teď už buďte tak hodný a běžte, ano?"

"Jo!" přikyvoval horlivě rádoby lupič. A myslel si: Ty jeho oči! Jako dva nebozezy!

Lupine ho pustil. Muž dopadl na dláždění, vrhl na Rumpála ještě jeden zděšený pohled a dal se na útěk.

"Ehm," začal Rumpál opatrně, "a co vlastně dělají zombie lidem? Asi bych to měl raději vědět."

"Roztrhnou každého na půlky jako syreček," řekl Lupine.

"Ano? Dobrá," přikývl Rumpál. V další cestě pokračovali mlčky. Rumpál si myslel: Proč já? V tomhle městě musí každý den umírat stovky lidí. Vsadím se, že ani jeden z nich nemá takové potíže jako já. Prostě zavřou oči a probudí se po převtělení jako někdo jiný, nebo v nějakém nebi, nebo možná v nějakém pekle. Nebo jdou a hodují s bohy v té jejich hale. Tohle se mi ale nikdy nelíbilo, protože bohové jsou sice svým způsobem v pořádku, ale rozhodně nepatří k těm, se kterými by slušný člověk musel sedět u stolu. Takzvaní sen-buddhisté zase věří, že se člověk stane velmi bohatým. Část klačských náboženských sekt tvrdí, že se člověk po smrti dostane do nádherných zahrad plných překrásných mladých žen, kde v kašnách prýští víno. No mně se tohle moc svaté nezdá...

Vzápětí se Rumpál Žička přistihl při úvaze, zdali by se nedalo ještě po smrti přestoupit na klačskou víru.

A v tom okamžiku se jim vyřítilo vstříc dláždění.

To bývá obvykle poetický způsob, jak říci, že někdo upadl rovnou na hubu. Jenže v tomto případě se skutečně dlažební kostky zvedly, jakoby jim na uvítanou. Tiše vytryskly vzhůru, stejně tiše chvíli kroužily ve vzduchu a pak se zřítily k zemi jako kámen.

Rumpál na ně užasle zíral. Lupine jakbysmet.

"Tohle je něco, co se často nevidí," zavrtěl po chvíli v údivu hlavou lidodlak. "Mám dojem, že jsem kameny v životě neviděl létat."

"Nebo padat jako kámen," souhlasil Rumpál. Strčil do jedné dlažební kostky špičkou nohy. Zdála se být dokonale spokojená s rolí, kterou jí přitažlivost určila.

"Vy jste mág -"

"Byl jsem mág," opravil ho Rumpál.

"Byl jste mág. Proč se dějí tyhle věci? Co to zavinilo?"

"Já si myslím, že to pravděpodobně bude nějaký nevysvětlitelný jev," zamyslel se Rumpál. "Z nějakého důvodu jich je teď kolem až až. Rád bych věděl proč."

Znovu postrčil kámen špičkou. Ten nejevil snahu se pohnout.

"No, já bych měl jít," řekl Lupine.

"Jaké to je, být lidodlakem?" zeptal se Rumpál. Lupine pokrčil rameny.

"Hlavně je člověk hrozně sám," odpověděl.

"Hmm?"

"Nikam nepatříte, to je to. Když jsem vlk, pamatuju si, jaké to je, být člověkem, a obráceně. Jako... chci říct... někdy... no, někdy, když jsem vlkem a vyběhnu daleko do kopců... v zimě, víte, když na jasné obloze visí měsíc jako stříbrný srp, sníh je umrzlý a kopce se táhnou do nekonečna... a ostatní vlci, jak bych vám to... oni samozřejmě taky cítí, jaké to je, ale nevědí to jako já. Cítit a vědět současně. Nikdo jiný neví, jaké to je. Nikdo jiný na celém světě nemůže vědět, jaké to je. To je na tom to nejhorší. To, že není nikdo jiný, kdo by..."

Rumpál si náhle uvědomil, že se potácí na roubení studny sebelítosti. V takových chvílích nikdy nevěděl, co má říci.

Lupine se vzápětí trochu uklidnil. "Ale když už o tom tak mluvíme..., jaké to je, být zombii?"

"No, docela to ujde."

Lupine mu kývl na rozloučenou. "Takže nashle," řekl a zahrnul do vedlejší ulice.

Ulice se začaly pomalu zaplňovat, jak obyvatelé Ankh-Morporku začali své neformální střídání, kdy se vymění lidé noční a denní. Rumpálovi se ovšem vyhýbali jak jedni, tak druzí. Lidé, pokud si mohou pomoci, tak většinou do zombií nevrácejí.

Došel k univerzitní bráně, která už byla otevřená, a zamířil přímo do své ložnice.

Když bude chodit ven, bude potřebovat peníze. Za života si nashromáždil docela slušnou sumičku. Udělal nějakou závěť? Těch posledních deset let už byl dost zmatený. Možná že nějakou závěť opravdu udělal. Jenže, byl dost zmatený na to, aby ty peníze odkázal sám sobě? Doufal, že ano. Nevzpomínal si totiž na jediný případ toho, že by někdo úspěšně zpochybnul svou vlastní závěť.

Vypáčil prkno u konce své postele a vytáhl zpod něj pytel mincí. Pamatoval si, že šetřil na stará kolena.

Také tam byl jeho diář. Uvědomil si, že je to diář na pět let, a bleskově si spočítal, že protože do něj psal jen dva roky, vyhodil prakticky dvě třetiny peněz, které za něj dal, oknem.

Možná i víc, pomyslel si, když do něj nahlédl. Na stránkách toho příliš mnoho nebylo. Rumpál celé roky neudělal nic, co by stálo za zapsání, nebo alespoň nic, co by si ještě večer, když si k deníku sedl, pamatoval. Byly tam jen fáze měsíce, seznam festivalů rozličných vír a náboženství a tu a tam skvrna od čokolády.

Dole pod podlahou však bylo ještě něco jiného. Zahrabal v temném prostoru a našel několik hladkých koulí. Vytáhl je na světlo a napůl nevěřicně, napůl užasle se na ně díval. Zatřásl s nimi a pozoroval, jak v nich víří droboučké vločky. Přečetl si nápisy a všiml si, že to není ani tak psaní, jako obkreslená písmena. Natáhl se dolů ještě potřetí a nahnátl poslední věc - bylo to zohýbané kovové kolečko. Jedno jediné kovové kolečko. A vedle něj rozbitá koule.

Rumpál se na věci nechápavě díval.

Samozřejmě, byl v posledních třiceti letech tak trochu non competis mentis, nebo tak nějak, a možná, že si občas oblékl spodní prádlo přes svrchní šaty a občas se maličko připočurnul, ale..., že by sbíral suvenýry? A malá kolečka?

Za jeho zády si někdo nesměle odkašlal. Rumpál upustil tajemné předměty zpět do otvoru a ohlédl se. Pokoj byl prázdný, ale zdálo se mu, že za otevřenými dveřmi vidí jakýsi podivný stín.

"Haló?" řekl.

Hluboký dunivý, ale přitom velmi ostýchavý hlas řekl: "To jsem jenom já, pane Žičko."

"Šlýžkal?"

"Ano, to jsem já."

"Bubák?"

"Ano, to jsem já."

"Za mými dveřmi?"

"Ano."

"Proč?"

"Jsou to přátelské dveře."

Rumpál přešel ke dveřím a opatrně je zavřel. Nebylo za nimi nic, jen stará omítka, i když si namlouval, že ucítí slabý průvan.

"Teď jsem pod postelí, pane Žičko," ozval se Šlýžkalův hlas zpod, opravdu zpod, postele. "Nevadí vám to, že ne?"

"Ani ne. Myslím, že ne. Ale neměl byste být ukrytý někde ve skříni? Alespoň když jsem byl já malý, tak se bubáci většinou schovávali tam."

"Pořádná skříň už se dneska těžko hledá, pane Žičko."

Rumpál si povzdychl. "Dobrá, místo pod postelí je vaše. Zařídte se tam jako doma, nebo jako kde chcete."

"No, nejraději bych se vrátil zpět na číhanou za dveře, kdyby vám to nevadilo, pane Žičko."

"No dobrá, jak chcete."

"Nevadilo by vám, kdybyste na minutku zavřel oči?" Rumpál poslušně zavřel oči. Znovu ucítí slabý závan vzduchu. "Už se můžete dívat, pane Žičko." Rumpál otevřel oči.

"No páni!" ozval se Šlýžkalův hlas, "vy tady dokonce máte háčky na šaty a vůbec."

Rumpál pozoroval, jak se vytáčí mosazná koule, která ukončovala nahoře nohu postele. Pak se zatřásla podlaha.

"Co se to děje, Šlýžkale?"

"Narůstá nám volná životní síla, pane Žičko."

"Tím chcete říct, že vy to víte?"

"Ale jistě. Je a tady! Zámek a klika a mosazný štítek kolem zámku a vůbec, tady vzadu je prostě všechno -"

"Co jste myslel tím narůstáním životní síly?"

"- a panty, to jsou skutečné závěsy, nejen taková nějaká jednoduchá očka, ale ty, co se nasazují do sebe!

Nikdy jsem ještě neměl dveře s -"

"Šlýžkale!"

"Prostě jenom životní síla, pane Žičko. Vždyť víte. Je to taková ta síla, kterou mají jen ty věci, co jsou živé. Já jsem myslel, že mágové tyhle věci znají."

Rumpál Žička otevřel ústa, aby řekl něco jako "samozřejmě, že to známe", než bude diplomaticky pokračovat ve zjišťování, o čem to, k čertu, ten bubák mluví, ale pak si vzpomněl, že je v situaci, kdy se tak chovat nemusí. To by udělal, kdyby byl živý, ale navzdory tomu, co prohlašoval Reginald Půlbotka, je velmi těžké být pyšný, když jste mrtví. Možná trochu ztuhlí, to ano, ale ne pyšní.

"Nikdy jsem o něčem takovém neslyšel," přiznal. "A proč narůstá?"

"To tedy nevím. Mimo sezónu je to velmi neobvyklé. Tuhle dobou už by měla naopak slábnout," pokračoval Šlýžkal.

Zem se opět otřásla. Pak volné prkno, které maskovalo Rumpálovu skrýš, zapraskalo a začaly z něj vyrážet zelené výhonky.

"Jak to myslíš mimo sezónu?" zeptal se Rumpál.

"No, tak například na jaře je jí spousta," vysvětloval mu hlas zpoza dveří. "Vystrkuje ze země narcisy a takové ty věci."

"Nikdy jsem o tom neslyšel," přiznal znovu okouzlený Žička.

"A já si vždycky myslel, že vy, mágové, víte všechno o všem."

Rumpál se podíval na svůj magický klobouk. Pohřeb a následné tunelářské práce, kterým se věnoval, nebyly k té pokrývce hlavy nejlaskavější, ale po stu letech nošení už stejně nebyl nejmodernější.

"Člověk se vždycky může naučit něco nového," řekl.

Bylo další ráno. V kurníku na hradě se pohnul kohout Cyril.

V šeru na něj bíle zazářila písmena napsaná křídou.

Soustředil se.

Zhluboka se nadechl.

"Kukurukukúú!"

Teď, když se mu podařilo vyřešit problém paměti, zbývalo mu vypořádat se už jen se svou dyslexií.

Nahoře na polích vál silný svěží vítr, slunce bylo blízko a připalovalo. Vilém Klika, podobný převozní pramici, kráčet sem a tam svahelem a vedle něj se jako příďová vlna kladla posečená tráva.

Přemýšlel, zda už někdy předtím cítil vítr a slunce. Určitě, setkal se s nimi, musel se s nimi setkat, ale nikdy je neprožil jako teď, necítil, jak vítr chladí a slunce hřeje. Ten způsob, jakým kolem vás ubíhá čas.

A odnáší vás s sebou.

Ozvalo se opatrné zaklepání na dveře stodoly.

ANO?

"Pojďte dolů, Viléme."

Slezl potmě dolů a opatrně otevřel dveře. Stála tam slečna Zahořalá a jednou rukou stínila svíčku.

"Ehm," začala.

"Prosím?"

"Jestli chcete, můžete zajít do domu. Posedět teď večer. Ne na noc, samozřejmě. Víte, prostě se mi nelíbí to pomýšlení, že jste tady celý večer úplně sám, zatímco já tam mám oheň a vůbec."

Vilém Klika nebyl ani v nejmenším dobrým čtenářem myšlenek. Tuhle dovednost nikdy neovládal. Zíral na křečovitý, ustaraný a prosebný obličej slečny Zahořalé jako pavián, který se pokouší rozluštit tajemství Rosettské desky.

DĚKUJI VÁM, řekl.

Tiše se odšourala.

Když dorazil do domu, v kuchyni nebyla. Vydal se za šustivým, škrabavým zvukem do úzké chodby a dál nízkými dveřmi. Slečna Zahořalá klečela na všech čtyřech v malém pokojíku a horečnatě se snažila zapálit oheň.

Když vychovaně zaklepal na otevřené dveře, poplašeně vzhledla a do tváře se jí vehnala krev.

"Pro jednou to pomalu nestojí ani za tu sirku," zamumlala rozpačitě jakoby na vysvětlenou. "Sedněte si. Uvařím kapku čaje."

Vilém Klika se poskládal do jednoho z úzkých křesílek u krbu a rozhlédl se po pokoji.

Byl to dost neobvyklý pokoj. Ať už byl využíván k čemukoliv, k bydlení to rozhodně nebylo. Zatímco kuchyň byla svým způsobem jen zastřešená součást venkovního prostoru a středobod všeho dění na farmě, tenhle pokoj připomínal ze všeho nejvíc mauzoleum.

Navzdory všeobecnému přesvědčení se Vilém Klika ve smuteční výzdobě nijak zvlášť nevyznal. Smrt se většinou neodehrává v hrobkách, jen v naprosto výjimečných a zvláště nešťastných případech. Na čerstvém horském vzduchu, na dně řek a jezer, na půli cesty ve chřtánu žraloka, v bezpočtu rozličných postelí, to ano. V hrobkách ne.

Jeho prací bylo oddělit zrna duše od plev smrtelného těla a to se většinou dělo dlouho před těmi činnostmi spojenými, když to řekneme rovnou, s posvátným obřadem odstraňování odpadků.

Jenže tenhle pokoj vypadal jako hrobka těch králů, co si chtěli vzít všechno s sebou.

Vilém Klika seděl s rukama na kolenou a rozhlížel se.

Především tam byly ozdoby. Pak víc čajových konvic, než by člověk věřil, že existuje. Porcelánový pes s upřeným pohledem. Podivné stojánky na sladkosti. Různé sošky a ručně malované talíře, většinou s věnováním typu "Dárek z Quirmu", "Dlouhý život a hodně štěstí" a podobně. Pokrývaly každou rovnou plochu ve stavu dokonalé demokracie, takže skutečně cenný, prastarý stříbrný svícen stál v těsném sousedství pestře obarveného porcelánového psa, který měl v tlamce kost a na tváři výraz provinilého idiotismu.

Zdi mizely pod obrázky. Většina z nich byla malována barvami v odstínech blátivé země a představovala smutné krávy stojící v mlze na deště omývaných blatech.

Faktem bylo, že pod těmihle ozdůbkami a předměty téměř mizel nábytek, ale to rozhodně nebyla žádná škoda. Kromě dvou křesílek, sténajících pod vahou nashromážděných háčkovaných deček, vypadal zbytek nábytku jako něco, co se hodí právě tak jen za podložku pod ozdobné předměty. Všude stály malé stolky a stolečky. Podlaha mizela pod vrstvou ručně vyráběných koberečků. Někdo v domě musel vidět smysl života ve výrobě koberečků. A do toho všeho se mísil pach, který pronikal všude a ovládal celou místnost.

Byl to pach dlouhých nudných odpolední.

Na ubrusem pokrytém odkládacím stolku stály dvě menší dřevěné truhličky a mezi nimi jedna větší. To musí být ty proslulé bedny s poklady, pomyslel si.

Pak si uvědomil, že slyší tikot.

Na zdi visely hodiny. Někoho kdysi přepadlo něco, o čem si myslel, že je to skvělá a žertovná myšlenka, a on ji zrealizoval. Udělal hodiny ve tvaru sovy. Jak se kyvadlo kývalo, hýbaly se sovy oči sem a tam způsobem, o kterém by lidé vyprahlí nedostatkem zábavy možná řekli, že je legrační. Stačila chvilka a vaše oči začaly dělat totéž.

To už vešla dovnitř slečna Zahořalá s plným tácem. Pak se místnost na chvíli naplnila horečnatou činností kolem magického obřadu přípravy čaje, mazání topinek, aranžování sušenek, odkládání kleštiček na cukr na okraj cukřenky...

Když bylo všechno hotovo, sedla si. Nakonec, jako by byla posledních třicet minut mimo sebe, řekla nadšeně: "Bože... je to opravdu moc hezké."

ANO, SLEČNO ZAHOŘALÁ.

"Poslední dobou jsem neměla moc příležitostí posedět v parádním pokoji."

NE.

"Od toho dne, co jsem ztratila otce."

Viléma Klika na okamžik napadlo, jak se může dospělý člověk ztratit v obývacím pokoji. Možná se zaběhl někde mezi všemi těmi ozdůbkami a zbytečnostmi. Pak si ale znovu připomněl ty legrační způsoby, jakými lidé vyjadřují některé věci.

AH.

"Měl ve zvyku sedávat přesně v tom křesítku, co teď sedíte vy, a čítával si staré kalendáře."

Vilém Klika prošel paměť.

VYSOKÝ MUŽ, řekl po chvíli. NEMĚL KNÍREK? A CHYBĚLA MU ŠPIČKA MALÍČKU NA LEVÉ RUCI?

Slečna Zahořalá na něj zírala přes šálek s čajem.

"Vy jste ho znal?"

MÁM DOJEM, ŽE JSME SE JEDNOU POTKALI.

"Nikdy se o vás nezmínil," řekla trochu ostražitě. "Rozhodně ne jménem, ne jako o Vilémovi Klikovi."

NEMYSLÍM, ŽE BY SE MU O MNĚ CHTĚLO MLUVIT, řekl Vilém Klika pomalu.

"To je v pořádku," přikývla slečna Zahořalá. "Já o tom vím. Otec si taky tu a tam přivydělával pašeráctvím. No, tohle není velká farma. Není to to, co by se dalo nazvat slušným živobytím. On vždycky říkal, že jeden musí dělat, co dokáže. Předpokládám, že jste se setkali nejspíš obchodně. Pořádně jsem si vás prohlédla. Určitě jste pracoval v oboru, který otec občas využil."

UNIVERZÁLNÍ PŘEPRAVA VYJÍMEČNÝCH ZÁSILEK, řekl.

"Ano, to by mohlo být ono. Máte nějakou rodinu, Viléme?"

JEDNU DCERU.

"To je hezké."

BOHUŽEL JSME SE POSLEDNÍ DOBOU NĚJAK NEVIDĚLI.

"To je ale hanba," řekla slečna Zahořalá a znělo to, jako když svá slova myslí vážně. "Za starých časů jsme i tady mívali celkem veselo. To bylo v době kdy ještě žil můj chlapec."

VY JSTE MĚLA SYNA? zeptal se Vilém, který zase nějak ztrácel nit.

Ostře se na něj zadívala.

"Doporučila bych vám, abyste se zamyslel nad významem slova, slečna," řekla. "Tady v kraji bereme tyhle věci vážně."

OMLOUVÁM SE

"Ne, jmenoval se Rufus. Byl to pašerák jako otec, ale ani zdaleka tak dobrý. To musím přiznat. Byl založený spíš umělecky. Zvykl si dávat mi jako dárečky věci z celého světa... drobné šperky a tak. A chodívali jsme tančit. Měl moc hezké kotníky, to si pamatuju. Ráda se podívám na mužského s dobrýma nohama."

Chvilí se mlčky dívala do ohně.

"No vidíte... a jednoho dne se nevrátil. Těsně před tím, než jsme se měli brát. Otec tvrdil, že se neměl pokoušet přejít hory v té době - bylo to krátce před začátkem zimy, jenže já vím, že to udělal proto, aby mi donesl ten správný svatební dar. A taky chtěl dostat nějaké peníze navíc a udělat dojem na otce, protože otec byl proti naší -" Zvedla pohrabáč a uštědřila dřevu v krbu několik ran silnějších, než si zasloužilo.

"No, několik lidí pak tvrdilo, že utekl do Freonfroté nebo Ankh-Morporku, ale já vím, že by nic takového neudělal."

Pronikavý pohled, který na Viléma vrhla po téhle větě, ho doslova přišpendlil ke křeslu.

"Co si o tom myslíte vy, Viléme Kliko?"

Pocítil pýchu nad tím, že se mu podařilo rozpoznat druhou otázku, ukrytou za tou první.

SLEČNO ZAHOŘALÁ, HORY DOKÁŽÍ BÝT V TĚCHTO ROČNÍCH OBDOBÍCH VELMI ZRÁDNÉ.

Očividně se jí ulevilo. "Přesně to jsem vždycky říkala i já," přikývla. "A víte co, Viléme Kliko? Víte, co jsem si pomyslela já?"

NE, SLEČNO ZAHOŘALÁ.

"Jak jsem řekla, stalo se to den před naší svatbou. Pak se vrátil jeden z jeho nákladních koní a muži se vydali do hor a našli sesutou lavinu... a víte, co jsem si pomyslela? To je ale hloupé. Hrozné, že? Jistě, pak jsem si přirozeně myslela i jiné věci, ale první, co mě napadlo, bylo, že by se svět neměl chovat jako nějaká romantická kniha. Není to hrozná myšlenka v takové situaci?"

JÁ JSEM TAKY NIKDY NA DRAMA NEVĚŘIL, SLEČNO ZAHOŘALÁ.

Příliš ho neposlouchala.

"A já si pomyslela, teď ode mne život očekává, že budu celé roky bloudit po domě ve svatebních šatech a nakonec mi z toho bude šplouchat na maják. To chtěl život, abych udělala. Haha! Samozřejmě. Takže jsem svatební šaty hodila do krabice na staré hadry a pozvali jsme všechny známé na svatební hostinu, protože vyhodit dobré jídlo, to je zločin."

Znovu zaútočila na oheň a pak na Viléma zaměřila další pronikavý pohled.

"Já si myslím, že je vždycky velice důležité poznat, co je skutečné a co ne, co myslíte?"

SLEČNO ZAHOŘALÁ?

"Prosím?"

NEVADILO BY VÁM, KDYBYCH ZASTAVIL TY HODINY?

Vrhla pohled na šilhající sovu.

"Cože? Ach tak. Proč?"

OBÁVÁM SE, ŽE MI JDOU NA NERVY.

"Ale netikají příliš hlasitě, nebo ano?"

Vilém Kliko jí chtěl říci, že mu každé tiknutí zní v hlavě jako úder železnou palicí do bronzového sloupu.

PROSTĚ MĚ JENOM HROZNĚ ROZPTYLUJÍ.

"No tak je klidně zastavte, jestli chcete. Já je natahuju jenom kvůli návštěvám."

Vilém Kliko vděčně vstal, neohrabaně se propletl lesem památečních předmětů a zachytil kuželovité kyvadlo. Dřevěná sova mu upřela, pohled přímo do očí a hodiny přestaly tikat, alespoň ve smyslu obyčejného zvuku. Uvědomoval si, že někde jinde čas neochvějně buší dál. Jak to mohou lidé vydržet? Vpouštěli čas do svých domů a mysleli si, že je to přátel.

Znovu si sedl.

Slečna Zahořalá začala zuřivě plést.

Dřevo v krbu tiše praskalo.

Vilém Kliko se pohodlně opřel v křesle a upřel pohled ke stropu.

"Váš kůň si to užívá?"

PROSÍM?

"Váš kůň. Zdá se, že se mu na pastvině líbí," vysvětlila slečna Zahořalá.

OH, URČITĚ.

"Běhá sem a tam, jako by v životě neviděl trávu."

MILUJE TRÁVU.

"A vy máte rád zvířata, to se pozná."

Vilém Kliko přisvědčil. Pramen jeho společenských konverzačních témat, i tak velmi skrovný, vyhasl docela. Seděl mlčky ještě nějakou tu hodinu a tiše svíral opěradla křesla, dokud slečna Zahořalá neprohlásila, že si půjde lehnout. Pak se vrátil zpět do stodoly, vylezl na seník a spal.

Vilém Kliko tím byl naprosto zaskočen. Nečekal to. Ale byla tam. Uprostřed temné stodoly se vznášela šedá postava.

Jakýmsi neskutečným způsobem se zmocnila jeho zlatých přesýpacích hodin.

Řekla mu: Viléme Kliko, stala se chyba.

Sklo se roztránilo. Zableskly se překrásné drahocenné vteřiny, chvílku se vznášely ve vzduchu a pak se začaly usazovat.

Řekla mu: Vrať se. Čeká tě práce. Stala se chyba.

Pak se postava ztratila.

Vilém Kliko přikývl. Samozřejmě, že se stala chyba. To viděl každý, že se stala chyba. Věděl od začátku, že je to chyba.

Hodil pracovní kalhoty do rohu a oblékl si roucho z absolutní temnoty.

No, byla to zkušenost. A musel připustit, že taková, jakou by si nechtěl znovu zopakovat. Měl pocit, že z něj někdo sejmul obrovskou váhu.

Tak tohle opravdu bylo to, čemu se říkalo "být naživu"? Ten pocit temnoty, která vás někam neustále vleče?

Jak s tím mohli žít? A přece s tím žili, a jak se zdálo, dokonce v tom nacházeli i radost, zatímco podle všeho jediná věc, která se v takové situaci dala dělat, bylo zoufat si.

Zřejmě to bylo něco, do čeho se bylo nutno narodit.

Smrt' osedlal koně, vyjel ven a pustil se přes pole. Hluboko pod ním dozrávalo obilí a vlnilo se jako zlaté moře. Slečna Zahořalá si bude muset najít někoho jiného, aby jí pomohl se sklízni.

To bylo zvláštní. Měl jakýsi pocit. Lítost? Byla to lítost? Ale to přece byl pocit Viléma Kliky a Vilém Klika byl... mrtev. Nikdy nežil. On už teď byl zase zpět sám sebou, v bezpečí před všemi pocity a lítostmi.

Nikdy žádnou lítost.

A najednou byl ve své pracovně, a to bylo také zvláštní, protože si vůbec nepamatoval, jak se tam dostal. V jednom okamžiku ještě seděl na koňském hřbetě, v následujícím ve své pracovně, s policemi, časoměry a nástroji.

Ale byla nějaká větší, než si ji pamatoval. Stěny se ztrácely někde v nedohlednu.

Za to mohl Vilém Klika. Samozřejmě, že Vilémovi Klikovi by se zdála pracovní velká a zřejmě na něm, na Smrt'ovi, ještě visely zbytky Vilémova já. Bylo třeba se zaměstnat. Musel se dát rychle do práce.

Na stolní desce už měl připraveny několikery hodiny. Nepamatoval si, že by je tam dával, ale na tom nezáleželo, důležité bylo pustit se hned do práce...

Zvedl ty nejbližší a přečetl si jméno.

"Kycukrúcií!"

Slečna Zahořalá se v posteli posadila. Někde na okraji snů zaslechla jiný zvuk, který musel probudit i kohouta.

Chvilku zápasila se sirkou, než se jí podařilo zapálit svíčku. Pak zašmátrala pod postelí a nahnátla rukojeť šavle, která bývala ve službách zesnulého pana Zahořalého, když podnikal své odvážné cesty přes hory.

Rychle seběhla po vrzajících schodech a ven do chladného vzduchu časného rána.

U dveří do stodoly zaváhala, ale pak je pootevřela právě tak, aby mohla vklouznout dovnitř.

"Pane Kliko?"

Ozvalo se zašustění sena a pak ostrážitě ticho.

SLEČNO ZAHOŘALÁ?

"Volal jste? Jsem si skoro jistá, že tady někdo vykřikl mé jméno."

Ozvalo se další zašustění a v otvoru nad žebříkem se objevila Vilémova hlava.

TO JSTE VY, SLEČNO ZAHOŘALÁ?

"Jistě. A koho jste čekal? Jste v pořádku?"

EHM. ANO. JSEM. JÁ JSEM MĚL JENOM DOJEM - MYSLEL JSEM SI, ŽE - ANO, JSEM V POŘÁDKU.

Sfoukla svíčku. Obloha na východě už zešedla natolik, že začínalo být vidět.

"No, tak jestli se nic neděje... Když už jsem vstala, tak můžu rovnou uvařit ovesnou kaši ke snídani."

Vilém Klika se znovu natáhl do sena a zůstal tam do chvíle, kdy si byl jistý, že už ho jeho roztřesené nohy unesou. Pak slezl dolů a přešel přes dvůr do domu.

Když před něj kladla misku s kaší a zalévala ji mlékem, mlčel. Nakonec už se nedokázal udržet. Nevěděl, jak klást otázky, ale nutně potřeboval odpovědi.

SLEČNO ZAHOŘALÁ?

"Prosím?"

CO JE TO... VNOCI... KDYŽ VIDÍTE VĚCI, ALE ONY TO NEJSOU SKUTEČNÉ VĚCI?

Zůstala stát, kastrol s kaší v jedné a naběračku v druhé ruce.

"Myslíte sny?"

TAK TAKHLE VYPADAJÍ SNY?

"Copak vám se nezdají sny? Já myslela, že sny má každý."

O VĚCECH, KTERÉ SE TEPRVE STANOU?

"To jsou potom jasnovidné sny. U nás se na ně ale nikdy moc nevěřilo. Nechcete mi snad tvrdit, že nevíte, co jsou to sny?"

NE, TO NE. SAMOZŘEJMĚ, ŽE NE.

"Copak vám dělá starosti, Viléme?"

NAJEDNOU JSEM POCHOPIL, ŽE JEDNOU ZEMŘEME.

Zamyšleně ho pozorovala.

"No, to přece musí každý," přikývla. "A o tom se vám zdálo? Každý má občas podobné sny. S tím bych si na vašem místě nelámala hlavu. Nejlepší na to je pořádně se zaměstnat. Dát se do práce. A být veselý myslí, říkám já."

ALE JEDNOU PROSTĚ DOJDEME NA KONEC!

"No, tak o tom nic nevím," řekla slečna Zahořalá. "Myslím, že to všechno záleží na tom, jaký jsme vedli život."

PROSÍM?

"Jste věřící?"

CHCETE ŘÍCI, ŽE TO CO SE S VÁMI STANE PO VAŠÍ SMRTI, ZÁLEŽÍ NA TOM, CO VĚŘÍTE, ŽE SE S VÁMI STANE?

"No, bylo by krásné, kdyby to tak bylo, co?" řekla vesele.

ALE PODÍVEJTE, JÁ DOBŘE VÍM, NA CO VĚŘÍM JÁ. JÁ NEVĚŘÍM... VĚŘÍM... NO NIC.

"Dneska máme nějakou pochmurnou náladu, co?" řekla slečna Zahořalá. "Nejlepší, co můžete v téhle chvíli udělat, je dojít tu kaši. To vám udělá dobře. Říká se, že jsou po ní silné a zdravé kosti."

Vilém Klika nahlédl do svého talíře.

MOHL BYCH DOSTAT JEŠTĚ TROCHU?

Vilém Klika strávil dopoledne sekáním dřeva. Bylo to příjemně jednotvárné.

Unavit se. To bylo důležité. Spal před včerejší noci už několikrát, ale musel být tak unavený, že se mu nic nezdálo. A on byl pevně rozhodnutý, že už znovu snít nebude. Sekera se zvedala a dopadala na dřevo v dokonalé přesném rytmu. Jako hodiny.

Ne! Hodiny ne!

Když vešel do kuchyně, měla slečna Zahořalá na sporáku několik hrnců.

VONÍ TO SKVĚLE, troufl si Vilém. Natáhl se po nadskakující pokličce. Slečna Zahořalá se prudce otočila..

"Nedotýkejte se toho! To není pro vás! To vařím pro krysy!"

COPAK KRYSY SE SAMY NEŽÍVÍ?

"To se vsaďte, že ano. A proto jim před žněmi naservírujeme malý přídavek. Trochu toho roznesu kolem jejich děr a - je od nich pokoj."

Vilému Klikovi chvíli trvalo, než si dal dvě a dvě dohromady, ale když se srazily, bylo to jako objetí megalitů.

TO JE JED?

"Výtažek z rulíku s ovesnou kaší. To nikdy nezklame."

A ONY UMŘOU?

"Okamžitě. Trhnou sebou, padnou a zůstanou ležet břichem nahoru. Dneska si dáme k obědu chleba a sýr," dodala. "Nebudu vařit dvakrát denně a rozhodla jsem se, že k večeři udělám slepici. Abych nezapomněla, když už mluvím o slepici... pojďte..."

Vytáhla z poličky sekáček a vyšla na dvůr. Kohout Cyril ji velmi ostražitě a s podezřením sledoval z vrcholku hnojiště. Jeho harém tlustých a dosti obstarožních slepic, které hrabaly v prachu, se rozeběhl ke slečně Zahořalé tím klasickým úprkem všech slepic na světě, který připomíná ze všeho nejvíc běh člověka, jemuž právě praskla guma u trenýrek. Rychle se sehnula a jednu z nich chytila.

Slepice pozorovala Viléma lesklýma, hloupýma očima.

"Umíte zabít a vykuchat slepici?"

Vilém se podíval nejdřív na ni a pak na slepici.

ALE VŽDYŤ JE KRMÍME, řekl bezmocně.

"Správně. A pak zase ony nakrmí nás. Tahle už měsíc nesnáší. Tak to chodí v drůbežím světě. Otec Zahořalý jim většinou kroutil krky, ale já na to nikdy nebyla. Sekáček sice není tak čistý a slepice vám ještě chvíli běhá sem a tam, ale je mrtvá a ví o tom."

Vilém Klika zhodnotil své možnosti. Slepice na něj upřela jedno korálkové oko. Slepice jsou mnohem hloupější než lidé a nemají ty mentální filtry vzniklé na základě inteligence, které lidem zabraňují vidět věci takové, jaké jsou. Ta slepice dobře věděla, kde je a kdo se na ni dívá.

Podíval se do jejího krátkého a jednoduchého života a viděl, jak se jí přesypá těch několik posledních vteřin.

Nikdy nezabýjel. Bral život, to ano, ale jen když se sám život dobral ke konci. Je rozdíl mezi tím, když něco ukradnete, nebo jen zcizíte v okamžiku, kdy jste to našli.

NE, SEKÁČEK NE, řekl unaveně. DEJTE MI TU SLEPICI.

Obrátil se na okamžik zády a pak podal bezvládné tělo slečně Zahořalé.

"Skvělá práce," pochválila ho. Vilém Klika cítil v zádech Cyrilův vyčítavý pohled.

Otevřel ruku. Na dlani se mu vznášelo malé světélko.

Jemně na ně foukl a světélko zhaslo.

Po obědě nakladli jed na krysy. Cítil se jako vrah.

Krys pomřelo nepočítaných.

V chodbičkách pod stodolou, v těch nejhlubších, které vyhrabali kdysi dávno dnes už zapomenutí hlodavci prapředkové, se něco pohnulo.

Objevilo se to v temnotě a zdálo se, že to má potíže s tím, jakou to na sebe má vzít podobu.

Začalo to jako kus velmi podezřele vyhlížejícího sýra. Jak se zdálo, tohle nefungovalo.

Pak to zkusilo tvar, který se podobal malému, velmi hladovému teriéroví. I tento tvar byl zamítnut.

Na okamžik se to proměnilo v ocelovou past. To očividně nevyhovovalo.

Chvilí to tápalo ve tmě po nových nápadech a k vlastnímu překvapení se tomu najednou zcela hladce a jasně jedna vylíhla, jako by byla v kukani hned někde za rohem, pěkně při ruce. Nebyla to ani podoba, jako spíš vzpomínka na podobu.

Zkusilo ji to a zjistilo, že přestože je to tvar k práci velmi nevhodný, jakýmsi hluboce uspokojujícím způsobem je to jediná podoba, která přichází v úvahu.

Pustilo se to do práce.

Ten večer se chlapi cvičili venku ve střelbě z luku. Vilém Klika se snažil, seč byl, a podařilo se mu získat pověst nejhoršího lučištníka v historii lukostřelectví. Za celou tu dobu ovšem nikoho nenapadlo, že zasáhnout šípem slámák přihlížejícího člověka, který stojí za vámi, je mnohem obtížnější než trefit jím jen ten poměrně velký terč vzdálený

pouhých padesát metrů.

Je neuvěřitelné, kolik přátel můžete získat tím, že v něčem nejste dobří, pokud ovšem jste natolik nešikovní, abyste byli komičti.

Dovolili mu sedět na lavici před hostincem ve společnosti nejzkušenějších staříků.

Vedle v sousedství se řinuly z komína místní kovářny snopy jisker a krouživým pohybem se snášely do prachu ulice. Zevnitř z kovářny se ozývalo zuřivé bušení.

Vilém Kliš přemýšlel, proč jsou dveře kovářny vždycky zavřené. Většina kovářů naopak pracovala při otevřených dveřích a jejich kovářna se pravidelně stávala jakousi neúřední venkovskou sněmovnou. Tenhle byl zřejmě na svou práci -

"Dobrý den, kostřivče."

Rychle se otočil.

Pozorovalo ho malé děvčátko z hospody a upíralo na něj ten nejpronikavější pohled, který kdy ucítil.

"Jsi kostřivec, vid' že?" řekla holčička. "Já to poznám podle toho, že jsou ti vidět kosti."

TY SE PLETEŠ, DĚTÁTKO.

"A jsi a jsi. Lidi se mění v kostřivce, když umřou. Nikdy už potom nechodí po vesnici."

HA. HA. SLYŠÍTE TO DÍTĚ?

"A proč ty teda chodíš?"

Vilém Kliš se rozhlédl kolem stolu. Jak se zdálo, všichni napjatě pozorovali střelce.

JÁ TI NĚCO ŘEKNU, začal zoufale. KDYŽ PŮJDEŠ PRYČ, DÁM TI PŮLPENNY.

"Já mám kostřivcovou masku a nosím ji na svátek Pečené duše, když chodíme koledovat," nedala se odbýt holčička. "Je udělaná z papíru. Dostaneme spoustu cukroví."

Vilém Kliš udělal chybu, kterou už udělaly v hovoru s malými dětmi miliony lidí před ním. Pokusil se je logicky přesvědčit.

PODÍVEJ, řekl, KDYBYCH BYL OPRAVDU KOSTLIVEC, HOLČIČKO, MYSLÍM SI, ŽE BY O TOM TIHLE PÁNOVÉ TAKY MUSELI NĚCO VĚDĚT, NE?

Přehlédla pohrdavým pohledem staříky na lavici. "Vždyť už sami vypadají skoro jako kostřivci," odpověděla. "Já si myslím, že oni se taky na sebe raději nedívají."

Vzdal to.

NO, MYSLÍM, ŽE V TĚHLE VĚCI MÁŠ ASI PRAVDU.

"Jak to, že se nerozpadneš na kousky?"

NEVÍM, NIKDY SE MI TO NESTALO.

"Viděla jsem kostřivce ptáků a další a všechny se rozpadly na kousky."

MOŽNÁ ŽE TO BYLO TÍM, ŽE TY KOSTRY JSOU JEN NĚCO, CO BYLO, ALE JÁ JSEM NĚCO, CO JE.

"Apatykář, co vyrábí léky v Ghambly, má taky kostřivce. Má ho pověšeného na háku u stropu a kosti jsou spojené drátem, aby se nerozpadly," pokračovalo dítě v rozhovoru, s výrazem někoho, kdo se dělí o velmi vzácnou informaci, kterou získal za cenu dlouhodobých výzkumů.

JÁ ŽÁDNÉ DRÁTKY NEMÁM.

"Takže mezi mrtvými kostřivci a živými kostřivci je nějaký rozdíl?"

ANO.

"To znamená, že on má mrtvého kostřivce?"

ANO.

"Který předtím v někom byl?"

ANO.

"Páni! Tak jo."

Holčička se chvíli dívala na vzdálená pole a pak řekla: "Já mám nový podkolenky."

ANO?

"Můžeš se kouknout, jestli chceš." K Vilémovi se natáhla buclatá nožka a nabízela se k prozkoumání.

NO TOHLE, VÁŽNĚ MOC PĚKNÉ NOVÉ PODKOLENKY.

"Moje máma mi je upletla z vovce."

NO TOHLE.

Nastalo nové zkoumání obzoru.

"A víš," řekla po chvíli holčička, "víš..., že dneska je pátek?"

ANO.

"Já našla lžici!"

Vilém Kliš zjistil, že napjatě čeká. Nebyl zvyklý na lidi, kteří by mu věnovali pozornost déle než dvě-tři vteřiny.

"Ty pracuješ u slečny Zahořalé?"

ANO.

"Můj tatínek říká, že sis to nevybral špatně, protože sis tam sedl pěkně do tepla."

Na tohle Viléma Kliša nenapadla žádná odpověď, protože nevěděl, co to znamená. Byl to jeden z těch běžných výroků, které lidé neustále používají a které jsou vlastně jen jakýmsi přestrojením něčeho mnohem nenápadnějšího, jiných věcí, naznačených pouhým tónem hlasu nebo pohledem očí. Dítě ovšem zatím ani jedno, ani druhé použít nedovedlo.

"Můj táta říká, že ona má doma bedny s pokladama."

VÁŽNĚ?

"Já jsem dostala dvoupenci!"

NO NE, VÁŽNĚ?

"Sal!" Oba zvedli hlavu, když se na schodech objevila paní Povejšilová.

"Je čas jít do hajan. Přestaň obtěžovat pana Kliku."

OH, JÁ VÁS UJIŠTUJI, ŽE MĚ ANI V NEJMENŠÍM -

"Řekni hezky dobrou noc."

"A jak spějí kostřivci? Oni přece nemůžou zavřít oči, když -"

"Nesmíš takhle o panu Klikovi mluvit, protože... on je... je... velmi... on je velmi hubený..."

"To je v pořádku, on není ten mrtvej druh."

V hlase paní Povejšilové zazněly ty povědomé ustarané tóny člověka, který se není s to přinutit uvěřit tomu, co viděl na vlastní oči. "Možná byl jen moc nemocný."

"Já bych si myslela, že je akorát tak nemocnej, jako už bude pořád."

Vilém Kliš se vydal zamyšleně k domovu.

V kuchyňském okně bylo světlo, ale on vešel rovnou do stodoly, vylezl nahoru na seník a lehl si.

Mohl se vyhnout snění, ale nemohl se zbavit vzpomínek.

Upíral prázdné dŮlky do tmy.

Po nějaké chvíli si uvědomil, že někde nablízku zní cupot malých nožek. Otočil se.

Po trámu nad jeho hlavou se sunul proud bílých duchů v podobě krys a v jednom místě se rozplýval, takže zanedlouho tam nebylo nic. Zbývalo jen tiché škrabání drápkatých nožek.

Za nimi následoval... tvar.

Byl asi osmáct centimetrů vysoký. Měl na sobě černočerné rouško. V jedné kostnaté tlapce svíral malou košíčku. Jako kost bílý špičatý čenich s bílými vousky vyčuhoval z rozměrné kápě.

Vilém Kliš se natáhl kupředu, uchopil tvar mezi palec a ukazováček a položil si ho na dlaň. Tvar, se mu ale na dlani postavil a prohlížel si ho tak, jak si jeden profesionál prohlíží druhého.

Vilém Kliš řekl: SNAD NEJSI -?

Krysí Smrt' přikývl.

KVÍK.

PAMATUJU SI DOBU, řekl Vilém Kliš, KDY JSI BYL JEŠTĚ MOU SOUČÁSTÍ.

Krysí Smrt' znovu zakvičel.

Vilém Kliš sáhl do kapsy svých pracovních kalhot. Odložil si tam část oběda. Aha, tady.

PŘEDPOKLÁDÁM, ŽE BYS DOKÁZAL SPROVODIT ZE SVĚTA KUS SÝRA?

Krysí Smrt' si sýr elegantně vzal.

Vilém Kliš si vzpomněl, jak jednou - jen jednou - navštívil starého muže, který strávil téměř celý svůj život ve vězeňské cele v kamenné věži. Byl tam odsouzen za jakýsi zločin a během svého doživotního trestu si ochočil jako společníky ptáčky. Káleli mu na jeho přikrývky, uzbobávali mu i tak skrovnou potravu, ale on jim v tom nebránil, usmíval se, když viděl, jak poletují sem a tam zamřížovanými okny vysoko na stěně. Smrt' tenkrát přemýšlel o tom, proč někdo takovou věc dělá.

NEBUDU TĚ ZDRŽOVAT, řekl. PŘEDPOKLÁDÁM, ŽE MÁŠ SPOUSTU PRÁCE, MUSÍŠ NAVŠTĚVOVAT KRYSY A TAK. VÍM, JAKÉ TO JE.

Ted' tomu rozuměl.

Položil postavičku zase na trám a uložil se zpět do sena.

ZASTAV SE, KDYKOLIV PŮJDEŠ KOLEM.

Vilém Kliš znovu upřel oči do tmy.

Spánek. Cítil, jak se plíží kolem. Spánek s kapsou plnou snů.

Ležel ve tmě a vedl s ním boj.

Hlasitý křik slečny Zahořalé, který ho přinutil posadit se, naštěstí zněl dál.

Dveře stodoly se prudce otevřely.

"Viléme! Polezte rychle dolů!"

Spustil nohy ze žebříku..

CO SE DĚJE, SLEČNO ZAHOŘALÁ?

"Někde hoří!"

Rozeběhli se přes dvůr a na cestu. Obloha nad městečkem byla zbarvená do ruda.

"Rychle!"

ALE TO NENÍ OHĚŇ U NÁS.

"Jenže za chvíli bude všude! Všechny střechy jsou doškové!"

Doběhli na místo, které se podle jména tvářilo jako náves. Hostinec byl skvěle osvětlen, protože jeho došky se slévaly v jednom plameni a s řevem chrlily k nebi miliony jisker.

"Podívejte se, jak všichni jen tak zevlují kolem," zavrčela slečna Zahořalá. "Támhle je pumpa, kbelíky jsou všude - proč lidé aspoň trochu nemyslí?"

Kousek dál zahlédl Vilém shluk rozčilených lidí. Jeho hospodští společníci tam drželi Povejšila a bránili mu vrátit se do hořícího domu. Řval na ně jako pomínutý.

"To děvčátko tam zůstalo," řekla rozechvěle slečna Zahořalá. "Rozumím mu dobře?"

ANO.

Za všemi horními okny už se míhaly plameny.

"Musí být nějaký způsob," zvolala zoufale slečna Zahořalá. "Třeba by se nám podařilo najít žebřík -"

NEMĚLI BYCHOM TO DĚLAT

"Cože? Musíme to zkusit. Nemůžeme tam přece nechat uhořet dítě!"

VY TOMU NEROZUMÍTE, řekl Vilém Klika. ZMĚNA V OSUDU BYŤ I JEDINÉHO ČLOVĚKA BY MOHLA ZNAMENAT ZKÁZU CELÉHO SVĚTA.

Slečna Zahořalá se na něj podívala, jako by se zbláznil..

"Co je to za pitomé žvásty?"

CHTĚL JSEM TÍM JEN ŘÍCI, ŽE ČAS SMRTI KAŽDÉHO ČLOVĚKA JE URČENÝ.

Chvilku na něj upírala nevěřící pohled. Pak napřáhla ruku a uštědřila mu políček.

Byl tvrdší, než čekala. Vykřikla a strčila si prsty do úst.

"Ještě dnes večer opustíte mou farmu, Viléme Kliku," zavrčela. "Rozumíte?" Pak se otočila na patě a rozeběhla se k pumpě.

Několik mužů doneslo háky na dlouhých násadách a začali strhávat hořící došky ze střechy. Slečna Zahořalá zorganizovala skupinu lidí a společně přistavili žebřík k jednomu z oken ložnice, ale ve chvíli, kdy se jeden z mužů nechal přemluvit a pod ochranou mokré přikrývky pomalu vylezl nahoru, začal už horní konec žebříku doutnat.

Vilém Klika pozoroval plameny.

Vsunul ruku do kapsy a vytáhl zlaté přesýpací hodiny. Na jejich skle se rudě zableskl odraz plamenů. Pak je zase zastrčil.

Část krovu se zřítila.

KVÍK.

Vilém Klika se podíval pod nohy. Mezi nohama mu rázným krokem prošla malá postavička v černém hábitku a vpochodovala do hořících dveří.

Opodál začal někdo vykřikovat cosi o sudech brandy.

Vilém Klika znovu sáhl do kapsy a podruhé vytáhl zlatý časoměr. Sykot padajícího písku přehlušil řev plamenů. Budoucnost se přesýpala do minulosti a minulosti už bylo více než budoucnosti. Jeho však přiváděla v úžas ta skutečnost, že to, co se neustále a bez přestání sypalo střední částí hodin, bylo teď.

Opatrně je schoval.

Smrt věděl, že změna osudu jediného člověka může způsobit zkázu celého světa. Věděl to. Ten zákon do něj byl vestavěn.

Pro Viléma Kliku, jak si náhle uvědomil, to byla jednoduše pitomost.

DO HÁJE, prohlásil.

A vešel do plamenů.

"Ehm, to jsem já, knihovníku," řekl Rumpál, který se pokoušel prokřiknout klíčovou dírkou. "Rumpál Žička!"

Znovu zabušil. "Proč neodpovídá?"

"To nevím," ozval se mu těsně za zády známý bas.

"Šlýžkale?"

"Ano, pane Žičko?"

"Proč mi stojíte za zády?"

"Já vždycky musím stát za něčím, pane Žičko. V tom vlastně spočívá to, když je někdo bubák."

"Knihovníku!" zvolal Rumpál a znovu zabušil na dveře.

"Oook."

"Proč mě nepustíte dovnitř?"

"Oook."

"Ale já se nutně potřebuji na něco podívat!"

"Oook oook!"

"No dobrá. Jsem. Ale co to s tím má co dělat?"

"Oook!"

"Ale to je - to je nespravedlivé!"

"Co říká, pane Žičko?"

"Nechce mě pustit dovnitř, protože jsem mrtvý."

"To je typické. To jsou ty věci, o kterých vždycky mluví Reg Půlbotka, víte?"

"Existuje ještě někdo jiný, kdo by něco věděl o životní síle?"

"No, vždycky tady ještě zbývá paní Bochánková. Ale je trochu strašidelná."

"Kdo je paní Bochánková?" Pak si Rumpál uvědomil, co to vlastně Šlýžkal řekl. "Co to povídáš? Ty jsi přece bubák!"

"Vy jste nikdy neslyšel o paní Bochánkové?"

"Ne."

"Asi není pro magii zajímavá... Pan Půlbotka ale říká, že bychom se s ní neměli bavit. On říká, že paní Bochánková zkoumá mrtvé lidi."

"Jak?"

"Ona je médium. No, spíš sdělovací."

"Vážně? Dobrá, tak se za ní zajdeme podívat. A... Šlýžkale?"

"Ano?"

"Jde mi to dost na nervy, když mi celou dobu stojíš za zády."

"Jsem velmi rozrušený, když náhodou za něčím nestojím, pane Žičko."

"A nemůžeš číhat za něčím jiným?"

"Co byste navrhoval, pane Žičko?"

Rumpál se na chvíli zamyslel. "Jo, to by mohlo fungovat," řekl tiše spíše pro sebe, "jestli někde najdu šroubovák."

Zahradník Afekt klečel na kolenou a mulčoval své jiriny, když za sebou uslyšel rytmické škrábání a dusání, jaké by mohl působit někdo, kdo se pokouší pohnout těžkým předmětem.

Ohlédl se.

"Dobrý večer, pane Žičko."

"Dobrý, Afekte. Dokázal jsi s tou zahradou pravé divy."

"Něco za vámi postrkuje dveře, pane Žičko."

"Ano, já vím."

Dveře se opatrně posunuly po okraji pěšiny. Když míjely Afekta, začaly se složitě natáčet, jako kdyby se ten, kdo je nese, snažil zůstat za nimi co nejvíce ukrytý.

"To jsou takové ochranně-bezpečnostní dveře," oznámil Rumpál Afektovi.

Najednou se odmlčel. Něco nebylo v pořádku. Nebyl si vůbec jistý, co to bylo, ale najednou cítil, že to něco je velmi v nepořádku, jako když zaslechnete v dokonale sehraňém orchestru jeden falešný tón. Pečlivě zkontroloval všechno, co kolem sebe viděl.

"Co je to, ta věc, do které dáváte plevel?"

Afekt se podíval na věc, která stála vedle něj.

"Dobré, co?" řekl s jistou dávkou pýchy. "Našel jsem to u kompostu. Rozbilo se mi kolečko, tak jsem se rozhlédl kolem a tam -"

"V životě jsem něco takového neviděl," zakroutil Žička hlavou. "Koho by napadlo udělat velký koš z drátu? A ta kola jsou hrozně malá."

"Ale tady za to držadlo se moc dobře vozí," řekl Afekt. "Hrozně mě překvapilo, že takovou věc někdo vyhodí. Proč by měl někdo něco takového vyhazovat, pane Žičko?"

Rumpál si prohlížel podivný vozík. Nemohl se zbavit dojmu, že si ho ten předmět prohlíží.

Pak zaslechl sám sebe, jak říká: "Možná že se tam nějak dopravil sám."

"To je ono, pane Žičko! Určitě si to chtělo užít trochu klidu, tak je to!" usmál se Afekt. "Vy jste na to kápl! Na to by obyčejný člověk nepřišel!"

"Ano," přikývl Žička nešťastně. "Skoro to tak vypadá."

Vydal se do města a za ním se ozývalo skřípění a dunění dveří.

Kdyby mi před měsícem někdo řekl, pomyslel si, že několik dnů po tom, co zemřu, budu chodit po městě a za mnou se povleče stydlivý bubák ukrytý za dveřmi... no, to bych se mu pěkně vysmál.

Ne, nevysmál. Řekl bych jenom nějaké to "hé?" nebo "cože?" a "mluvte rozumně, člověče", a stejně bych nevěděl, o čem je řeč.

Vedle něj něco zaštekalo.

Pozoroval ho pes. Byl to neobvykle velký pes. Po pravdě řečeno, jediný důvod, proč by se to zvíře mělo pojmenovat pes a ne vlk, byl v tom, že jak každý ví, vlci ve městě nežijí.

Zvíře mrklo. Rumpál si pomyslel: včera nebyl úplněk.

"Lupine?" naklonil hlavu ke straně.

Pes přikývl.

"Můžete mluvit?"

Pes zavrtěl hlavou.

"Tak co můžete?"

Lupine pokrčil rameny.

"Chcete jít se mnou?"

Další pokrčení ramen téměř jasně vyjádřilo myšlenku: proč ne? Co jiného můžu dělat?

Kdyby mi někdo před měsícem řekl, pomyslel si Rumpál, že několik dnů po tom, co zemřu, budu chodit po městě, za mnou se povleče stydlivý bubák ukrytý za dveřmi a doprovázet nás bude jakýsi převrácený druh vlkodlaka... no, pravděpodobně bych se mu vysmál. Kdyby mi to ovšem několikrát opakovali. Hodně nahlas.

Krysí Smrt' sehnal do houfu poslední ze svých klientů, z nichž velká část se původně ukrývala v došcích, a vedl je plameny k místu, kam odcházejí hodné krysy.

Dost ho překvapilo, že cestou minul hořící postavu, která si probojovávala cestu změtí popadaných trámů po rozžhavených prknech podlahy. Když dorazila k planoucímu schodišti, vytáhla něco z rychle mizících zbytků svého zuhelnatělého oděvu a opatrně to uchopila do zubů.

Krysí Smrt' nečekal, aby zjistil, co bude dál. Zatímco byl v určitém směru starý jako sama Velká prvokrysa, byl současně starý teprve jeden den a své pocity a jistoty Smrtě si teprve hledal. Ty dunivé rány, které začaly otfásat domem, měla zřejmě na svědomí brandy, která se začala vařit v sudech.

U vařící brandy je jistá jedna věc. Nikdy se nevaří dlouho.

Hostinec se změnil v ohnivou kouli, z jejíhož středu létaly hořící zbytky do vzdálenosti několika set metrů. Z otvorů, které bývaly okny a dveřmi, vyletovaly bílé plameny. Zdi vybuchly. Do vzduchu se vznosly hořící trámy. Některé z nich dopadly na Okolní střechy a založily další požáry.

Zbylo jen moře ohně žhnoucí tak, že z něj slzely oči.

A v něm malá temná jezírka.

Ta se pohnula, стекла do jednoho místa a vytvořila obrys temné postavy, která vykročila kupředu a před sebou nesla malý uzlíček.

Prošla zástupem popelených lidí a pustila se po chladné temné cestě k farmě. Lidé se otáčeli a připojovali se k ní. Celá skupina procházela šerem jako chvost komety s temným jádrem.

Vilém Kliš vyšel po schodech do ložnice slečny Zahořalé a položil dítě na lůžko.

ŘÍKALA MI, ŽE JE TADY NĚKDE V OKOLÍ APATYKÁŘ.

Slečna Zahořalá se prodrala zástupem lidí na odpočívadle schodiště.

"Jeden je ve Freonfroté," přikývla. "Ale na cestě do Lancre je čarodějka."

ŽÁDNÉ ČARODĚJKY. ŽADNOU MAGII. POŠLETE PRO NĚHO. A VY VŠICHNI OSTATNÍ, BĚŽTE PRYČ.

Nebyla to žádost. Nebyl to ani rozkaz. Bylo to neodmítnuté prohlášení.

Slečna Zahořalá zamávala na lidi hubenými rukama.

"No tak, už je po všem! Kšá! Jste všichni v mé ložnici! Tak se pohněte, ven s vámi!"

"Jak se mu to podařilo?" řekl někdo v zadních řadách davu. "Z toho ohně nemohl nikdo vyváznout živý!"

Všichni viděli, jak to vybuchlo."

Vilém Kliš se pomalu otočil.

SCHOVALI JSME SE, řekl. VE SKLEPĚ.

"Aha! Vidíte?" řekla vítězoslavně slečna Zahořalá. "Ve sklepe, to dá rozum."

"Ale vždyť v hospodě žádný -" začal nevěřící Tomáš znovu a najednou umkl. Vilém Kliš na něj upíral oči.

"Ve sklepe," opravil se pochybovač rychle. "Bodejť. Jak jinak. Chytré."

"Velmi chytré," opravila ho slečna Zahořalá. "Tak a teď už opravdu všichni ven."

Slyšel, jak je vyprovází po schodech a ven na dvůr. Nakonec bouchly dveře. Neslyšel, jak se vrací s čistým flanelem a džbánem vody. Slečna Zahořalá uměla také chodit potichu, když měla proč.

Vešla dovnitř a zavřela za sebou dveře.

"Přijdou se na ni podívat rodiče," oznámila mu "Její matka je v bezvědomí a otce musel Velký Jindřich ze mlýna omráčit, když se chtěl vrhnout do plamenů. Budou tady za chvíli, jen co se trochu vzpamatují."

Sklonila se a osušila holčičce flanelem čelo.

"Kde byla?"

SCHOVALA SE VE SKŘÍNI.

"Před ohněm?"

Vilém Kliš pokrčil rameny.

"Vůbec nemůžu uvěřit, že jste mohl někoho najít ve všem tom ohni a kouři," pokračovala.

MÁM V TOM PRAXI. VY BYSTE ASI ŘEKLI, ŽE JSEM VĚDĚL KUDY KAM.

"A nemá ani škrábnutí."

Vilém Kliš si nevšímal otazníku, který se za slovy ukrýval.

POSLALA JSTE NĚKoho PRO APATYKÁŘE?

"Jistě."

NESMÍ ODSUD NIC ODNĚST.

"Já vám nerozumím."

ZŮSTAŇTE TADY, AŽ PŘIJDE. ZA ŽADNOU CENU NESMÍ Z TÉHLE MÍSTNOSTI NIC ODNĚST.

"To je nesmysl. Proč by měl něco odnášet? Co by si tak asi odsud mohl chtít odnést?"

JE TO VELMI DŮLEŽITÉ. A TEĎ VÁS MUSÍM OPUSTIT.

"Kam jdete?"

DO STODOLY. MÁM TAM DŮLEŽITOU PRÁCI. UŽ NEZBÝVÁ MNOHO ČASU.

Slečna Zahořalá se podívala na malé tělíčko na lůžku. Cítila se naprosto vyvedená z míry a jediné, co mohla udělat, bylo změřit si pohledem Viléma Klišu.

"Vypadá, jako když spí," řekla nakonec bezmocně. "Co je s ní?"

Vilém Kliš se zastavil na horním konci schodiště.

ŽIJTE NA VYPŮJČENÝ ČAS.

Za stodolou byla stará kovárna. Už celá léta ji nikdo nepoužíval. Teď se z ní ale na dvůr linuly žluté a rudé záblesky a pulzovaly jako lidské srdce.

A s pravidelností úderů srdce se z kovárny ozývalo bušení kladiva.

Slečna Zahořalá se neslyšně protáhla pootevřenými dveřmi. Kdyby patřila k lidem, kteří přísahají, byla by přísahala, že neudělala žádný hluk, a už v žádném případě takový, který by bylo možno zaslechnout v praskotu ohně a zvonění kladiva, ale Vilém Kliš se otočil jako blesk, přikrčil se a napřáhl před sebe zakřivenou čepel.

"To jsem já!"

Bylo vidět, že se uvolnil, nebo přesněji, že se přesunul do jiné roviny napětí.

"Co to tady, k čertu, děláte?"
NAPADLO MĚ, ŽE BYCH MĚL NAOSTRÍT KOSU, SLEČNO ZAHOŘALÁ.
"V jednu hodinu ráno?"
Podíval se nepřítomně na čepel ve své ruce.
JE STEJNĚ TUPÁ JAKO NOC, SLEČNO ZAHOŘALÁ.
A se zařinčením položil kosu na kovadlinu.
A JÁ JI PORÁD NEDOKÁŽU DOST NAOSTRÍT!
"Myslím, že se vám to díky horku trochu zpřeházelo v hlavě," řekla, natáhla ruku a chytla ho za paži.
"A kromě toho, mně se zdá ostrá až -" začala, ale rychle umlkla. Prsty přejela po kosti jeho paže. Na okamžik prsty odtáhla, ale pak je znovu sevřela. Vilém Klika se otřásl.
Slečna Zahořalá neváhala dlouho. Během pětasedmdesáti let života se vypořádala s válkami, hladomorem, bezpočtem nemocných zvířat, několika epidemiemi a tisícovkami malých každodenních tragédií. Kostlivec propadající depresi nepatřil dokonce ani mezi top ten nejhroznějších věcí, které kdy viděla.
"Takže jste to přece vy," řekla.
SLEČNO ZAHOŘALÁ, JÁ -
"Vždycky jsem věděla, že jednoho dne přijdete."
JÁ MYSLIM, ŽE SNAD -
"Víte, já skoro celý život čekala na rytíře na překrásném bílém koni." Slečna Zahořalá se usmála. "To je psina, co?"
Vilém Klika si sedl na kovadlinu. "Apatykář už přišel," oznámila mu. "Řekl, že pro ni nemůže nic udělat. Že je úplně v pořádku. Jenom jsme ji nedokázali probudit. A víte, trvalo nám strašně dlouho, než jsme jí otevřeli ručičku. Měla ji neuvěřitelně pevně zaťatou."
ŘEKL JSEM, ŽE SE NESMÍ NIC ODNÉST!
"To je v pořádku. Nic se nestalo. Nechali jsme jí to."
VÝBORNĚ.
"Co to bylo?"
MŮJ ČAS.
"Prosím?"
MŮJ ČAS. ČAS MÉHO ŽIVOTA.
"Vypadalo to jako stopky na velice drahá vajíčka." Vilém Klika se zatvářil překvapeně.
ANO. SVÝM ZPŮSOBEM ANO. DAL JSEM JÍ ČÁST SVÉHO ČASU.
"Jak je možné, že potřebujete čas?"
KAŽDÁ ŽIVOUcí VĚC POTŘEBUJE ČAS. A KDYŽ TEN ČAS UBĚHNE, MUSÍ TA VĚC ZEMŘÍT. AŽ UBĚHNE ČAS, KTERÝ JSEM JÍ PŮJČIL, ZEMŘE I ONA. A JÁ TAKY. ZA PÁR HODIN.
"Ale vy přece nemůžete -"
ALE ANO. BYLO BY TO SLOŽITÉ VYSVĚTLOVÁNÍ.
"Posuňte se."
COŽE?
"Povídám, abyste se posunul. Chci si sednout."
Vilém Klika udělal vedle sebe na kovadlině místo. Slečna Zahořalá si sedla.
"Takže vy umřete," řekla.
ANO.
"A nechcete."
NE.
"Proč nechcete?"
Podíval se na ni, jako kdyby se zbláznila.
PROTOŽE PAK NEZBUDE NIC. PROTOŽE NEBUDU EXISTOVAT.
"Je to stejné jako s lidmi?"
MYSLÍM, ŽE NE. S VÁMI JE TO JINAK. VY TO MÁTE VŠECHNO MNOHEM LÉPE ZORGANIZOVANÉ.
Seděli vedle sebe a mlčky pozorovali uhlíky doutnající ve výhni.
"Tak na co jste chtěl ještě brousit kosu?" zeptala se slečna Zahořalá.
MYSLEL JSEM SI, ŽE BYCH SE TŘEBA MOHL..., ŽE BYCH SE MOHL BRÁNIT...
"A bylo to kdy co platné? Myslím s vámi?"
OBVYKLE NE. NĚKDY MĚ LIDÉ VYZVALI KE HŘE. O ŽIVOT, SAMOZŘEJMĚ.
"A vyhráli?"
NE. VLONI JEDEN ZÍSKAL TŘI ULICE A VŠECHNY VEŘEJNĚ PODNIKY.
"Cože? Co je to za hru?"
NEPAMATUJU SI TO. NĚJAK JAKO "PRÁVO NA VÝHRADNÍ OBCHOD V URČITÉ KOMODITĚ", NEBO TAK PODOBNĚ. JÁ BYL BANKÉŘ.
"Okamžik," přerušila ho slečna Zahořalá. "Když jste vy vy, tak kdo přijde pro vás?"
SMRT. VČERA VNOCI MI NĚKDO STRČIL PODE DVEŘE TOHLE.
Smrt! otevřel ruku a ukázal malý kousek papíru, na kterém si slečna Zahořalá s určitými obtížemi přečetla jediné slovo: ÓóóííííÓóóíííÓóíí.
DOSTAL JSEM TUHLE OŠKLIVĚ NAPSANOU VĚŠTBU BÁNŠÍ.

Slečna Zahořalá se na něj podívala s hlavou nakloněnou ke straně.
"Ale... opravte mě, jestli se mýlím, ale..."
NOVÝ SMŘT.
Vilém Kliša zvedl čepel.
BUDE STRAŠLIVÝ.
Obrátil čepel v rukou. Od jejího ostří se odrazila modrá světélka.
JÁ BUDU TEN PRVNÍ.
Slečna Zahořalá zírala na modré odlesky jako uhranutá.
"Jak moc strašný?"
CO NEJSTRAŠLIVĚJŠÍHO SI DOKÁŽETE PŘEDSTAVIT?
"Oh."
TAK PŘESNĚ TAK BUDE STRAŠNÝ.
Čepel se nakláněla hned na jednu, hned na druhou stranu.
"A u toho dítěte to bude stejné?" zeptala se slečna Zahořalá
ANO.
"Nemyslím, že bych vám něco dlužila, pane Klišo. Myslím, že nikdo na světě vám není dlužen ani to nejmenší."
ASI MÁTE PRAVDU.
"Na druhé straně, mám dojem, že by se našlo i pár věcí, za které by se měl zodpovídat především Život. Abych vám zase nekřivdila."
TO NEDOKÁŽU POSOUDIT.
Slečna Zahořalá na něj vrhla dlouhý, odhadující pohled.
"Támhle v rohu je skvělý brusný kotouč," řekla nakonec.
TEN JSEM POUŽIL.
"A v šuplíku je dokonalý jemný brousek na obtahování kos."
TEN JSEM TAKY POUŽIL.
Slečna Zahořalá měla dojem, že pokaždé, když se čepel pohne, slyší slaboučký zvuk, rozechvělé zaskřípání napínaného vzduchu.
"A pořád ještě není dost ostrá?"
Vilém Kliša si povzdechl.
MOŽNÁ, ŽE UŽ NIKDY NEBUDE DOST OSTRÁ.
"No tak se vzpamatujte, človče! Přece se tak snadno nevzdáme!" zavrtěla hlavou slečna Zahořalá. "Trochu života do toho umírání! Poslední umírá co?"
POSLEDNÍ UMÍRÁ... JÁ... NEVÍM...
"Naděje!"
VÁŽNĚ?
"Samozřejmě."
Vilém Kliša přešel kostnatým prstem po ostří kósy.
NADĚJE?
"Napadá vás něco jiného, na co byste se ještě mohl spolehnout?"
Vilém zavrtěl hlavou. Vyzkoušel celou škálu různých emocí, ale tohle bylo něco nového.
MŮŽETE MI DONĚST OCÍLKU?
Bylo o hodinu víc.
Slečna Zahořalá se probírala pytle, kam odkládala vyřazené šaty, určené na hadry.
"Tak co dál?" zeptala se.
CO JSME ZATÍM VYZKOUŠELI?
"Okamžik... tak to máme... jutu, kaliko, lněné plátno... co takhle satén? Tady mám kousek."
Vilém Kliša vzal látku a jemně jí přešel čepel.
Slečna Zahořalá zatím zašmátrala rukou až někde u dna pytle a vytáhla smotek bílého hedvábí.
ANO?
"Hedvábí," řekla tiše. "Nejjemnější bílé hedvábí. Pravé. Nikdy nenošené." Opřela se a upírala pohled na bílý chomáč, který svírala v prstech.
Po chvíli jí ho ohleduplně vytáhl z ruky.
DĚKUJI.
"No tak," řekla, když se probrala ze zamyšlení, "to by mělo být ono, ne?"
Když otočil čepel, ozvalo se něco jako húmmmm. Oheň ve výhni už téměř vyhasl, ale čepel hořela ostrým světlem.
"Nabroušená na hedvábí," řekla slečna Zahořalá. "Kdo by tomu uvěřil?"
A PŮRÁD JEŠTĚ NENÍ DOST OSTRÁ.
Vilém Kliša se rozhlédl ztemnělou kovárnou a najednou se vrhl do rohu.
"Co jste našel?"
PAVUČINU.
Zaznělo dlouhé slaboučké zasténání, jako pláč mučených mravenců.
"Bylo to k něčemu?"

JEŠTĚ POŘÁD JE TUPÁ.

Pozorovala, jak Vilém Klika vyšel z kovárny, a pomalu se vydala za ním. Zůstal stát uprostřed dvora a podržel kosu ostřím proti jemnému rannímu vánku.

Tiše bzučela.

"Jak ostrá může být kosa, proboha?"

MŮŽE BÝT OSTŘEJŠÍ, NEŽ JE.

V kurníku se mezitím probudil kohout Cyril a nenalozene upřel oči na zrádná písmena svítící na dřevěné desce. Pak se zhluboka nadechl.

"Cukrrr-krrů-křííí!"

Vilém Klika stočil pohled na okrajový obzor a pak jej zamyšleně přenesl na malý kopec za domem.

Vykročil kupředu a nohy mu zacvakaly na ztvrdlé zemi.

Světlo nového dne vyšplácho na svět jako pivo z korbele opilého hostinského. Světlo Zeměplochy je stařícké, pomalé a těžké. Zadasalo na pláních jako útok lehké kavalérie. Tu a tam je zpomalilo nějaké to údolí a sem tam je zadržel nějaký horský hřbet tak dlouho, než se za ním vzedmulo a přeteklo na odvrácené úbočí.

Přelétlo moře, zalilo pláže a poháněno slunečním bičem zrychlilo nad pláněmi.

Na bájném skrytém světadile XXXX, kdesi nedaleko Okraje, žije dávno zapomenutá skupina mágů, kteří si své špičaté klobouky zdobí rybářskými splávky a živí se výhradně garnáty. V těch místech je světlo stále ještě svěží a divoké, protože se teprve vylupuje z vesmíru, a mágové surfují na zpěněné hranici mezi nocí a dnem.

Kdyby se některý z nich toho rána dal zanést přes moře a tisíce kilometrů do vnitrozemí, byl by spatřil ve chvíli, kdy světlo hřmělo přes pláň, hůlkovitou postavu, která stoupala vzhůru po úbočí nízkého pahorku a tam se postavila rannímu svítu do cesty.

Postava došla na vrchol chvilku před tím, než světlo dorazilo, tam se otočila, přikřčila a s poněkud ztuhlým úsměvem vyčkávala.

V rukou pozvednutých nad hlavu svírala dlouhou čepel ostřím natočenou k přibližujícím se paprskům.

Světlo na ni narazilo... rozdělilo se... sklouzlo...

Ne že by si toho ten mág asi moc všímal, protože by měl hlavu plnou starostí, jak se dostane celých těch bůhví kolik tisíc kilometrů domů.

Slečna Zahořalá se ve chvíli, kdy kolem proběhlo ráno nového dne, celá zadýchala. Vilém Klika byl úplně nehybný, jen mezi prsty se mu pohybovala čepel kosy, kterou natáčel proti světlu.

Nakonec se zdálo, že je spokojený.

Obrátil se a zkusmo kosou švihl vzduchem.

Slečna Zahořalá si založila ruce v bok. "Ale no tak," zvolala,

"Nelze / /sit ně/ /na den/ /le."

/nabrou/ /co/ /ním svět/

Zarazila se. Znovu máchl čepelí.

"Můj / /že!"

/bo/

Dole, na dvoře pod kopcem, natáhl Cyril olysalý krk, aby podnikl další pokus. Vilém Klika se široce usmál a napřáhl čepel ke zvuku.

"Krenž / / kryndypindy!"

/krenex /

V té chvíli kosu sklonil.

TAK, TEĎ JE OSTRÁ.

Široký úsměv zmizel, tedy přesněji řečeno zmizel do té míry, do jaké to bylo možné.

Slečna Zahořalá se obrátila a sledovala jeho pohled, dokud nenašla místo, kam se dívá. Byla to jemná mlha, která tvořila nad obilnými lany malý obláček.

Podobal se bledě šedivému rouchu, prázdnému, které ale jako by si stále uchovávalo tvar a rozměr toho, kdo jej nosil, nebo jako by se pověšené na šňůře nadouvalo větrem.

Obláček se chvíli vznášel na místě a pak zmizel.

"Viděla jsem to," řekla slečna Zahořalá.

TO NEBYLO TO. TO BYLI ONI.

"Oni kdo?"

ONI JSOU JAKO - Vilém Klika máchl neurčitě rukou - SLUHOVÉ. POZOROVATELÉ. AUDITOŘI. INSPEKTOŘI.

Oči slečny Zahořalé se zúžily.

"Inspektoři? Myslíte jako berňák?" zeptala se.

NO, SNAD BY SE TO TAK DALO -

Obličej slečny Zahořalé zaplál vzrušením.

"Tak proč jste to neřekl hned?"

PROSÍM?

"Musela jsem otci slíbit, že berňáku nikdy v životě nepomůžu. Říkal, že pouhé pomyšlení na berňák v něm vyvolává touhu jít, lehnout si a nedělat nic. Dál říkal, že existuje smrt a daně, a daně že jsou mnohem horší, protože smrt

vás aspoň nepotká každý rok. Když se začal rozčilovat na berňák, musely jsme my děti odejít z místnosti. Odporní čmuchalové. Vždycky se potulují někde kolem a vyptávají se, co máte schovaného pod touhle hromadou dřeva a za tajnou přepážkou ve sklepe a na další takové věci, do kterých nikomu nic není."

Vzdychla si.

Její řeč udělala na Viléma Kliku velký dojem. Slečna Zahořalá dokázala dát slovu "berňák", které obsahovalo měkké "ň" a dlouhé "á", údernou a krátkou tvrdost slova "prd".

"Měl jste mi říct hned na začátku, že po vás jdou," pokračovala slečna Zahořalá. "Víte, berňák je tady v okolí velmi nepopulární. Za dnů mého otce tady bývalo zvykem přivázat každému daňovému úředníkovi, který se tu odvážil čenichat, k nohám závaží a hodit ho do rybníčka."

ALE RYBNÍČEK JE JENOM NĚKOLIK DECIMETRŮ HLUBOKÝ, SLEČNO.

"To ano, ale víte, jaká to byla legrace, než na to přišli? Měl jste to říct hned na začátku. Každý asi předpokládá, že vy s daněmi souhlasíte."

TO NE, S DANĚMI NE.

"No to se podívejme. To jsem nevěděla, že i tam nahoře máte berňák."

ANO SVÉHO DRUHU.

Přisedla si blíž.

"Kdy asi přijde?"

DNES VEČER. NEVÍM PŘESNĚ. DVA LIDÉ ŽIJÍ NA JEDNY HODINY. TÍM VZNIKÁ PONĚKUD NEJISTÁ SITUACE.

"Já nevěděla, že jeden člověk může dát jinému člověku kus svého života."

DĚJE SE TO NEUSTÁLE.

"A s tím dnešním večerem jste si jistý?"

ANO.

"A ta čepel, bude to fungovat, že?"

NEVÍM. NADĚJE JE TADY MILIÓNY K JEDNÉ.

"Oh." Zdálo se, že o něčem přemýšlí. "Když máte kosu nabroušenou . všechno je připravené, tak vlastně už pro to nemůžete nic víc udělat."

ANO.

"Tak se dejte do sklizně obilí."

PROSÍM?

"Aspoň vás to trochu rozptýlí. Nebudete myslet na tamty věci. Kromě toho vám platím šest pencí týdně. A šest pencí je šest pencí."

Dům paní Bochánkové byl také v Jilmové ulici. Rumpál zaklepal na dveře.

Po nějaké chvíli se ozval tlumený hlas: "Je tam někdo?"

"Klepněte jednou, jako že ano," troufl si Šlýžkal.

Rumpál otevřel záklopku schránky na dopisy.

"Promiňte? To je paní Bochánková?"

Paní Bochánková vůbec nevypadala tak, jak Rumpál čekal. Byla velká, ale vůbec ne ve smyslu tlustá nebo rozměrná. Měla prostě postavu, která byla o něco větší, než bylo normální. Byla to žena, která obvykle prochází životem mírně přirhbená a zpravidla má na tváři omluvný výraz, protože se na většinu lidí okolo dívá tak trochu shora. Měla úžasné vlasy. Pěnily se jí kolem hlavy a obklopovaly ji jako bohatý plášť. Měla také mírně zašpičatělé uši a poněkud delší zuby, které, přestože byly neuvěřitelně bílé, odrážely světlo zvláštním, znepokojivým způsobem. Rumpál užasl nad tím, jak rychle došly jeho vyladěné smysly zombie k nevyhnutelnému závěru. Podíval se na zem vedle sebe.

Lupine seděl v ostražitěm postoji a byl tak vzrušený, že nedokázal ani vrtět ocasem.

"Myslím, že vy nejste paní Bochánková," řekl Rumpál.

"Vy hledáte maminku," řekla vysoká dívka. "Mami! Hledá tě tady nějaký pán!"

Vzdálené huhlání se změnilo v blízké huhlání a vzápětí se paní Bochánková zjevila po boku své dcery jako malý měsíc, který se vynoří z planetárního stínu.

"A copak si ráčej, vašnosto?" řekla.

Rumpál o krok ustoupil. Oproti své dceři byla paní Bochánková velmi malá a téměř dokonale kulatá. A oproti své dceři, která byla vysoká a krčila se, paní Bochánková, ač malá, se tyčila až hrozivě. Bylo to ovšem dáno především jejím kloboukem, který, jak se dozvěděl později, nosila všude a vždycky se samozřejmostí mága. Byl obrovský, černý a ozdobený spoustou věcí, jako například ptačími křídly, umělými třešněmi a spoustou kloboukových jehlic. Paní Bochánková pod ním cestovala jako koš pod teplovzdušným balonem. Lidé se často přistihli při tom, že mluví o jejím klobouku.

"Paní Bochánková?" zeptal se Rumpál užasle.

"Sem tady dole," ozval se její vyčítavý hlas. Rumpál sklopil zrak.

"Sem řekla, sem já," řekla paní Bochánková.

"Mluví s paní Bochánkovou?"

"To vim, ne?" pokračovala paní Bochánková.

"Jmenuju se Rumpál Žička."

"To vim taky, ne?"

"Víte, já jsem mág, tedy vlastně -"

"Jo, fajn, ale musej si opucovat boty."
"Můžu dovnitř?"
Rumpál Žička se zarazil. Ve cvakajícím kontrolním stanovišti svého mozku si přeřikal posledních pár řádků rozhovoru. Nakonec se usmál.
"Voni na to kápnuli."
"Nejste náhodou jasnovidka?"
"Asi tak deset vteřin, pane Žička."
Rumpál zaváhal.
"Se musej zeptat tu otázku," řekla paní Bochánková rychle. "Dostávám migrénu, když lidi moc myslí a neptají se na to, co sem zjistila, a na co sem jim už odpověděla."
"Jak daleko do budoucnosti dokážete nahlédnout, paní Bochánková?"
"To je ono," přikývla, očividně uspokojená, a vedla ho halou do malého obývacího pokoje. "A ten bubák může taky dovnitř, jen ty dveře kdyby nechal venku. Si může zatím vlézt do sklepa. Sem dost nerada, když se mi bubáci potulují po bytě."
"Bože, to už jsou celé roky, kdy jsem byl naposled v pořádném sklepe!" rozzářil se Šlýžkal.
"Jsou tam pavouci."
"Páni!" rozzářil se bubák.
"A voni si dají šálek čaje," obrátila se paní Bochánková k Rumpálovi. Někdo jiný by třeba řekl: "Možná by si dali...?" nebo: "Dali by si...?" ale tohle bylo konstatování.
"Ano, prosím," přikývl Rumpál. "Šálek čaje bych si dal moc rád."
"To by ale neměli," odpověděla mu paní Bochánková. "Hrozně se po tom kazí zuby."
Rumpál si její slova rychle přebral.
"Dva cukry, prosím," dodal rychle.
"To je v pořádku."
"Máte to tady moc hezké, paní Bochánková," rozhlédl se Rumpál a hlavou se mu zatím hnaly myšlenky. Zvyk paní Bochánkové, podle něž odpovídala na ještě nevyslovené otázky, které se vám teprve formovaly v hlavě, vyžadoval velmi bystrý mozek.
"Už je deset let na pravdě boží," odpověděla.
"Ehm," začal kulhavě, "doufám, že pan Bochánek se těší dobrému zdraví?"
"Si s tím nelámou hlavu. Si s ním občas popovídám," přikývla paní Bochánková.
"To jsem netušil, je mi to líto."
"No dobrá, když se budou cítit líp..."
"Ehm, paní Bochánková? Víte, ono mě to tak trochu mate. Nemohla byste... nějak to přepnout... srovnat... víte, ta vaše jasnovidnost...?"
Přikývla.
"Prominou. Poslední dobou už to ze zvyku nechávám zapnuté skoro pořád," zamračila se. "Sme tady s Ludmillou a Jedním-mužem-kbelíkem pořád sami, tak jaképak strachy. To je duch," vysvětlovala. "Sem věděla, že se na to budou ptát."
"Ano, já jsem už slyšel, že média mají přirozené duchovní průvodce," přikývl.
"Že by? To není průvodce, on je spíš takový duch pro všechno," zavrtěla hlavou paní Bochánková. "Se nezaobírám tím tyjátkem kolem karet a troubením a magickým tabulkama, vědí. A taky si myslím, že ektoplazma je eklhaft. Něco takového bych si nepustila do domu. Já teda ne. To svinstvo nejde dolů z koberce, věřili by? Dokonce ani octem."
"Věrná pravda," přikyvoval s porozuměním Rumpál.
"Nebo všechno to sténání a kvílení. To taky nemám ráda. A taky si nezahrávám s nadpřirozenem. To je nepřirozené, nadpřirozeno. Jednoduše to nesnesu."
"Hm," podotkl Rumpál opatrně. "Jsou ale i někteří lidé, kteří si myslí, že být médiem je taky tak trochu... hm... nadpřirozená vlastnost."
"Cože? Cože? Na mrtvejch lidech nejní nic nadpřirozenýho! To jsou jen takový hloupý řeči. Každý dřívá nebo pozdějc umře."
"No, v to doufám, paní Bochánková."
"Takže, o co jim šlo, pane Žička? Vypnula jsem jasnovidnost, takže mně to musejí říct."
"Rád bych zjistil, co se děje, paní Bochánková." Kdesi pod nimi, pod podlahou, se ozval hluchý náraz a tlumený, ale nesmírně šťastný Šlýžkalův hlas.
"Dokonce i krysy! To je žůžo!"
"Byla jsem na univerzitě a pokusila jsem se vám, mágům, říct co a jak," odpověděla paní Bochánková škrobeně. "A nikdo mě neposlouchal. Sem věděla, že to tak dopadne, ale sem to musela zkusit, jinač bych nevěděla, že to tak dopadne."
"S kým jste mluvila?"
"S takovým velkým, v červených šatech a knírem, co vypadá, jako když se akorát pokusil spolknout kočku."
"Aha. To byl arcikancleř," přikývl Rumpál s naprostou jistotou.
"A potom tam byl takový veliký tlustý. Chodí jako kachna."
"Vídte, že tak chodí! To byl děkan," přikývl Rumpál.
"Říkali, že jsem jejich dobrá žena," zachmuřila se při té vzpomínce paní Bochánková. "Pak mi doporučili, abych

se starala o své věci. Nevím, proč bych měla pomáhat mágům, kteří jednoho nazývají svou dobrou ženou, když se jim jenom snaží pomoci."

"Mám strach, že mágové ostatní lidi poslouchají málokdy," konstatoval Rumpál. "Já taky nikoho skoro sto třicet let neposlouchal."

"Proč ne?"

"Asi pro případ, že by mi chtěl někdo říci, jaké bláboly to celou tu dobu vykládám. Co se děje, paní Bochánková? Mně to můžete svědčit. Možná že jsem mág, ale především jsem mrtvý."

"No, vědí..."

"Šlýžkal mi naznačil něco v tom smyslu, že to má něco společného s životní silou."

"Kouknou, ona narůstá, rozumějí?"

"Co to ale znamená?"

"Je jí víc, než by jí mělo být. Je to to -" mávla neurčitě rukou, "jako to..., když jsou věci na vahách, ale na jedny misce je víc."

"Nerovnovážný stav?"

Paní Bochánková, která vypadala, jako když čte nějaký hodně vzdálený text, přikývla.

"Jedna z těch věcí je... kouknou, občas se to stane, ale jen tak trošku, a potom se objeví duchové, protože život už není v těle, ale ještě tak docela nezmizel... a v zimě je toho mnohem méně, protože chlad to tak jako nasává a omezuje, ale na jaře se to vrací... a v některých věcech se to shromažďuje..."

Univerzitní zahradník Afekt si pobrukoval jakousi veselou melodií a vlekl za sebou podivné vozítko na cestě do svého malého soukromého království mezi knihovnou a budovou Silnoproudé magie, kam vezl náklad vysekaného plevele, určeného na kompost.

Zdalo se, že v té chvíli všude kolem panuje jakýsi zmatený ruch. Je to opravdu velmi zajímavé, pomyslel si Afekt, pracovat mezi všemi těmi mágy.

Týmová práce, to je ono. Oni dohlíželi na běh galaxie, soulad vesmíru a vyváženost mimoprostorů, a on na to, aby mu na růže nelezly mšice.

Ozvalo se kovové zazvonění. Postavil se na špičky, aby viděl přes hromadu kompostu.

"Další?"

Na pěšině trůnil lesklý kovový košík na malých kolečkách.

Možná mu ho koupili mágové? Ten první byl neobyčejně praktický a užitečný, i když se poněkud špatně řídil - ta malá kolečka měla neustále snahu jet jiným směrem, než se po nich chtělo. Zřejmě to chtělo zjistit, jak na to.

No, tenhle vypadá jako dělaný na převážení podložek se sazenicemi. Odstrčil druhý vozík stranou a v tom okamžiku za sebou zaslechl zvuk, který kdyby zapsal, tedy kdyby uměl psát a zapsal by ho, byl by ho nejspíš zapsal jako "puk".

Otočil se, a když viděl, jak největší kompostová hromada v šeru světélkuje, postrčil plný vozík a zahlaholil vesele: "Koukni, co jsem ti přivezl na sváču!" Teprve pak si všiml, že se hromada pohybuje.

"A taky se to děje na některých místech."

"Ale proč by měla životní síla zničehonic začít narůstat?" nechápal Rumpál.

"Je to jako bouřka, vědí? Znají ten zvláštní šimravej pocit před bouřkou? Tak to mají zrovínka jako teď."

"No ano, ale proč? Proč, paní Bochánková?"

"No... Jeden-muž-kbelík tvrdí, že nic neumírá."

"Cože?"

"Nesmysl, co? Říká, že končí hodně životůch, ale přitom neodcházejí. Zůstávají tady."

"Jako duchové?"

"Nějako duchové. Jenom jako... takový loužičky. Jenže když je pak těch loužiček moc, mají z nich celé moře. A kromě toho, duchy mají jenom z lidí, ale ne třeba ze zelí."

Rumpál Žička se opřel v křesle. Představil si obrovské jezero životní síly, jezero napájené miliony krátkých životních přítoků, které v něm mizely ve chvíli, kdy cokoliv živého ukončilo svou existenci. A jak tlak na břehy rostl, životní síla začala prosakovat i mimo. A prosakovala na každém místě, kde to bylo jen trochu možné.

"Myslíte, že bych si mohl promluvit s Jedním-muž -" začal a zarazil se.

Vstal a přesunul se ke krbu, kde upřel oči na římsu.

"Jak dlouho máte tuhle hračičku, paní Bochánková?" zeptal se a zvedl známý skleněný předmět.

"Tohle? Sem si koupila včera. Parádní, co?"

Rumpál zatřásl koulí. Byla skoro stejná jako ty, které našel ve své skrýši pod podlahou. Vločky zavířily a začaly se tiše snášet na dokonalý model Neviditelné univerzity.

Velmi silně mu to něco připomínalo. Tedy, budova mu samozřejmě velmi silně připomínala univerzitu, ale celá ta věc, byl v tom nějaký vzdálený náznak, nutilo ho to myslet na...

... snídani?

"Proč se to děje?" zeptal se spíš sebe než paní Bochánkové. "Tyhle zatracené věci se objevují všude."

Mágové pádili chodbou.

"Jak se dá zabít duch?"

"Jak to mám vědět? Takové problémy obvykle neřešíme!"

"Myslím, že se zažehnávají."

"Cože? To jako myslíte postavit svíčky, udělat hranici a všechno zažehnout? Tak to jsou tedy podle mě pěkné

..."

Děkan byl na něco takového připravený. "To si pletete se zažeháváním, arcikanceléři. Tohle slovo má navíc to ,n'. Nemyslím, že při vyhánění duchů by se člověk musel stát... ehm, pyromanem."

"No to si myslím, člověče. Nestojíme o to, aby nám tady duchové roznášeli oheň po celém městě, co?"

Najednou se ozval výkřik, při němž tuhla krev v žilách. Jeho ozvěna se odrazila od temných oblouků a pod zšeřelými klenbami a najednou skončila jako mávnutím kouzelného proutku.

Arcikancelář se prudce zastavil. První mágové narazili do něho, ostatní do nich.

"Znělo to jako výkřik, při kterém tuhne krev v žilách," oznámil jim. "Za mnou!" Rozběhl se a zahrnul za roh.

Ozval se kovový náraz, zachřestění a spousta ostrých kleteb.

Zpoza rohu vyletělo něco malého, žlutočerveně pruhovaného, s malými vyceněnými tesáky, ze kterých odkapávala krev, a se třemi páry křídel na hřbetě. Bez zaváhání to se zvukem malé kotoučové pily proletělo mágům nad hlavami.

"Ví někdo, co to bylo?" zeptal se kvestor, který najednou pocítil neovladatelnou slabost. Věc obkroužila skupinu mágů jednou kolem do kola a zmizela v temnotě u stropu. "A moc bych si přál, aby tak strašlivě nenadával."

"Pojďte," vykročil děkan. "Uděláme líp, když se podíváme, co se mu to vlastně stalo."

"A je to potřeba?" zeptal se s nadějí v hlase starší pAsák.

Opatrně nahlédli za roh. Arcikancelář seděl na zemi a masíroval si kotník.

"Který idiot to tady nechal?" zeptal se zuřivě.

"Nechal co?" rozhlížel se zmateně děkan.

"Tady tu podělanou drátěnou košíkovitou krávovinu na kolečkách," zařval arcikancelář. Vedle něj se z čirého vzduchu zhmotnila červená pavoukovitá hnusotka a bleskem zalezla do nejbližší pukliny ve zdi. Mágové si jí nevšimli.

"Jakou drátovitou košíkovanou kolečkovinu?" zeptali se mágové sborem.

Výsměšek se nejistě rozhlédl kolem.

"Byl bych přísahal, že -" začal.

Ozval se další výkřik.

Výsměšek se vyhrabal na nohy.

"Tak jdeme, chlapi!" zvolal zvučným hlasem a hrdinsky vykukal vpřed.

"Proč musí každý běžet směrem, odkud se ozval výkřik, při němž tuhne krev v žilách?" huhlal si nespokojeně starší pAsák. "To odporuje všemu zdravému rozumu."

Poklusávali ambity a nakonec vpadli na čtvercové nádvoří.

Uprostřed prastarého pěstěného trávníku dřepěl jakýsi oblý temný tvar. Se slabým usykáváním z něj unikaly obláčky páry.

"Co je to?"

"Když je to uprostřed trávníku, tak to asi nemůže být hromada kompostu, že?"

"To bude Afekt pěkně namíchnutej!"

Děkan se naklonil kupředu. "Ehm... bodejť by ne, když už pro nic jiného, tak už jenom proto, že jak vidím, támhle zpod té hromady vyčuhují jeho nohy..."

Hromada se otočila k mágům a vydávala při tom tajemné puk, puk.

Pak se dala do pohybu.

"Tak dobrá," prohlásil Výsměšek a pohybem plným očekávání si zammul ruce. "Kdo z vás má po ruce nějaké vhodné zaklínadlo?"

Mágové si s poněkud nejistými a stydlivými výrazy začali prohledávat kapsy.

"Tak tedy já přilákám pozornost té věci a kvestor s děkanem se pokusí z toho vytáhnout Afekta," nastínil Výsměšek svůj plán.

"Jak chcete přilákat pozornost hromady kompostu?" ušklíbl se starší pAsák. "Já myslím, že to ani žádnou pozornost nemá."

Výsměšek si strhl z hlavy klobouk a opatrně postoupil kupředu.

"Hromado hnoje!" zařval.

Starší pAsák zasténal a stáhl si svou pokrývku hlavy přes oči.

Výsměšek zamával kloboukem před hromadou. "Odporný biosajraje!"

"Ubohý zelený odpade?" snažil se mu pomoci lektor Zaniklých run.

"To je ono!" povzbuzoval ho arcikancelář. "Musíme tu srágoru nahnílou pořádně rozzuřit." (Kousek za ním se ze vzduchu vynořil nepříliš odlišný model vose podobného stvoření, které mágové zahlédli v chodbě, a odbzučelo.)

Hromada se vrhla na klobouk.

"Smrdutý hnuse!"

"Oh, no tohle!" řekl lektor Zaniklých run v šoku.

Děkan s kvestorem se opatrně připlížili k hromadě ze strany, chytli každý jednu zahradníkovu nohu a zatáhli. Afekt vyklouzl z hromady.

"Prožralo se mu to skrze šaty!" konstatoval užasle děkan.

"A je v pořádku?"

"No, každopádně ještě dýchá," zjistil kvestor. "A jestli měl trochu štěstí, tak přišel o čich," přikývl děkan.

Hromada chňapla po arcikancelářově klobouku. Ozvalo se puk. Špička klobouku zmizela.

"Hej, tak to tedy pozor! Ta flaška byla ještě z poloviny plná!" Arcikancelář se teď doopravdy rozzuřil. Starší pAsák ho chytil za rukáv. "Pojďte, arcikanceléři!"

Hromada se otočila a vrhla se ke kvestorovi. Mágové ustoupili.

"Nemůže to být inteligentní, že ne?"

"Jediné, co to dokáže, je potulovat se pomalu kolem a požírat věci," odpověděl pohrdlivě děkan.

"Hodte na to špičatý klobouk," ohrnul arcikancelář rty, "a můžete to prohlásit za člena fakulty."

Hromada se pustila za nimi.

"Tak tomuhle já bych zrovna ,pomalu' neřikal," měřil si děkan hromadu nedůvěřivě.

Všichni se s očekáváním podívali na arciděkana.

"Utíkejme!"

I když byla většina představitelů přítomného mágstva, mírně řečeno, mocných postav, dokázali vyvinout v chodbách velmi pěknou rychlost, nakonec se jeden přes druhého prodrali dveřmi, zabouchli je za sebou, zastrčili závoru a s úlevou se o ně opřeli. Velmi brzo se z druhé strany dveří ozval těžký, vlhký náraz.

"Tak toho jsme se přece jen zbavili," řekl kvestor spokojeně.

Děkan sklopil pohled k zemi.

"Obávám se, že se to na nás mačká dveřmi, arcikanceléři," řekl velmi nejistým a tichým hlasem.

"Nebudte blázen, člověče, vždyť se o ně opíráme."

"Já nemyslel otevřenými dveřmi, chtěl jsem říct... zavřenými..."

Arcikancelář zavěšil.

"Co se to pálí?"

"Vaše boty, arcikanceléři," informoval ho děkan.

Výsměšek se podíval na nohy. Kolem prahu se šířila žlutozelená kaluž. Dřevo hnědlo a černalo, dlažební kameny syčely a kožené podrážky Výsměškových bot byly, jak se zdálo, v pěkné bryndě. Zřetelně cítil, že pomalu klesá.

Rychle se sehnul, rozvázal tkaničky a dokonalým stylem sounož vyskočil z nebezpečných bot na suchou zem.

"Kvestóór!"

"Ano, arcikanceléři?"

"Dejte mi své boty!"

"Cože?"

"K sakru, chlape, já vám příkazuju, abyste mi dal své boty!"

Tentokrát se nad Výsměškovou hlavou zhmotnila podlouhlá obludka s jedním párem křídel na každém konci a třema očima a přistála mu na klobouku.

"Ale to -"

"Já jsem váš arcikanceléři

"Ano, ale -"

"Mám dojem, že povolují závěsy," oznámil jim lektor Zaniklých run.

Výsměšek se zoufale rozhlížel kolem.

"Přeskupíme se ve Velké síni," vypravil ze sebe nakonec. "Takticky se stáhneme do předem připravených pozic."

"A kdo je připravil?" zeptal se děkan.

"Připravíme si je sami, až se tam dostanem," procedil arcikancelář mezi zaťatými zuby. "Kvestore! Vaše boty! Hned!"

Doběhli k dvoukřídlému vchodu Velké síně ve chvíli, kdy dveře v chodbě za nimi se napůl rozpadly a napůl vypadly ze závěsů. Dveře Velké síně byly mnohem pevnější. Závoru a petlice byly zasunuty.

"Ono se to ale určitě tím dřevem nakonec prožere," zachmuřil se děkan.

Malé Afektovo tělo se pohnulo a z trpasličích úst unikl sten. Afekt, kterého mágové posadili do židle, kde až dosud nehybně spočíval, otevřel oči.

"Rychle!" vrhl se k němu Výsměšek. "Jak můžeme zabít hromadu kompostu?"

"Hm. Já myslím, že to nejde, pane Výsměšku, ctihodnosti," odpověděl zahradník.

"Co takhle oheň? Možná že bych dokázal udělat malou ohnivou kouli," navrhoval děkan.

"To by nebylo k ničemu, je to moc vlhké," zavrtěl hlavou Výsměšek.

"Je přímo za dveřmi! Už se prohlodává! Prohlodává se dveřmi!" ječel vzrušeně lektor Zaniklých run.

Mágové takticky ustoupili do předem připravených pozic u nejvzdálenější stěny haly.

"Doufám jenom, že to nesežere příliš mnoho dřeva," řekl stále ještě mírně omámený Afekt s ustaraným výrazem. "To pak dokáže teprve nadělat nepříjemnosti, prevít! Račte prominout mou klačtinu. Když do sebe kompost dostane větší množství karbonu, začne strašlivě hicovat."

"Tak teď je opravdu ta pravá chvíle na přednášku o základech chemických procesů při výrobě kompostu, Afekte," ušklíbl se děkan.

Trpaslíci neznají význam slova "ironie".

"Tak dobře. Hmm. Jak bych... Správné vyvážení jednotlivých složek, které se musí pravidelně střídat v určených vrstvách, přesně podle -"

"A dveře se poroučeji," vyrazil ze sebe lektor Zaniklých run a přitiskl se k ostatním.

Hora dřeva a rozbitého nábytku se začala pomalu sunout vpřed.

Arcikancelář se zoufale a marně rozhlížel síní. Pak jeho oči přitáhla známá těžká láhev na odstavném

servírovacím stolku.

"Uhlík," řekl a v očích mu zablesklo. "To je jako uhlí, ne?"

"Jak to mám vědět? Nejsem alchymista," zasténal děkan.

Ze spleti trosek se vynořila hromada kompostu. Vystupovala z ní pára.

Arcikancleř se toužebně zadíval na láhev své milované omáčky "Ohó-Ohó". Pak ji odzátkoval. Zhluboka k ní přivoněl.

"Zdejší kuchaři ji nedokážou udělat pořádně, abyste věděli," řekl. "Bude trvat celé týdny, než dostanu z domova novou."

A hodil láhev na postupující hromadu. Zmizela v pěníci hmotě.

"Vždycky je dobře přidat tam nějaké kopřivy," pokračoval Afekt, který stál hned za ním. "Dodávají směsi železo. A kostival. Kostivalu nikdy není dost. Kvůli minerálům, víte? Já osobně jsem vždycky zastával názor, že trocha řebříčku je naprosto -"

Mágové vyhlíželi přes vrcholek převráceného stolu. Hromada se zastavila.

"Je to můj dojem, nebo se opravdu zvětšila?" ozval se starší pAsák.

"Jo, a taky vypadá šťastnější," přikývl děkan.

"Smdí strašně," ošklíbl se kvestor.

"To ano. Ale uvědomte si, že ta láhev byla skoro plná," odpověděl mu arcikancleř smutně. "Sotva jsem ji načal."

"Když tak o tom uvažujete," řekl starší pAsák, "příroda je úžasná věc." Rozhlédl se kolem sebe. "No, nemusíte se na mě všichni tak dívat, abyste věděli. To byla jen poznámka na okraj."

"Jsou chvíle, kdy bych -" začal Výsměšek a v té chvíli hromada kompostu vybuchla.

Nebylo to prásk ani bum. Bylo to to nejvlhčí, nejsilnější prsknutí v historii ohraničeného nadýmání. Ke stropu vyrazil tmavě červený, černě melírovaný plamen. Kusy hromady se rozletěly síní a vlhce zapleskaly na zdech.

Mágové vyhlíželi za barikádou, která teď byla pokrytá částečně zetlelou zelení.

Na děkanovu hlavu se pomalu snesl zelný košťál.

Upřel oči na malou bublající loužičku, která ještě pěníla na dlažbě.

Obličej se mu pomalu roztáhl k širokému úsměvu.

"No máucta," vypravil ze sebe.

Ostatní mágové pomalu odstoupili jeden od druhého. Adrenalin, který jim teprve teď začal ovlivňovat tělesné pochody, zapůsobil vskutku magicky. Všichni se začali usmívat a vesele se strkali zaťatými pěsti do ramen.

"Sežralo to pálivou omáčku!" vykřikl arcikancleř.

"Rozmázli jsme tě po plotě, ty nakvašený svinstvo!"

"Chtěli jsme tě nakopnout do prdele? Už tě můžeme nakopnut do prdele!" zabublal děkan s výrazem nesmírného štěstí.

"V tom druhém případě by to mělo znít: nemůžeme nakopnout do toho - A jsem si skoro jistý, že taková hromada kompostu žádné tentononc nemá -" začal starší pAsák, ale i jeho v té chvíli zaplavila vlna všeobecného nadšení.

"Tak to je další hromada, která si příště setsakra rozmyslí, než si něco začne s mágy," prohlásil spokojeně děkan, který se nechal poněkud unést společným úspěchem. "Jsme bystří a nebezpeční a -"

"Afekt říká, že na zahradě jsou ještě tři takové," přerušil ho kvestor. Zavládlo ticho.

"Mohli bychom si na ně vzít své hole, ne?" navrhl děkan.

Arcikancleř strčil do kusu bývalé hromady špičkou nohy.

"Neživé věci ožívají," zabručel. "To se mi ani trochu nelíbí. Co bude dál? Co když začnou chodit sochy?"

Mágové se rozhlédli po sochách mrtvých arcikancleřů, které lemovaly Velkou síň a také větší část chodeb univerzity. Univerzita existovala tisíce let a průměrný arcikancleř vydržel v úřadě zhruba jedenáct měsíců. Soch bylo opravdu pozeňnaně.

"Víte, byl bych raději, kdybyste takové věci neřikal," zasmužil se lektor Zaniklých run.

"To byla jen taková momentální úvaha," odpověděl mu Výsměšek. "Pojďme a podívejme se na zbytek těch hromad."

"Jasně!" souhlasil neohroženě děkan, který pro tuto chvíli upadl do spárů naprosto nemágovského záchvatu mužné odvahy. "Jsme zlí! A jak! No nejsme strašní?"

Arcikancleř pozvedl obočí a obrátil se ke zbytku mágů.

"No tak? Nejsme zlí?"

"Ehm. No, já se cítím celkem zlý," přikývl váhavě lektor Zaniklých run. "A já se cítím velmi zlý," přidal se k němu okamžitě kvestor. "To je tím, že musím chodit bos," dodal po chvíli.

"No tak když ostatní, tak já jsem taky zlý," řekl starší pAsák, kterému nic jiného nezbyvalo.

Arcikancleř se obrátil nazpět k děkanovi. "Ano," řekl. "Zdá se, že jsme všichni zlí!"

"Krleš!" zahulákal s bojovným výrazem děkan.

"Krleš co?"

"To není meleš, co', to je jenom krleš," jal se mu okamžitě vysvětlovat starší pAsák, který stál za ním. "Je to všeobecně veřejný pozdrav, dále také citoslovce vyjadřující odmítavý postoj uživatele a v neposlední řadě také bojovné zvolání, zvyšující hladinu adrenalinu v krvi."

"Cože? Vážně? Takže to znamená něco jako ,těbůch'?" podivil se Výsměšek.

"No, možná že by se to tak nějak dalo říct," přikývl váhavě starší pAsák.

Výsměšek se rozjařil. Ankh-Morpork nabízel, co se týkalo lovu, velmi omezené možnosti. Nikdy ho nenapadlo, že by bylo možné užít si na své vlastní univerzitě tolik skvělé zábavy jako v posledních chvílích.

"Fajn!" rozhlédl se bojovně. "Tak jdeme na ty hromady!"

"Krléš!"

"Krléš!"

"Krléš!"

"Krkneš!"

Výsměšek si povzdechl. "Kvestore?"

"Ano, arcikanceléři?"

"Pokuste se aspoň trochu porozumět i těm věcem, které se nedají vyjádřit čísly, ano?"

Nad horami se pomalu stahovaly mraky. Vilém Klika přecházel sem a tam prvním obilným polem a používal k sečení obyčejnou kosu, kterou si našel na farmě. Ta nejostřejší byla pečlivě uložena až vzadu ve stodole, aby ji náhodou neotupil proudící vzduch. Za ním šlo několik pomocníků, které najala slečna Zahořalá. Pohrabovali obilí, vázali snopy a stavěli je do panáků. Slečna Zahořalá nikdy nezaměstnávala nastálo víc než jednoho člověka, jak už Vilém Klika zjistil. Aby ušetřila, najímala si pomocníky jen v době, kdy to bylo nezbytně třeba.

"V životě jsem neviděl nikoho sekat obilí kosou," řekl jeden z pomocníků. "Vždycky se to dělalo srpem."

Udělali si přestávku na oběd, který snědli ve stínu živého plotu.

Vilém Klika vždycky věnoval jménům a tvářím lidí jen tak velkou pozornost, jaká byla nezbytně nutná k výkonu jeho profese. Obilný lán se táhl po celém kopci a mizel za křivkou jeho úbočí. Skládal se z jednotlivých stébel a možná se očím jednoho stébela jevílo jiné stéblo jako velmi přitažlivé, jako stéblo s desítkou nepřehlédnutelných charakteristických znaků, které ho oddělovaly od všech ostatních a jiných stébel. Ale pro sekače byla všechna stébla stejná... prostě jen stébla.

Teď začal vnímat ty drobné odlišnosti.

Byl tady Vašek Pípa, Kecálek Kolečkář a Voda Zadníčka. Všechno stařici, alespoň pokud to Vilém Klika dokázal posoudit, s kůží hnědou a tuhou jako vydělaná useň. Ve vesnici byli i mladí muži a ženy, ale zdálo se, že v určitém věku najednou změní stav a z mladých se téměř přes noc, bez nějakého přechodného stadia, stanou staří. A pak zůstanou staří velmi dlouho. Slečna Zahořalá mu před několika dny řekla, že když si vesničané chtěli založit hřbitov, museli někomu nejdřív rozbít hlavu rýčem, aby tam měli koho pohřbít.

Vašek Pípa byl ten, co si při práci pořád prozpěvoval a přitom používal těch dlouhých nosových tónů, které značily, že na právě zpívané lidové písni páchá nehorázné násilí. Kecálek Kolečkář, ten zase neřekl jediné slovo, což bylo důvodem, jak Vilémovi svěřil Pípa, proč se mu říkalo Kecálek. Vilém Klika sice nepochopil, jaká je v tom logika, i když ostatním se to zdálo nejen jasné, ale ještě navíc docela zábavné. A David Zadníčka se jmenoval Vévoda Zadníčka a byl tak pojmenován svými rodiči, kteří měli úpornou i když poměrně velmi prostou myšlenku, jak svým dětem zajistit život ve vyšší společenské třídě - jeho bratři se jmenovali Vladyka, Hrabě a Král.

Stařici teď seděli ve stínu živého plotu a oddávali chvilku, kdy se budou muset znovu dát do práce. Z konce řady se ozval žbluňkavý zvuk.

"To letošní léto docela ušlo," řekl Pípa. "Konečně je jednou pro změnu na žně slušný počasí."

"Hm... neříkej bac, dokud nemáš hubu plnou písku," naklonil Voda hlavu ke straně. "Včera v noci jsem viděl pavouka, jak přede svou pavučinu obráceně. Pavouci tak věští špatné počasí. To je jistý znamení, že přijde strašlivá bouřka."

"Vůbec nepochopím, jak pavouci něco takového dokážou."

"Kecálek podal Vilémovi velký hliněný džbán. Něco v něm šplouchalo.

CO JE TO?

"Jabkovéj mošt," řekl Pípa. Ostatní se rozesmáli.

AHA, podíval se po nich Vilém Klika. SILNÝ DESTILÁT, KTERÝ SE V ŽERTU PODÁ NIC NETUŠÍCÍMU CIZINCI NEBO NOVÁČKOVÍ, A TAK SE VYVOLÁ JEDNODUCHÉ POBAVENÍ DÍKY TOMU, ŽE POSTIŽENÁ OSOBA SE Z NEVĚDOMOSTI RYCHLE PODNAPIJE.

"A krucifixnámol," ušklíbl se Pípa. Vilém Klika se zdlouha napil.

"Jo a taky lítají nízko vlašťovky," řekl Voda. "A křepelky táhly k lesu. Taky se vyrojilo velkých slimáků - jéjej. A ještě nesmím zapomenout, že -"

"Nemyslím si, že ta drobná pakáž má tu nejmenší potuchu o základech meteorologie," zavrtěl hlavou Pípa.

"Těm by bylo podle mě potřeba to vždycky spíš říct. Hej, žouželáci! Blíží se pořádná bouřka, takže, pane pavouku, neudělal byste něco klasicky tradičního?"

Vilém Klika si znovu přihnul.

JAK SE JMENUJE KOVÁŘ VE VESNICI?

Pípa pokýval hlavou. "To je Ned Rozinka, u střelnice, tam co byly lukostlecké závody. Jenže teď neví, kam dřív skočit, znáš to, jsou žně a všechno možné k tomu."

MÁM PRO NĚHO NĚJAKOU PRÁCI.

Vilém Klika vstal a vykročil k průchodu v plotě. "Vilémě?"

Zastavil se.

ANO?

"No, jestli jdeš, tak bys tady ale mohl nechat tu pálenku."

Vesnická kovárna byla temná a zalykala se vedrem. Jenže Vilém Klika měl oči, které by mu mohl každý smrtelník závidět.

Pod podivnou směsicí železných součástí se něco pohybovalo. Jak se ukázalo, byla to spodní polovina člověka. Jeho horní polovina mizela někde ve stroji, odkud se tu a tam ozvala nějaká kletba.

Když se Vilém Klika přiblížil, vystřelila z jednoho otvoru stroje ruka.

"Fajn. Když už jsi tady, podej mi korunkovou osmnáctku."

Vilém se rozhlédl kolem. Po kovárně bylo rozeseto nepřeborné množství náradí.

"No tak, mrskni sebou!" ozval se netrpělivý hlas odněkud z útrob stroje.

Vilém Klika vybral z předmětů, které viděl kolem sebe, namátkou jeden vytvarovaný kus železa a vložil ho do napražené ruky. Ozval se kovový skřípot a pak vzteklé zavření.

"Řekl jsem korunkovou! Tohle není -" ozval se skřípavý zvuk povolujícího kovu, "- auvajs, sakra, můj palec! Můj palec! Tys mě málem zmř -" ozvalo se zadunění, "- hergot, to byla hlava! Taák, koukni se, cos udělal. Ta pérová podložka je v tahu, zase mi vyskočila z toho výklopného čepu! Uvědomuješ si jak dlouho jsem se s tím babral?"

NEMÁM PŘEDSTAVU. VELMI SE OMLOUVÁM. Rozhostila se chvilka ticha.

"Jsi to ty, mladej Egberte?"

NE. TO JSEM JÁ, STARÝ VILÉM KLIKA.

Ozvalo se několik tlumených plechových nárazů a zadunění, a ze stroje se komplikovanými pohyby vysunula horní polovina člověka, která, jak se vzápětí ukázalo, patřila urostlému mladému muži s černými kudrnatými vlasy, černou tvář, v černé košili a ještě černější zástěře. Utřel si obličej kusem hadru, po kterém mu v ní zbyla růžová čmouha, a zamrkal, aby se zbavil potu, který mu zaplavoval oči.

"Kdo jste?"

DOBRÁK VILÉM KLIKA. PRACUJU U SLEČNY ZAHOŘALÉ.

"Aha, už vím. Ten člověk z ohně. Hrdina okamžiku, jak jsem slyšel. Sem s ní!"

Napřáhl k němu začerněnou ruku. Vilém Klika na ni nejistě zíral.

MOC MĚ TO MRZÍ, ALE JÁ OPRAVDU NEVÍM, CO JE TO KORUNKOVÁ OSMNÁCTKA.

"Já myslel ruku, vaši ruku, pane Kliku."

Vilém Klika zaváhal, ale pak vložil svou ruku do mládeňcovy dlaně. Oči v olejem umazané tváři na kratičký okamžik zesklotaly. Bylo to na tu chvilku, než se mozku podařilo přesvědčit hmat o tom, že se mu něco zdá. Vzápětí se kovář usmál.

"Jmenuju se Rozinka. Co tomu říkáte?"

JE TO VELMI PŘÍJEMNÉ JMÉNO.

"Ale ne, já myslím ten stroj. Pěkně mazaná mašinka, co?"

Vilém Klika si prohlížel stroj s uctivým, ale bohužel nic nechápajícím zájmem. Na první pohled to vypadalo jako přenosný větrný mlýn, na který zaútočil obrovský hmyz, na druhý pohled jako pojízdná mučirna Inkvizice, která se rozhodla, že práce ve městě už bylo dost a teď že si vyjede trochu na čerstvý vzduch. Z kovového fundamentu vyčnívaly na různé strany železné paže s několika klouby. Ta věc obsahovala řemeny a dlouhá pera. Celá pak byla umístěná na velkých kovových kolech opatřených ostrými bodci.

"Samozřejmě takhle, když není v chodu, nevypadá zdaleka tak dobře," vysvětloval Rozinka. "Musí ji táhnout kůň. Alespoň prozatím. V tomhle směru mám ale taky jednu nebo dvě velmi zajímavé myšlenky," dodal zasněně.

JE TO TEDY JAKÉSI ZAŘÍZENÍ?

Zdálo se, že jeho otázka Rozinku poněkud zaskočila.

"Já dávám přednost názvu stroj," řekl. "Díky jemu dojde k revolučnímu převratu v polních pracích a právě tenhle stroj zažene staré metody práce se zděšenými výkřiky zpět do století Ovocného netopýra. Naše rodina sídlí téhle kovárně tři sta let, ale Ned Rozinka nemá v úmyslu strávit zbytek života přitloukáním ohnutých kusů železa na koně, to vám říkám rovnou."

Vilém na něj upřel prázdný zrak. Pak se sehnul a nahlédl pod stroj. K velkému, vodorovně položenému kolu bylo připevněno několik srpů. Několik důvtipných převodů přenášelo kruhový pohyb z předních kol na excentrická ložiska kovových paží.

Najednou měl z té věci před sebou velmi ošklivý pocit, ale přesto se zeptal, o co se jedná, protože cítil, že se to od něj čeká.

"Tak podívejte, srdcem celého stroje je tady ta vačková hřídel," začal mu vysvětlovat Rozinka, vděčný za zájem. "Pohyb se přenáší prostřednictvím tady těch táhel a vačky uvádějí do pohybu výkyvná ramena - to jsou tyhle věcičky. Vpředu se spustí žací lišta, která je ovládaná protichodným mechanismem a uvede se do pohybu ve chvíli, kdy tady ta ramena příhrnou klasy semhle. Současně se rozeběhnou tyhle dvě mosazné koule, které budou neustále rotovat v tomhle prostoru, a tím vlastně mlátit obilí. Nekonečný pás odnese vymláčenou slámu a tady v tom místě propadne čisté zrní dolů, do násypky. Jednoduché."

A OSMNÁCTKA KORUNKOVÁ?

"Dobře, že jste mně připomněl," Rozinka zalovil ve zmatku na podlaze a zvedl malý, napůl kulatý a napůl hranatý předmět a našrouboval jej na jednu z vyčnívajících částí stroje.

"To je velmi důležitá součástka. To zabraňuje tady tomu oválnému výstředníku sklouznout po ojnici až nahoru a zachytit o tuhle přírubu, což by mělo nedozírné následky, jak si jistě dovedete představit."

Rozinka poodstoupil a oťel si ruce do hadru, který měl zastrčený za zástěrou, čímž si je o něco více zamastil.

"Říkám tomu univerzální žací a mlátící sklizňový stroj, zkráceně sklizňostroj," sdělil Vilémovi pyšně.

Vilém Klika se najednou cítil velmi starý. Po pravdě řečeno, on byl velmi starý. Ale ještě nikdy to necítil tak

jako dnes. Hluboko ve stínech své duše cítil, že ví docela přesně, aniž potřeboval kovářovo vysvětlení, co se od sklízňostroje čeká.

OH.

"Dneska odpoledne s tím chceme podniknout zkušební jízdu na tom velkém poli starého Podbory. Zatím to vypadá vyloženě slibně, musím říct. To, na co se právě díváte, pane Kliko, to je budoucnost."

ANO.

Vilém Klika přejel rukou po lesklém povrchu stroje.

A CO TAKHLE SAMA SKLIZEN?

"Cože? Jako to myslíte?"

CO TA SI O TOM POMYSLÍ? POZNÁ TO?

Rozinka nakrčil nos. "Pozná? Jak pozná? Nic nepozná. Obilí je prostě obilí."

A ŠESTIPENCE JE ŠESTIPENCE.

"Správně." Rozinka zaváhal. "Potřeboval jste něco?"

Vysoká postava znovu přejela nešťastnými prsty po naolejovaném povrchu stroje. "Pane Kliko?"

PROSÍM? AHA, ANO. MĚL BYCH TADY PRO VÁS JEDNU TAKOVOU PRÁCI -

Vyšel z kovárny a vzápětí se vrátil s předmětem zabaleným do hedvábí. Opatrně balíček rozbalil.

Udělal k čepeli i nové kosiště - ne rovné, jaké užívají v horách, ale těžké, dvakrát prohnuté kosiště z rovin.

"Chcete ji naklepat? Nový kosíř? Nebo vůbec novou čepel?"

Vilém Klika zavrtěl hlavou.

CHCI, ABYSTE JI ZABIL.

"Zabil?"

ANO. NAPROSTO. ZNIČIT KAŽDÝ KOUSEK. TAK, ABY BYLA DOKONALE MRTVÁ.

"Krásná kosa," poznamenal Rozinka. "Případá mi to škoda. Máte ji pěkně nabroušenou -"

NEDOTÝKEJTE SE JÍ!

Rozinka si rychle vstrčil prst do úst.

"To je psina," řekl. "Byl bych přísahal, že jsem se jí ani nedotkl. Měl jsem ruku kolik centimetrů od ní. No, prostě je pěkně ostrá."

Máchl kosou ve vzduchu.

"Ano. Pěk / / rá, to je vi /

/ně ost/ /dět."

Odmlčel se, strčil si malíček do ucha a prudce s ním zatřásl.

"Jste si jistý, že chcete, abych tu kosu zničil?"

Vilém Klika zachmuřeně opakoval svou žádost.

Rozinka pokrčil rameny. "Dobrá, můžu ji roztavit a kosiště spálit."

ANO.

"Dobrá, jsme dohodnutí. Je to vaše kosa. A v podstatě máte samozřejmě pravdu. Už je to zastaralá technologie. Zbytečná."

OBÁVÁM SE, ABYSTE NEMĚL PRAVDU.

Rozinka ukázal palcem ke sklízňostroj. Vilém Klika věděl, že je zařízení vyrobeno jen z kovu a řemení, a proto nemůže číhat. Ale ono číhalo. A co víc, ten stroj to dělal s mrazící kovovou samolibostí.

"Možná že byste mohl přemluvit slečnu Zahořalou, aby si taky jeden koupila, pane Kliko. To je přesně ta správná věcička pro takovou farmu, kde si nemůžou dovolit najmout moc lidí. Už vás vidím tam nahoře, v takovém tom slabém vánku, řemeny pleskají a přihrnovací ramena krouží -"

NE.

"Ale jděte! Mohla by si to dovolit. Říká se o ní, že má plné bedny peněz ještě ze starých časů."

NE!

"No -" Rozinka zaváhal. To poslední "NE" obsahovalo hrozbu mnohem jistější než praskot slabého ledu na hluboké řece. Říkalo, že zajít jen o krůček by mohla být ta nejhlupejší věc, kterou kdy Rozinka v životě udělal.

"No, věřím, že sám víte nejlíp, co a jak," zamumlal.

ANO.

"Tak to bude, hm, no řekněme čtvrták za tu kosu," vysypal ze sebe Rozinka. "Je mi to líto, že po vás chci peníze, ale bude na to třeba dost uhlí, víte, a ti mazaní trpaslíci šroubují ceny pořád výš a výš -"

TADY. MUSÍ TO BÝT ALE HOTOVO JEŠTĚ DNES VEČER.

Rozinka se nepřel. Kdyby to udělal, znamenalo by to, že by Viléma Kliku zdržoval v kovárně, a teď už jen toužil po tom, aby byl ten člověk pryč.

"Dobrá, jistě."

ROZUMÍTE?

"Samozřejmě, je to jasné."

TAK SBOHEM, řekl Vilém Klika zachmuřeně a vyšel z kovárny.

Rozinka za ním zavřel dveře a opřel se o ně zády.

Fí.

Je to příjemný stařík, to ano, každý o něm mluví, ale po několika minutách rozhovoru jste v jeho přítomnosti měli takový bodavý pocit, že vás obchází smrt, že vám někdo šlape po hrobě, a přitom jste ho ještě neměli ani vykopaný.

Přešel po podlaze polité olejem, naplnil konvici vodou a zaklínal ji do rohu výhně. Potom zvedl velký klíč, aby dotáhl poslední šrouby na sklizňostroj a oči mu padly na kosu opřenou o zeď.

Začal se k ní opatrně a po špičkách přikrádat a hned si uvědomil, jak nesmyslnou to dělá věc. Vždyť nebyla živá. Neslyšela. Prostě se jen tvářila ostře.

Zvedl klíč a cítil se při tom dost provinile. Podle toho, co pan Klika řekl - no, pan Klika se vyjádřil velmi zvláště, protože použil naprosto nesprávná slova, když o té mrtvé věci mluvil. Ale co proti tomu mohl on, kovář, namítat?

Rozinka se napráhl a udeřil klíčem.

Nepocítil žádný odpor. Byl by znovu přísahal, že klíč se rozpadl na dvě poloviny, jako kdyby byl z chleba, a to už několik centimetrů od čepele.

Napadlo ho, zda může být něco tak ostré, že to nemá jen ostrou čepel, ale že se to stane výtažkem, prapodstatou samotné ostrosti, vytvoří to kolem sebe pole absolutní ostrosti, které zasahuje dál než poslední atomy kovu.

"U pekel // ně!"

/ ně výh /

A pak si uvědomil, že je to velmi sentimentální, pověřivé a nadmíru nevhodné myšlení na člověka, který si umí poradit se zalomenou hřídelí a pérovými závlačkami. Zvládl jsi nakonec i protichodné převody, pomyslel si. Bud' fungovaly, nebo ne. Ale v žádném případě pro tebe nepředstavovaly žádnou záhadu.

Podíval se pyšně na sklizňostroj. No, pravda je, že potřebujeme koně, aby ho táhl. To dokonalost celé té věci poněkud kazilo. Koně náleželi Včerejšku; Zítřek náležel kombináčkám a jejich potomkům, kteří udělají ze světa čistší a mnohem lepší místo. Důležité bylo vyloučit z téhle rovnice koně. Zkusil hodinový stroj, ale ten nebyl dost silný. Možná že kdyby ho nahradil natočenými -

Za ním se ozvalo hlasité zasyčení, z konvice odletělo víko, voda přetekla a uhasila část ohniště.

Rozinka se prodral oblakem páry. V tom byla ta největší potíž. Pokaždé, když se člověk pokoušel vymyslet něco smysluplného, vyrušila ho z toho nějaká nesmyslná maličkost.

Paní Bochánková zatáhla záclony. "A kdo je vlastně ten Jeden-muž-kbelík?" zeptal se Rumpál.

Zapálila několik svíček a sedla si.

"Co já vím, tak patřil k jednomu z těch pohanských kmenů Jakazačistánu," vysvětlila mu krátce.

"Moc zvláštní jméno, Jeden-muž-kbelík," zavrtěl Rumpál hlavou.

"To není jeho celé jméno," odpověděla paní Bochánková s temným přízvukem. Zamyšleně se na něj podívala. "Potřebujeme ještě někoho."

"Mohl bych zavolat Šlýžkala," navrhl Rumpál.

"Nestojím o to, se mi pod stolem potuloval nějaký bubák a vizitýroval mi šuplíky," odmítla tenhle návrh rázně paní Bochánková.

"Ludmillo!" vykřikla. Po chvíli se korálkový závěs vyplňující vchod do kuchyně rozhrnul a do pokoje vstoupila mladá žena, která jim otvírala dveře.

"Ano, mamí?"

"Sedni si, děvče. Potřebujem ještě jednoho k seanci."

Dívka se na Rumpála usmála.

"To je Ludmilla," představila ji paní Bochánková krátce.

"Velmi mě těší," usmál se na oplátku Rumpál. Ludmilla na něj vrhla ten zářivý, křišťálový úsměv, dovedený k dokonalosti lidmi, kteří už se dávno naučili nedávat své pocity najevo.

"My už jsme se setkali," přikývl Rumpál. Od posledního úplňku už je to alespoň jeden den, pomyslel si. A všechny příznaky jsou skoro tytam. Skoro. Ale, ale, ale...

"Ta holka je moje trápení," posteskla si paní Bochánková.

"Mami, co kdybys raději pokračovala?" ozvala se Ludmilla a v hlase neměla ani stopu po zlobě nebo smutku.

"Vezměme se za ruce," vyzvala je paní Bochánková.

Seděli v hustém šeru. Najednou Rumpál ucítil, jak se mu ruka paní Bochánkové vysmekla.

"Sem zapoměla na sklínku," vysvětlila paní Bochánková.

"Já myslel, že na takové věci, jako jsou magické tabulky ne -" začal Rumpál. Od odkládacího stolku se ozval zvuk nalévané tekutiny. Paní Bochánková postavila sklenici na ubrus a zase si sedla.

"Si taky nepotrpím, to si můžou být jistej."

Znovu se rozhostilo ticho. Rumpál si nervózně odkašlal.

Nakonec řekla paní Bochánková: "Tak dobrá, Je-den-muži-kbelíku. Dobře vím, že jsi tady."

Sklenice se pohnula. Ambrově zabarvená tekutina uvnitř tiše zašplouchala.

Odnikud zazněl rozechvělý nehmotný hlas, zdravím bledé tváře z Věčných lovišť -

"S tím můžeš klidně přestat," zarazila ho paní Bochánková. "Každý ví, že tě přejel vůz na ulici U melasového dolu, protože jsi byl namol, Jeden-muži-kbelíku."

- to není moje vina, žádná moje vina. jak já za to můžu, že se můj prapradědeček přestěhoval právě sem? měl jsem právo být smrtelně potrhán horským lvem nebo rozdupán mamutem nebo zemřít podobně tragickým způsobem, jenže mi bylo odepřeno právo na slušnou smrt.

"Pan Žička tuhle by se tě chtěl na něco zeptat, Jeden-muži-kbelíku."

je tady šťastná a čeká, až se k ní připojíte, odpověděl obratem Jeden-muž-kbelík.

"Kdože to?" zeptal se Rumpál.
To, jak se zdálo, zahnal Jednoho-muže-kbelíka do úzkých. Tahle věta většinu zvědavců uspokojila bez dalšího vysvětlování.
kdo byste si přál, aby to byl? zeptal se opatrně. už si můžu vzít svoje pití?
"Ještě ne, Jeden-muži-kbelíku," zarazila ho paní Bochánková.
ale já ho hrozně potřebuju. je tady strašně těsno.
"Cože?" vskočil mu Rumpál rychle do řeči. "Chcete říct, že je tam tolik duchů?"
celé stovky, řekl hlas Jednoho-muže-kbelíka.
Rumpál byl zklamán.
"Jenom stovky? To zase nevypadá tak zle."
"Duch se ale stává jen z málokoho," chopila se slova paní Bochánková. "Se mohli stát duchem, museli by k tomu mít moc vážnou příčinu, jako třeba náhou extra důležitou věc, kterou nestačili dodělat, nebo strašlivou pomstu, i když na druhý straně to může být i nesmírná vesmírná záležitost nedohledného významu, kde voni jsou jen pouhým pěšákem ve hře."
nebo krutá žízeň, ozval se Jeden-muž-kbelík.
"No slyšeli ho?" zavrtěla hlavou paní Bochánková.
chci zůstat ve spiritusálním světě, nebo alespoň ve vinném či pivním, he, he, he.
"Tak co se stane s životní silou, když něco přestane žít?" zeptal se Rumpál. "Může tahle síla za všechno, co se tady teď odehrává?"
"Odpověz tomu pánovi," zvýšila paní Bochánková hlas, když se Jeden-muž-kbelík neměl k odpovědi.
a co všechno se tam u vás odehrává?
"Různé věci se uvolňují a odšroubovávají. Po ulicích běhají prázdné šaty. Každý se cítí nějak víc živý. A podobně."
tohle? to nic není. koukněte, životní síla prosakuje nazpět, kudy to jenom jde. myslím, že s tímhle si hlavu lámat nemusíte.
Rumpál položil ruku na sklenici.
"Ale je tady něco, s čím bych si ji asi lámat měl, že?" šel rovnou k věci. "A má to co společného s těmi malými skleněnými suvenýry, že?"
nechci to říct.
"Řekni to pánovi, rychle."
To byl Ludmillin hlas - hluboký, skoro mužský, ale velmi přitažlivý. Lupine ji upřeně pozoroval. Rumpál se usmál. To byla jedna z předností toho být mrtvý. Všimli jste si věcí, které živým nic neříkaly.
Hlas Jednoho-muže-kbelíka byl ostrý a hádavý.
a co s tím asi udělá, i když mu to řeknu, no? mohl bych se kvůli tomu dostat do spousty nepříjemností.
"Dobrá, a kdybych to uhodl, můžete mi to alespoň potvrdit?"
ano. možná.
"Nemusíš ani nic říkat," ozvala se paní Bochánková. "Stačí, když místo ,ano' klepneš dvakrát a místo ,ne' jednou, jako za starých časů."
no tak dobrá.
"Pokračujte, pane Žičko," pobídla Rumpála Ludmilla. Její hlas byl takový, že ho Rumpál zatoužil pohladit.
Odkášlal si.
"Já si myslím," začal pomalu, "že ty koule... ty koule jsou určitý druh vajec. Napadlo mě ... proč snídat? A najednou mě napadlo... vejce..."
Klep.
"Aha. No, možná, že to byl opravdu jen takový hloupý nápad..."
pardon, bylo to pro ano jednou, nebo dvakrát?
"Dvakrát," vyštěkla paní Bochánková.
KLEP. KLEP.
"Aha," vydechl Rumpál. "A ty se mění v něco na kolečkách, že?"
ano bylo dvakrát, že?
"Správně!"
KLEP. KLEP.
"Já si to myslím! Myslel jsem si to! Našel jsem jedno z nich pod podlahou a pokoušelo se to proměnit v prostor, kde na to nemělo dost místa!" zakrákorál Rumpál vítězoslavně. Pak mu na čele naskočily zamyšlené vrásky.
"No jo, proměnit se. Ale v co?"

Vzoromil Výsměšek vklusal do pracovny a sundal svou magickou hůl ze závěsu nad krbem. Olízl si prst a opatrně se dotkl její špičky. Přeskočila drobná oktarínová hvězdička a ucítil závan zápachu připomínajícího rozpálený mastný cín.
Vykročil nazpět ke dveřím.
Pak se pomalu otočil, protože jeho podvědomí právě dokončilo analýzu věcí přítomných v hustě zaplněné pracovně a odhalilo nesrovnalost.
"Co to tady, k čertu, dělá?" zavrčel arcikancelář.
Strčil do toho špičkou své hole. Zazvonilo to a kousek se to odsunulo.

Velmi vzdáleně to vypadalo jako ten druh věcí, které postrkovaly po chodbách služebné. Obvykle to bývalo naloženo smetáky, kbelíky mopy a hadry. Výsměšek si udělal v duchu poznámku, aby si o tom nezapomněl promluvit s hlavní hospodyní. A vzápětí mu to vypadlo z hlavy.

"Ty zatracené drátěné věci na kolečkách se pletou všude," zavrčel.

Při slově "zatracené" se z čiročirého vzduchu zhmotnilo něco jako obrovská masařka se zuby, které by neudělaly ostudu ani kočce. Tvor zmateně zabzučel, obletěl přepůlenou pracovnu a vylétl pootevřenými dveřmi za arcikanceléřem, který si ve svém rozpoložení ničeho nevšímal.

Slova mágů jsou mocná. Kletby jsou ještě mocnější. V době, kdy životní síla prakticky krystalizovala ze vzduchu, musela najít únikové cesty, kde to jen šlo.

města, odpověděl Jeden-muž-kbelík. Já si myslím, že jsou to zárodky měst.

Starší mágové se shromáždili ve Velké síni. Dokonce i starší pAsák cítil podivné vzrušení. Považovalo se za velmi odporné používat magii proti kolegům mágům a používat ji proti civilistům bylo nesporné. Člověku to udělalo dobře, když byl jednou opravdový důvod ji použít.

Arcikanceléř se rozhlédl kolem.

"Děkane, proč máte po celém obličejí ty barevné pruhy?" zeptal se pátravě.

"Maskování, arcikanceléři."

"Maskování, říkáte?"

"Krléš, arcikanceléři!"

"Tak dobrá. Důležité je, že se v tom cítíte dobře vy."

Pomalu se plížili ke kusu země, kde bylo Afektovo malé království. Alespoň většina z nich se plížila. Děkan se přibližoval sérií složitých skoků a piruet, příležitostně se tiskl zády ke zdi a téměř neslyšně ze sebe v krátkých sériích vyřázel dech: "Á-fu! Á-fu! Á-fu!"

Byl strašlivě sklíčený, když se ukázalo, že ostatní kompostové hromady stojí přesně tam, kde je Afekt navrhl. Zahradník, který je zpovzdálí sledoval a kterého děkan dvakrát málem srazil k zemi, kolem hromad chvíli obcházel.

"Já myslím, že se jen tak nevinně tváří," zasykl děkan. "Myslím, že bychom ty zatracené věci měli vyhodit do -"

"Ještě se ani nezabraly," zavrtěl hlavou Afekt. "Tamta musela být nejstarší."

"To znamená, že tady nemáme s čím bojovat?" nadhodil arcikanceléř.

Zem se jim zachvěla pod nohama. A pak se směrem od ambitu ozvalo jemné zacinkání.

Výsměšek se zamračil.

"Už tam zase někdo jezdí s těmi zatracenými drátěnými vozíky," prohlásil. "Před chvílí jsem jeden objevil dokonce ve své pracovně!"

"Vážně?" zavrtěl hlavou starší pAsák. "Já měl ve své pracovně taky jeden. Otevřel jsem skříň, a bac ho - byl tam."

"Ve skříni?" podíval se na něj pohrdlivě arcikanceléř. "A proč jste si ho tam cpal, člověče?"

"Já si ho tam nedal, vždyť vám to vysvětluju. Museli to být studenti. To by tak vypadalo na ty jejich žertíky. Jeden z nich mi kdysi strčil do postele kartáč."

"A já přes jeden z těch vozíků předtím upadl," zamyslel se arcikanceléř, "a když jsem ho pak hledal, byl pryč."

Cinkání se přibližovalo.

"Tak dobrá, ty mazaný chytráku, teď uvidíme!" obrátil se arcikanceléř po zvuku a jednou či dvakrát velmi významně poklepal svou holí do dlaně ruky.

Mágové se přitiskli ke zdi.

Neviditelný postrkovač vozíku už byl téměř u nich.

Výsměšek vztekle zavrčel a vyskočil z úkrytu.

"Ták, a teď tě mám, ty - ale do prdele!"

"Se nedám od nikoho tahat za fusekli, ani od tebe ne, Jeden-muž-kbelíku," odsekla popuzeně paní Bochánková. "Města přece nejsou živá. Já vím, že lidi říkají, že jsou, ale oni to myslí jen tak jako."

Rumpál Žička zamyšleně otáčel v rukou jednou skleněnou koulí, kterou vzal z krbové římsy.

"Musí jich být naklady tisíce," zamyslel se. "Jenže všechny to samozřejmě nepřežijí. Jinak už bychom vězeli po krk ve městech, co?"

"Vy nám chcete tvrdit, že tyhle malé věcičky se nakonec rozloží na velká místa?" řekla Ludmilla. ne hned. mají ještě přechodné pohyblivé stadium.

"Musí to být něco na kolečkách," přikývl Rumpál.

správně, jak vidím, už jste to stejně věděl.

"Já vím, že to vím," souhlasil Rumpál, "ale vůbec tomu nerozumím. A co se stane, až skončí to pohyblivé stadium?"

to nevím.

Rumpál vstal.

"No, v tom případě už je nejvyšší čas, abychom to zjistili," prohlásil.

Podíval se na Ludmilla a Lupina. Jo. Ano. A proč ne? Pokud můžete někomu pomoci, když už máte stejně cestu okolo, pomyslel si Rumpál, pak jste nežili - nebo co - nadarmo.

Maličko se přihrbil a přimísil do hlasu špetku únavy a nejistoty.

"Háček je v tom, že se poslední dny cítím tak nějak nejistý na nohou," zasténal s bolestným výrazem. "Bylo by to od vás opravdu moc laskavé, kdyby mě mohl někdo cestou trochu podepřít. Nemohla byste mě doprovodit na univerzitu, mladá dámo?"

"Ludmilla poslední dny ze zdravotních důvodů skoro nevychází," namítla její matka okamžitě.

"To je úplně v pořádku," obrátila se k ní Ludmilla. "Mami, víš přece, že úplněk byl už před dvěma dny a -"

"Ludmillo!"

"No, ale byl."

"Pro mladé děvče jsou dneska ulice velmi nebezpečné," bránila se pořád ještě paní Bochánková.

"Já si myslím, že ten úžasný pes pana Žičky by zahnal většinu nebezpečných individuí," řekla Ludmilla.

Jako na povel Lupine úpěnlivě zaštěkal a zaprosil předníma zvednutýma nohama. Paní Bochánková si ho změřila kritickým pohledem.

"No, opravdu vypadá jako poslušné zvíře," řekla po chvilce váhavě.

"Takže tím je to vyřízené," usmála se Ludmilla. "Skočím si jen pro šál."

Lupine se začal radostně převalovat sem a tam. Rumpál do něj strčil nohou.

"Buď hodný," upozornil ho.

Ozvalo se významné zakašlání, kterým se Jeden-muž-kbelík hlásil o svá práva.

"Dobrá, dobrá," řekla paní Bochánková. Z kredence vzala balíček zápalek, s nepřítomným výrazem jednou z nich škrtnula o nehet u palce a vhodila ji do sklenice s whisky. Alkohol hořel modrým plamenem a kdesi ve spirituálním světě se zhmotnil duch dvojité skotské bez ledu na tak dlouho, aby to Jednomu-muži-kbelíkovi stačilo.

Když Rumpál Žička opouštěl dům, měl dojem, že zaslechl jakýsi vzdálený duchovitý hlas, který si zanotoval pijáckou píseň.

Vozík se zastavil. Chvilku se kýval ze strany na stranu, jako by si mágy prohlížel. Pak provedl rychlý jednobodový obrat a začal se poměrně rychle vzdalovat.

"Chyt'te ho!" zaduněl arcikancleřův hlas. Zamířil hůl a podařilo se mu z ní vymámit ohnivou kouličku, která změnila malý kousek dláždění v něco žlutého a bublajícího. Prchající vozík se divoce zakymácel, ale pokračoval v jízdě, zatímco mu jedno kolečko chřestilo a skřípalo.

"Určitě to pochází z Podzemních rozměrů!" vykřikl děkan. "Musíme ho vyhubit do základů!"

Arcikancleř mu položil konejšivým gestem ruku na rameno. "Nebudte blázen. Věci z Podzemních rozměrů mají mnohem víc chapadel a takových věcí. Nevypadají, jako že je někdo vyrobil."

Při zvuku dalšího vozíku se otočili. Chrástil lhostejně boční uličkou, a když zpozoroval, nebo nějakým jiným způsobem zaregistroval skupinu mágů, zastavil se a vzal na sebe okamžitě výraz nevinného vozíku, který tam právě teď někdo zapomněl. Kvestor se k němu připlížil. "Zbytečně se tváříš tak hloupě," zamračil se na vozík. "My víme, že umíš jezdit."

"Všichni jsme tě viděli," přidal se k němu děkan. Vozík zachovával umíněné mlčení.

"Určitě nedokáže myslet," řekl lektor Zaniklých run. "Podívejte se, vždyť na tom není místo, kam by se vešel mozek,"

"A kdo říká, že myslí?" podíval se na něj arcikancleř. "Jediné, co dokáže, je hýbat se. Kdo na to potřebuje mozek? I garnáti se pohybují." Přejel prstem po kovových trubkách. "No, jak bylo dokázáno, garnáti jsou dost inteligentní -" začal starší pAsák.

"Mlčte," zarazil ho Výsměšek. "Ale zajímalo by mě - je tohle opravdu vyrobené?"

"Vypadá to jako z drátu a trubek," přikývl starší pAsák. "Drát je věc, kterou je třeba vyrobit, a trubky taky. A pak jsou tady kolečka. Příroda by těžko zplodila něco s kolečky."

"Já jenom, že takhle zblízka to vypadá -"

"- jako jeden nedělitelný celek," připojil se lektor Zaniklých run, který si s námahou klekl, aby mohl vozík prozkoumat co nejpodrobněji. "Udělané z jednoho kusu. Jako když ta věc vyrostla. Ale to je přece nesmysl."

"Možná. Nežije v horách Beraní hlavy kukačka, která si staví místo hnízda hodiny?" nadhodil kvestor.

"To jo, ale to je jen velmi neobvyklý rituál, provozovaný při námluvách," vysvětlil pohotově lektor Zaniklých run. "Kromě toho je známo, že ty hodiny chodí velmi nepřesně."

Vozík se najednou vrhl do mezery mezi mágy a víceméně uspěl, až na to, že mezera byla ucpána kvestorem, který zaječel a upadl přímo do nákladového košíku. Vozík ani nezpomalil a chřestil po dláždění k hlavní bráně.

Děkan pozvedl svou hůl. Arcikancleř mu sevřel ruku.

"Mohli byste zasáhnout kvestora."

"Jenom jednu malou ohnivou kouli?"

"Je to velmi lákavá myšlenka, ale ne. Pojďme. Za ním!"

"Krléš!"

"Když myslíte."

Mágové se dali do pronásledování vozíku. Za nimi, stále ještě nepovšimnuto, pleskalo křídly a pobzukovalo hejno arcikancleřových slov - kleteb.

A nedaleko procházel Rumpál Žička, který vedl malou delegaci přímo do knihovny.

Na dveře knihovny někdo silně zabušil a knihovník Neviditelné univerzity se vydal otevřít, přičemž v chůzi rychle zaklepal klouby rukou o podlahu.

"Já vím, že tam jste," ozval se za dveřmi hlas Rumpála Žičky. "Musíte nás pustit dovnitř. Je to životně důležité."

"Oook."

"Vy nám neotevřete?"

"Oook!"

"Pak nemám na vybranou..."

Prastaré kamenné bloky se pomalu začaly pohybovat. Malta ve spárách praskala. Pak se část stěny zřítíla dovnitř a odhalila Rupála Žičku, stojícího v otvoru přibližného tvaru Rumpála Žičky. Mág vykašlal jemný prach.

"Udělal jsem to hrozně nerad," řekl. "I když se obávám, že to jen přispěje k všeobecným předsudkům."

Knihovník se mu vrhl na záda. K orangutanovu úžasu to nepřineslo kýžený výsledek. Téměř stopadesátikilový orangutan měl většinou výrazný vliv na rychlost pohybu jím postižené osoby, ale Rumpál ho nesl stejně snadno jako kožešinový límec.

"Myslím, že potřebujeme Pradávnou historii," zabručel Rumpál. "Tak mě napadá, mohl byste konečně přestat s těmi pokusy ukroutit mi hlavu?"

Knihovník se divoce rozhlédl. Tohle byla jeho oblíbená technika, která nikdy neselhávala.

Pak se mu rozšířily nozdry.

Knihovník nebyl vždycky opicí. Magická knihovna je velmi rizikové pracoviště a on se změnil v orangutana v průběhu magické exploze. Jako člověk byl velmi mírný, i když teď už si na jeho novou podobu zvyklo tolik lidí, že si jeho původní mírnost už jen málokdo pamatoval. Jenže právě se změnou podoby objevil také klíč k celé řadě neznámých smyslů a druhových vzpomínek. A jeden z těch nejhluběji uložených a zakořeněných reflexů a pudů byl zaměřen na tvary. Táhl se zpět až ke zrodu inteligence. Tvary s čenichy, tesáky a čtyřma nohama byly v kartotéce jeho paměti nezměnitelně zařazeny pod hlavičku "špatné zprávy".

Dírou ve zdi se teď protáhl obrovský vlk, následovaný přitažlivou mladou ženou. Knihovníkův signální vstup byl momentálně přetížen.

"Víte, je taky možné, že kdybyste toho nenechal, musel bych vám zavázat ruce za zády na uzel," zabručel Žička bez jakéhokoli nepřátelství.

"ííík!"

"A tohle není obyčejný vlk, tomu klidně věřte."

"Oook?"

Rumpál ztlumil hlas. "A tahle dívka možná technicky není žena," dodal.

Knihovník se podíval na Ludmilla. Nozdry se mu znovu rozšířily. Nizké čelo se mu skrčilo.

"Oook?"

"Dobrá, možná že jsem se vyjádřil příliš neohrabaně. Chtěl jsem prostě říct, abyste byl od té lásky a pustil mě."

Knihovník velmi opatrně povolil svůj stisk a sklouzl na zem, přičemž se držel důsledně tak, aby byl Rumpál mezi ním a Lupinem.

Rumpál si smetl drobečky malty ze zbytků svého roucha.

"Potřebujeme zjistit něco o životě měst," vysvětloval. "Zvlášť bych potřeboval vědět -"

Odněkud k nim dolehlo slabé kovové zachřestění. Zpoza nejbližšího masivního regálu vyjel nonšalantně drátěný vozík. Byl plný knih. Zastavil se v okamžiku, kdy zjistil, že je pozorován, a ihned se začal tvářit, jako že se v životě nepohnul ani o píd'.

"Pohyblivé stadium," vydechl Rumpál Žička.

Drátěný košík se pokusil pomalu vycouvat a zároveň při tom vypadat, jako že se nehýbe. Lupine temně zavrčel.

"Je to to, o čem mluvili Jeden-muž-kbelík?" zeptala se Ludmilla. Vozík zmizel. Knihovník zařval a vrhl se za ním.

"Jistě. Musí to být něco, co se snaží být užitečné," přikývl Rumpál Žička, který najednou ucítil až nelidské uspokojení. "Tak to funguje. Nejdřív je to věc, kterou si chcete ponechat a někam položit. Tisíce z nich se nedostanou do vhodných podmínek, ale na tom nezáleží, právě proto, že jich budou tisíce. Další vývojové stadium je předmět, který je užitečný a dostane se skoro kamkoliv, přičemž skoro nikoho nenapadne, že by se tam dostal sám. Jenže všechno se to odehrává ve špatném čase."

"Ale jak může být město živé? Skládá se přece z neživých částí!" odporovala mu Ludmilla.

"Vždyť lidé také! Mně můžete věřit. Já to vím. Ale myslím, že máte pravdu. Tohle by se dít nemělo. Za všechno může ta přebytečná životní síla. Ona... to ona porušuje rovnováhu. Přeměňuje něco, co není skutečné, ve skutečnost. A děje se to předčasně a příliš rychle..."

Odněkud se ozvalo knihovnickovo zaječení. Z uličky mezi dalšími řadami regálů vyrazil vozík, jehož kolečka se točila tak rychle, že skoro nebyla vidět, a na jeho držadle za jednu ruku visel ke všemu odhodlaný orangutan, který za ním vlál jako velmi plochá zástava.

Vlk skočil kupředu.

"Lupine!" vykřikl Rumpál.

Jenže od prvních dnů, kdy jeskynní člověk pustil kus polena po úbočí kopce, jsou psovité tvorové obdařeni neodolatelným nutkáním pronásledovat všechno, co se pohybuje, tím spíše, když se to pohybuje na kolech. Lupine už chňapal po vozíku.

Mocné tesáky se sevřely na jednom kolečku. Ozvalo se zavytí a lidoop, vlk a vozík se přeměnili v jednu jedinou spletitou hromadu, která narazila do stěny.

"Oh, chudáček! Podívejte se na něj!"

Ludmilla se vrhla napříč knihovnou a poklekla k napůl omráčenému vlkovi.

"Vždyť mu přešel přímo přes přední tlapy!"

"A pravděpodobně přišel i o pár zubů," zabručel Rumpál. Pomohl knihovníkovi na nohy. V očích lidoopa doutnala rudá záře. To se pokusilo ukrást z jeho knihovny knihy. Tohle byl pravděpodobně pro každého mága ten nejlepší důkaz, že vozíky nemají žádný mozek.

Orangutan se sehnul a ulomil vozíku obě kola.

"Olé" zaradoval se Rumpál.

"Oook?"

"Ne, já nemyslel ,s mlékem".

Ludmilla chovala Lupinovu hlavu na klíně. Ztratil zub a jeho srst byla strašlivě pocuchaná. Otevřel jedno žlutozelené oko a upřel na Rumpála spiklenecký pohled, zatímco mu dívka hladila uši. Prosím, pomyslel si Rumpál, tady vidíte psa, který ke svému štěstí přišel a zanedlouho bude podávat pac a kňučet blahem.

"Dobrá," řekl nahlas. "Tak, knihovníku... myslím, že jsme se těsně předtím, než to začalo, domluvili, že nám pomůžete."

"Chudinka statečný pejsek," pohládila Ludmilla něžně Lupina.

Lupine v dojemném gestu pozvedl tlapku a šťastně zakňučel.

Otevřený drátěný košík, zatížený kvestorovou nehybnou váhou, nebyl s to nabrat rychlost svého druha, který urychleně zmizel. Mimoto mu povolilo jedno kolečko, které téměř bezmocně vlekl za sebou. Kýval se těžkopádně ze strany na stranu a v hlavní bráně, kterou projížděl bokem, se téměř převrátil.

"Vidím ho!" křičel děkan. "Jasně ho vidím! Mám ho na mušce!"

"Nedělej to! Mohl bys zasáhnout kvestora!" zařval na něj Výsměšek, který v rozrušení zapomněl na svou zásadu s nikým si netykat.

"A co hůř, co kdybys poškodil majetek univerzity?"

Jenže děkanovy uši byly zahlceny bušením nezvyklého návalu testosteronu a jeho výkřiky neslyšel.* Do vozíku narazila syčící zelená koule. Vzduch se naplnil létajícími kolečky.

Výsměšek se zhluboka nadechl.

"Ty pitomý -!" zaječel.

Slovo, které ze sebe vyrazil na závěr, ostatní mágové, postrádající jeho zemitou venkovskou výchovu, vůbec neznali. Bylo to především tím, že neovládali slovník popisující do nejmenších podrobností jak orgány a technologie, tak namlouvací rituály a praktický průběh milostného života zvířat. Slovo se mu však zhmotnilo jen několik centimetrů před obličejem. Bylo tlusté, kulaté, černé a lesklé a mělo strašlivé obočí. Vypustilo směrem k arcikancleři páchnoucí pšouk a poodlétlo, aby se připojilo k malému roji ostatních kleteb.

"Co to, k čertu, bylo?"

Těsně vedle ucha se mu objevila další odpornost.

Výsměšek si strhl z hlavy klobouk.

"Do hajzlu!" - roj se rozrostl o dalšího člena - "něco mě kouslo!"

Letka nově vzniklých kleteb se pustila do hrdinského boje o svobodu. Několikrát se po nich bezvýsledně ohnal kloboukem.

"Koukejte zmizet vy zas -" začal.

"Neříkejte to!" vrhl se k němu starší pAsák. "Mlčte!"

Arcikancleře si ještě žádný člověk nedovolil okřikovat. Okřikovat se mohl každý, když ho okřikoval arcikancleř. Teď zavřel ústa jen díky šoku.

"Chtěl jsem říct, že pokaždé, když zaklejte, ta kletba oživne," vysvětloval mu spěšně starší pAsák. "Přímo ze vzduchu se líhnou odporné křídlaté zrůdičky."

"U ohnivě psí svině!" vyrazil ze sebe arcikancleř.

Pop. Pop.

Kvestor se omámeně vyprostil ze zbytků drátěného vozíku. Sebral ze země svůj klobouk, oprášil ho, nasadil si ho na hlavu, zamračil se, sundal ho a vysypal z něj kolečko. Jeho kolegové mu nevěnovali téměř žádnou pozornost.

Slyšel, jak arcikancleř říká: "Ale vždyť jsem klel vždycky! Na pořádné kletbě není nic špatného, naopak, pěkně vám rozproudí krev. Pozor, děkane, jeden z těch zas -"

"Nemohl byste dávat trochu větší pozor? Používat jiná slova?" vykřikl starší pAsák do sboru bzučení, pištění a vrzání.

"Jako třeba jaká?"

"Jako... třeba... no... sakva."

"Sakva?"

"No, nebo třeba šmankote."

"Šmankote? Vy po mně chcete, abych řekl šmankote?"

Kvestor se pomalu přisouval ke skupince. Hádat se o zanedbatelné podrobnosti v průběhu celosvětové meziprostorové krize bylo něco, co mágům dodávalo jejich charakteristickou tvář.

"Paní Vidláková, například, když něco upustí, tak vždycky vykřikne ,do prkýnka!'" přispěl se svou troškou do mlýna.

Arcikancleř se k němu obrátil se zuřivým výrazem ve tváři.

"Jo, možná že říká do prkýnka," zavrčel vztekle, "ale myslí do prd -"

Mágové se rychle přikrčili. Výsměšek se stačil zarazit právě včas. Roj nadávek se mu přátelsky usadil na klobouku.

"Zdá se, že se jim líbíte," konstatoval děkan.

Výsměšek se zašklebil. "Vy mágové, se laskavě přestaňte bavit na účet svého arcikancelře a raději se snažte do pracovat nějakých výsledků a zjistit, o co jde!" prohlásil poněkud kulhavě.

Mágové zapátrali pohledy ve vzduchu. Tentokrát se nic neobjevilo.

"Zatím se vám to daří," přikývl pochvalně lektor Zaniklých run. "Jen tak dál."

"Šmankote, šmankote, šmankote," vyrazil ze sebe arcikancelř. "Do prkýnka, do prkýnka, do prkýnka," procedil mezi zuby. "Sakva, sakva, sakva." Pak zavrtěl hlavou. "To není k ničemu. Tím si ale ani v nejmenším neulevím."

"V každém případě to ale alespoň trochu vyčistilo vzduch," podotkl kvestor.

Teprve teď si ho ostatní všimli.

Obrátili pohledy k troskám vozíku.

"Ošklivosti, které nám poletují kolem uší," ošklíbl se Výsměšek. "Věci, které ožívají."

Všichni najednou zvedli hlavy při známém kovovém zvuku. Přes náměstí před branou drkotaly další dva drátěné vozíky. Jeden byl plný ovoce. Druhý byl z poloviny plný ovoce a druhou polovinu okupovalo malé řvoucí dítě.

Mágové vozíky pozorovali s otevřenými ústy. Za vozíky poklusával dav zvědavců. Kousek před lidmi kráčela ráznými kroky zoufalá a ke všemu odhodlaná žena, která mířila někam na druhou stranu náměstí.

Arcikancelř chytil za rukáv jednoho muže, který pomalu pokulhával na konci zástupu.

"Co se stalo?"

"Nakládal jsem akorát do toho košíku nějaký broskve, když se vzepjal a skočil na mě!"

"A co to dítě?"

"Jo, to teda nevím. Ta ženská měla taky jeden takovej košík, koupila ode mě nějaký broskve a potom -"

Všichni se otočili. Z ústí úzké uličky vykodrcal další vozík, a když je uviděl, dovedně se otočil na místě a vyrazil napříč náměstím.

"Ale proč?" nechápal Výsměšek.

"Víte, je to hrozná šikovná věcicka na převážení věcí," vysvětloval mu muž. "Potřeboval jsem převést ty broskve a víte, jak snadno se taková broskev omačká."

"A všechny míří stejným směrem," ozval se najednou lektor Zaniklých run. "Všimli jste si toho někdo?"

"Za nimi!" vykřikl děkan. Ostatní mágové, zaskočení natolik, že se nebyli schopni hádat, se rozeběhli za ním.

"Neměli bychom -" začal Výsměšek, ale vzápětí zjistil, že je to beznadějné. Mimoto taky ztrácel iniciativu. Velmi opatrně zformoval nejjemnější válečný pokřik v dějinách autocenzury.

"Hernajs - zničme ty sakva vozíky!" zaječel a rozběhl se za děkanem.

Vilém Klika pracoval celé dlouhé odpoledne a kráčel neúnavně v čele řady pomocníků, kteří pohrabovali obilí, vázali snopy a stavěli je do panáků.

Najednou se ozval výkřik a všichni se rozeběhli k živému plotu.

Hned za ním se rozkládalo obrovské pole Jaga Podbory. Jeho pacholci a děvečky na ně právě dotlačili sklizňostroj.

Vilém se přidal k ostatním, kteří nahlíželi přes plot. U stroje viděl postavičku Rozinky, jenž vydával poslední příkazy. Dva pacholci pomalu zacouvali s vyplašeným koněm mezi oje. Kovář se vyšplhal na malé kovové sedadlo uprostřed stroje a uchopil oprať.

Kůň vykročil kupředu. Pohyblivá ramena se otevřela. Pásky se začaly pohybovat, kola otáčet a celý složitý vnitřní systém se dal pravděpodobně do pohybu, ale na tom tolik nezáleželo, protože vzápětí se ozvalo hlasité "klonng" a všechno se zastavilo.

Z davu přihlížejícího za plotem se začaly ozývat výkřiky jako "Slez z toho a podoj to", "Má to jenom jeden konec a ten jim právě upadl!", "Dejte dvoupenci a já vám přivedu našeho osla, ten umí to samý!" a další pochvalné poznámky.

Rozinka slezl, chvilku se šeptem dohadoval s Podborou a jeho lidmi a pak na okamžik zmizel ve stroji.

"To ti nikdy nepoletí!"

"Od zejťka je levnější hovězí!"

Tentokrát sklizňostroj ujel několik metrů, než se jeden z nekonečných pásů přetrhl a stočil.

Tou dobou už se několik starších mužů u plotu prohýbalo smíchem.

"Koupím starý železo, deset kilo za šesták!"

"Dovezte další, tenhle je rozbitý!"

Rozinka znovu slezl. Nedal najevo, že slyší vzdálené posměšky, klidně stáhl přetržený pás a nahradil ho novým. Přihlížejících si nevšímal.

Vilém Klika, aniž spustil oči ze scény odehrávající se na sousedním poli, vytáhl od pasu brousek a dlouhými, pomalými pohyby začal obtahovat kosu.

S výjimkou zvonění nářadí, s jehož pomocí opravoval kovář stroj, bylo tiché zip, zip vlhkého brousku jediným zvukem, který se rozléhal dusným, těžkým vzduchem.

Rozinka vylezl do svého sedadla a kývl na muže, který stál vedle koně.

"Tak hurá do toho!"

"Skřivánku, jásej!"

"Měli jste to about!"

Posměšné výkřiky však rychle umlkaly.
Půl tuctu párů očí pozorovalo sklízňostroj, který rychle postupoval obilím, dojel na konec pole, kde se hbitě otočil a rozjel se zpět.

Ve víru pohyblivých ramen a tiše bzučících pásů projel kolem skupinky veselých pozorovatelů.

Znovu se otočil a znovu minul přihlížející.

Po nějaké chvíli prohlásil jeden z čumilů zachmuřeně: "To se nikdy neujmeme, vzpomenete si na mě."

"Bodejt'. Kdo by stál o takovou hračičku?" přidal se druhý.

"Vždyť to vypadá jenom jako velké hodiny. Neumí to nic jiného než jezdit sem a tam po poli -"

"- pěkně rychle -"

"- seče to jen tak obilí a mlátí z klasů zrní -"

"Hele, už to poseklo skoro tři řádky!"

"To mě podrž!"

"Koukněte, některý ty kousky se hejbou tak rychle, že skoro nejsou vidět! Co ty si o tom myslíš, Vilíku? Vilíme?"

Všichni se ohlédlí. Vilém už byl v polovině druhého řádku a neustále zrychloval.

Slečna Zahořalá pootevřela dveře jen na prst.

"Prosím?" zeptala se s podezřením.

"Jde o Viléma Klika, slečno Zahořalá. Přivedli jsme ho domů."

Pootevřela dveře o něco víc.

"Co se mu stalo?"

Dva muži se neohrabaně vsouvali dovnitř a pokoušeli se při tom podpírat postavu o třicet centimetrů vyšší, než byli oni. Postava pozvedla hlavu a omámeně se podívala na slečnu Zahořalou.

"Nevíme, co to do něj vjelo," řekl Voda Zadníčka.

"Tedy v práci je to pravý ďábel," přidal se k němu Václav Pípa. "Můžu vám říct, že si zaslouží každý centík, který mu platíte, slečno."

"Tak to bude ve zdejších krajích první," odsekla kysele.

"Lítal po poli sem a tam jako šílený a zkoušel být lepší než ten Rozinkův udělatel. Nestačili jsme mu ani ve čtyřech! A víte, že tu mašinu fakt skoro porazil?"

"Položte ho na gauč."

"My mu říkali, aby to na tom sluničku s prací nepřeháněl -" Voda natáhl krk k pootevřeným dveřím do kuchyně pro případ, že by z šuplíků u kredence vyčuhovaly nějaké poklady.

Slečně Zahořalé jeho pohled neunikl.

"A to vám zase věřím. Děkuju vám. Ale teď už bych vás nerada déle zdržovala, je dost pozdě a než dojdete domů -"

"Jestli pro vás můžeme ještě něco udělat -"

"Tak vím, kde bydlíte. A taky už nemáte zaplacený nájem za posledních pět let. Na shledanou, pane Pípo."

Pomalů je popoháněla ke dveřím a ty jim nakonec zavřela rovnou před nosem. Pak se otočila.

"Co jste to prováděl, vy takzvaný Vilíme Kliko?"

JSEM UNA VENÝ A NECHCE TO PŘESTAT.

Vilém Klika si sevřel rukama hlavu.

A PÍPA MI TAKY DAL PRO LEGRACI NAPÍT ZKVAŠENÉ JABLEČNÉ ŠTÁVY, KVŮLI TOMU HORKU, A JÁ JSEM TEĎ NEMOCNÝ.

"Tak to mě ani trochu nepřekvapuje. Pálí to svinstvo v lese. Není v tom ani polovina jablek."

JEŠTĚ NIKDY JSEM NEBYL NEMOCNÝ. ANI UNA VENÝ.

"To patří k životu."

JAK TO MŮŽOU LIDÉ VYDRŽET?

"No, šťáva z kvašených jablek jim v tom většinou pomůže."

Vilém Klika seděl a zasmušile zíral na podlahu.

ALE SKLIDILI JSME CELÉ POLE, řekl s náznakem triumfu. VŠECHNY POSTAVY JSOU ZPANÁKOVÁNY, NEBO JE TO NAOPAK?

Znovu si sevřel lebku rukama.

AUAUAU.

Slečna Zahořalá zmizela v umývárně. Ozvalo se skřípání pumpy. Vzápětí se vrátila s kusem namočeného plátna a sklenicí vody.

V TĚ VODĚ JE MLOK!

"To jenom dokazuje, že je ta voda čerstvá," odbyla ho slečna Zahořalá, která klidně vylovila obojživelníka ze sklenice a vypustila ho na dlažbu. Mlok okamžitě zmizel v jedné z četných puklin.

Vilém Klika se pokusil vstát.

TEĎ UŽ JSEM SKORO POCHOPIL, PROČ SI NĚKTERÍ LIDÉ PŘEJÍ UMRÍT, řekl. SLYŠEL JSEM O BOLESTI A UTRPENÍ, ALE NIKDY JSEM TAK DOCELA NEPOCHOPIL, CO TO ZNAMENÁ.

Slečna Zahořalá vyhlédla zaprášeným oknem.

Mračna, která se celé odpoledne stahovala nad kopci, byla čím dál tím temnější a jejich šedé kupy byly lemovány výhrůžnou sírovou žlutí. Horko dolehlo na celý kraj jako závaží.

"Žene se strašná bouřka."

ZNIČÍ TO OBILÍ, KTERÉ JSEM SKLIDIL?

"Ne, to potom vyschne."

JAK JE NA TOM HOLČÍČKA?

Vilém Klika otevřel ruku. Slečna Zahořalá pozvedla obočí. Na kostnaté dlani ležely přesýpací hodiny a jejich horní polovina byla skoro prázdná. Měla dojem, že se od nich odráží světlo a že je nevidí docela přesně.

"Jak jste k nim přišel? Svírala je v ruce jako něco -" odmlčela se, protože nemohla najít správný výraz, "- jako něco, co člověk svírá ze všech sil."

ONA JE POŘAD JEŠTĚ DRŽÍ V RUCE. ALE JSOU SOUČASNĚ I TADY. NEBO KDEKOLIV. VZATO KOLEM A KOLEM, JE TO JENOM METAFORA.

"Ty, co držela v ruce, vypadaly velmi opravdově."

TO, ŽE JE NĚCO METAFORA, NEZNAMENÁ, ŽE TO NEMŮŽE BÝT SKUTEČNÉ.

Slečna Zahořalá si najednou uvědomila, že slyší slabou ozvěnu jeho hlasu, jako kdyby ta slova říkaly současně dvě osoby, které nemluví ve stejném okamžiku.

"Kolik vám ještě zbývá?"

JE TO OTÁZKA HODIN.

"A kosa?"

DAL JSEM KOVÁŘI PŘESNÉ POKYNY.

Otřásla se. "Ne že bych si o mladém Rozinkovi myslela, že je to špatný hoch, ale jste si jistý, že opravdu udělal, co jste mu řekl? Zničit něco takového, to je velké sousto i na pořádného chlapa."

NEMĚL SEM NA VYBRANOU. TA MALÁ VÝHEŇ, KTEROU TADY MÁTE, NA TO NESTAČÍ.

"Ta kosa je nebezpečně zlá a strašlivě ostrá."

STEJNĚ SE BOJÍM, ŽE BY NEBYLA DOST OSTRÁ.

"A na vás nikdy nikdo nic podobného nezkusil?"

JE TAKOVÉ ŘCENÍ: MŮŽU SI TO S SEBOU VZÍT DO HROBU?

"To je."

KOLIK LIDÍ NA TO OPRAVDU VĚŘÍ?

"Vzpomínám si," začala trochu zešířila slečna Zahořalá, "jak jsem kdysi četla o pohanských králích, co si stavěli obrovské pyramidy a dávali si do nich spoustu věcí. Dokonce i lodě. Taky děvčata, oblečená v průhledných kalhotách a nějaké té pokličce na hrnce. Nechcete mi tvrdit, že to bylo dobře?"

JÁ SI NIKDY NEBYL JISTÝ, CO JE DOBŘE, odpověděl jí Vilém Klika. NEJSEM SI ANI JISTÝ, ŽE EXISTUJE NĚCO TAKOVÉHO JAKO DOBŘE. NEBO ŠPATNĚ. JSOU JENOM MÍSTA, KDE STOJÍTE.

"To není pravda, dobře je dobře a špatně je špatně," zavrtěla hlavou slečna Zahořalá. "Já byla vychovaná tak, abych tenhle rozdíl poznala."

ZNÁSILŇOVATELEM CELNÍCH ZÁKONŮ.

"Cože?"

PAŠERÁKEM.

"Na pašování není nic špatného!"

SNAŽIL JSEM SE VÁM JENOM UKÁZAT, ŽE NĚKTERÍ LIDÉ MYSLÍ JINAK.

"To se přece nepočítá!"

ALE -

Někde v kopcích udeřil první blesk. Zadunění hromu otřásl celým domem. Z komína vypadlo několik cihel a zazvonilo na křbovém roštu. Okna se roztřásla pod divokými nárazy.

Vilém Klika přešel místnost a otevřel dveře.

Od prahu se odrazilo několik krup velikosti slepicích vajec a vletělo do místnosti.

OH. TO JE DRAMA.

"Oh, k sakru!"

Slečna Zahořalá se mu protáhla pod rukou.

"Kde se vzal ten strašlivý vítr?"

Z NEBE? řekl Vilém Klika, zaskočen její nečekanou otázkou.

"Pojďte! Rychle!" Rozběhla se nazpět do kuchyně a z kredence sebrala lucernu a sirky.

VŽDYŤ JSTE ŘEKLA, ŽE TO POTOM VYSCHNE.

"Kdyby to byla obyčejná bouřka, tak ano. Ale v tomhle dopuštění? Zničí to všechno. Ráno bude všechno obilí vymláčené a bude se válet po celém kopci!"

Nervózně zapálila lucernu a vrátila se ke dveřím.

Vilém Klika vyhlédl do bouře. Kolem dveří létaly klasy, které unášel vítr.

MOJE SKLIZEŇ, A ZNIČENÁ? JEN PŘES MOU MRTVOLU!

Na střeše kovárny zabubnovala první sprška.

Ned Rozinka několikrát zapumpoval rukojetí mečů, až se barva ohně ve středu ohniště změnila z jasně rudé na bílou se žlutým příděchem.

Byl to skvělý den. Sklizňostroj fungoval líp, než se vůbec odvažoval doufat. Starý Podbora nedal jinak, že zůstane u něj, aby ho mohl zítra použít na další pole, takže ho nechal stát u něj na poli, pěkně přikrytý velkou plachtou. Zítra naučí jednoho z Podborových mužů, jak se strojem zacházet, a začne s výrobou nového, vylepšeného modelu.

Úspěch byl jistý. Bylo jasné, že se před ním otevírá jasná budoucnost.

Ještě tady zbývala ta záležitost s kosou. Přesl ke stěně, kam ji pověsil. Je to tak trochu záhada, pomyslel si. Před ním na stěně visel nejdokonalejší nástroj svého druhu, jaký kdy v životě viděl. Ta kosa se nedala ani otupit. Její ostrost sahala dál než její ostří. A od něj se očekávalo, že ji zničí. Jaký je v tom smysl? Ned Rozinka věřil v logiku, a to ještě v logiku velmi určitého druhu.

Možná že se jí chtěl Vilém Klika prostě zbavit a tomu by docela rozuměl, protože i teď, když jen tak bezmocně visela na stěně, ž ní jako by vyzařovala ostrost. Měl dojem, že okolo ostří světélkuje jemně nafialovělá záře, kterou působily molekuly vzduchu, hnané průvanem v místnosti k místu své nevyhnutelné záhuby.

Ned Rozinka nesmírně opatrně sňal kosu ze stěny.

Zvláštní člověk, ten Vilém Klika. Řekl, že chce, aby byla ta kosa dokonale mrtvá. Jako kdyby se dala věc zabít.

Dobrá, ale kdo by ji dokázal zničit? Jistě, kosiště by se dalo spálit a kov popustit a vypálit, a kdyby tomu věnoval dost času, zbyla by z celé kosy za pár hodin hromádka popela a prachu. To bylo to, co si jeho zákazník přál.

Na druhé straně, předpokládáme, že by ji prostě zničil tak, že by stáhl čepel z kosiště... v tom případě by to už nebyla kosa. Pak už by z ní zbyly jen... no, kousky. Jistě, kdybyste chtěli, mohli byste z nich zase udělat kosu, ale to by asi šlo i z prachu a popela, kdybyste věděli jak.

Ned Rozinka pocítil radost nad tím, jak průkazné argumenty dokázal vymyslet. A koneckonců, Vilém Klika ho ani nepožádal o nějaké důkazy, že ta věc byla... hm, jaksi... zabita.

Přesně zamířil a usekl kosou špičku kovadliny. Neuvěřitelné.

Dokonalé ostří.

Vzdal se. Bylo to nefér. Nemůžete chtít po člověku, jako je on, aby zničil něco takového. Vždyť to je umělecké dílo.

Přesl místnost a zastrčil kosu do úkrytu za velkou hromadou dřeva. Ozvalo se krátké, ale zřetelné zakvíknutí. To bude v naprostém pořádku. Ten čtvrták Vilémovi zítra vrátí.

Kryší Smrt' se zhmotnil za velkou hromadou dřeva v kovárně a rychle se přesunul ke smutné šedivé hromádce, k bývalé kryse, která se nevědomky dostala do cesty ukrývané kose.

Vedle tělíčka stál kryší duch a vypadal velmi svěže. Nezdálo se, že by ho zjevení kryšího Smrtě nějak zvlášť potěšilo.

"Kvíík? Kvíík?"

KVÍÍK, vysvětlil mu kryší Smrt'.

"Kvíík?"

KVÍÍK, potvrdil kryší Smrt'.

"[Načechrání vousů] [pokřčení čenichu]?"

Kryší Smrt' zavrtěl hlavou.

KVÍÍK.

Krysa smutně přikývla. Život v kovárně byl skvělý. Ned se o nějaký úklid skoro nestaral a byl pravděpodobně nevyhlášeným mistrem světa v zapominání nedojedených obložených chlebů. Kryší duch pokrčil rameny a vydal se drobným klusem za malou postavičkou v černém rouchu. Řekněme si rovnou, že neměl na vybranou.

V ulicích se hemžilo nezvyklé množství lidí. Většina z nich pronásledovala vozíky, které byly naloženy vším, co lidé považovali za vhodné do nich naložit - palivové dříví, děti, nákupy.

Teď už se vozíky neskrývaly, ale všechny slepě táhly jedním směrem.

Takový vozík se dal zastavit jediným způsobem - převrátit ho. Pak ležel bezmocně na zádech a kolečka se divoce a zbytečně otáčela. Mágové viděli několik čínorodých jedinců, kteří se pokusili vozíky rozbít, ale ty byly prakticky nezníčitelné - trubky se ohýbaly, ale nepraskaly, a dokud jim zbývalo alespoň jedno kolečko, statečně se pokoušely pokračovat v cestě.

"Podívejte se na támhleten!" ukázal arcikancléř. "Ten veze moje prádlo! Fakticky, to je moje prádlo! Ty... ošklivý piškuntálku!" vydralo se mu po zaváhání ze znechucených úst.

Prodral se zástupem, zarazil vozíku svou hůl pod kola a jediným trhnutím ho převrátil na záda.

"Tady v tom zástupu civilistů si nemůžeme dovolit ani jednou vypálit," postěžoval si děkan.

"Těch vozíků jsou celé stovky! Táhnou jako skvrnostajové!" rozhlížel se kolem zděšeně lektor Zaniklých run. "Běž, běž, fuj, nech mě, ty... ty košíku!"

Zahrozil neodbytnému vozíku svou holí.

Záplava drátěných košíků na kolečkách opouštěla město. Občané, kteří jim stáli v cestě, se bránili, uhýbali, ukrývali se, ale přece jen tu a tam některý z nich upadl pod pokulhávající kolečka. Uprostřed záplavy pohybujících se vozíků zůstali jen mágové, pokřikovali vzrušeně jeden na druhého a útočili na stříbrnou záplavu svými holemi. Ne že by magie nefungovala, naopak, fungovala velmi dobře. Jediné malé kouzlo dokázalo změnit vozík v tisícovku malých drátěných hlavolamů. Jenže k čemu to bylo dobré? O chvíli později se přes svého nešťastného sourozence přehnaly dva další.

Vozíky kolem děkana se rozstříkávaly ve sprškách roztaveného kovu.

"Že se s tím ale nepáře, co?" zhodnotil s uznáním jeho počínání kvestor.

"No, fakt je, že jestli bude ještě chvilku pokračovat, tak z toho svého 'krleš' ochraptí."

Děkan si nedokázal vzpomenout na to, kdy byl v životě šťastnější. Šedesát let se poslušně řídil sebeomezujícími regulemi mágstva a teď najednou zažíval nejkrásnější chvíle svého života. Nikdy si neuvědomil, že

jiná věc, po které tajně toužil a která se celá ta léta ukrývala kdesi hluboko v jeho nitru, bylo něco pořádně rozplesknout.

Z konce jeho hole vyletěl znovu oheň. Všude kolem něj s cinkotem dopadaly kusy drátu, trubkových držadel a zbytečně se točících koleček. A nejkrásnější na tom bylo, že cílů neubývalo. Další vlna vozíků, namačkaných v sevřeném útvaru, se pokoušela postoupit kupředu přes rozptýlená těla svých druhů. Nefungovalo to, ale vozíky to přesto neustále zkoušely. Zkoušely to skutečně se zoufalou úporností, protože ještě nedosáhly svého cíle a už se přes ně valila třetí vlna, která si bezohledně razila cestu vpřed. Pravděpodobně není na místě používat slovo "zkoušely". To by totiž naznačovalo určitou dávku cílevědomé snahy, jakousi možnost, že by se snad vozíky mohly rozhodnout "nezkoušet to". Něco na jejich neúnavném snažení, na způsobu, jak se ve svém úsilí drtily navzájem, naznačovalo, že mají v celé té věci na vybranou asi jako voda tekoucí z kopce.

"Krléš!" vykřikl bojovně děkan. Na kovových součástkách dalších vozíků zaduněl výboj syrové magie. Z nebe pršela kolečka.

"Napas se žhavé magie, až pukneš, ty haj -" začal děkan.

"Neklejte! Jenom neklejte!" vykřikl do všeobecného pozdvižení Výsměšek. Pokusil se srazit k zemi jakéhosi stupidního kretěna, který mu zakroužil kolem hlavy. "Nikdo neví, co by se z toho mohlo vylihnout!"

"Hrom aby to spral!" zaječel děkan.

"To k ničemu není. Je to stejné, jako kdybychom se pokoušeli zastavit moře," řekl zasmušile starší pAsák. "Já bych byl pro to, abychom se rychle vrátili na univerzitu a vybavili se tam nějakými opravdu ostrými a těžkými zaklínadly."

"Dobrý nápad," přikývl Výsměšek. Změřil si pohledem postupující drátěnou stěnu. "Má taky ještě někdo nápad, jak bychom se tam dostali?"

"Vy hnusné podvůžky!" užíval si dál děkan. Znovu zamířil hůl. Ta vydala smutný slabý zvuk, který by se zachycený v grafické formě nedal přechist jinak než jako pffft. Z konce hole se odloupl doutnající oharek a s tichým zasyčením dopadl na dláždění.

Rumpál Žička s tlumeným úderem zavřel další knihu. Knihovník zamrkal.

"Nic! Sopky, přílivové vlny, hněv bohů, zběhlí mágové... Mě nezajímá, jak byla ostatní města zabita, mě zajímá, jak skončila..."

Knihovník položil na čtecí pult nový štos knih. Další výhoda, kterou člověk má, když je mrtvý. Rumpál začínal přicházet na chuť jazykům. Viděl ve slovech jejich smysl, aniž si přesně uvědomoval, co znamenají. Zemřít bylo přece jen úplně něco jiného než usnout. Bylo to spíš jako se probudit.

Podíval se k protější stěně knihovny, kde si nechával Lupine obvazovat zraněnou tlapu.

"Knihovníku?"

"Oook?"

"Vy jste taky kdysi změnil podobu z lidské na zvířecí... co byste dělal, kdybyste například věděl o dvou lidech, tedy teoreticky, samozřejmě, kdybyste věděl o dvou lidech, kteří... no, předpokládejme, že máme vlka, který se při úplňku mění v lidodlaka... a ženu, která se naopak za úplňku mění ve vlkodlačku... rozumíte mi? Oni se oba nějaký čas pohybují ve stejné podobě, ale každý se k ní blíží tak jako z opačné strany. A teď se sejdou. Co byste jim řekl? Nebo byste je nechal, aby si to vyřídili sami mezi sebou?"

"Oook," odpověděl knihovník okamžitě.

"No to je opravdu velmi lákavé."

"Oook."

"Jenže já se obávám, že se to paní Bochánkové nebude líbit."

"Eeek oook."

"To máte pravdu. Možná že by se to dalo říci trochu ohleduplněji, ale máte úplnou pravdu. Každý by si nakonec měl svoje věci řešit sám."

Povzdechl si a obrátil další list. Oči se mu rozšířily.

"Město Kan Li," obrátil se ke knihovníkovi. "Slyšel jste o něm někdy? Co je to za knihu? Pruhoduchův grimoár, Kdo nevěří, ať tam běží! Tady se píše:..., malé vozíky... nikdo nevěděl, odkud se vzaly... byly tak užitečné... lidé je sháněli do stád a zaháněli do města... najednou se všechny vydaly pryč... lidé je sledovali, a ejhle, za hradbami města bylo jiné, nové město, město jakoby celé vybudované ze stánků trhovců a do něj vozíky uprchly..."

Obrátil na další stránku.

"Zdá se, že tady říkají..."

Pořád ještě tomu vůbec nerozumím, pomyslel si v duchu. Jeden-muž-kbelík si myslí, že mluvíme o rozmnožování měst. Ale to mi tak nějak nezní jako to pravé.

Město je živé. Předpokládejme, že by byl člověk pomalý obr - jako Vypočítavé borovice - a díval se dolů na město. Viděl by, jak rostou budovy, viděl by, jak mizí tábory obléhatelů, viděl by, jak se hasí požáry. Viděl by, že město žije, ale neviděl by lidi, protože ti se pohybují příliš rychle. Život měst, ta síla, která je pohání, to není žádná tajemná energie. Život města, to jsou lidé.

Nepřítomně obracel stránky a jejich obsah skoro nevnímal...

Takže máme města - velická usedlá stvoření, která vyrůstají z jednoho místa a za celá staletí se téměř nepohnou z místa. Množí se tím, že vysílají skupiny lidí kolonizovat nové kraje. Města sama jen tak leží na svém místě. Jsou živá, ale asi tak, jak je živá medúza. Nebo čerstvá zelenina. Koneckonců, ne nadarmo se říká Ankh-Morporku Velká Vahúni...

A všude, kde najdete velké pomalu žijící věci, najdete taky malé rychlé věci, které se na ty velké vrhají a

požírají je...

Rumpál Žička cítil, jak se mu začíná žhavit šedá kůra mozková. Byly vytvářeny stovky nových spojení, obnoveny tisíce nepoužívaných nervových drah. Myslel on vůbec, když byl ještě naživu? Teď o tom skoro pochyboval. Předtím byl jen rancem komplikovaných reakcí připojených na množství nervových zakončení a všechno, od líného uvažování o příštím jídle po nejasné vzpomínky z mládí, se stavělo do cesty mezi něj a skutečnou myšlenku.

Výroste to uvnitř města, kde je to v teple a chráněno. Pak se to pohne a vydá ven z města a vytvoří to... něco, ne skutečné město, ale město falešné..., které postupně ze svého původního hostitele vytáhne lidi i život...

To slovo, které jsme neustále hledali, je dravec.

Děkan upíral nevěřící pohled na svou hůl. Zatřásl s ní a znovu zamířil.

Tentokrát bychom napsaný zvuk přečetli nejspíš jako pff

Děkan pozvedl hlavu. Zpěněná vlna drátěných vozíků, sahající až ke střechám okolních domů, se právě chystala zřítit se mu na hlavu.

"Oh vy srá- srábkové!" zasténal a zakryl si hlavu rukama.

Někdo ho chytil v zádu za roucho a odtáhl ho o kus dál ve chvíli, kdy se vozíky skutečně zřítily.

"Pojďme," nabádal je Výsměšek. "Když poběžíme, udržíme se před nimi."

"Došla mi magie! Mně chybí magie!" sténal zoufale děkan.

"A bude vám brzo chybět mnohem víc, jestli si nepospíšíte," vykulil na něj arcikancléř hrozivě oči.

Mágové se v houfu rozeběhli uličkou. Naráželi sice jeden do druhého, ale v zásadě se jim dařilo, udržovat si určitý náskok. Celé proudy vozíků projížděly městem a mířily do polí.

"Víte, co mi to připomíná?" ozval se udýchaný Výsměšek, když se mezi nimi prodírali.

"Řekněte," zabručel starší pAsák.

"Tah lososů," odpověděl arcikancléř.

"Cože?"

"Ne v Ankhu, samozřejmě," pospíšil si Výsměšek. "Nevěřím, že by se losos dokázal dostat proti proudu v naší řece -"

"Leda že by se naučil chodit," dodal starší pAsák.

"- ale v některých řekách jsem je viděl namačkané jako slanečky," pokračoval Výsměšek. "Bojovali o to, kdo dřív a dál. Celá řeka byla jednou jedinou záplavou stříbra."

"Hezké, moc hezké," souhlasil starší pAsák. "Ale proč to dělali?"

"No... ono to má něco společného s rozmnožováním."

"Nechutné. A když si pomyslím, že aspoň občas tu vodu pít musíme," ušklíbl se starší pAsák.

"Prima, konečně jsme z toho venku a teď je obejdeme z boku," rozvíjel své plány Výsměšek. "Prostě si vybereme nějaké prázdné místo a -"

"Tomu moc nevěřím," zavrtěl smutně hlavou lektor Zaniklých run.

Prostor kolem nich, kam oko dohlédlo, byl pokryt záplavou popojíždějících a skřípějících vozíků, které místy sváděly i boje mezi sebou.

"Rozhodly se nás dostat! Rozhodly se nás dostat!" zasténal kvestor. Děkan mu vytrhl hůl.

"Hej, ta je moje!"

Děkan ho odstrčil stranou a upálil kolečka čelnímu vozíku.

"To je moje hůl!"

Mágové stáli v malé skupince, tiskli se záda k zádu a kolem nich se pomalu svíral kruh vozíků.

"Tady v tom městě nemají co dělat, vůbec se sem nehodí," řekl najednou lektor Zaniklých run.

"Já vím přesně, co cítíte," přikývl Výsměšek. "Jsou to Cizinci."

"Předpokládám, že si z vás nikdo dnes náhodou nevzal létací zaklínadlo?" zapátral s nevelkou nadějí starší pAsák.

Děkan zamířil a zničil další vozík.

"Ta hůl, kterou užíváš, je moje, abys věděl!"

"Mlčte už konečně, kvestore," zarazil ho arcikancléř.

"A děkane, takhle, když je budete brát jeden po druhém, tak se nikam nedostanete. Je to jasné, chlapi? Chceme jim napáchat co největší škody. Pamatujte si - zmatené, neuvážené salvy nejsou..."

Vozíky popojely kupředu.

AU. AU.

Slečna Zahořalá se potácela vlhkou chřestící temnotou. Pod nohama jí praskaly kroupy. Na obloze se křížovaly blesky a hromy se slévaly v jediné nepřetržené dunění.

"Štípou, co?" řekla.

DUNÍ.

Vilém Klika zachytil snop obilí, který letěl mimo, a přidal ho k ostatním. Kolem procupitala slečna Zahořalá, sehnutá skoro až k zemi pod nákladem snopů. Ti dva pracovali neúnavně, přímo ve chřtánu bouře, křížovali pole všemi směry a zachraňovali sklizeň, aby nezůstala napospas vichřici a kroupám. Nebe je oslňovalo blesky. Tohle nebyla normální bouře. To byla válka.

"Každou chvíli začne průtrž mračen!" vykřikla do hukotu větru slečna Zahořalá. "Do stodoly se nám to už nepodaří dostat včas! Běžte a přineste nějakou velkou plachtu, nebo něco takového! To musí pro dnešní noc stačit!"

Vilém Klika přikývl a rozběhl se ječící temnotou k domu. Kolem pole už tolikrát udeřilo, že vzduch začínal horce syčet a nad vrcholky živých plotů se chvěla namodralá korona.

A stál tam Smrt'.

Vilém Klika zahlédl, jak se nad ním tyčí obrovská přikrčená hubená postava, připravená ke skoku, za kterou ve větru pleskal a rachotil vlající plášť.

Sevěla ho úzkost a pokoušela se ho současně zahnat na útěk a přimrazit hrůzou na místě. Vtrhla mu do vědomí a tam se změnila v kus ledu, zastavila všechny myšlenky s výjimkou slaboučkého niterného hlásku, který kupodivu docela klidně pípl: TAK TOHLE JE HRŮZA!

Smrt' vzápětí zmizel, protože fialový svit blesků pohasl, ale jak nad kopci zazářil další oslepující výboj, objevil se znovu.

Pak tentýž vnitřní hlásek dodal o něco silněji: ALE PROČ SE NEHÝBÁ?

Vilém Klika se pomaličku vydal kupředu. Přikrčený stín se nehýbal.

Pak mu došlo, že ta věc na druhé straně plotu je jen spleť dřevěných ráhen, kovových paží a plátěných pásů, která připomíná všechny ty femury, humery a klavikuly, jen když se na ně díváte z určité strany. Když se na ně člověk podívá z trochu jiného úhlu, uvidí jen složitou sestavu vyvažovačích pák, podávačích ramen a posuvných dopravníků zakrytých plachtou, která hrozila, že už už odlétne. Před Vilémem stál Rozinkův sklízňostroj. Vilém Klika se strašlivě zašklebil. V hlavě se mu začaly líhnout zcela nevilémovsky neklikovské myšlenky. Vykročil kupředu.

Mágy obklopila stěna vozíků.

Poslední dávka magické energie v ní vypálila obrovskou díru, která se ovšem hned vzápětí zaplnila dalšími vozíky.

Výsměšek se obrátil ke svým druhům. Měli zarudlé tváře, potřhaná roucha a výsledkem několika uspěchaných a nepřilíš přesných ran byly začazené tváře, ožehnuté vousy a doutnající klobouky.

"Má ještě někdo nějaké zaklídadlo?" zeptal se.

Všichni horečnaté přemýšleli.

"Mám dojem, že já si ještě najedno vzpomínám," ozval se váhavě kvestor.

"Tak sem s tím, člověče. V okamžiku, jako je tenhle, se musí vyzkoušet každý prostředek!"

Kvestor napřáhl ruku. Zavřel oči. Tiše zamumlal několik nezřetelných slabik.

Okolí ozářil krátký záblesk oktarinového světla a-

"Oh," zarazil se arcikancleř. "A to je všechno?"

"To je ,Eryngiovo Květinové překvapení'," řekl zrůžovělý kvestor s rozzářenýma očima. "Nevím, čím to, ale tahle věcička se mi dařila skoro sama. Asi takový dar, řekl bych."

Výsměšek zíral na obrovský svazek pestrébarevných květů, které kvestor svíral v pravici.

"Jenže bych si troufl říct, že v téhle situaci nám to moc nepomůže," zatvářil se kysele.

Kvestor se rozhlédl po stěně vozíků, která se pomalu přibližovala, a jeho pyšný úsměv pohasl.

"Asi ne," souhlasil.

"Má někdo nějaký nápad?" rozhlédl se Výsměšek.

Všichni mlčeli.

Pak se ozval děkan. "Ale růže jsou to pěkné."

"To byla ale rychlost!" podivila se slečna Zahořalá, když se Vilém Klika objevil vedle hromady snopů a vlekl za sebou velkou plachtu.

VIDĚTE? zahuhlal nepřítomně, když mu ji pomáhala přetáhnout přes hromadu a zatížit kameny. Vítr se snažil plachtu zachytit a vyrvat jí ji z rukou, ale to se mohl se stejným úspěchem pokoušet převrátit horu.

Na pole dopadla první sprška deště a mezi světélkujícími útržky mlhy zabubnovaly do země těžké kapky.

"V životě jsem takovou bouřku nezažila," zavrtěla hlavou slečna Zahořalá.

Znovu se rozlehlo dunivé zahřmění. Celý obzor se rozzářil jedinou oslnivou záplavou.

Slečna Zahořalá se chytila Viléma Kliky za paži.

"Není to támhle... na kopečku, nějaká postava?" vypravila ze sebe. "Měla jsem dojem, že jsem zahlédla... takový nejasný obrys."

NE, JE TO JEN STROJ NA SKLIZEŇ OBILÍ.

Znovu se zablesklo.

"Na koni?" zavrtěla hlavou slečna Zahořalá.

Obloha se rozzářila potřetí. Tentokrát o tom nebylo pochyb. Na vrcholku nejbližšího pahorku stál kůň s jezdcem v sedle. V širokém plášti s kápí. A s kosou, kterou svíral stejně pyšně jako rytíř svůj dřevec.

PŘEDVÁDÍ SE. Vilém Klika se s pohrdavým výrazem obrátil ke slečně Zahořalé. JÁ NĚCO TAKOVÉHO NIKDY NEDĚLAL. A PROČ BYCH MĚL? K ČEMU JE TO DOBRÉ?

Otevřel dlaň. Objevily se zlaté hodiny.

"Kolik vám ještě zbývá?"

MOŽNÁ HODINA. MOŽNÁ POSLEDNÍCH PÁR MINUT.

"Tak rychle, pojďte!"

Vilém se nehýbal, stál a upřeně pozoroval hodiny.

"Povídám, pojďte!"

TO NEBUDE NIC PLATNÉ. MÝLIL JSEM SE, KDYŽ JSEM MYSLEL, ŽE ANO. ALE NEBUDE. JSOU PROSTĚ URČITÉ VĚCI, KTERÝM SE NEDÁ UNIKNOUT. NIKDO NEMŮŽE ŽÍT VĚČNĚ.

"Proč ne?"

Zdalo se, že tahle otázka Viléma Kliku mírně šokovala. CO TÍM MYSLÍTE?

"Proč nemůžete žít věčně?"

NEVÍM. SNAD JE TO NĚJAKÁ VESMÍRNÁ MOUDROST.

"Co o tom nějaká vesmírná moudrost ví? Tak půjdete už konečně?"

Postava na pahorku se nehýbala.

Děšť velmi rychle měnil prach na husté lepkavé bláto. Klouzali dolů úbočím a spěchali přes dvůr k domu.

MĚL JSEM SE PŘIPRAVIT LÉPE. MĚL JSEM PLÁNY -

"No ano, ale bylo potřeba sklidit obilí."

ANO.

"Nemohli bychom nějak zabarikádovat dveře, nebo udělat něco takového?"

VÍTE VY, CO VLASTNĚ POVÍDÁTE?

"No tak něco vymyslete sám. Copak se vám nikdy nikdo nepostavil?"

NE, zavrtěl hlavou Vilém Klika a v hlase se mu ozval téměř nezmatelný záchvěv pýchy.

Slečna Zahořalá vyhlédla z okna a pak se dramaticky přitiskla zády ke stěně vedle záchlony.

"Je pryč!"

TO, upozornil ji Vilém Klika. TAK RYCHLE NEMOHL VZNIKOUT ON, ZATÍM TO JEŠTĚ POŘÁD BUDE

JEN TO.

"Je to pryč. Může to být kdekoliv."

DOKÁŽE TO PROJÍT STĚNOU.

Vrhla se ke schodům, ale pak se zastavila a otočila se k němu s tázavým výrazem.

DOBRÁ. DONESTE TO DÍTĚ. MYSLÍM SI, ŽE BYCHOM ODSUD MĚLI ODEJÍT. Najednou ho něco napadlo.

Maličko pookřál. POŘÁD NÁM JEŠTĚ ZBÝVÁ TROCHU ČASU. KOLIK JE HODIN?

"Nevím. Vždyť celou tu dobu, co jste tady, neděláte nic jiného, než že zastavujete hodiny."

ALE NENÍ JEŠTĚ PŮLNOC, ŽE NE?

"Řekla bych, že není víc než čtvrt na dvanáct."

PAK NÁM ZBÝVAJÍ JEŠTĚ TŘI ČTVRTĚ HODINY.

"Jak si tím můžete být tak jistý?"

BUDE TO DRAMATIZOVAT, SLEČNO ZAHOŘALÁ. SMRTĚ, KTERÝ SE VNOCI PŘEDVÁDÍ NA POZADÍ BOUŘE A NECHÁ SE OSVĚTLOVAT BLESKY, vysvětloval jí Vilém Klika pohrdavě, TEN SE NEOBJEVÍ VE DVACET TŘI PĚTADVACET, KDYŽ SE MŮŽE ZJEVIT PŘESNĚ O PŮLNOCI.

Obličej jí zbledl, ale nakonec pomalu přikývla a vydala se nahoru. Po několika minutách se vrátila a nesla malou Sál zabalenou do přikrývky. "Pořád tvrdě spí," řekla.

TO NENÍ SPÁNEK

Přestalo pršet, ale bouře se neustále pomalu točila nad kopci. Vzduch, stále ještě rozpálený jako výheň, tiše praskal.

Vilém Klika šel první. Prošli kolem kurníku, kde se krčil Cyril se svým obstarožním harémem, přičemž se celé osazenstvo té malé dřevěné rezidence snažilo na hradě obsadit těch samých pár centimetrů. Kolem rozměrného komína obytného stavení se chvěla bledě zelená záře. "Říkáme tomu záře matky Brožkové," řekla slečna Zahořalá. "Je to znamení."

ZNAMENÍ ČEHO?

"Cože? To se mě neptejte. Prostě jenom znamení. Taková ta všeobecná znamenologie. Kam jdeme?"

DO MĚSTEČKA.

"Abychom byli nablízku kose?"

ANO.

Zmizel ve stáji. Po chvilce se zase objevil a vedl za sebou osedlaného Truhlíka. Nasedl, natáhl se ze sedla, zvedl nahoru slečnu Zahořalou i se zabaleným dítětem a posadil si je před sebe.

JESTLI SE MÝLÍM, řekl slečně Zahořalé, ODNESE VÁS TENHLE KŮŇ, KAMKOLIV SI BUDETE PŘÁT.

"A kam bych si asi přála jet? Chci se jenom v pořádku vrátit zpět domů!"

KAMKOLIV.

Když se ocitli na cestě do městečka, přešel Truhlík do klusu. Větr rval listy ze stromů a unášel ho v chomáčích po cestě. Tu a tam ještě oblohou proletěl nějaký ten osamělý blesk.

Slečna Zahořalá vrhla pohled na pahorek nad farmou.

"Viléme -"

JÁ VÍM.

"- je tam zase -"

JÁ VÍM.

"Proč nás nepronásleduje?"

JSME V BEZPEČÍ, DOKUD SE PÍSEK NEPŘESYPE.

"A až se přesype, tak zemřete?"

NE. VE CHVÍLI, KDY SE PŘESYPE, BYCH MĚL ZEMŘÍT.

"Viléme, zdálo se mi... vypadalo to..., jako když ta věc, na které to jede, je docela obyčejný kůň, sice trochu

vyhublý, ale..."

JE TO KUŇ-KOSTLIVEC. VELMI EFEKTNÍ, ALE STRAŠNĚ NEPRAKTICKÝ. KDYSI JSEM MĚL TAKY TAKOVÉHO, ALE POŘÁD MU PADALA HLAVA.

"To je tak trochu jako kopání do mrtvého koně."

HA, HA. TO BYLO OPRAVDU VTIPNÉ, SLEČNO ZAHOŘALÁ.

"Myslím, že za téhle situace mi klidně můžete přestat říkat slečno Zahořalá."

RENATO?

Trochu ji to překvapilo. "Jak znáš moje jméno? Aha. Asi jsi ho viděl někde zapsané, že?"

VYRYTĚ.

"Na jedněch z těch hodin?"

ANO.

"Co se v nich pořád tiše přesypá písek?"

ANO.

"Takové hodiny má každý člověk?"

ANO.

"Takže ty víš, kolik času mi ještě -"

ANO.

"Musí to být zvláštní, vědět... všechny ty věci, které víš..."

NEPTEJ SE MĚ.

"Stejně to ale není správné. Kdyby lidé věděli, kdy zemřou, žili by mnohem lepším životem."

OBÁVÁM SE, ŽE KDYBY LIDÉ VĚDĚLI, KDY ZEMŘOU, PRAVDĚPODOBNĚ BY NEŽILI VŮBEC.

"To je velmi nadčasový postřeh. Ale co ty o tom můžeš vědět, Viléme?"

VŠECHNO.

Truhlík dorazil k těm několika pokřiveným uličkám obstaveným domy, kterým se říkalo městečko, a jeho podkovy zazvonily na dlažbě malého náměstíčka.

Nikde nebylo ani živáčka. Ve městech, jako je Ankh-Morpork, je půlnoc jen pozdní odpoledne, protože tam se vlastně noc nedrží, jen pozdní večer, který plynule přechází v ranní kuropění. Ale tady lidé stále ještě řídili své životy podle západu slunce a koktavých kohoutů. Když se řeklo půlnoc, byla to opravdu půlnoc.

V okolních kopcích stále ještě zuřila bouře, ale náměstíčko bylo tiché. Od budov se dokonce ozvěnou odraželo tikání hodin na zděném sloupu, které za dne nebylo ani slyšet.

Právě když se Truhlík přiblížil, v mechanickém bříse hodin něco zaskřípalo a zabzučelo. Minutová ručička s kovovým cinknutím poskočila a zastavila se na devítce. Na přední stěně hodin se otevřela dvířka a z nich velmi důležitě vyjely dvě mechanické postavičky, které s obrovským úsilím udeřily do malého zvonku.

Cink-cink-cink.

Pak se figurky postavily do zákrytu a kulhavě zmizely v útrobách hodin.

"Ty hodiny tady byly už v době, kdy jsem byla malé děvče. Udělal je prapradědeček mladého Rozinky," zasnula se slečna Zahořalá. "Vždycky jsem si hrozně přála vědět, co ti dva dělají v čase mezi zvoněním, věřil bys? Myslela jsem si, že tam uvnitř mají třeba takový malý domeček."

MYSLÍM, ŽE NEMAJÍ. JSOU TO JENOM VĚCI. NEJSOU ŽIVÍ.

"Hmm. No, žijí tam už nějakou tu stovku let. Možná že je život něco, co si musíte tak trochu vysloužit?"

ANO.

Čekali v tichu rušeném jen občasným zaduněním velké ručičky, která poskočila o další minutu.

"Bylo to - bylo to docela příjemné, mít tě kolem domu, Viléme."

Mlčel.

"Když jsi mi pomohl se sklízni, s věcmi v hospodářství a tak."

BYLO TO... ZAJÍMAVÉ.

"Udělala jsem chybu, když jsem tě zdržela jenom kvůli tomu, aby se sklídilo obilí."

NE. SKLÍZEŇ JE DŮLEŽITÁ.

Vilém Klika otevřel dlaň. Objevily se hodiny.

"Pořád nemůžu přijít na to, jak tohle děláš."

NA TOM NENÍ NIC TĚŽKÉHO.

Hukot padajícího písku sílil, až zaplnil celé malé náměstí.

"Chceš říci nějaká poslední slova?"

ANO. NECHCI ODEJÍT.

"Dobrá. Ale bylo to zbytečně stručné."

Vilém Klika užasl, když zjistil, že se ho pokouší vzít za ruku.

Kus nad hlavou se hodinové ručičky spojily v půlnočním setkání. Dvířka se otevřela. Figurky vypochovaly ven. Postavily se do pozoru, každá po jedné straně zvonku, a pozvedly svá kladívečka.

Dong.

A odněkud zazněl zvuk klusajících koňských nohou.

Slečna Zahořalá zjistila, že se jí před očima roztančila rudá a modrá kola, jako obrazce, které vám naplní zorné pole hned po oslnění, s tím rozdílem, že ji nic neoslnilo.

Když rychle pohnula hlavou a přitom vrhla pohled koutkem oka, dokázala zahlédnout malé šedé stíny, které se vznášely nedaleko u zdi jednoho domu.

"Viléme?"

Sevřel prsty kolem hodin.

TEĎ TO ZAČNE.

Zvuk kopyt se rychle přibližoval a odrážel se od stěn okolních budov.

PAMATUJ: TOBĚ ŽÁDNÉ NEBEZPEČÍ NEHROZÍ.

Vilém Klika zmizel ve stínu nedalekého domu.

Pak se ještě na okamžik objevil.

PRAVDĚPODOBNĚ, dodal a znovu zmizel.

Slečna Zahořalá si sedla na schůdky u hodin a holčičku zabalenou v dece chovala na kolenou.

"Viléme?" vypravila ze sebe po chvíli.

Na náměstíčko vjel jezdec na koni.

Jel skutečně na zvířeti - kostře. Z kostí přibližujícího se zvířete vyletovaly malé modré plamínky. Slečna Zahořalá se přistihla při myšlence, zda je to pravá kostra, nějakým způsobem oživená, něco, co bývalo kdysi uvnitř koně, nebo kostlivé stvoření svého vlastního původu. V této situaci to byly skutečně poněkud zvláštní myšlenky, ale pořád ještě lepší, než kdyby se zabývala tím duchovitým zjevením, které se přibližovalo.

Musel se ten kůň také hřbelcovat, nebo ho stačilo jen tu a tam vyleštit?

Jezdec sesedl. Byl mnohem vyšší než Vilém Klika, ale černý jeho plášť pohlcovala všechny podrobnosti. V ruce svíral něco, co nebylo skutečnou kosou, ale spíš nějakým jejím vzdáleným předkem. Jejich příbuzenství bylo sice vzdálené, ale jisté, stejně jako je jisté, že i ten nejdokonalejší chirurgický nástroj měl ve své minulosti předka s dřevěnou násadou. Tahle věcička však byla přece jen dost daleko od jakéhokoliv nástroje, který se kdy dotkl obilí.

Postava se pomalu připlížila ke slečně Zahořalé, položila si svou pseudokosu na rameno a zůstala stát.

Kde je?

"Nemám nejmenší tušení, o kom to mluvíte," odsekla slečna Zahořalá. "A být na vašem místě, mladíku, dala bych svému koni aspoň občas nažrat."

Zdálo se, že postava tuhle informaci velmi obtížně vstřebává, ale nakonec přece jen došla k určitému rozhodnutí. Sundala kosu z ramene a sklonila kápi směrem k dítěti.

Já ho najdu, řekla. Ale nejdřív -

Ztuhla.

Za jejími zády se ozval hrobově chladný hlas.

ODHOĎ KOSU A POMALU SE OBRAŤ.

Takže je to něco ve městě, pomyslel si Rumpál. Ve městech přibývá stále víc a víc lidí, ale také obchodů, různých náboženství, kriminality a...

To je ale hloupé, řekl si. Vždyť to všechno jsou jen věci. Nejsou živé.

Možná, že život je něco, co si člověk musí tak trochu vysloužit?

Příživníci a dravci, ale ne jako ty druhy, které žijí z rostlin a živých tvorů. Tohle musí být určitý druh velkých a pomalých metaforických životních forem, které žijí z měst. A ve městech dozrávají, z měst se lihnou, jako ty - jak se jmenují? Ten pilný vosičkovitý hmyz. Kutáskové? Ne, kutilky. Teď si dokázal snadno vzpomenout, jako si ostatně v posledních dnech dokázal vzpomenout skoro na všechno, že o kutilkách jako student četl. Bylo to o tom, jak kladou svá vajíčka do jiných živých tvorů, které předtím ochromí. Ještě několik měsíců potom pro jistotu odmítal vajíčka i kaviár.

A ta vajíčka budou... připomínat město, aby si je občané donesli domů. Jako kukaččí vajíčka.

Zajímalo by mě, kolik měst v minulosti zahynulo, obklopeno cizopasníky jako korálový útes obklopený mořskými hvězdicemi? Stal se z nich prázdný prostor, ztratila veškerého ducha, který v nich byl. Vstal. "Kam všichni odešli, knihovníku?"

"Oook oook."

"No to jsou celí oni. Taky bych to dřív asi udělal. Bezmyšlenkovitě vyrazit do ulic. Kéž by je bohové chránili a pomáhali jim, a hlavně nějak zařídili, aby magové našli mezi svými neustálými malichernými hádkami i trochu času na vážné věci."

Pak ho napadlo: Dobrá, a co teď. Pěkně jsem si zapřemýšlel, fajn, ale co teď udělám?

Pospíším si, samozřejmě. Ale pomalu.

Volný prostor v kruhu vozíků už nebyl vidět. Něco se dělo. Nad celou tou obrovskou drátěnou pyramidou se rozlévala bledě modrá záře a z jejího nitra tu a tam vyrazil světelný záblesk. Do hromady ze všech stran narážely další a další vozíky, jako asteroidy obohacující kůru nové planety. Některé nově příjždějící vozíky však udělaly úplně něco jiného. Zamířily přímo k tunelům, které se v té neskutečné stavbě otevíraly a zmizely ve spleti lesklého kovu.

Na špičce kovové pyramidy se něco pohnulo a ze sítě drátu a trubek něco vyrašilo. Byla to lesklá tyč, podpírající kovovou kouli zhruba dvoumetrového průměru. Minutu nebo dvě se nic nepohnulo, ale když kouli osušil větřík, koule popraskala a začala se rozpadat.

Výtryskl z ní vodopád bílých proužků, které zachytil vítr a roznosl je nad celý Ankh-Morpork a k zástupům přihlížejících diváků.

Jeden z nich se pomalu svezl po střeše a kývavým letem dopadl na zem k nohám Rumpála Žičky, který právě vyšel z budovy univerzity.

Byl ještě vlhký a byl na něm jakýsi nápis. Tedy spíše pokus o nápis. Písmena se podobala těm podivným

neohrabaným nápisům vyrytým do plošek skleněných těžitek, slova vytvořená něčím, co se mezi slovy ani zdaleka nepohybovalo jako doma.

Rumpál došel k hlavní bráně. Kolem proudily zástupy lidí.

Rumpál své spoluobčany dobře znal. Byli schopní dívat se na všechno. Věřili každému nápisu, který měl na konci víc než dva vykřičníky.

Cítil, jak se mu do zad zavrtává čísi pohled, a otočil se. Z ústi nedaleké uličky ho pozoroval vozík; když zjistil, že si ho Rumpál všiml, zacouval zpět a odvrzl.

"Co se to děje, pane Rumpále?" zeptala se Ludmilla.

Ve výrazech kolemjdoucích lidí bylo něco neskutečného.

Nemuseli jste být ani mágem, abyste okamžitě poznali, že něco není v pořádku. A Rumpálový smysly bzučely jako dynamo.

Lupine se vrhl na letící proužek papíru a přinesl ho Rumpálovi k nohám.

Rumpál smutně zavrtěl hlavou. Pět vykřičníků, naprosto spolehlivé znamení nepřičetné myslí.

A pak zaslechl hudbu. Lupine si sedl, zvedl čenich a zavyl.

V té chvíli se zarazil bubák Šlýžkal, který hodoval ve sklepe pod domem paní Bochánkové, a s polovinou nedojedené třetí krysy v ruce a s hlavou nakloněnou ke straně začal pozorně naslouchat.

Pak rychle dojedl a natáhl se pro své dveře.

Hrabě Artur z Nosterfernetu pracoval na kryptě.

On sám by klidně mohl být živ, znovuzživ, neživ, nebo co se to od něj vlastně čekalo, že bude dělat, bez krypty. Jenže musel mít kryptu. Doreen na kryptě rozhodně trvala. Teprve krypta dodávala celému místu ten správný tón.

Musíte mít kryptu a podzemí musí být klenuté, jinak se na vás bude zbytek upířího světa za vašimi zády šklebit.

Když s upířinou začínáte, nikdo vám tyhle věci neřekne. Nikdo vám neřekne, že si budete muset postavit svou vlastní hrobku z laciných, jednou přepalovaných cihel, nakoupených v obchodě se stavebninami, který patří trollu Křidovi. Takovými věcmi se většina ostatních upírů nezabývala, posteskl si v duchu Artur. Třeba takový hrabě Jugulár, například. Ne, takový zazobaný hejsek si na to někoho najme. Když se vesničané vypraví na hrad, aby ho spálili, neuvidíte hraběte, jak letí k bráně, aby zvedl padací most. Kdepak, ani nápad. Ten jenom řekne: "Igre," tedy třeba Igre "Hybaj dolů vytáhnout most a padám, padám!"

Hm. Už tři týdny měl hrabě v obchodě pana Keebla vývěsku, kterou sháněl pomocnou sílu. Ubytování, tři jídla denně a v případě potřeby i falešný hrb. Nikdo se ani nezeptal, o co jde. A přitom si lidi věčně stěžují, že je v kraji hrozná nezaměstnanost. Stačí na to jenom vzpomenout a jeden je zesinalý vzteky.

Zvedl další kus dřeva a s nespokojeným úšklebkem roztáhl metr.

Záda Artura bolela od kopání vodního příkopu. Další věc, o které se noblesním upírům ani nesnilo. Příkop tak nějak patřil k věci, to je pravda. A většina upírů měla příkop kolem celého sídla, protože ani u jednoho z nich nevedlo průčelí na rušnou ulici. Taký neměli na jedné straně za sousedku starou paní Pivínovou, která si pořád a na všechno stěžovala, a na druhé straně trollí rodinu, se kterou Doreen nemluvila, takže ostatní upíři se nemuseli spokojit s příkopem, který se táhl jen přes zadní dvorek. Artur do něj každou chvíli spadl.

A pak tady bylo to kousání mladých žen, samozřejmě do krku. Nebo přesněji řečeno nebylo. Artur byl sice většinou ochoten naslouchat stanovisku toho druhého, ale byl si jist, že k upířině patří v určitých situacích mladé ženy, ať už Doreen tvrdí, co chce. V průsvitném naklíže. Artur si sice nebyl zdaleka jist, co to takové průsvitné naklížo je, ale četl o tom a věděl, že by to chtěl aspoň jednou vidět, než zemře... nebo co to vlastně udělá...

A ostatní upíři určitě neměli ženy, které jim ze dne na den začaly přišeplovat, aby tak zdůraznily délku špičáků, které neměly. Nepotřebovaly to. Ony tak mluvily od přírody.

Artur si povzdechl.

To nebyl život, ani položivot, ani život po životě, nebo co to mělo být, když byl Člověk velkoobchodníkem se zeleninou nižší střední třídy a musel se chovat jako někdo z horních deseti tisíc.

Pak otvorem ve stěně, který tam právě prorazil, aby do něj zasadil zrezivělou mříž, pronikla dovnitř hudba.

"A je," zabručel a poškrabal se na bradě. "Doreen?"

Reginald Půlbotka dupl na své přenosné pódium.

"- a dovozte, abych vám řekl, že nebudeme jen tak nečinně ležet a dívat se, jak nám tráva přerůstá přes hlavu!" zvolal. "Takže teď slyším, jak se ptáte: Jaký je náš sedmibodový plán pro získání rovnoprávnosti s živými?"

Vítr honil po hřbitově chomáče uschlé trávy. Jediné stvoření, které Reginaldovi věnovalo nějakou pozornost, byl osamělý havran.

Reginald Půlbotka pokrčil rameny a ztišil hlas.

"Měli byste se o to alespoň pokusit. Já jsem si pro naši věc seděl ruce na kost," v tomto místě pozvedl ruku, aby demonstroval pravdivost svých slov, "a slyšel jsem snad jediné slůvko díky?"

Jen pro jistotu udělal řečnickou pauzu. Havran, jeden z těch zvláště velkých a vypasených, kteří zamořili střechy univerzity, naklonil hlavu na stranu a upřel na Reginalda zamyšlený pohled.

"Poslyšte," pokračoval Reginald, "občas mám pocit, že bych to měl raději vzdát -" Havran si odkašlal.

Půlbotka se obrátil, jako když do něj střelí. "Řekni jediné slovo, rozumíš, jediné mizerné slovo a ..."

V tom okamžiku zaslechl melodii.

Ludmilla se odvážila opatrně odtáhnout ruce od uší.

"To je příšerné! Co je to, pane Žičko?" Rumpál si pokoušel stáhnout zbytky klobouku přes uši.

"Já nevím," odpověděl. "Mohla by to být hudba. Pokud ovšem člověk nikdy před tím žádnou hudbu neslyšel."

To nezněly noty. Byly to slepené zvuky, které snad mohl někdo za noty vydávat, ale podobaly se mapě krajiny, kterou ve spěchu nakreslil člověk, který ji v životě neviděl.

Hnyp. Ynyp. Hvjomp.

"Zdá se mi, že to zní z nějakého místa za městskými hradbami," řekla Ludmilla. "A kam jdou všichni ti lidé? Přece se jim to nemůže líbit, nebo snad ano?"

"No, nedovedu si představit, proč by mělo."

"Já jenom, že mi to... vzpomínáte si na ty potíže s krysy, které se vloni tolik přemnožily? A na toho muže, který tvrdil, že má pišťalu, jejíž tóny slyší jen krysy?"

"Jistě že si to pamatuju, ale to nebyla pravda, byl to švindl. Ten chlápek, to byl Úžasný Moric a jeho Cvičení hlodavci -"

"Ale předpokládejme na chvíli, že by to mohla být pravda."

Rumpál zavrtěl hlavou.

"Hudba, která by lákala lidi? Tohle máte na mysli? Ale to nemůže být pravda. Na nás to přece nepůsobí. Spíš naopak, ujišťuju vás."

"Ano, ale ... vy přece nejste tak docela živý člověk..., když dovolíte," nedala se odbýt Ludmilla.

"A já -" zaradila se a zrudla.

Rumpál ji přátelsky poplácal po rameni.

"To byla dobrá připomínka. Moc dobrá." Na víc se momentálně nezmohl.

"Vy to víte, že?" řekla s očima upřenými k zemi.

"Vím. Nemyslím, že by to bylo něco, za co byste se musela stydět, jestli chcete slyšet můj názor."

"Maminka říká, že kdyby na to někdo přišel, byla by z toho strašlivá ostuda!"

"No, to hlavně záleží na tom, kdo by to byl," uklidňoval ji Rumpál a vrhl rychlý pohled na Lupina.

"Proč se na mě ten váš pes tak upřeně dívá?" zeptala se Ludmilla.

"Je velmi chytrý," uklidňoval ji Rumpál.

Rumpál zašmátral v kapsách, odhodil několik hrstí země a vytáhl svůj ohmataný kalendář. Do dalšího úplňku zbývalo dvacet dnů. To je jedno, pomyslel si, bude to něco, na co se už teď můžeme všichni těšit.

Obrovská hora tvořená změtí kovových součástí se začala rozpadat. Kolem rozčileně kroužily ojedinělé vozíky, jež se pokoušely dostat ještě dovnitř, a svíral se tisícíhlavý dav ankh-morporských občanů, kteří se tam pokoušeli nahlédnout. Nehudební hudba naplnila vzduch.

"Támhle je pan Kolík," ukázala Ludmilla hlavou, když se prodírali neodporujícími lidmi.

"Co prodává teď?"

"Mám pocit, že se právě nepokouší prodat nic, pane Žičko."

"To už je to tak špatné? Jestli je to, jak říkáte, jsme v moc ošklivém maléru."

Z jedné z mnoha děr, které zely v kovové spleti, vyšlehlo modré světlo. Vzduchem proletěly zbytky rozbitého vozíku a cinkající prská se snesla na zem jako podzimní listí.

Rumpál se sehnul k zemi a zvedl špičatý klobouk. Pokrývka hlavy byla pomačkaná a podle stop i přejetá spoustou vozíků, ale pořád ještě se v ní dal poznat předmět, který měl po právu sedět někomu na hlavě.

"Tam uvnitř jsou mágové," řekl.

Na kovu se odrazilo stříbřité světlo. Pohybovalo se jako olej. Rumpál opatrně natáhl ruku a od kovové hromady vyletěla velká jiskra a uzemnila se přes jeho prsty.

"Hmm," zavrtěl hlavou, "a jaký je tady magický potenciál -"

Najednou zaslechl volání upírů.

"Varuj, pane Žičko!"

Otočil se. Mířili k němu Nosterfernetovi.

"My jsme mysleli... byli bychom tady už dřív, jenže..."

Nemohl jsem najít ten ztracený límečkový knoflíček," zamumlal vztekale Artur, který měl na rozpálené tváři stísněný výraz. Na hlavě měl nasazen vysoký cylindr - klak, který se jistě skvěle skládal, ale k všeobecné smůle postrádal jakoukoliv kloboukovitost. Artur vypadal, jako by do světa vyhlížel zpod měchu tahací harmoniky.

"Oh, zdravím vás," řekl Rumpál. Na Mrkalcově smrtelně vážné oddanosti podrobnostem upírismu bylo něco děsivě fascinujícího.

"A finím fe veptat, fo to tady máme va flešnu?" řekla Doreen a vrhla na Ludmilla zářivý, i když poněkud zubatý úsměv.

"Prosím?" vytřeštil na ni Rumpál oči.

"Sopak?"

"Doreen - tedy chtěl jsem říct hraběnka - se ptá, co je to za slečnu," přeložil unaveně Artur.

"Já vím, co říkám," vyštěkla na něj Doreen mnohem normálnějším přízvukem člověka, který větší část života vyrůstal v Ankh-Morporku, a ne v nějaké transylvánské pevnosti. "Na mou pravdu, kdybych na tebe nedohlížela, naše

úroveň by byla strašná!"

"Jmenuji se Ludmilla," představila se dcera paní Bochánkové.

"Mos mě těší," usmála se na ni hraběnka z Nosterfernetu a natáhla k ní ruku, která by byla vyhublá a bledá, kdyby nebyla buclatá a růžová. "Vždycky fe váda fevnámím f novou kwí. Kdypyfte někdy doftala chut' na fkvělé při fuchavy a byla jfte v foufedftví, naše dveře jfou vám vždycky otevřeny."

Ludmilla se obrátila k Rumpálu Žičkovi. "Copak to mám snad napsáno na čele?" podívala se na něj užasle.

"Tohle jsou zvláštní lidé," uklidňoval ji opatrně Rumpál.

"Hned jsem si to myslela," přikývla Ludmilla. "V životě jsem neviděla nikoho, kdo by nosil i ve všední den tuhle operní pláštěnku."

"Jo, pláštěnku nosit musíte," vysvětloval jí smutně hrabě Artur. "To je kvůli křidlům. Podívejte -"

Najednou neočekávaně rozprostřel pláštěnku.

Ozval se krátký pleskavý zvuk a ve vzduchu se vznášel malý tlustý netopýr. Ubohý létající hlodavec se podíval pod sebe, zděšeně zapištěl a střemhlavým letem se zabořil čenichem přímo do prachu. Doreen ho zvedla ze země a pečlivě ho oprášila.

"Nejhovší na tom je, že muřime selou nos fpát při otevřených oknech, to nefháším," řekla nepřítomně. "Kdy už konečně přeftanou f tou ftašlivou hudbou? Už mě v toho vačíná bolet hlava."

Ozvalo se další zaplesknutí. V Doreenině ruce se objevil hlavou dolů Artur, který vzápětí opět přistál na hlavě.

"To je tou malou výškou, víte," vysvětlovala Doreen. "Je to něco jako rozjezd, rozumíte. Když nemá pro začátek alespoň jedno patro, nedosáhne dostatečné letové rychlosti."

"Nepodařilo se mi dosáhnout dostatečné letové rychlosti," oznámil jim omámeně Artur, když se sebral ze země.

"Promiňte," zeptal se Rumpál, "ale ta hudba - nedělá vám žádné obtíže?"

"Trnou mi z ní zuby, to mi dělá," přiznal Artur "A to je pro upíra pěkně nepříjemná věc, ale to vám jistě nemusím vysvětlovat."

"Pan Žička si totiž myslí, že ta hudba má na lidi podivný vliv," řekla Ludmilla.

"Že by z ní trnuly zuby každému?" zeptal se s nadějí Artur.

Rumpál se rohlédl po okolním davu. Nikdo z lidí nevěnoval klubistům Nového začátku sebemenší pozornost.

"Vypadají, jako kdyby čekali na nějaký finiš," řekla Doreen. "Tedy siniš, jsem chtěla říct."

"Je to strašidelné," zašeptala Ludmilla.

"Na strašidelných věcech není nic špatného," odpověděla jí Doreen. "My jsme taky strašidelní."

"Pan Žička se chce vypravit dovnitř té hromady," prozradila Ludmilla.

"Skvělý nápad," zvolal nadšeně Artur. "Přinutíme je, aby tu mizernou muziku vypnuli!"

"Ale mohli by vás tam zabít!" strachovala se Ludmilla.

Rumpál tleskl dlaněmi o sebe a pak si zamyšleně zammul ruce.

"No prosím," ušklíbl se spokojeně. "Co se toho týče, tak máme v téhle hře dost náskok."

Klidně vešel do modravé záře.

Nikdy ještě neviděl tak jasné světlo. Zdálo se, že vyzařuje odevšud, loví každý sebemenší stín a nemilosrdně ho hubí. Bylo mnohem jasnější než denní světlo, ale ani v nejmenším ho nepřipomínalo - obsahovalo rezavou modř, která okrajovala viditelnost jako nůž.

"Jste v pořádku, hrabě?" zeptal se.

"Ano, jistě, všechno v pořádku," přikývl Artur.

Lupine zavrčel.

Ludmilla zatáhla za kus kovu.

"Podívejte se, tady pod tím něco je. Vypadá to jako... mramor. Oranžový mramor." Přejela přes záhadnou věc rukou. "Ale vlahý. Mramor by snad neměl být teplý, že?"

"To nemůže být mramor. Tolik mramoru není na celém světě, to vám řeknu rovnou," zavrtěla hlavou Doreen.

"Tedy rornou. Pokoušeli jsme se sehnat nějaký mramor na hrobku," ještě několikrát převalila slovo na jazyku a pak spokojeně pokýval hlavou, "na hrrobku, správně. Ty trpaslíky by měli dát zastřelit, za ty nestydaté ceny, které požadují. Je to ostuda."

"Já si myslím, že tohle nepostavili trpaslíci," zavrtěl hlavou Rumpál. Neohrabaně si klekl a začal ohledávat podlahu.

"Asi máte pravdu, na ty zakrslé smraďochy to vážně nevypadá. Za vydláždění naší hrobky chtěli sedmdesát tolarů, věřili byste? No řekni, Arture!"

"Skoro sedmdesát tolarů," přikývl Artur.

"Já si myslím, že to vůbec nikdo nepostavil," řekl tiše Rumpál. Spáry, pomyslel si. Měly by tady být nějaké spáry. Hrany a takové ty věci, v místech, kde se jedna dlaždice stýká s další. Nemělo by to být z jednoho kusu. A ještě k tomu tak trochu ulepené.

"Takže Artur to nakonec udělal sám."

"Jo, udělal jsem to nakonec sám."

Aha, tady byl nějaký okraj. No, ne tak docela okraj. Mramor najednou zprůsvitněl jako okno a jím bylo vidět do dalšího dokonale nasvíceného prostoru. Tam byly nějaké věci, nezřetelné a jakoby částečně rozpuštěné, ale nevedla k nim žádná cesta.

Pomalů se plížil kupředu a v uších mu znělo švitoření manželů Mrkalcových.

"- spíš taková klenbička, abych řekla pravdu. Ale dostal tam taky hladomornu, i když na to, abyste pořádně

zavřeli dveře, musíte vyjít do haly, ale -"

Noblesa může znamenat spoustu věcí, přemítal v duchu Rumpál. Pro někoho to znamenalo především nebýt upírem. Pro ostatní to představovalo barevně odpovídající sestavu umělohmotných netopýrů pověšených na stěně.

Přejel prsty po průsvitném povrchu. Tady se svět skládal z pravoúhlých obrazců. Byly tady kouty a chodba po obou stranách byla lemována řadou čtvercových oken. A celou tu dobu hrála nemuzikální hudba.

To přece nemůže být živé, určitě ne! Život je přece mnohem... mnohem oblejší!

"Co si myslíš, Lupine?"

Lupine zaštekál.

"Hm. Tak to jsi mi moc nepomohl." Zastavil se.

Ludmilla si stoupla vedle něj a položila mu ruku na rameno.

"Jak jste to myslel, že to nikdo nepostavil?"

Rumpál se poškrabal na hlavě.

"Víte, já si nejsem jistý... ale myslím si, že je to možná všechno nějaký výměšek."

"Výměšek? Z čeho? Nebo vy snad myslíte kým? Kým!?"

Oba najednou zvedli hlavy. Z ústí vedlejší chodby vyjel drátěný vozík a se zaskřípěním vjel do dalšího tunelu na protější straně hlavní chodby.

"Myslíte, že oni?" vypravila ze sebe Ludmilla.

"Myslím, že ony to nebyly. Ony jsou spíš něco jako služebníci. Jako mravenci. Možná jako včely v úle."

"A co je potom jejich med?"

"Nejsem si tak docela jistý. Ale určitě ještě není zralý. Myslím, že všechno pořád ještě není hotovo. Nikdo na nic nesahejte!"

Výdali se dál. Chodba se rozšířila do obrovského, jasně osvětleného kopulovitého prostoru. Různá podlaží propojovala četná schodiště, uprostřed byla fontána a porost rostlin v keramických nádobách, jejichž zeleň vypadala příliš zdravá, než aby nebyla umělá.

"Není to překrásné?" zajásala Doreen.

"Pořád mi to vnucuje představu, že by tady měli být lidé," ozvala se nesměle Ludmilla.

"Spousta lidí."

"V každém případě by tady měli být alespoň mágové," zabručel Rumpál Žička. "Půl tuctu mágů nemůže zmizet jen tak beze stopy."

Celá pětice pomalu postupovala kupředu. Chodba, kterou se právě ubírali, byla taková, že by jí mohli pohodlně projít tři sloni vedle sebe.

"Poslyšte, já si myslím, že by nebyl špatný nápad vrátit se zpět, odkud jsme přišli," zpomalila po chvíli Doreen chůzi.

"A k čemu by to bylo dobré?" zavrtěl hlavou Rumpál.

"No, dostali bychom se odsud," vysvětlila krátce Doreen.

Rumpál se otočil a rychle počítal. Z kopulovitého prostoru vycházelo pět chodeb.

"Předpokládám, že nahoře je to stejné," pronesl nahlas.

"Je tady všude neuvěřitelně čisto," rozhlížela se Doreen nervózně. "No řekni, Arture, že je tady neuvěřitelně čisto?"

"Velmi čisto."

Ludmilla se najednou zastavila. "Co je to za zvuk?"

"Jaký zvuk?"

"Ten zvuk. Jako když někdo něco vysává."

Artur se začal s očividným zájmem rozhlížet.

"Hm, já to nejsem."

"To jsou ty schody," ukázal Rumpál.

"Nemluvte hlouposti, pane Žičko. Schody přece nesají."

Rumpál sklonil pohled.

"Tyhle ano."

Schody byly černé a podobaly se řece v kaskádě peřejí. Objevovaly se na jednom místě podlahy jako plošina, rychle se dělily do kovových plošek připomínajících schodiště, které vyjíždělo nahoru a tam někde znovu mizelo pod podlahou. Jak se schody objevovaly, vydávaly pomalé rytmické zvuky, něco jako šlup-šlup, které se ze všeho nejvíce podobaly zvuku jazyka zkoumajícího nějakou zvláště znepokojující zubní dutinu.

"Víte," otřásla se Ludmilla, "že tohle je asi jedna z nejodpornějších věcí, jaké jsem kdy v životě viděla?"

"No, já už viděl horší," oznámil jim Rumpál. "Ale fakt je, že jsou pěkně odporné. Půjďme nahoru, nebo dolů?"

"Vy se na to chcete postavit?"

"Nechci, ale v tomhle patře mágové nejsou, a buď tedy pojedeme po schodech, nebo musíme sjet po zábradlí. A díval se už někdo z vás na zábradlí?"

Podívali se na zábradlí.

"No, já bych řekla," ozvala se nervózním hlasem Doreen, "že nám by spíš vyhovovalo dolů."

Mlčky sjeli dolů. Artur v místě, kde byly schody vsávány pod podlahu, málem upadl.

"Měl jsem strašlivý pocit, že mě zatahnou bůhví kam pod zem," omlouval se a začal se rozhlížet.

"Je to velké," připustil.

"Prostorné. Tady dole bych s tapetami imitujícími kameny dokázal skutečné zázraky."

Ludmilla přistoupila k nejbližší stěně.

"Víte, je tady víc skla, než jsem kdy viděla pohromadě. Ale tyhle menší zasklené prostory mně připadají tak trochu jako obchody. Nezdá se vám to? Velikánský obchod plný menších obchodů?"

"A ještě není zralý," přikývl Rumpál.

"Cože?"

"Jen si tak nahlas přemýšlím. Dokázala byste poznat, jaké je tam zboží?"

Ludmilla si zastínila oči.

"To ne, zatím to vypadá jako spousta barev a lesku."

"Dejte mi laskavě vědět, kdybyste náhodou zahlédla mága, ano?" Někdo vykřikl.

"Nebo některého z nich slyšela, například," dodal. Lupine se rozběhl chodbou a Rumpál se spěšně vydal za ním.

Tam ležel kdosi na zemi a zoufale se pokoušel odehnat párek vozíků. Byly mnohem větší než ty, které viděl Rumpál předtím, a celé se blýskaly zlatem.

"Hej!" zaječel.

Vozíky okamžitě přestaly týrat ležící postavu a bleskově se obrátily proti nově přichozím.

"A je," stačil říci Rumpál a vozíky vyrazily. S každým metrem nabíraly na rychlosti.

První z nich se hbitě vyhnul Lupinovým čelistem a vrazil Rumpálovi do kolen, takže ho porazil na zem. Když se přes jeho tělo hnál druhý, Rumpál zuřivě natáhl ruku, namátkou zachytil kov a silně zatáhl. Jedno kolečko odletělo a vozík s třeskotem narazil do zdi.

Vyškrabal se na nohy právě včas, aby zahlédl, jak se Artur s pochmurnou odhodlaností pověsil na rukojeť druhého vozíku a víří kolem v šíleném odstředivém valtzu.

"Pust' ho! Pust' ho," křičela Doreen.

"Já nemůžu! Nemůžu!"

"Tak něco dělej!"

V tom okamžiku zazněl zvláštní zvuk, spojený s náhlým pohybem vzduchu. Vozík najednou nenapínal své síly proti váze velkoobchodníka s ovocem a zeleninou ve středním věku, ale na jeho držadle visel jen malý vyplašený netopýr. Odstředivá síla mrštila vozíkem na nejbližší opěrný sloup, odkud se odrazil, narazil na stěnu a padl na zem na záda.

"Kolečka!" vykřikla Ludmilla. "Utrhněte mu kolečka!"

"Postarám se o to," ujistil ji Rumpál. "Pomoz Regovi."

"Myslíte, že ten ležící je Reginald?" zeptala se nevěřicně Ludmilla.

Rumpál mlčky ukázal na nedalekou stěnu. Slova "Lépe pozdě než nikdy..." končila klikatou čmouhou rozmazané barvy.

"Ukažte mu stěnu a dejte mu plechovku s barvou a zapomene, v jakém světě se to ocitl," přikývla Doreen.

"No, tolik jich zas na vybranou neměl," zabručel Rumpál a odhodil od sebe kolečka vozíku. "Lupine, hlídej, kdyby se náhodou objevila další."

Kolečka byla nabroušená jako brusle. Zřetelně cítil, že je pořezán na nohou. No, tak jak se asi postupuje při uzdravování?"

Zvedli Reginalda Půlbotku do sedu.

"Co se děje?" zeptal se. "Nikdo si sem netroufal, tak jsem sem vlezl, abych zjistil, odkud přichází ta hudba, a potom už si pamatuju jenom ta kolečka -"

Hrabě Artur se znovu vrátil do své víceméně lidské podoby, nadmul hrud' a pyšně se rozhlédl kolem. Když si uvědomil, že si ho nikdo nevšímá, zase splaskl.

"Vypadají nebezpečněji než ty ostatní," upozorňovala Rumpála Ludmilla. "Jsou větší, ošklivější a samá ostrá hrana."

"Vojáci," přikývl Rumpál. "Tam venku jsme se setkali jen s dělníky. A tady teď s vojáky. Přesně jako u mravenců."

"Když jsem byl malý kluk, měl jsem mravenčí farmu," vmísil se jim do hovoru Artur, který dost tvrdě dopadl na zem a teď měl chvilkové potíže s podobou skutečnosti.

"Počkejte," zarazila ho Ludmilla. "O mravencích něco vím. Máme mravence na zadním dvorku. Jestliže ale máte dělníky a vojáky, tak taky musí někde být -"

"Já vím," přikývl Rumpál.

"- ale to se tomu jenom tak říkalo, farma. Nikdy jsem ty mravence neviděl, že by farmařili -"

Ludmilla se opřela o stěnu.

"Bude to někde blízko," řekla.

"Taky si myslím," souhlasil Rumpál.

"Jak asi vypadá, co byste řekl?"

"- uděláte to jednoduše tak, že vezmete dvě tabulky skla a nějaké ty mravence a -"

"Nevím. Jak bych taky mohl. Ale mágové budou někde nablízku."

"Nevím, proč se o ně tak staráte," zavrtěla hlavou Doreen. "Pohřbili vás klidně zaživa jenom proto, že jste byl mrtvý."

Při zvuku koleček zvedl Rumpál hlavu. Zpoza rohů vyjelo několik vozíkových válečníků a zaujali formaci.

"Oni si mysleli, že to dělají pro mé dobro," vysvětloval Rumpál. "Tak to s lidmi bývá často. Je to úžasné, všechny ty věci, které v tom určitém okamžiku vypadají jako skvělý nápad."

Nový Smrt' se pomalu narovnal.

Nebo?

HM.

EHM.

Vilém Klika pomalu o několik kroků ustoupil, rychle se otočil a vzal nohy na ramena.

Bylo to, jak byl sám ze všech nejlépe informován, zcela zbytečné oddalování nevyhnutelného. Ale nebyl to ve zkratce celý lidský život?

Ještě žádný člověk před ním po své smrti neutekl. Mnoho jich to zkoušelo předtím, a často velmi důmyslnými způsoby. Ale duch, náhle přesazený z jednoho světa do druhého, obvykle zareagoval tak, že začal beznadějně bloumat kolem. Koneckonců, proč utíkat? Vždyť jste ani nevěděli, kam byste vlastně měli utíkat.

Jenže duch Vilém Kliky věděl, kam má utíkat.

Kovárna Neda Rozinky byla na noc zamčená, i když to samozřejmě nepředstavovalo žádný problém. Ani živý, ani mrtvý, duch Viléma Kliky proběhl zdi.

Z doutnající výhně vycházela jen slabá narudlá záře. Kovárna byla plná vlhké temnoty.

Co v ní ale nebylo, byl duch kosy.

Vilém Klika se zoufale rozhlížel sem a tam.

KVÍK?

Na trámu nad jeho hlavou seděla malá postavička v černém pláštiku s kápí. Divoce gestikulovala směrem k nejtemnějšímu koutu.

Vilém uviděl, že za hromadou dřeva vyčuhuje tmavé kosiště. Pokusil se ho uchopit prsty, které teď byly stejně hmotné jako jejich stín.

SLÍBIL MI, ŽE JI PRO MĚ ZABIJE

Krysí smrt' lítostivě pokrčil ramínky.

Stěnou prošel nový Smrt' a v obou rukou svíral napřaženou čepel.

Pomalu se blížil k Vilému Klikovi. Něco zašumělo. Do kovárny se hrnuly šedé stíny.

Vilém Klika se zašklebil hrůzou.

Nový Smrt' se zastavil a v slabé záři uhlíků zaujal dramatickou pózu.

Švihl kosou ze všech sil.

A málem ztratil rovnováhu a upadl.

Nečeká se od tebe, že budeš uhýbat!

Vilém Klika znovu proběhl stěnou a s lebkou skloněnou pádil napříč náměstím, přičemž jeho poloprůsvitné nohy nevydávaly při dopadu na dlažďení nejmenší zvuk. Doběhl k malé skupince u hodin.

NA KONĚ! A RYCHLE PRYČ!

"Co se děje? No tak, co se děje?"

NEFUNGovalo TO!

Pohled slečny Zahofalé se naplnil panikou, ale vzápětí se vzpamatovala, položila zabalené děvčátko Truhlíkovi na záda a sama vylezla za ním. Vilém Klika pak koně udeřil po zadku. Ucítit náraz, protože Truhlík existoval ve všech světech.

JED!

Neohlížel se, ale vyrazil ulicí nahoru a na cestu k farmě.

Zbraň!

Něco, co by udržel v rukou!

Jediná zbraň ve světě nemrtvých byla v rukou nového Smrtě.

Jak Vilém Klika běžel, uvědomil si, že slyší rychlý klepavý zvuk. Sklopil oči. Vedle něj běžel krysí Smrt'.

Krysí Smrt' zvedl hlavičku a povzbudivě na Viléma kvíkl.

Vilém proběhl branou na dvůr a opřel se o stěnu domu.

Zdáli zaznělo zadunění bouře. Jinak všude vládlo dokonalé ticho.

Poněkud se uvolnil a začal se plížit podél zdi k zadní části domu.

V šeru se něco zablesklo. Tam, opřená o stěnu, spočívala jeho kosa, kterou tam chlapi odložili, když ho přinesli domů. Nebyla sice zdaleka taková jako ta, kterou si tak pečlivě připravil, tuhle užíval při sklizni. Ostří, které měla, bylo vybroušeno jen na brusech a jemných kamenech, ale byl to známý tvar a Vilém po ní podvědomě natáhl ruku. Ta mu prošla kosou jako mlhou.

Čím dál utečeš, tím blíže se k nám dostaneš.

Ze stínů klidně vystoupil nový Smrt'.

To byste měl vědět, dodal.

Vilém Klika se narovnal.

Na tohle se moc těšíme.

TĚŠÍŠ SE NA TO?

Nový Smrt' popošel kupředu. Vilém Klika ustoupil.

Ano. Vzit život Smrt'ovi, to je jako ukončit život bilionů nižších životů.

NIŽŠÍCH ŽIVOTŮ? TOHLE NENÍ ŽÁDNÁ HRA!

Nový Smrt' zaváhal. Co je to hra?

Vilém Klika ucítit slabou jiskřičku naděje.

MOHL BYCH TĚ NĚJAKOU -

Konec dřevěné násady ho zasáhl pod bradu a odhodil ho ke stěně, kde se svezl k zemi.

Cítíme, cítíme šalbu a mam. Nechceme tě poslouchat.

Vilém Kliš se pokusil vstát.

Násada kosy ho zasáhla znovu.

Nikdy neděláme tytéž chyby.

Vilém Kliš pozvedl hlavu. Nový Smrt' v ruce svíral zlaté přesýpací hodinky - horní baňka byla docela prázdná. Kolem dvojice Smrt'ů se najednou pohnula krajina, začala rudnout, prostě a jednoduše na sebe začala brát tu nehezkou tvář reality viděné z druhé strany...

Váš čas už je dávno tentam, pane Viléme Klišo.

Nový Smrt' si shodil z hlavy kápi. Mezi černým pláštěm a zlatou korunou se jen tak vinuly pramínky našedlého dýmu.

Vilém Kliš se pozvedl na lokti.

KORUNA? Hlas se mu chvěl nenávistí. JÁ NIKDY KORUNU NENOSIL!

Vy jste taky nikdy nechtěl vládnout,

Nový Smrt' znovu napráhl svou čepel.

Pak došlo jak novému Smrt'ovi, tak starému Smrt'ovi, že se sykot padajících zrn času ve skutečnosti nezastavil.

Nový Smrt' se zarazil a vytáhl zlaté přesýpací hodiny.

Zatřásl s nimi.

Vilém Kliš se podíval do prázdného prostoru pod korunou. I když tam nebyly rysy, ve kterých by se odrážel výraz, zračilo se tam překvapení, které se vznášelo jen tak ve vzduchu.

Smrt' viděl, jak se koruna otáčí.

Kousek stranou stála slečna Zahořalá s rukama předpaženými a dlaněmi nějakých třicet centimetrů od sebe. Oči měla zavřené. Mezi dlaněmi se ve vzduchu před ní vznášel mlhavý obrys přesýpacích hodin, ve kterých se silným pramínkem přesypával písek.

Oba Smrt'ové dokázali na jejich podstavci přečíst jemně vyryté jméno - Renata Zahořalá.

Výraz nového Smrtě, visící v prostoru pod korunou, se teď změnil z údivu na absolutní úžas. Obrátil se k Vilému Klišovi.

Kvůli VÁM?

Jenže to už se Vilém Kliš zvedal a rostl jako královský hněv. Natáhl se za sebe, zavrčel, a protože znovu žil, i když jen v zapůjčeném čase, ruce se mu sevřely kolem kosiště obilní kosy.

Korunovaný Smrt' ji zahlédl a pozvedl na obranu svou vlastní zbraň, ale na celém světě pravděpodobně neexistovalo nic, co by mohlo zastavit ten opotřebovaný nástroj. Ostří kosy zabrblalo vzduchem a pomsta a nenávist mu dodaly ostrost, která překračovala jakoukoliv definici ostrosti. Proletělo kovem, aniž v nejmenším zpomalilo.

ŽÁDNOU KORUNU, zasyčel Vilém Kliš a upřel pohled přímo do kouře nad límcem černého pláště. ŽÁDNOU KORUNU. JEN PRÁCI.

Černé roucho se pod ostrím jeho kosy pomalu sesulo k zemi. Ozvalo se slabé vzlykavé zasténání, které téměř přesahovalo hranici slyšitelnosti. Ze země vyšlehl černý sloup, podobný negativu blesku, a zmizel v mracích.

Smrt' chvíli čekal a pak opatrně strčil do černé hromádky na zemi špičkou nohy. Z té vypadla mírně zprohýbaná koruna, kutálela se kousek po hrboлатých kamenech a zmizela.

OH, řekl Smrt' s odmítavým gestem. DRAMA.

Přešel ke slečně Zahořalé a jemně jí přitiskl ruce k sobě. Nehmotné hodiny zmizely. Modrofialový opar, lemující okraj zorného pole, zmizel a tentýž prostor zaplavila skutečnost.

Dole v městečku právě hodiny dotloukly poslední úder půlnoci.

Stará paní se třásla. Smrt' jí luskl prsty před obličejem.

SLEČNO ZAHOŘALÁ? RENATO?

"Já - já nevěděla, co mám dělat, a ty jsi předtím říkal, že to zdaleka není tak složité, takže -"

Smrt' vešel do stodoly. Když vyšel ven, měl na sobě svůj černý plášť s kápi.

Stále ještě stála na stejném místě.

"Nevěděla jsem, co mám dělat," opakovala, a asi ne kvůli němu. "Co se stalo? Už to všechno skončilo?"

PRAVDĚPODOBNĚ JEŠTĚ NE, odpověděl.

Za první řadou vozíkových válečníků se začaly objevovat další vozíky. Většina z nich vypadala jako malí stříbrní dělníci a jen tu a tam mezi nimi zablesklo bledé zlato vojáků.

"Co kdybychom ustoupili ke schodům," navrhla Doreen.

"Já si myslím, že to je přesně to, co chtějí, abychom udělali," rozhlížel se opatrně Rumpál.

"Tak tedy mně to celkem vyhovuje. A navíc si myslím, že na těch kolečkách nedokážou zdolat schody, co říkáte?"

"Vy přece v boji s nimi nemůžete obětovat život," upozornila ho Ludmilla. Lupine se jí držel neustále nablízku a upíral žluté oči na postupující vozíky.

"Bylo by skvělé, kdybychom měli alespoň nějakou šanci." Rumpál se dal nakonec přemluvit a skupinka začala ustupovat ke schodům. Když dorazili na jejich úpatí, zjistili, že na horním konci je shromážděn hustý zástup vozíků. Schodiště dolů však bylo, jak se zdálo, volné.

"Třeba pak najdeme jinou cestu nahoru," uklidňovala spíš sama sebe Ludmilla.

Jeden po druhém vstoupili na pohyblivé schodiště. Vstup hned za nimi zaplnily vozíky, které uzavřely tuhle únikovou cestu.

Mágové byli v nejnižším patře. Stáli mezi fontánkami a květinami tak tiše, že je Rumpál nejdříve minul, protože si myslel, že jsou to nějaké sochy nebo součásti ultramoderního nábytku.

Arcikancelář měl falešný nos, velký a červený, a v ruce svíral chomáč balónků. Kvestor stál vedle něj a žongloval barevnými koulemi, ale naprosto automaticky, jako stroj, a nevidoucí oči upíral neznámo kam.

Starší pAsák stál o kousek dál a na sobě měl dvojitou reklamní tabuli, s jakou se chodí po ulicích. Písmo na ní ještě zcela nedozrálo, ale Rumpál by vsadil svůj posmrtný život na to, že nápisy budou nakonec hlásat něco jako "výprodej!!!!!!".

Ostatní mágové byli nahloučení v malé skupince, podobní loutkám, kterým někdo zapomněl natáhnout hodinové pero. Každý z nich měl na rouchu přišpendlenu oválnou placku. Znamé, lidské grafice se vymykající písmo na nich hlásalo:

a bylo naprosto nepochopitelné, proč to dělá. Nezdálo se, že by mágové vypadali nějak bezpečně.

Rumpál zaluskal prsty před děkanovým a bledým očima. Žádná odpověď.

"Ale není mrtvý," oznámil Reginald Půlbotka.

"Jen odpočívá," přikývl Rumpál. "Prostě je vypnutý."

Reginald do děkana strčil. Mág trhavě postoupil kupředu, pak se zastavil, chvilku se nejistě kýval sem a tam a znovu znehybněl.

"Obávám se, že je odsud nikdy nedostaneme," otrásl se Artur. "Ne, dokud budou v tomhle stavu. Nemohl byste je nějak probudit?"

"Zapalte jim pod nosem peříčko," navrhla Doreen.

"Myslím, že to by nebylo nic platné," zavrtěl hlavou Rumpál. Své prohlášení zakládal na skutečnosti, že Reginald Půlbotka se pohyboval mágům přímo pod nosem a nikdo, jehož čichové ústrojí nezaregistrovalo Reginalda Půlbotku, nemohl reagovat na pach obyčejného spáleného peří. Takový člověk by pravděpodobně nereagoval ani na velmi těžké závaží, které by mu někdo hodil z výšky na hlavu.

"Pane Žičko," obrátila se Ludmilla s prosebným výrazem k Rumpálovi.

"Kdysi jsem znal golema, který jim byl hrozně podobný," zamyslel se Reg Půlbotka. "Jsou přesně jako on. Velikánský chlap, uplácáný z cihlářské hlíny. Tak nějak vypadá běžný golem. Jenom jim musíte na čelo napsat speciální kouzelné slovo a tak je nastartovat."

"Co? Něco jako třeba bezpečnost?"

"Třeba."

Rumpál znovu upřel pohled na děkana.

"Ne," zavrtěl nakonec rozhodně hlavou. "Nikdo nemá tolik cihlářské hlíny." Znovu se rozhlédl kolem.

"Musíme zjistit, odkud přichází ta prokletá hudba."

"Myslíte, kde se schovávají muzikanti?"

"Nemyslím, že by tuhle hudbu hráli hudebníci."

"Musí tady být hudebníci, bratře," upozornil ho Reginald. "Proto se to přece jmenuje hudba."

"Tak za prvé, nepodobá se to žádné hudbě, kterou jsem kdy slyšel, a za druhé jsem si taky myslel, že když chci mít světlo, potřebuju k tomu svíčku nebo olejovou lampu, a tady není ani jedno, ani druhé, a přece je tady světlo jako ve dne," odpověděl mu Rumpál.

"Pane Rumpále?" opakovala Ludmilla o něco naléhavějším hlasem.

"Ano?"

"Tamhle přijíždějí nějaké další vozíky." Vozíky ucpaly všech pět chodeb vedoucích z ústředního prostoru.

"Další schodiště dolů už tady není."

"Možná že je to - že ona je - v jedné z těch skleněných krychlí," řekla Ludmilla. "V některém tom obchodě."

"Nemyslím. Nezdá se, že by byly dodělané. A kromě toho, mám z nich takový nedobrý pocit -"

Lupine zavrčel. Na předních vozících se zableskly ostré bodce, ale vozíky zatím nevypadaly, jako kdyby měly v úmyslu zaútočit.

"Musely přece vidět, co jsme udělali těm ostatním," měřil si je nedůvěřivým pohledem Artur.

"No, to nevím. Vždyť to se stalo nahoře," odpověděl mu Rumpál.

"Třeba se spolu nějak domlouvají."

"A jak by spolu asi mluvily? Jak by vůbec dokázaly myslet? V několika spletených kusech drátu nemůže být žádný mozek," odmítala jeho myšlenku Ludmilla. "Mravenci ani včely taky nemyslí, když už o tom mluvíme," zamyslel se Rumpál. "U nich jsou to všechno podmíněné -"

Najednou zvedl hlavu.

Ostatní také zvedli hlavy.

"Vychází to odněkud ze stropu," řekl. "Musíme to najít, a nejlépe hned!"

"Vždyť jsou tam jen ty svítící plošky," prohlížela si strop Ludmilla.

"Musí to být něco jiného! Hledejte něco, odkud by ta hudba mohla vycházet."

"Ale ona vychází odevšad!"

"Ať už máte v plánu cokoliv," prohlásila Doreen, která zvedla umělou květinu v květináči a teď ji držela jako obušek, "doufám, že to provedete rychle."

"Co je ta kulatá černá věc támhle?" zeptal se najednou Artur.
"Kde?"
"Támhle," ukázal Artur prstem.
"Fajn, Reg a já vám pomůžeme nahoru, tak do toho -"
"Mně? Ale já nesnáším výšky!"
"Já myslel, že se měníte v netopýra?"
"Jo, ale v hrozně nervózního!"
"Tak už si přestaňte stěžovat! Dobrá, jednu nohu, teď ruku sem, druhou nohu na Reginaldovo rameno -"
"A neprošlápněte mě, laskavě," upozornil Reginald.
"Mně se to nelíbí," zasténal Artur, když ho zvedli nahoru.
Doreen přestala pozorovat pomalu se přibližující vozíky a zvedla hlavu k němu.
"Avtuve! A so nopleffe opligé!?"
"Co? To je nějaký druh upíří tajné řeči?" zašeptal Reg Rumpáloví.
"To znamená něco jako že šlechtic musí udělat, co musí šlechtic udělat," vysvětloval mu Rumpál.
"Šlechtic!" zařval Artur, který se nebezpečně kolíbal.
"Já toho pitomého právníka vůbec neměl poslouchat! Měl jsem hned vědět, že když člověk dostane úřední
obsílku, a zvláště od soudu, nemůže z ní pojit nic dobrého. A stejně na tu podělanou věc nemůžu dosáhnout!"
"Nemůžete vyskočit?" zeptal se Rumpál.
"Nemohl by vás trefit šlak?"
"Ne."
"A já zase nebudu nikam skákat!"
"Tak leťte! Proměňte se v netopýra a leťte."
"Tady nedokážu získat dostatečnou vzletovou rychlost!"
"A co kdybyste s ním hodili," navrhla Ludmilla. "Víte, jako když pouštíte vlaštovku."
"Něco takového bych si vyprosil! Já jsem hrabě!"
"No jo. Ale před chvilkou jste tvrdil, že jste o to nikdy nestál," upozornil ho Rumpál přátelsky.
"No, na zemi o to opravdu nestojím, ale když se mám rozhodnout, jestli se mnou má někdo házet jako talířem,
tak -"
"Arture! Okamžitě udělej, co po tobě pan Žička chce!"
"Nevím, proč bych měl -"
"Arture!"
Artur v netopýří podobě byl překvapivě těžký. Rumpál ho držel za uši jako deformovanou kuželkářskou kouli
a pokoušel se zamířit.
"Dejte pozor!" pištěl hrabě, "nezapomeňte, že jsem ohrožený druh!" dodával, když Rumpál napráhl ruku
dozadu.
Byl to přesný hod. Arturovi stačilo několikrát plesknout křídly a už se držel drápky černého kruhu ve stropě.
"Můžete s tím pohnout?"
"Ne!"
"Tak se toho pevně chyt' a proměňte se nazpátek."
"Ne!"
"My vás chytíme."
"Ne!"
"Arture!" zaječela Doreen a zaútočila na jeden z postupujících vozíků svým provizorním obuškem.
"No jo, tak dobrá."
Vzápětí se u stropu zhmotnil Artur Mrkalec, který zoufale visel na černé mřížce, ale hned poté se zřítíl na
Rumpála s Regem a na prsa si tiskl kulatou černou mřížku.
Hudba najednou umkla. Ze zničeného otvoru se vyvalilo růžové trubkoví a sneslo se na Artura, takže
vypadal jako velmi levná porce špaget s masovými kuličkami. Fontány se na okamžik pokusily téci obráceně a pak
vyschly.
Vozíky se zastavily. Ty vzadu najely do těch vpředu a ozval se sbor bolestivých kovových tónů.
Z otvoru se valilo další a další trubkoví, silné i slabé. Rumpál ho kus sebral. Bylo až nepříjemně růžové a
lepkavé.
"Co myslíte, že by to mohlo být?" zeptala se Ludmilla.
"Co si myslím? Já si myslím, že bychom odsud měli okamžitě vypadnout," odpověděl jí Rumpál.
Podlaha se zatřásla. Z fontán se vyvalila pára.
"Jestli ne dřív," dodal rychle.
Arcikancelář zasténal. Děkan padl kupředu. Ostatní mágové sice zůstali stát, ale činilo jim to dost velkou
námahu.
"Už se z toho probírají," hlásila Ludmilla. "Jenže nevím, jestli zvládnou ty schody."
"Nemyslím, že by někdo z nás ty schody zvládl," ušklíbl se Rumpál. "Podívejte se na ně."
Schody si to taky očividně nemyslely. Černé stupně se ve světle, které nevrhlo stíny, záludně leskly.
"Je mi jasné, o čem mluvíte," přikývla Ludmilla. "To bych se raději pustila přes pás pohyblivého písku."
"Asi by to bylo mnohem jistější," souhlasil s ní Rumpál.
"Třeba bychom našli nějakou rampu? Musí tady být nějaká cesta, po které jezdí ty vozíky, ne?"

"Dobrý nápad."

Ludmilla pozorovala vozíky. Bezcílně jezdily sem a tam. "Já si dokonce myslím, že bych si mohla jeden z těch hodnějších chytit -" řekla a chňapla po držadle kolenjedoucího vozíku.

Vozík se jí chvilku vzpíral, ale pak, protože nedostal žádné jiné příkazy, se poslušně podřídil.

"Ti, kdo mohou chodit, půjdou, a ty, kteří nemohou, budeme postrkovat. Tak pojď, dědo." To bylo určeno kvestorovi, kterého usadili na vozík. Řekl slabým hlasem "krleš" a znovu zavřel oči. Na něj usadili děkana.

"A teď kam?" zeptala se Doreen. Několik dlaždic se zvlínlo a pak zvedlo. Z prostoru pod nimi se začala valit těžká šedá pára.

"Podle mě to musí být někde na konci chodby," uvažovala Ludmilla. "Pojďte!"

Artur sklopil oči k oblakům mlhy, které se mu točily kolem nohou.

"Moc by mě zajímalo, jak se dá tohle udělat," řekl. "Je neobyčejně těžké sehnat nějakou látku, která by vám udělala trochu mlhy. Zkoušeli jsme to, rozumíte, aby byla naše krypta ještě více... kryptická, ale jenom jsme kdeco začoudili, podpálili záclony a -"

"Ale no tak, Arture. Odcházíme."

"Snad jsme jim neudělali moc velkou škodu, co myslíte? Možná bychom jim měli nechat nějaký lístek s vysvětlením -"

"Jasně! Jestli chcete, tak já jim napíšu něco na stěnu," rozzářil se Reg.

Zvedl vzpěčující se vozík - dělníka - za rukojeť a s výrazem nesmírného uspokojení s ním udeřil o nejbližší sloup, až se kolečka rozletěla na všechny strany.

Rumpál pozoroval, jak členové klubu Nového začátku postupují k nejbližší chodbě a před sebou postrkují výkvět všeho mágstva.

"Dobrá, dobrá, dobrá," řekl. "Tak zatím to bylo docela jednoduché. Prosím, a nic jiného nepotřebujeme. Zatím na tom není nic dramatického."

Vykročil kupředu a najednou se zastavil.

Z podlahy vyrazily růžové trubice a začaly se mu pevně omotávat kolem nohou.

Další dlaždice vyletěly do vzduchu. Schodiště se zatřásl a rozpadlo a odhalilo tmavou vroubkovanou, a především živou vrstvu, která je pohaněla. Stěny se začaly vydouvat a bortit dovnitř, mramor praskal a odhaloval červené a růžové vrstvy uvnitř.

Samozřejmě, pomyslela si ta velmi malá část Rumpálová mozku, která ještě zůstávala relativně klidná, to všechno není skutečné. Budovy přece ve skutečnosti nežijí. Je to jen taková metafora, jenže v takových chvílích může být metafora totéž co zapálená svíčka v továrně na výrobu ohňostrojů.

Když už jsme si řekli tohle, řekněme si, jaká asi ve skutečnosti bude královna? Jako larvy chrostíků, které si stavějí domečky z písku, dřívěk a kamínků, aby se zamaskovaly? Nebo jako loděnka - nautilus, který si s tím, jak roste, dostavuje ulitu? Máme-li však soudit podle toho, jakým způsobem se bortí podlahy, tak nejspíš jako velmi rozzlobená chobotnice.

Rumpál přemýšlel, jak by se mohla města proti takovým věcem bránit? Živá stvoření si většinou vyvinou proti nepřátelům a dravcům určitý obranný mechanismus. Jed a žihadla a ostny a takové věci.

Teď a tady jsem to nejspíš já. Neoholený, starý Rumpál Žička.

No, když nic, tak bych měl alespoň dohlédnout na to, aby se ostatní dostali v pořádku ven. Takže hlavně musím nějak ukázat, že jsem tady...

Sehnul se uchopit do rukou plnou hrst pulzujících trubic a ze všech sil zatáhl.

Královnin zuřivý řev byl slyšet až v budovách univerzity.

Bouřková mračna se hnala k pahorku. Tam se velmi rychle srážela a kupila v mohutnou hradbu. Na jejích okrajích už bylo tu a tam vidět první blesky.

TADY KOLEM JE NĚJAK PŘÍLIŠ MNOHO ŽIVOTA, řekl Smrt'. NE ŽE BYCH SI ZROVNA JÁ STĚŽOVAL. KDE JE TO DÍTĚ?

"Uložila jsem ji do postele. Teď spí. A je to docela obyčejný spánek."

Do vrcholku kopce udeřil blesk, provázený hromovým zahřměním. Zahřmění následoval podivný skřípavý zvuk, který se ozval někde na polovině cesty k vrcholu kopce.

ACH. DALŠÍ DRAMA.

Smrt' prošel stodolou a postavil se do vrat tak, aby měl co nejlepší výhled na temná pole. Slečna Zahořalá se mu držela v patách a používala ho tak trochu jako štít proti všem hrůzám, které by je mohly venku očekávat.

Za vzdáleným plotem se objevila namodralá záře, která se pomalu pohybovala.

"Co jeto?"

BYL TO ROZINKŮV SKLIZŇOSTROJ.

"Byl? A co je to teď?"

Smrt' se podíval na šedivé přihlížející.

UBOHÝ PORAŽENÝ.

Sklizňostroj se probíjel přes rozbahněná pole, příhrnovací ramena se výhruzně kývala sem a tam a pohybující se páky pracovaly, obklopeny modravou září. Prázdné oje k zapražení koně se bezmocně zvedaly vzhůru.

"Jak to může jet bez koně? Včera to táhl kůň?"

TEĎ TO ŽÁDNÉHO NEPOTŘEBUJE.

Rozhlédl se po publiku. Šedých stínů neustále přibývalo.

"Truhlík stojí na dvoře. Pojďme!"

NE.

Sklizňostroj stále zrychloval a mířil přímo k nim. Původně jasně odlišené sip, sip jednotlivých čepelí se začalo slévat ve stejnoměrný sykot.

"Zlobí se, protože jsi z něj sebral plachtu?"

TO NENÍ VŠECHNO, CO JSEM SEBRAL.

Smrt' se potutelně ušklíbl na přihlížející. Pozvedl svou kosu, několikrát ji otočil v rukou, a když si byl jistý, že na ní spočívají zraky všech přítomných, odhodil ji na zem.

Pak si založil ruce.

Slečna Zahořalá s ním zacloumala.

"Co to děláš, blázne?"

DRAMA.

Sklizňostroj dorazil k bráně do dvora a proletěl jí v záplavě dřevěných úlomků.

"Jseš si jistý, že to dobře dopadne?"

Smrt' přisvědčil.

"No dobrá. V tom případě jsem klidná."

Kola sklizňostroje se měnila v rotující čmouhu.

PRAVDĚPODOBNĚ.

Pak najednou.....v tom složitém stroji něco cinklo.

Sklizňostroj se stále pohyboval kupředu, jenže teď už v kusech. Z os vyrazily fontány jisker. Několik kuželů a ramen se sice udrželo pohromadě, ale i ty zmateně poskakovaly po dvoře, když se začaly vzdalovat od centrálního uzlu chřestících součástek, který se čím dál tím pomaleji valil kupředu. Kruh se srpovými čepelemi se uvolnil ze závěsů, proletěl bokem stroje a s hlasitým zvoněním se odkutálel do polí.

Dvůr naplnilo plechové chřestění, cinkání, drnění, klepání, a teprve když všechno utichlo, ozvalo se poslední osamocené zazvonění, které je zvukovým ekvivalentem proslulých bot, z nichž vystupuje kouř.

Až pak se rozhostilo opravdu dokonalé ticho, které zaplavilo celé okolí.

Smrt' se sehnul k zemi a zvedl složitě vyhlížející součástku, která mu dopadla skoro k nohám. Byla ohnuta téměř do pravého úhlu.

Slečna Zahořalá na něj upřela pohled.

"Co se stalo?"

JÁ SI MYSLÍM, ŽE TADY TEN OVÁLNÝ VÝSTŘEDNÍK SKLOUZL PO OJNICI AŽ NAHORU A ZACHYTL SE O TAMTU PŘÍRUBU A TO MĚLO, JAK JSTE VIDĚLI, NEDOZÍRNÉ NÁSLEDKY.

Smrt' se vyzývavě podíval na zástup šedých přihlížejících. Ti začali jeden po druhém pomalu mizet.

Zvedl ze země kosu.

A TEĎ MUSÍM JÍT, řekl.

Slečna Zahořalá se zděsila. "Cože? Jen tak, zničehonic?"

ANO. PŘESNĚ TAK. MÁM PŘED SEBOU SPOUSTU PRÁCE.

"A to už tě nikdy nevidím? Tedy, myslela jsem dřív, než -"

ALE ANO. BRZO. Hledal ta správná slova, ale nedařilo se mu to. SLIBUJU.

Smrt' si vysoukal plášť a sáhl do kapsy Klikových pracovních kalhot, které měl pod ním.

AŽ RÁNO PŘIJDE PAN ROZINKA SBÍRAT SVŮJ STROJ, BUDE PRAVDĚPODOBNĚ HLEDAT TOHLE, řekl položil jí na dlaň něco malého a pokrouceného.

"Co je to?"

KORUNKOVÁ MATICE VELIKOSTI OSMNÁCT.

Smrt' přistoupil ke svému koni a pak si na něco vzpomněl.

A TAKYMI DLUŽÍ ČTVRTÁK

Výsměšek otevřel oči. Všude kolem se hemžili lidé. Spousta světla a vzrušení. Většina lidí mluvila najednou.

Zdálo se, že ho někdo posadil na velmi nepohodlný vozík a všude kolem bzučí podivný hmyz.

Slyšel, jak si děkan stěžuje, pak ve všeobecném zmatku rozlišil sténání, které mohl vydávat jen kvestor, a hlas mladé ženy. Jak to vypadalo, tak se o jeho lidi někdo stará, ale jemu vůbec nikdo nevěnoval pozornost. No, když už se tedy rozdělovala péče, on se dá, u všech čertů, také opečovat.

Hlasitě zakašlal.

"Co kdybyste zkusili," obrátil se ke krutému světu všeobecně, "vpravit mi mezi bleďé a sevřené rty trochu nějaké kvalitní brandy?"

Vzápětí nad sebou spatřil zjevení, které mu u tváře přidržovalo lampu. Mělo obličej velikosti pět v kůži rozměru třináct a hlasem, v němž zněla účast, řeklo: "Oook?"

"Jo to jste vy?" prohlásil Výsměšek. Rychle se posadil pro případ, že by knihovníka napadlo dát mu dýchání z úst do úst.

Jeho mozkiem pokulhávaly zmatené myšlenky. Vzpomínal si na stěnu lesklého kovu, pak růžové moře a nakonec... hudbu. Nekonečnou hudbu, určenou k tomu, aby změnila lidský mozek v kouli smetanového syra.

Otočil se. Za ním se tyčila budova, obklopená zástupem lidí. Byla nízká a dřepěla na zemi podivně animálním způsobem, vzbuzovala dojem, že kdyby někdo chtěl zvednout ze země její křídlo, uslyšel by mlask, mlask povolujících přísavek. Proudilo z ní světlo a ze dveří se valila mračna páry.

"Výsměšek se probral!"

Objevilo se několik dalších tváří. Výsměšek si pomyslel: není svátek Pečené duše, takže to určitě nejsou masky. No nazdar.

Někde za sebou zaslechl děkanův hlas, který říkal: "Já jsem pro to, abychom sestavili Oparretův seizmický reorganizátor a vhodili ho tam dveřmi. A máme po problémech."

"V žádném případě! Jsme příliš blízko k městským hradbám! Stačí, když na příslušná místa spustíme Kýhovýrův přitažlivý středobod a -!"

"Nebo Podskočnickovo požárové překvapení?" Ozval se kvestorův hlas. "Spálit to na prach, to je nejlepší řešení -"

"Jo? Vážně? A co vy víte o válečné taktice? Vždyť vy neumíte pořádně říct ani krleš!"

Výsměšek se křečovitě zachytil okrajů vozíku.

"Byl by někdo z vás tak laskav a řekl mi," zasípal, "co se tady - k sakru - děje?"

Ludmilla si prorazila cestu členy klubu Nového začátku.

"Musíte je zastavit, arcikanceléři!" zvolala. "Oni se dohadují o tom, jak by ten velký obchod zničili!"

Ve Výsměškově hlavě se objevila ošklivá vzpomínka.

"Skvělý nápad," odpověděl jí.

"Ale pan Žička je stále ještě uvnitř!"

Výsměšek se pokusil zaostřit na zářící budovu.

"Cože? Mrtvý Rumpál Žička?"

"Artur se tam zaletěl podívat, když zjistil, že pan Žička už s námi není, a řekl, že pan Rumpál bojuje s něčím, co vylezlo ze stěny! Viděli jsme spoustu vozíků, ale ty se o nás nezajímaly. On nás vlastně vyvedl ven!"

"Cože? Mrtvý Rumpál Žička?"

"Nemůžete to místo rozbít vaší magií, když tam zůstal jeden z vašich mágů!"

"Cože? Mrtvý Rumpál Žička?"

"Ano!"

"Ale on je přece mrtvý," zavrtěl hlavou Výsměšek.

"Nebo snad ne? Tvrdil, že je."

"Pch," přidal se někdo, kdo měl mnohem méně kůže, než o kolik by chtěl Výsměšek kdy v životě přijít.

"To je naprosto typické. Není to nic jiného než nesmyslné přesvědčení o nadřazenosti živých. Ryzí životismus. Je mi jasné, že kdyby tam uvnitř zůstal někdo, kdo by byl živý, snažili by se ho ze všech sil zachránit. Jste všichni životisti!"

"Ale on chtěl... on hrozně toužil po tom, aby byl..." pokusil se Výsměšek. Zažil toho v životě hodně, ale to pro lidi, jako byl on, nepředstavovalo vždy tu pravou zkušenost. Výsměšek byl v zásadě prosté a přímočaré mysli. V žádném případě však nebyl hloupý. Znamenalo to jen to, že byl schopen o některých věcech uvažovat správně jen tehdy, když se z nich odbouraly všechny ty zbytečné a nepodstatné věci.

Ted' se soustředil na tu jedinou a důležitou skutečnost. Někdo, kdo byl technicky vzato mágem, se ocitl v potížích. To mu bylo jasné. To zahrálo na jednu ze základních strun. Záležitost týkající se problému mrtvý-nemrtvý mohla zatím klidně počkat.

A kromě toho tady byla ještě jedna maličkost, která mu nedopřála klidu.

"...Artur... letěl se podívat?..."

"Moje úcta!"

Výsměšek pootočil hlavu. Pomalu zamrkal.

"Máte překrásné zuby," řekl opatrně.

"Díky," usmál se ještě šířeji Artur Mrkalec.

"A to jsou vaše vlastní?"

"Ó ano."

"Úžasné. Samozřejmě předpokládám, že si je pravidelně čistíte?"

"No jistě. Hygiena, to je u nás jedna ze základních věcí."

"Takže co teď budete dělat?" zeptala se Ludmilla.

"No, prostě půjdeme a vytáhneme ho ven," zamračil se Výsměšek. Co je to s tou dívkou? Cítil podivné nutkání pohladit ji po hlavě.

"Uděláme nějakou magii a dostaneme ho z toho. To se ví. Děkane!"

"Krleš!"

"Jdeme dovnitř a dostaneme starého Rumpála ven!"

"Krleš!"

"Cože?" vytřeštil starší pAsák oči. "Vy jste se musel zbláznit!"

Výsměšek se pokusil zatvářít tak důstojně, jak mu to současná situace a vzhled dovolovaly.

"Pamatujte si člověče, že jsem váš arcikanceléř!" vyštěkl.

"Když chcete trvat na formalitách! Vy jste se musel zbláznit, arcikanceléři!" řekl starší pAsák. Potom o něco ztišil hlas.

"Kromě toho si uvědomte, že je to nemrtvý. Nemám nejmenší představu, jak chcete zachraňovat nemrtvé. To je tak trochu protimluv, nezdá se vám?"

"Co takhle dělení?" snažil se pomoci kvestor.

"Ne ne, nemyslím, že bychom do toho měli tahat chirurgické zákroky."

"No a vůbec, copak jsme ho nepohřbili?" neodpustil si lektor Zaniklých run.

"Pohřbili, ale teď ho znovu vyhrabeme," odsekl arcikancleř. "Je to pravděpodobně zázrak lidské existence."

"Jako nakládačky," kvestorova tvář se rozzářila šťastným úsměvem.

Dokonce i bratři a sestry Nového počátku poněkud ztuhli.

"Dělají to tak v jedné části Jakazačistánu," vysvětloval jim kvestor. "Udělají obrovské hliněné nádoby speciálně kořeněných okurek nebo zeleninové směsi a na celé měsíce je zahrabou do země, kde je nechávají kvasit. Jen tak docílí té skvěle pikantní -"

"Řekněte mi," naklonila se Ludmilla tiše k Výsměškovi, "takhle se obvykle chovají všichni mágové?"

"No, starší pAsák je výtečný vzor," odpověděl jí Výsměšek. "Ten dokáže pochopit skutečnost stejně dokonale jako figurka vystřižená z papíru. Jsem pyšný, že ho mám ve svém týmu." Odplivl si, zammul si ruce a zvolal: "Tak prima, mládenci. Dobrovolníci?"

"Krléš! Zde!" prohlásil děkan, který pro tyto chvíle žil v úplně jiném světě.

"Při svém poslání bych se musel propadnout hanbou pod zem, kdybych nepomohl bratru v nesnazi," postoupil kupředu i Reginald Půlbotka.

"Oook."

"Vy? Vás s sebou vzít nemůžeme," odpověděl děkan a vrhl pohrdavý pohled na knihovníka. "Vždyť vy nemáte ani ty nejmenší znalosti o partyzánské válce."

"Oook!" prohlásil rezolutně knihovník a udělal překvapivě srozumitelné gesto, které vyjadřovalo, že to je sice možné, ale na druhé straně, že to, co nezná o válečném umění orangutanů, by se dalo napsat na povrch malé hromádky vzniklé fyzickým zpracováním nepohodlného jedince, například děkana.

"My čtyři bychom na to měli stačit," přikývl spokojeně arcikancleř.

"Ani jednou jsem ho neslyšel říct krléš," huhlal spíš pro sebe děkan.

Najednou si sundal klobouk, což mágové dělají ve výjimečných případech, většinou jen tehdy, když si z nich chtějí něco vytáhnout, a podal ho kvestorovi. Pak utrl pruh látky z podolku svého roucha a s výrazem vytržení ho pozvedl v naptažených pažích před sebe. Nakonec si jím ovázal čelo.

"Je to součástí étosu," řekl v odpověď na jejich neodbytně nechápavé pohledy a pronikavě nevyřčené otázky. "To je obřad, který podstupují válečníci Vyvažovacího kontinentu, než se vydávají do boje. A k tomu musíte vykřiknout -" pokusil se vybavit text dávno přečtené knihy, "- ehm, bonsai. Ano, to je ono. Bonsai!"

"A já si myslel, že to znamená něco jako osekávání stromů, aby byly co nejmenší," zavrtěl užasle hlavou starší pAsák.

Děkan zaváhal. Když na to přišlo, sám si nebyl příliš jistý. Jenže dobrý mág nikdy nedovolí, aby mu nejistota bránila v pouti k výšinám.

"Ne, každopádně je to bonsai," prohlásil nakonec rezolutně. "Protože všechno je součástí bušido. Jako... jako malé stromy, které se snaží. Jako věčný nápor. Buší do... všeho a bez přestání. Jasně. To přece dává smysl, když o tom chvíli přemýšlíte."

"Ale tady přece nemůžete křičet bonsai!" protestoval lektor Zaniklých run. "Tady je přece naprosto odlišné kulturní pozadí. Bylo by to zbytečné. Nikdo by nepochopil, co máte tím výkřikem na mysli!"

"Nějak si s tím poradím," odbyl ho děkan.

Všiml si Ludmilly, která jim s otevřenými ústy naslouchala.

"To je řeč mágů," vysvětlil jí.

"Tohle? Vážně?" zavrtěla Ludmilla hlavou. "Tak to bych nikdy neuhodla."

Arcikancleř vylezl z vozíku a pokusně s ním popojížděl sem a tam. Nové myšlenky trvalo dlouho, než se jí podařilo zahrnout do arcikancleřovy mysli, ale teď sám instinktivně cítil, že pro takový lehký drátěný vozík na čtyřech kolečkách se naskýtá celá škála využití.

"Tak co, jdeme? Nebo tady budeme stát celou noc a fačovat si hlavy?" zavrčel nakonec.

"Krléš!" vyštěkl děkan.

"Krléš?" řekl Reginald Půlbotka.

"Oook!"

"Bylo to ,krléš'?" zeptal se děkan s podezřením.

"Oook."

"V tom případě... kupředu!"

Smrt' seděl na horském vrcholku. To místo nebylo nijak zvlášť vysoko ani holé, ani nevzbuzovalo tísnivé pocity. Nikdy tady čarodějky nedržely sabat. Zeměplošské čarodějky, a to všeobecně, zásadně neodkládaly víc oděvu, než kolik nezbytně vyžadovala činnost, kterou v příslušném čase provozovaly. Nestrašily tady žádné přízraky. Na vrcholku neseděli žádní malí nahatí mužíčkové, kteří by rozdávali moudrosti, protože první věc, na kterou malý nahatý moudrý mužíček přijde, je, že sedět nahatý na vrcholku hory neznamená jen si pořídit parádní hemoroidy, ale navíc ještě hemoroidy omrzlé.

Občas na vrchol hory vylezl nějaký člověk a přidal nějaký ten kámen nebo dva na mohylu, která se tam vršila, jen proto, aby dokázal, že neexistuje žádná pitomost, kterou by člověk nedokázal.

Smrt' seděl na mohyle a pomalými, klidnými tahy si obtahoval ostří kopy.

Vzduch se najednou pohnul a s tichým ,pop' se z něj vyloupily tři šedivé stíny.

Jeden řekl: Ty si myslíš, že jsi vyhrál?

Jeden řekl: Ty si myslíš, že jsi triumfoval?

Smrt' otočil kámen v ruce, aby mohl použít stranu s jemnějším povrchem, a pomalu znovu přešel čepel.
Jeden řekl: Budeme o tom informovat Azraela.
Jeden řekl: Koneckonců nejsi nic jiného než takový obyčejný malý Smrt'áček.
Smrt' pozvedl čepel kosy směrem k měsíčnímu svitu, pomalu s ní otáčel sem a tam a pečlivě pozoroval hru světla na drobných pecičkách kovu na jejím ostří.
Pak jediným rychlým a úsporným pohybem vstal. Tři šediví služebníci spěšně ustoupili.
Kostnatá ruka vyletěla s rychlostí útočícího hada, sevřela šedé roucho, přitáhla ho blíž a zvedla prázdnou kápi do výše Smrt'ových očních důlků.
VÍTE, PROČ VĚZEN VE VĚŽI POZORUJE, JAK LÉTAJÍ PTÁCI? řekl Smrt'.
Stín zasípal: Okamžitě ze mě sunde ty své špinavé... auvej...
Z temných důlků na okamžik vyšlehl modrý plamen.
Pak Smrt' spustil šedý stín na zem a podíval se po dalších dvou.
Jeden řekl: Nemysli si, že jsme se potkali naposled.
Pak zmizely.
Smrt' si nedbalým pohybem oklepl ze svého dokonale černého roucha drobeček popela a postavil se přesně na vrchol hory. Pozvedl oběma rukama kosu nad hlavu a povolal všechny menší Smrtě, kteří vznikli za jeho nepřítomnosti.
Netrvalo dlouho a už se valili vzhůru úbočím hory jako černá záplava.
Slévali se jako kapky černé rtuti a mířili ke Smrt'ovi.
Tak to trvalo dlouhý čas, ale pak to přece jen skončilo.
Smrt' spustil kosu a prozkoumal se. Ano, všechno na svých místech. Znovu tedy byl tím Smrtěm a obsahoval všechny Smrtě světa. Kromě -
Na okamžik zaváhal. Někde uvnitř cítil maličký prostor obsahující prázdnotu, jakýsi nenaplněný zlomek své duše, něco nevypočitatelného...
Nebyl si tak docela jistý, co by to mohlo být.
Pokrčil rameny. Bezpochyby to nakonec zjistí. Ale zatím ho čeká velmi mnoho práce...
Vyjel.
Daleko od vrcholu hory, ve svém doupěti pod stodolou se kryší Smrt' pustil trámku, který až dosud svíral v pevném odhodlání.

Rumpál Žička skočil sounož na další chapadlo, které vyrazilo mezi dlaždicemi a plazilo se oblaky páry. Odkudsi spadl velký kus mramoru a zasypal ho drobnými úlomky. Pak divoce kopl do stěny.

Uvědomil si, že teď už odsud pravděpodobně nevede žádná cesta, a i kdyby, on by ji stejně nenašel. Ať se děje cokoliv, on byl prostě uzavřen uvnitř té věci. Ta třásla svými stěnami v marném pokusu, jak ho dostat. Když už nic jiného, postará se jí o ošklivý případ žaludeční nevolnosti.

Opatrně zamířil k otvoru, který byl ještě před nedávným vstupem do široké chodby, a proskočil jím těsně předtím, než se s mlasknutím zavřel. Po stěnách přeběhl záblesk stříbrného ohně. Kolem bylo tolik života, že se už nedal omezit.

Pohybovalo se tady i několik vozíků, které, zmatené stejně jako Rumpál, bezcílně kroužily sem a tam.

Vydal se další celkem slibně vyhlížející chodbou, i když bylo pravda, že ani jedna z četných chodeb, které během svých sto třiceti let života navštívil, se tak netřásla ani nebyla tak mokrá.

Ze stěny vyrazilo další chapadlo a pokusilo se mu podrazit nohy.

Samozřejmě, že zabít ho nemohlo. Jenže ho mohlo zbavit těla. Byl by na tom jako Jeden-muž-kbelík. Osud horší než smrt, pravděpodobně.

Zvedl se ze země. V té chvíli na něj padl strop a přitiskl ho k podlaze.

V duchu napočítal do deseti a pomalu se sunul kupředu. Všude kolem něj syčela pára.

Uklouzl a tak tak před sebe stačil natáhnout ruce.

Cítil, jak sám nad sebou ztrácí kontrolu. Musel ovládat tolik věcí současně. Dávno zapomněl na smutek, už jen udržování srdce a plic v chodu ho namáhalo tak strašlivě, že...

"Sadařina!"

"Co to má, do háje, znamenat?"

"Sadařina! Rozumíš? Bonsai! Krleš!"

"Oook!"

Rumpál pootevřel kalné oči.

Aha. Zdá se, že už ztrácí i kontrolu nad mozkiem a smysly.

Z oblaků páry se vynořil bokem vozík, na jehož stranách visely nejasné postavy. Když se vozík přiblížil, natáhla se z něj jedna chlupatá a jedna zholá obyčejná ruka, zachytily ho a vhodily na ložnou plochu. Čtyři malá kolečka zaskřípala, vozík se odrazil od stěny, pak se srovnal a chřestil dál.

Rumpál jen jakoby z dálky vnímal hlasy.

"Tak do toho, děkane. Já vím, že jste se na to těšil." To byl arcikancelář.

"Krleš!"

"A zabijete to dokonale? Myslím, že bychom nikdo nestáli o to, aby se nám to objevilo na schůzi přátel Nového začátku. Nemyslím, že by to byl vhodný kandidát." To byl Reginald Půlbotka.

"Oook!" To byl knihovník.

"Buďte bez obav, Rumpále. Děkan provede něco dokonale vojenského, doufám," uklidňoval Rumpála Výsměšek.

"Krléš! Dle rozkazu!"

"No, maucta."

Rumpál viděl, jak se děkanova ruka pozvedá, a mezi prsty zahlédl něco lesklého.

"Co použijete?" zeptal se arcikanceléř, jak se vozík řítíl oblaky páry.

"Oparretův seizmografický reorganizátor, Kýhovýrův přitažlivý středobod, nebo Podskočnickovo požárové překvapení?"

"Krléš!" zavřískl děkan s výrazem nebeského uspokojení.

"Cože? Všechny tři najednou?"

"Krléš!"

"To zacházíte trochu daleko, nemyslíte? A ještě jednu věc, jestli vás uslyším ještě jednou říci ,krléš', já osobně vás dám vyhodit z univerzity, pronásledovat až na konec světa těmi nejstrašnějšími démony, které dokáže vytvořit démonologie, roztrhat na výjimečně malé kousky, rozemlít, přeměnit na směs připomínající tatarský biftek a navržit do psí misky."

"Kr-" Děkan zachytil arcikanceléřův pohled. "Ano. Ano? Ale no tak, arcikanceléři! K čemu je dobré ovládnout kosmickou rovnováhu a znát tajemství osudu, když nemůžete alespoň jednou za čas něco vyhodit do vzduchu a rozmlátit na kusy? Prosím? Už je mám připravené. Víte, jaký zmatek to dělá v inventáři, když si je připravíte a pak nepoužijete -"

Vozík se řítíl klesající chodbou a nejbližší zatačku, byť mírnou, proskřípal po dvou kolech.

"No tak dobrá," povolil Výsměšek. "Když to pro vás tolik znamená."

"Kr- pardon."

Děkan začal tiše a horlivě mumlat slova zaklínadel, ale najednou hlasitě vykřikl.

"Oslepl jsem!"

"To vám jenom do očí sklouzl ten váš bonsai obvaz, děkane."

Rumpál zasténal.

"Jak se cítíte, bratře Žičko?" Rumpál Žička nad sebou spatřil silně potřhané rysy Rega Půlbotky.

"No, vždyť to znáte," vypravil ze sebe Rumpál. "Mohlo by to být lepší, ale mohlo by být i hůř."

Vozík se odrazil od zdi a vyrazil jiným směrem.

"Kdy už to konečně začne, děkane?" sykl Výsměšek zaťatými zuby. "Tu věc už ovládám opravdu jen s vypětím všech sil!"

Děkan zamumlal několik slov a dramaticky máchl rukou. Ze špiček prstů mu vyrazil oktarínový plamen a uzemnil se kdesi v hlubinách mlhy.

"Jupí!" zaječel.

"Děkane?"

"Prosím, arcikanceléři?"

"Ta poznámka, kterou jsem měl k tomu vašemu slovu..."

"Ano? Ano?"

"Můžete si k němu přidat ještě ,jupí'."

Děkan smutně svěsil hlavu.

"Aha. Dobře, arcikanceléři."

"A proč už to všechno dávno neudělalo ,prásk'?"

"Opozdil jsem začátky, arcikanceléři. Myslel jsem si, že by bylo asi lepší, kdybychom se dostali ven dříve, než to začne."

"To byl skvělý nápad, člověče."

"Už brzo vás z toho dostaneme, Rumpále," ozval se Reg Půlbotka. "Nejsme zvyklí nechávat naše lidi na holičkách. Není to -"

Nedaleko před nimi vybuchla podlaha.

Vzápětí nato vybuchla i za nimi.

Věc, která se zvedla z rozbité podlahy, byla buď beztvářá, nebo měla příliš podob najednou. Zuřivě se zmítala a natahovala k nim trubicovitá chapadla.

Vozík se zastavil.

"Máte ještě v zásobě nějakou magii, děkane?"

"Ehm, tedy, jaksí... ne, arcikanceléři."

"A ta zaklínadla, která jste právě použil, ta začnou účinkovat...?"

"Každou chvíli, arcikanceléři."

"Takže... to, co se stane... to se stane hlavně nám?"

"Ano, arcikanceléři." Výsměšek pohladil Rumpála po hlavě.

"Tak to je mi líto," oznámil mu. Rumpál se nemotorně otočil a prohlížel si chodbu před nimi.

Za mozkem dění - královnou - něco zahlédl. Vypadalo to jako docela obyčejné dveře od univerzitní ložnice, které postupovaly po malých kouscích kupředu, jako kdyby je někdo opatrně postrkoval před sebou.

"Co je to?" zeptal se Reg.

Rumpál se zvedl tak vysoko, jak to jen šlo.

"Šlůžkale!"

"Ale, no tak," uklidňoval ho Reginald.
"To je Šlýžkal!" vykřikl Rumpál. "Šlýžkale! To jsme my! Nemohl bys nám pomoci?"
Dveře se zastavily. Pak odletěly stranou.
Šlýžkal se narovnal v plné výši.
"Dobrý den, pane Žičko, dobrý den, Regu," řekl.
Zírali na chlupatého obra, který vyplňoval téměř celou chodbu.
"Hm, Šlýžkale, nemohl bys trochu vyčistit tu chodbu, abychom mohli dál?" zaprosil Rumpál.
"Žádný problém, pane Žičko. Pro přátele cokoliv."
Párou se natáhla ruka velikosti zahradního kolečka, ponořila se do zmeti blokující chodbu a jediným rázným pohybem ji smetla z cesty.
"Podívejte se na mě!" prohlásil pyšně Šlýžkal. "Měli jste pravdu. Bubák potřebuje dveře stejně jako ryba tříkolku! Řekněte to hned a řekněte to nahlas! Jsem -"
"A mohl bys nám teď ještě laskavě ustoupit z cesty, prosím?"
"Jistě. Jasná věc. Ohé!" Šlýžkal znovu zaútočil na královnu.
Vozík vyrazil kupředu.
"A udělal bys líp, kdybys šel s námi!" křikl Rumpál, když viděl, jak se Šlýžkal ztrácí v páře.
"No, to by tedy zdaleka nebylo to nejlepší," zabručel pobledlý arcikancleř, když se rozjeli.
"Věřte mi. Co to vlastně, u všech všudy, bylo?"
"Bubák," vysvětlil mu Rumpál.
"Já myslím, že ti žijí jenom ve sklepech, za něčím, nebo ve skříních?" křičel do všeobecného hluku arcikancleř.
"On svou skříň setřásl," prohlásil Reginald Půlbotka pyšně. "Našel sám sebe."
"No to mi nevadí, pokud se nám ztratí z očí."
"Nemůžeme ho přece nechat napospas -"
"Ale ano. Právě že ano!" vyštěkl Výsměšek.
Za nimi zazněl zvuk připomínající výbuch bahenního plynu. Kolem proletěla zelená ohnivá koule.
"Zaklínadla začínají dozrávat!" vykřikl děkan. "Rychle!"
Vozík vyrazil z vstupního otvoru a se skřipajícími kolečky se hnál vlahou nocí.
"Krléš!" zaječel nadšeně Výsměšek, když se před nimi spěšně rozestupoval hustý dav.
Znamená to snad, že i já mohu říci „krléš“? rozzářil se děkan.
"Dobrá. Ale jenom jednou. Každý to řekne jen jednou."
"Krléš!"
"Krléš!" zvolal Reg Půlbotka ozvěnou.
"Oook!"
"Krléš," připojil se Rumpál Žička.
"Krléš!" zaduněl Šlýžkalův hlas.
(Opodál ve tmě, tam, kde byl dav nejdříve, se tiše plížil nezřetelný obrys páně Soulolitův, temný stín posledního světového bání, který se tiše přisunul až k otřásající se budově a stydlivě zasunul pod dveře jakýsi lísteček. Na listu stálo: Oooííí, Oooííí, Oooííí!)

Vozík se nakonec definitivně zastavil. Nikdo se neohlédl. Pak opatrně promluvil Reginald. "Jsi za námi, že?"
"Správně, pane Půlbotko," odpověděl mu šťastným hlasem Šlýžkal.
"Tak nevím, máme se bát, že se objeví před námi?" zamyslel se Výsměšek. "Nebo je horší, když víme, že je za námi?"
"Ohó! Už žádné těsné skříně a temné sklepy pro tohohle bubáka!" pokračoval Šlýžkal.
"No, na jednu stranu je to i škoda, protože u nás na univerzitě máme pár opravdu rozlehlých sklepů," prohlásil rychle Rumpál Žička.
Šlýžkal chvíli mlčel. Pak se hlasem, v němž zněl pátravý tón, zeptal: "A jak velké?"
"Obrovské."
"Žjó! A krysy, krysy tam jsou?"
"Co krysy. Krysy nejsou nic proti tomu ostatnímu. Je tam celá řada uprchlých démonů, každý jiný. Ti se tam dávno přemnožili."
"Co to děláte?" syčel tiše arcikancleř Vzoromil Výsměšek. "To mu vykládáte o našich sklepeních!"
"Takže byste byl raději, kdyby se vám schovával pod postelí?" zeptal se ho koutkem úst Rumpál. "Nebo ho měl pořádk v patách?"
Výsměšek najednou zuřivě pokýval hlavou.
"No pravda, teď si vzpomínám, ty krysy už se nám taky skoro vymykají z rukou," začal rozkládat silným hlasem. "Některé z nich - pch, ty musí mít alespoň šedesát centimetrů, co říkáte, děkane?"
"Já bych řekl, že osmdesát centimetrů," přikyvoval horlivě děkan. "Přinejmenším."
"A tučné jsou jako venkovské máslo," dodával Rumpál.
Šlýžkal se na tím chvíli zamyslel. "No, dobrá," řekl nakonec váhavě. "Možná k vám někdy zaskočí a mrknu na ně."
Obrovský obchod vybuchl a vbuchl současně. To je samozřejmě něco, co se nedá provést bez zvlášť vysokého rozpočtu na zvláštní efekty nebo bez tří velkých zaklínadel, která působí jedno proti druhému. Přihlízející měli dojem, že vidí, jak se ze stavby rozšiřuje obrovský mrak, který se ovšem současně nesmírnou rychlostí zmenšoval, takže celkově to vypadalo jako zmenšující se bod. Ze zmučených polí byla nasávána zem a mizela v centrálním víru. Pak

se rozlehl poslední divoký výbuch nemuzikální hudby, který však téměř okamžitě umkl.

A pak tam nezbylo nic, jen rozbahněné pole.

A z modrého ranního nebe se snášely tisíce bílých vloček podobných sněhu. Tiše klouzaly vzduchem a lehce dosedaly do přihlížejícího zástupu.

"Není to zase nějaké semínko, že ne?" zeptal se Reginald Půlbotka.

Rumpál zachytil jednu z padajících bílých vloček. Byl to nepravidelný čtvereček, povrch měl drsný a špinavý a jen s velkým úsilím bylo možno na jeho povrchu přečíst slova:

"Ne," zavrtil hlavou Rumpál. "Tohle pravděpodobně není nebezpečné."

Opřel se ve vozíku a usmál se. Nikdy nebylo pozdě vychutnat si život.

A když se všichni dívali jinam, poslední žijící zeměplošský vozík, ztracený a osamělý, tiše a smutně odchřestil do zapomnění noci.

"Kriket-kritikastr-kovrkot!"

Slečna Zahořalá seděla ve své kuchyni.

Zvenčí k ní doléhalo nepravidelné cinkání a chřestot, jak Ned Rozinka a jeho pomocník sbírali po dvoře zbytky sklizňostroje. Henžil se tam ještě tucet dalších lidí, kteří jim teoreticky pomáhali, ale v zásadě to pro ně byla vhodná záminka k tomu pořádně se rozhlédnout kolem. Udělala čaj, dala konvici s hrnky na ták a odnesla jim to ven.

Ted' seděla s bradou v dlaních a upírala oči do prázdna.

Na pootevřené dveře někdo zaklepal. Do místnosti vstřel opatrně hlavu Václav Pípa.

"Nezlobte se, slečno Zahořalá -"

"Hmm?"

"Koukněte, slečno, ve stodole běhá kůň-kostlivec! A žere seno!"

"Jak?"

"Ono jím propadává zase ven."

"Vážně? Dobrá, tak si ho necháme. Aspoň nás přijde lacino krmení."

Pípa stál ještě chvíli ve dveřích a v rukách mačkal klobouk.

"Jste v pořádku, slečno Zahořalá?"

"Jste v pořádku, pane Žička?"

Rumpál upíral oči do prázdna.

"Rumpále?" obrátil se k němu Reg Půlbotka.

"Hmm?"

"Arcikanclér se ptá, jestli nechcete něco k pití."

"Si dal nejraději sklínku destilační vody," řekla paní Bochánková.

"Cože? Obyčejnou vodu?" ořízl se Výsměšek.

"Přesně to, co by si přál," přikývla paní Bochánková.

"Prosil bych sklenici destilované vody," řekl Rumpál.

Paní Bochánková vypadala jako z cukru. Tedy jako z cukru vypadalo to, co z ní bylo vidět, což byla část mezi kloboukem a kabelkou, která byla jakousi protiváhou klobouku. Byla tak velká, že když si ji paní Bochánková položila na klín, musela mírně pozvednout ruce, aby ji mohla chytit za uši. Jakmile se doslechla, že její dcera byla pozvána na univerzitu, přišla také. Paní Bochánková vždycky považovala za samozřejmé, že pozvání adresované Ludmille se automaticky vztahuje i na Ludmillinu matku. Takové matky jako ona jsou všude a dnes už je všeobecně známo, že se s nimi nedá dělat absolutně nic.

Mágové se snažili bratrstvo Nového počátku pobavit různými žertovnými kousky a bratři se snažili vypadat nesmírně pobaveně. Byla to jedna z těch klasických společenských událostí, provázená dlouhými chvílemi nervózního ticha, občasným odkašláním a osamocenými výroky lidí snažících se marně rozprout společenskou konverzaci poznámkami ve smyslu "no řekněte, není to skvělé?".

"Zdá se, že jste se nám nějak zamyslel, Rumpále, co?" nadhodil Výsměšek.

"Jsem jenom trochu unavený, arcikancléři."

"A já myslel, že vy, zombie, nepotřebujete spát."

"To je pravda, ale stejně jsem unavený," vysvětloval Rumpál.

"Jste si jistý, že bychom to neměli ještě jednou zkusit s tím pohřbem a tak dále? Tentokrát už bychom udělali všechno, jak má být."

"Mockrát vám děkuju, ale ne. Já asi nejsem na ten život nemrtvého stavěný." Rumpál vrhl omluvný pohled na Reginalda Půlbotku. "Promiňte. Nějak se s tím pořád nedokážu vyrovnat."

"Máte nezdanitelné právo vybrat si, zda chcete být živý, nebo mrtvý," odpověděl mu Reg odměřeně.

"Jeden-muž-kbelík mi řekl, že lidé ted' už zase umírají normálně," ozvala se paní Bochánková. "Si tak myslím, že už brzo budou mít schůzku, pane Žička."

Rumpál se rozhlédl.

"Šla s jejich psem na procházku," pokračovala paní Bochánková.

"Kde je Ludmilla?" zeptal se. Rumpál se nevesele usmál. Jasnovidnost paní Bochánkové byla někdy velmi únavná.

"Bylo by hezké vědět, že o Lupina se někdo postará, až já... odejdu," nadhodil. "Tak mě napadlo, nemohly

byste si ho vzít k sobě?"

"No..." začala paní Bochánková nejistě.

"Ale víte, že je to..." začal Reg Půlbotka, ale zarazil se, když uviděl Rumpálův výraz.

"Si myslím, že by to byla na jednu stranu velká úleva, mít psa v domě," přiznala paní Bochánková. "Mívám o Ludmilla často strach. Se kolem potuluje tolik divnejch lidí..."

"Ale vaše dcera je přece..." začal znovu Reg.

"Mlčte, Regu," zarazila ho tentokrát Doreen.

"Tak v tom případě je to vyřízeno," usmál se Rumpál. "A máte doma nějaké kalhoty?"

"Cože?"

"Jestli máte doma nějaké kalhoty?"

"Jo, myslím, že tam něco zbylo po nebožtíkovi Bochánkovi, ale proč..."

"Promiňte," omlouval se spěšně Rumpál. "To jsem se jen tak zatoulal v myšlenkách jinam. Vždyť zpoloviny nevím, co mluvím."

"Aha," začal Reg vesele, "už chápu. Vy chcete říct, že až se Lup..."

Doreen do něj zuřivě strčila loktem.

"Ah, promiňte. Mě si vůbec nevšimnete. Já bych si klidně někde zapomněl vlastní hlavu, kdybych ji neměl přišitou."

Rumpál se pohodlně opřel a zavřel oči. Tu a tam zachytil útržek rozhovoru. Slyšel, jak se Artur Mrkalec vyptává arcikanceláře, kdo jim tapetoval a odkud bere univerzita zeleninu. Slyšel, jak kvestor lká nad vysokými výdaji spojenými s vymýcením zhmotnělých kleteb, které z jakéhosi důvodu přežily všechny změny posledních několika dnů a uhnízdlily se mezi trámy v temnotě u stropu. Mohl dokonce zaslechnout, pokud ovšem napjal svůj dokonalý sluch, nadšené hýkání, které vydával Šlýžkal debužirující v univerzitních sklepech.

Už mě nepotřebují. Konečně. Svět konečně přestal potřebovat Rumpála Žičku.

Tiše vstal a po špičkách došel ke dveřím.

"Jdu trochu na vzduch," oznámil společnosti, "a možná se chvilku porozhlédnu kolem."

Výsměšek mu bodře pokynul a soustředil se na Artura, který mu vyprávěl, jak skvělých efektů by se dalo docílit ve Velké siní s tapetami napodobujícími různé druhy dřeva.

Rumpál za sebou tiše přivřel dveře a opřel se o chladnou kamennou zeď.

Okamžik. Ještě tady zbývala jedna věc. "Jsi tam, Jeden-muži-kbelíku?" zeptal se tiše.

jak to víte?

"Mám pocit, že tady býváš často."

he, he, vy jste jim tam u vás pěkně nadrobil! víte, co se stane při nejbližším úplňku?

"Samozřejmě, že to vím. A tak nějak si myslím, že oni to vědí také."

dobrá, ale jaký je to mezilidský vztah, když spolu mohou být jen jeden týden ze čtyř?

"Třeba je to větší šance na štěstí, než jakou má spousta ostatních lidí. Život zdaleka není dokonalý, Jeden-muži-kbelíku."

to říkáte vy mně?

"Poslyš, mohl bych se tě zeptat na něco osobního?" řekl Rumpál. "Víš, hrozně rád bych věděl..."

no, já nevím...

"Koneckonců, máš svou astrální rovinu skoro zase jen pro sebe."

hm, tak dobrá.

"Proč se jmenuješ Jeden..."

a to je všechno? já myslel, že na to jste už dávno přišel sám, takový chytrý člověk jako vy. v našem kmeni je staletý zvyk pojmenovat nově narozené dítě po první věci, kterou matka uvidí, když po porodu vyhlédne z týpí. Moje jméno je zkratka z Jeden muž vylévající kbelík vody na dva psy.

"Tak to je dost nešťastné jméno, to jsi měl smůlu," potřásl hlavou Rumpál.

no, tak špatné to ještě není, odpověděl Jeden-muž-kbelík, litovat byste měl spíše mého bratra - dvojče. Narodil se první, takže on dostal jméno podle toho, co matka viděla, když vyhlédla o deset vteřin dříve.

Rumpál Žička se nad tím zamyslel.

"Neříkej mi to, pokusím se to uhodnout," pozvedl luku. "Dva-rvoucí-se-psi?"

Dva-rvoucí-se-psi? Dva-rvoucí-se-psi? prohlásil posměšně Jeden-muž-kbelík. Ó je, ten by dal ruku za to, kdyby se jmenoval Dva-rvoucí-se-psi!

Celá ta historie s Rumpálem Žičkou ovšem opravdu skončila mnohem později, jestliže ovšem máme na mysli všechno, co udělal, způsobil a uvedl do pohybu. Tak například v té vesničce v horách Beraní hlavy, kde stále ještě tančí pravý Morrisův tanec, stále ještě věří, že dokud nezmizí vlnky na hladině světového dění, lidé, kteří je způsobili, nejsou mrtví - dokud se nezastaví hodiny, které on natáhl, dokud nedozrálo víno, které ona nakládala, dokud nebylo sklizeno to, co oni zaseli. Říká se, že délka života některých lidí je jen slupkou jejich skutečné existence.

Když Rumpál procházel uličkami města, naplněnými řídkou mlhou, mířil na schůzku, kterou měl dohodnutou od chvíle, kdy se narodil. Cítil, že by dokázal předpovědět skutečný konec celé téhle historie.

Stane se to za pár dnů, když na noční nebe vyjde znovu měsíc v úplňku. Jakýsi dodatek či addendum k životu Rumpála Žičky - narozeného v roce Významného trojúhelníku ve století Trojí havěti (vždycky dával přednost starému kalendáři s historickými jmény před tím nově vymyšleným číslováním, které se dnes tak rozmáhá) a který zemřel v roce Rozmarného hada ve století Ovocného netopýra. Plus minus.

Vysoko v horách, pod stříbřitým měsícem, poběží vřesovištěm dvě postavy - ani lidé, ani vlci. S trochou štěstí budou mít to nejlepší z obou těch světů. Nebudou je jen vnímat, ale především chápat.

Vždycky je nejlepší mít oba světy.

Smrt' seděl v křesle ve své pracovně s rukama sepjatýma před obličejem.

Občas se v křesle zhoupł sem a tam.

Albert mu přinesl šálek čaje a s diplomatickou nenápadností zmizel.

Na Smrt'ově stole stály jediné přesýpací hodiny. Jeho oči ulpávaly právě na nich.

Houp - skříp, houp - vrz.

Kyvadlo velkých hodin ve vstupní hale domu se pohybovalo s neúprosnou přesností a zabíjelo čas.

Smrt' zabubnoval kostnatými prsty na stolové desce z poškrábaného dřeva. Před ním ležel stoh knih, ve kterých byly záložkami označeny životní příběhy největších milenců Zeměplochy. Jejich všeobecně se opakující příběhy mu nedokázaly pomoci ani v tom nejmenším.

Vstal, tiše se přikradl k oknu a vyhlédl ven na své temné království, zatímco za zády podvědomě svíral a otvíral dlaně.

Nakonec sebral prudkým pohybem hodiny ze stolové desky a vyšel z místnosti.

Truhlík na něj čekal v temném teple stáje. Smrt' ho rychle osedlal, vyvedl na dvůr, vysedl na něj a rozjel se k vzdálenému třpytnému klenotu jménem Zeměplocha.

Když tiše dosedl na dvůr farmy, slunce právě zapadalo.

Proplul stěnou.

Došel k úpatí schodiště.

Pozvedl hodiny a pozoroval, jak se přesypá čas.

Pak se zarazil. Bylo tady něco, co by rád věděl. Vilém Kliš byl zvědavý, a on si pamatoval všechno z doby, kdy byl Vilémem Klišem. Dokázal si prohlédnout všechny jeho emoce, jako motýla napíchnutého na špendlík, každou podrobnost toho malého tvorečka připevněného na korkové destičce, uložené pod sklem.

Vilém Kliš byl mrtev, nebo lépe řečeno ukončil svou existenci. Jenže - co to vlastně bylo? - byl snad život skutečného člověka jen slupkou jeho smyšlené existence? Vilém Kliš byl pryč, ale zůstaly po něm ozvěny. A v paměti Viléma Klišy zůstaly dluhy.

Smrt' často přemýšlel o tom, proč lidé pokládají na hroby květiny. Předtím mu to vždycky připadalo nesmyslné. Mrtví už přece odešli tam, kam nedosáhne vůně růží. Ale teď... Neměl pocit, že rozumí, ale cítil v sobě jakési místo, které to dokázalo pochopit.

V obývacím pokoji slečny Zahořalé byla za staženými závěsy dokonalá tma a tou se teď pohyboval ještě temnější stín, který mířil ke třem truhlíčkám stojícím na toaletě.

Smrt' otevřel jednu z těch menších. Byla plná zlatých mincí. Vypadaly nově, jako mince nepoužívané. Pak otevřel druhou malou skříňku. I ta byla plná zlata.

Očekával od slečny Zahořalé něco víc, i když pravděpodobně ani Vilém Kliš by nedokázal přesně vysvětlit proč.

Nakonec otevřel větší truhlíčku. Nahoře byla vrstva hedvábného papíru. Pod papírem jakási bílá průsvitná věc, jakýsi závoj s věnečkem, teď už křehký a zažloutlý věkem. Chvilku si ho nechápavým pohledem prohlížel a pak ho odložil stranou. Dále našel pár bílých bot na podpatku. Jak nepraktické pro život na farmě, pomyslel si. Není divu, že je nenosí a odložila je sem.

Byly tam i další papíry. Štůsek dopisů převázaných stužkou. Položil je na závoj. Když jeden poslouchal nebo četl, co si lidé navzájem říkají či píší, prakticky se vůbec nic nedozvěděl - používali jazyka jen jako prostředku k ukrytí svých pocitů.

A nakonec to našel - malou dřevěnou skříňku uloženou až na dně. Vytáhl ji ven a dlouho obracel v ruku. Pak s tichým cvaknutím odsunul malý háček a zvedl víčko.

Zabzučela ozubená kolečka.

Ta melodie nebyla nijak zvlášť hezká. Smrt' slyšel všechnu hudbu, která kdy byla napsána, a většina z ní byla lepší než tahle písnička.

Zvuk byl poněkud dutý a chřestivý a slaboučká melodie zněla v tříčtvrtečním rytmu.

Zatímco se uvnitř skříňky otáčela upachtěná ozubená kolečka a tiše sténalo hodinové pero, na její horní ploše se v parodii valčíku trhavě pohybovaly dvě dřevěné postavičky.

Smrt' je pozoroval, dokud pero nedoběhlo. Pak si přečetl vyrytý nápis.

Byl to dárek.

Vedle skříňky stály přesýpací hodiny, které tam Smrt' odložil. Písek se neustále tiše přeléval z horní poloviny do dolní, ale Smrt' si jich nevšímal.

Když hodinové pero doběhlo, znovu je natočil. Dvě postavy, které se spolu otáčejí v čase. A když hudba dohraje, stačí párkrát otočit klíčem.

Když pero znovu doběhlo, seděl v tichu a temnotě a nakonec došel k rozhodnutí.

Už zbývaly jen vteřiny. Vteřiny znamenaly pro Viléma Klišu hodně, protože jich měl jen omezenou zásobu. Pro Smrtě, který neměl nikdy žádné, naopak neznamenal vůbec nic.

Vyšel ze spícího domu, nasedl na Truhlíka a rozjel se.

Cesta mu trvala jen okamžik, i když urazil vzdálenost, na kterou by světlo potřebovalo tři sta milionů let, ale to bylo tím, že Smrt' cestuje ve vesmíru, kde Čas nic neznamená. Světlo si myslí, že dokáže cestovat rychleji než cokoli

jiného, ale to se mýlí. I kdyby dokázalo cestovat seberycheji, kamkoliv dorazí, všude najde tmu, která tam byla dřív a už na něj čeká.

Na té cestě měl i společnost - galaxie, hvězdy, stuhý zářící hmoty, která se vlnila, vířila a směřovala k svému neznámému cíli.

Smrt' na svém bílém koni se pohyboval temnotou jako bublina na hladině řeky.

A každá řeka má svůj cíl.

Pak se pod ním objevila pláň. Vzdálenost tady byla stejně bezvýznamná jako čas, ale z té pláně se šířil opar nekonečna. Mohla být vzdálená kilometr nebo milion kilometrů; byla poseta dlouhými údolím, nebo snad vyschlými koryty řek, které před ním, když se přiblížil, uhýbaly vlevo a vpravo.

Snesl se na zem.

Sesedl a zůstal tiše stát. Pak poklekl na jedno koleno.

Změňme perspektivu. Když se nad tu nekonečnou, hluboce zbrázděnou pláň začneme zvedat, brzo zjistíme, že se její okraje zaoblují a zanedlouho se změní ve špičku prstu.

Azrael zvedl prst ke tváři, která vyplňovala oblohu ozářenou blikavou září zanikajících galaxií.

Existuje bilion Posledních soudců, ale ti všichni jsou jen různými aspekty jediné Smrti - Azraela, Velkého přivolávače, Smrti vesmírů, Začátku a konce času.

Většina vesmíru pochází z temné materie a jen Azrael ví, kdo to je.

Oči tak obrovské, že supernova by byla jen náznakem odlesku v jejich zorničce, se pomalu otočily a zaostřily na droboučkou postavu stojící na nekonečně zbrázděné pláni konečku prstu. Vedle Azraela visely uprostřed složitě pavučiny rozměrů velké Hodiny a tikaly vpřed. V Azraelových očích světélkovaly hvězdy.

Zeměplošský Smrt' povstal.

PANE, ŽADÁM O -

Odnikud vklouzli do bytí tři služebníci zapomnění a postavili se vedle něj.

Jeden řekl: Nepslochej ho. Obviňujeme ho ze zasahování do běhu věcí.

Jeden řekl: A ze smrt'ovraždy.

Jeden řekl: A pýchy. A z toho, že žil s úmyslem přežít.

Jeden řekl: A z toho, že stranil chaosu proti určenému řádu.

Azrael zvedl obočí.

Služebníci od Smrtě v dychtivém očekávání poodlétlí.

PANE, VÍME, ŽE NENÍ URČENÝ ŘÁD, KROMĚ TOHO, KTERÝ SAMI STVOŘÍME...

Azraelův výraz se nezměnil.

NENÍ NADĚJE, JEN MY. NENÍ MILOSRDENSTVÍ, JEN MY. NENÍ SPRAVEDLNOST. JSME JEN MY.

Oblohu vyplnila tmavá, smutná tvář.

VŠECHNY VĚCI, KTERÉ JSOU, JSOU NAŠE. ALE MUSÍME SE STARAT, MÍT PÉČI. PROTOŽE KDYŽ NEBUDEME MÍT PÉČI, NEEXISTOVALI BYCHOM. KDYBYCHOM NEEXISTOVALI, PAK BY NEEXISTOVALO NIC, JEN SLEPÉ ZAPOMNĚNÍ.

ALE I SLEPÉ ZAPOMNĚNÍ MUSÍ JEDNOHO DNE SKONČIT. PANE, POSKYTNEŠ MI JEN MALOU ČÁSTEČKU ČASU? PRO SPRÁVNOU ROVNOVÁHU VĚCÍ. ABY BYLO VRÁCENO, CO BYLO DÁNO. PRO VĚZNĚ A PRO LET PTÁKŮ.

Smrt' o krok ustoupil.

Bylo nemožné přečíst výraz na Azraelově tváři.

Smrt' vrhl kosý pohled na tři služebníky.

PANE, V CO BY MĚLA ÚRODA DOUFAT, KDYŽ NE V POCTIVOU PÉČI SEKÁČE?

Čekal.

PANE? ozval se Smrt' po chvíli.

V době, kdy čekal na odpověď, se rozpadlo několik galaxií, které zavířily kolem Azraela jako papírové konfety, odrazily se od něj a zmizely.

Pak Azrael řekl:

ANO.

Z temnoty se vynořil další prst a zamířil k Hodinám.

Služebníci ze sebe vyrazili nejprve slabé výkřiky plné nenávisti, pak vzdorný ševel pochopení a nakonec modré plameny.

Všechny ostatní hodiny, dokonce i hodiny samotného Smrtě, které nemají ručičky, jsou jen pouhým odrazem Hodin. Velmi přesným odrazem Hodin; hodiny říkají vesmíru, kolik je hodin, ale Hodiny říkají Času, jaký je čas. Je to jediné zřídlo, ze kterého veškerý čas pramení.

Vteřinová ručička vířila po kruhové dráze, po které by i světlo putovalo celé dny, a byla věčně na útěku pronásledována minutami, hodinami, dny, měsíci, roky, staletími a věčnostmi. Ručička Vesmíru se však za tu dobu otočila jen jedinkrát.

Pak ale někdo zatočil klíčem.

A Smrt' se vrátil domů s plnou hrstí času.

Zvonek nade dveřmi do obchodu zazvonil.

Račibych Čnělka, květinář, zvedl hlavu skloněnou nad záplavou floribundek Mrs. Kikimona. Někdo stál mezi vázami s květinami. Ten zákazník vypadal maličko nezřetelně. Abychom řekli pravdu, kdykoliv na to později Račibych Čnělka vzpomínal, nebyl si jist, kdo to vlastně byl a jak zněl jeho hlas.

Vykročil k němu a v chůzi si mnul ruce.

"Čím mohu po -"

KVĚTY.

Čnělka zaváhal jen velmi krátce. "A k jakému účelu by měly, jaksi tento -"

PRO DÁMU.

"A máte na mysli něco konkrétní -"

LILIE. BÍLÉ.

"Jistě? A jste si jistý, že lilie jsou to prá-?"

MÁM RÁD LILIE.

"Hm... já jen, že lilie jsou svým určením tak trochu ponuré -"

MÁM RÁD PONUR-

Zákazník zaváhal.

CO BYSTE MI DOPORUČIL?

Čnělka plynule přeřadil na vyšší rychlost. "V tomto směru jsou velmi vděčné růže," rozzářil se. "Nebo orchideje. V dnešních dnech mi hodně pánů říká, že dámy často mnohem více potěší jediný květ orchideje než velká kytice růží -"

DEJTE MI JICH HODNĚ.

"A mají to být růže, nebo orchideje?"

OBOJE.

Čnělkovy prsty, podobné úhořům v oleji, se nedočkavě zavlnily.

"Napadlo mě, že by se vám možná líbil tady ten překrásný vodopád Nervousa Gloriosa -"

VEZMU SI JICH SPOUSTU.

"A kdyby byl pán ochoten obětovat nějaký ten tolar navíc, troufnul bych si mu nabídnout tady ten jediný exemplář výjimečně vzácné -"

ANO.

"A což takhle -"

TAKÉ. VŠECHNO. S OZDOBNOU STUHOU.

Když za odcházejícím zákazníkem odzvonil zvonek nade dveřmi, prohlédl si Čnělka mince, které držel v ruce. Mnohé z nich byly zašlé věkem, většina velmi cizokrajných a dvě nebo tři dokonce zlaté.

"Hm," probíral se z omámení, "to více než bohatě zapraví vás -"

Pak si uvědomil, že se mu do vědomí neodbytně vtírá tichý zvuk připomínající kroky kočičích tlapek.

V celém obchodě, všude kolem něj, začaly květiny opadávat a jejich pestrobarevné okvětní plátky se snášely k zemi jako déšť.

A TYHLE?

"To je naše kolekce řady De Luxe," odpověděla dáma za pultem obchodu s cukrovinkami. Byl to obchod tak vysoké úrovně, že neprodával obyčejné sladkosti, kterým se říká bonbony, ale vznešené cukrovinky - často v podobě malých načančaných věcíček jednotlivě balených do zlata, které vám udělaly do finančního rozpočtu ještě větší díry než do zubů.

Vysoký návštěvník v tmavém oblečení si vybral bonboniéru, jejíž plocha neměla daleko do čtverečního metru. Na víku, které se podobalo sametovému závěsu, byl zobrazený pár neuvěřitelně šilhavých koťat, která z nepochopitelného důvodu vyhlížela z jakési boty.

PROČ JE TA KRABICE TAK POLSTROVANÁ? JE SNAD URČENA K SEZENÍ? A KDYŽ SE TAK DÍVÁM, JE MOŽNÉ, ŽE MÁ KOČIČÍ PŘÍCHUŤ? dodal a v jeho hlase zazněla neskrývaná hrozba, přesněji řečeno ještě méně skrývaná hrozba, než jaká v něm zněla už předtím.

"Ehm, to samozřejmě nikoliv. To je naše nejvybranější a také ovšem nejdražší zboží."

Zákazník bonboniéru pohrdavě odsunul stranou.

NE.

Majitelka obchodu se rychle rozhlédla sem a tam a pak otevřela zásuvku pod pultem a současně ztlumila hlas do spikleneckého šepotu. "Pochopitelně, pro velmi výjimečné situace ..."

Byla to docela malá krabička. Byla také dokonale černá, jen na horní straně bylo malými bílými písmeny uvedeno jméno výrobku. K téhle krabici by se nějaká koťata nesměla přiblížit ani na kilometr, i kdyby měla na krku bůhvíjak růžové mašle. Kvůli tomu, aby mohli doručit takovou krabičku, se tmaví cizinci vrhají ze sedačkových výtahů a spouštějí se ze střešních těch nejvyšších budov.

Tmavý cizinec upřel pohled na název.

TEMNÁ OKOUZLENÍ, řekl. TO SE MI LÍBÍ.

"Určeno přímo pro ty intimní chvíle," pošeptala mu dáma.

Zdálo se, že zákazník zvažuje obsah jejího sdělení.

ANO, TO SE MI ZDÁ VHODNÉ.

Majitelka se rozzářila.

"Takže ji mohu zabalit?"

ANO, S OZDOBNOU STUHOU.

"Mohu snad pánovi nabídnout ještě něco jiného?"

Zdálo se, že zákazník propadl panice.

JINÉHO? MĚL BYCH MÍT JEŠTĚ NĚCO JINÉHO? JAK - JEŠTĚ NĚCO JINÉHO? CO BY TO TAK MĚLO

BÝT?

"Promiňte pane, ale jak to myslíte?"

JAKO DÁREK PRO DÁMU.

Majitelka obchodu byla náhlým obratem v hovoru mírně zaskočena. Utekla se tedy ke spolehlivému klišé.

"No říká se, že ano, že nejlepšími přáteli každé ženy je pár pěkných diamantů, co říkáte?"

DIAMANTŮ? OH. DIAMANTY. OPRAVDU?

Třpytily se jako kousky hvězdného svitu na černě sametovém nebi.

"Tohle," upozorňoval obchodník "je zvláště dokonalý kámen, nemyslíte? Všimněte si toho lesku, té výjimečně průzračné -"

JAK JE PŘÁTELSKÝ?

Obchodník zaváhal. Věděl všechno o karátech, tvrdosti, čirosti, průzračnosti, lomu světla a výbrusech, ale ještě nikdy po něm nikdo nechtěl, aby posuzoval kameny z hlediska všeobecné náklonnosti.

"Celkem přátelský?" pokusil se.

NE.

Obchodnickovy prsty uchopily další úlomek zmrzlého mihotání.

"Tak si vezměme tenhle," prohlásil a do hlasu se mu znovu vplížila předchozí sebedůvěra. "Pochází z proslulých diamantových dolů v Maamberly. Rád bych vás upozornil na ten jemný odstín -"

Cítil, jak se mu do hlavy zavrtává silou diamantového vrtáku zákazníkův pohled.

"Ale, to musím přiznat, svou náklonností proslulý není," dokončil kulhavě.

Temný cizinec se rozhlédl obchodem a ve tváři se mu mísila nespokojenost s nesouhlasem. V rozptýleném světle, za trolletnými přepážkami, zářily drahé kameny jako dračí oči v pozadí šeré jeskyně.

JSOU PŘÁTELSKÉ NĚKTERÉ Z TAMTĚCH?

"Pane, dovolil bych si poznamenat, bez obav z přílišné troufalosti, že jsme naši obchodní politiku nikdy nebudovali na přátelství a náklonnosti prodávaných kamenů," vypravil ze sebe obchodník. Byl si až trapně vědom toho, že tady je jaksi něco velmi, ale velmi v nepořádku, že kdesi v hloubi hlavy dokonce přesně ví, co je v nepořádku, ale že jeho mozek z nepochopitelných důvodů odmítá vytvořit mezi těmito dvěma skutečnostmi spojovací článek. To ho neuvěřitelně znervózňovalo.

KDE JE NEJVĚŠÍ DIAMANT NA SVĚTĚ?

"Největší? To je jednoduché. Je to Offlerova slza, uložená v nejvnitřnější svatyni chrámu Zkázy ztracených pokladů krokodýlího boha Offlera v nejtemnějším Jakazačistánu a má osm set padesát karátů. A pane, abych předešel vaší další otázce, tak s tím bych rád vlezl i do postele."

Být knězem v chrámu Zkázy ztracených pokladů krokodýlího boha Offlera má i své výhody. Tak především, domů se většinou dostanete už před koncem pracovní doby. Je to díky tomu, že je chrám ztracený a většina Offlerových uctíváčů k němu nikdy nenajde cestu. To jsou ti šťastnější.

Podle tradic směli do nejvnitřnější svatyně chrámu jen dva lidé. Nejvyšší kněz a pak ještě druhý kněz, který byl vzhledem k jejich počtu nejnižší. Offlerovi služebníci své úřady zastávali celá léta a ve funkci kněží se střídali. Byla to nenáročná práce, když uvážíme, že ti nejúspěšnější Offlerovi uctíváci byli nabodnuti na kůly, rozdrceni, otráveni nebo naplátkováni automatickými pastmi a nástrahami ještě dříve, než vůbec dorazili k pokladničce a k nápisu s obrázkem veselého penězoměru, umístěnými před sakristií.*

Oba svatí mužové teď seděli na hlavním oltáři, ve stínu drahokamy obsypané sochy samotného Offlera, a hráli Mordýrovu sudou. Najednou k nim dolehlo zaskřípání hlavních chrámových vrat.

Nejvyšší kněz zvedl hlavu.

"Á hop!" pokýval moudře hlavou. "Další kandidát pro pohyblivou kamennou kouli."

"Kde jsme to -" zamyslel se Nejvyšší kněz. "Jo, jaká byla sázka?"

"Dva oblázky," odpověděl Nejnižší kněz.

"Dobrá." Nejvyšší kněz nahlédl do svých karet. "Vyrovnávám na ty tvé dva oblázky a zvyšuju o -"

Odněkud z chrámu se ozvala ozvěna tichých kroků.

"Minulý týden se dostal nějaký chlápek s bičem až k tomu místu, kde jsou ty velké ostré špice," zabručel Nejnižší kněz.

Ozval se zvuk, jako když spláchnete obří, dávno nesplachovaný záchod. Kroky umlkly.

Nejvyšší kněz se sám pro sebe tiše usmál.

"Výborně," pokračoval. "Takže dorovnávám dva oblázky a zvyšuju o další dva."

Nejnižší kněz vyložil karty.

"Dvojité mord," uchechtl se potutelně.

Nejvyšší kněz si jeho karty s podezřením prohlížel.

Nejnižší kněz se zahloubal do kusu papíru.

"To znamená, že už mi dlužíš tři sta tisíc devět set šedesát čtyři oblázky," řekl nakonec.

Znovu se ozvaly kroky. O něco se přiblížily.

Knězi si vyměnili pohledy.
"No, v chodbě otrávených šipek už jsme dlouho nikoho neměli," zabručel Nejvyšší kněz.
"Vsadím pět oblázků, že to dokáže," natáhl ruku Nejnižší kněz.
"Platí."
Několikrát po sobě se ozvalo ostré syknutí, následované zazvoněním kovu o kámen.
"Až se stydím vzít si ty tvoje oblázky."
Kroky zazněly zas a byly opět o něco blíž.
"Tak jo, ale nezapomeň, že teď následuje -"
Skříp a šplouch. "- lávka nad nádrží s krokodýly."
Ozvaly se kroky.
Nikdo zatím neprošel kolem strašlivých strážců brány -"
Kněží si navzájem zírali do vyděšených tváří.
"Poslyš," řekl Nejnižší kněz, "nevím sice, jak by to bylo možné, ale napadlo mě, co když je to -"
"Tady? To je nesmysl. Vždyť jsme uprostřed bohem zapomenuté, prokleté džungle."
Nejvyšší kněz se pokusil o úsměv. "Nedovedu si ani představit, jak by to bylo možné... ale co když je to vážně -"
Knězi se v záchvatu hrůzy přitiskli jeden k druhému.
"Paní Bochánková!"
Dveře vnitřní svatyně se s třeskotem propadly dovnitř. Místností zavířil temný vítr, uhasil svíce a zvířil karty jako barevné podzimní listí.
DĚKUJI VÁM.
Po dlouhé chvíli, když se zdálo, že se nebude dít nic víc, se Nejvyššímu knězi podařilo najít křesadlo a po několika roztřesených pokusech rozsvítit svíci. Oba kněží zvedli hlavu k soše, po které tančily stíny a kde teď na místě původního obrovského diamantu zívala černá díra.
Několik minut bylo ticho a nakonec si Nejvyšší kněz povzdychl a řekl: "No, podívejme se na to takhle: Kdo se to, mimo nás dvou, kdy dozví?"
"Jo. Tohle mě nenapadlo. Ty, poslyš, nemohl bych být Nejvyšším knězem už od zítřka?"
"Na tebe má přijít řada až ve čtvrtek."
"No tak, nebud' srab!"
Nejvyšší kněz pokrčil rameny a sundal si z hlavy klobouk Nejvyššího kněze.
"Tyhle věci na mě vždycky působí hrozně depresivně," řekl a pohledem se vrátil k poničené soše. "Někteří lidé prostě nevědí, jak se chovat ve svatostánku víry."

Smrt' na Truhlíkovi letěl napříč světem a znovu přistál na dvoře farmy. Když zaklepal na kuchyňské dveře, slunce se klonilo k západu.
Slečna Zahořalá otevřela a utírala si ruce do zástěry. Krátkozrace na návštěvníka zamžourala a pak ustoupila o krok zpět.
"Vilém Klika? Vystrašil jste mě tak, že se ve mně skoro život zastavil -"
PŘINESL JSEM VÁM NĚJAKÉ KVĚTY.
Dívala se na suché, zahnědlé stonky.
A TAKY PÁR KOUSKŮ ČOKOLÁDY, TEN DRUH, CO MAJÍ DÁMY RÁDY.
Pohledem přeletěla k černé bonboniéře.
A TAKY TADY MÁM TENHLE DIAMANT, ABY SE S VÁMI SPŘÁTELIL.
Kámen zachytil poslední paprsky zapadajícího slunce.
Slečna Zahořalá konečně našla hlas.
"Vilème Klico, co to má všechno znamenat?"
PŘIŠEL JSEM, ABYCH VÁS TADY OD TOHO VŠEHO ODVEDL.
"Ano? A kam?"
Tak dalece o tom Smrt' zase nepřemýšlel.
KAM BYSTE RÁDA?
"Dnes večer nechci jít nikam jinam než na tancovačku," oznámila mu slečna Zahořalá rozhodně.
Tohle Smrt' taky neměl v plánu.
CO JE TO, TEN TANEC?
"Dožínková tancovačka. Znáte to? Je to taková tradice. Když se sklídí poslední zbytky úrody. Taková společná oslava spojená s díkůvzdáním."
S DÍKŮVZDÁNÍM KOMU?
"Nevím. Nikomu konkrétnímu. Jen tak všeobecné díkůvzdání, řekla bych."
MĚL JSEM V PLÁNU UKÁZAT VÁM DIVY SVĚTA. NÁDHERNÁ MĚSTA. COKOLIV BYSTE SI PŘÁLA.
"Cokoliv?"
ANO.
"Pak si tedy půjdeme zatancovat, Vilème Klico. Chodím tam každý rok. Spoléhají na mě. Vždyť to znáte."
ANO, SLEČNO ZAHOŘALÁ.
Natáhl se a vzal ji za ruku. "No počkejte, ne tak rychle, vždyť zatím nejsem oblečená ani -"
PODÍVEJTE.

Přeletěla očima to, co měla najednou na sobě. "Tohle nejsou moje šaty! Vždyť se celé tak úžasně třpytí!" Smrt' si povzdychl. Žádný z velkých milovníků Zeměplochy se nesetkal se slečnou Zahořalou. Kasanovák by se byl vzdal svých štaflí.

TO JSOU DIAMANTY. BOHATSTVÍ HODNÉ KRÁLE V DIAMANTECH.

"Kterého krále?"

KAŽDÉHO.

"Ale, božíčku!"

Truhlík pomalu kráčel cestou k městu. Po tom strašlivém kusu nekonečna mu obyčejná prашná cesta přinášela klid a úlevu.

Slečna Zahořalá seděla s nohama bokem za Smrtěm a zkoumala šustící obsah krabičky Temných okouzlení.

"Podívejme," ozvala se po chvilce, "někdo z toho vyjedl všechny čokoládové lanýžky s rumovou příchutí."

Další zašustění hedvábného papíru. "A ze spodního patra taky. Tohle opravdu nemám ráda - když někdo začne vyjídát spodní patro bonboniéry dřív, než se dojedlo to horní. A pozná se to proto, že na vnitřní straně víka je orientační tabulka s obrázky všech bonbónů a podle ní by v krabici mělo být osm čokoládových lanýžků s rumovou příchutí.

Vilém Klika?!"

OMLOUVÁM SE, SLEČNO ZAHOŘALÁ.

"Ten velký diamant je hezky těžký. Ale i tak je hezký," dodala zdráhavě. "Kde jste ho dostal?"

OD LIDÍ, KTERÍ SI MYSLELI, ŽE JE TO SLZA JEJICH BOHA

"A je?"

NENÍ. BOHOVÉ NIKDY NEPLÁČOU. JE TO OBYČEJNÝ UHLÍK, KTERÝ SE DÍKY VYSOKÉMU TLAKU A TEPLOTĚ ZMĚNIL V DIAMANT, TO JE VŠECHNO.

"To znamená, že v každém kusu uhlí se ukrývá diamant, který čeká, až ho někdo stvoří, je to tak?"

PŘESNĚ, SLEČNO ZAHOŘALÁ.

Chvilí bylo ticho, rušené jen tichým klip klap Truhlíkových kopyt. Pak začala slečna Zahořalá opatrně a hodně zešíroka:

"Abyste věděl, tak nějak přesně nechápu, co se děje. Dobře jsem viděla, jak málo písku tam zbývá. Takže jste si řekl ,koneckonců, ta stará větev není zas tak špatná, tak jí ještě dopřeju nějakou tu hezkou hodinku a pak, až to nebude čekat, přijde vhodná chvíle na staré dobré pic kozu do vazu', nemám pravdu?"

Smrt' mlčel.

"Mám pravdu, vidíte?"

PŘED VÁMI JEDEN NIC NEUTAJÍ. SLEČNO ZAHOŘALÁ.

"Hm. Měla to snad být poklona? Ano? Předpokládám, že jste dost vytížený a váš čas že je hodně drahý."

MNOHEM VYTÍŽENĚJŠÍ, NEŽ SI VŮBEC DOKÁŽETE PŘEDSTAVIT, SLEČNO ZAHOŘALÁ.

"No, myslím si, že za daných okolností mi můžete klidně znovu začít říkat Renato."

Za lučišnickou střelnici hořel na louce velký oheň. Smrt' viděl, jak se kolem něj pohybují postavy. Tu a tam se ozvalo zmučené zaskřípění, které naznačovalo, že někdo ladí housle.

"Vždycky chodím na dožínkovou tancovačku," pokračovala slečna Zahořalá v nezávazné konverzaci. "Ne tančit, samozřejmě, já se hlavně starám o jídlo a takové ty věci."

PROČ?

"No, někdo na to přece musí dohlížet."

NE, JÁ BYCH RÁD VĚDĚL, PROČ NETANČÍŠ?

"Protože jsem stará, proto."

JSI JEN TAK STARÁ, JAK SI MYSLÍŠ, ŽE STARÁ JSI.

"Jak? Hm. Vážně? Tyhle hlouposti lidé říkají pořád dokola. Vždycky říkají ,Na mou čest, vypadáte skvěle!"

Taky říkají ,I stará vrba se občas zazelená', ,Na staré housle se dají zahrát hezké písničky.' a spoustu dalších podobných věcí. Jedna pitomost větší než druhá. Jako kdyby stáří bylo něco, z čeho by se měl člověk radovat! A když o tom dokáže navíc ještě filozofovat, tak se mu připišou body! Moje hlava dokáže bez potíží myslet jako mladá, ale moje kolena se na to už dívají jinak! Nebo moje zuby. Zkus říct mým kolenům, že jsou jen tak stará, jak si myslí, a uvidíš, jestli ti to pomůže. Nebo jim."

TO BY STÁLO ZA ZKOUŠKU.

Bylo vidět, že kolem ohně je čím dál tím více lidí. Smrt' viděl oloupané kmínky mladých stromků, zatlučené kolem a ověšené pestrobarevnými fábory.

"Mládenci sem většinou přinesou vrata od několika stodol a stlučou je, aby vznikl pořádný parket," vysvětlovala mu slečna Zahořalá. "Pak si mohou zatančit opravdu všichni najednou."

LIDOVÉ TANCE? řekl Smrt' unaveně.

"To ne. My tady máme svou pýchu, abys věděl!"

PROMIŇ.

"Koukněte se, to je Vilém Klika!" zvolala najednou jakási postava, která se vynořila ze tmy.

"Je to starej dobrej Vilík!"

"Ahoj, Vildo!"

Smrt' se rozhlédl kruhem bezelstných tváří.

JSEM RÁD, ŽE VÁS VIDÍM, PŘÁTELÉ!

"Slyšeli jsme, že jsi odešel," volal na něj přes oheň Vévoda Zadníčka. Podíval se na slečnu Zahořalou, které Smrt' pomáhal z koně. Zatímco se rychle pokoušel pochopit situaci, hlas se mu maličko změnil.

"Vy dnes večer vypadáte... jen záříte, slečno Zahořalá," usmál se na ni rytířsky.

Ve vzduchu se vznášel pach zapařené trávy. Amatérský orchestr, chráněný plachtou na čtyřech kůlech, stále ještě ladil.

Byly tam hrubé stoly pokryté tím druhem pokrmů, které se pojí spíše s výrazem "hostina" než "jídlo".

Obrovské vepřové paštiky, podobné malým pevnostem, soudky nakládaných okurek a cibulek v ostře kořeněném nálevu, opečené brambory, které se rozvalovaly v cholesterolem moři rozpuštěného másla. Někteří místní starší už se usadili kolem stolu na lavicích určených právě k tomuto účelu a pustili se do jídla. Žvýkali pomalu a nepřetržitě, i když většinou dosti bezzubě, a měli výrazy lidí, kteří byli odhodláni sedět na svých místech a žvýkat třeba celou noc, když to jinak nepůjde.

"Je to hezké, vidět, jak si to ti staří lidé užívají," řekla slečna Zahořalá.

Smrt' se rozhlédl po jedlících. Většina z nich byla mladších než slečna Zahořalá.

Odkudsi z voňavé tmy za okruhem světla se ozvalo vzrušené zachichotání.

"A což teprve ti mladí," dodala slečna Zahořalá vyrovnaným hlasem. "Mívali jsme takové pořekadlo o tomhle ročním období. Počkejte... něco jako 'Obilí dozrálo, ořechy hnědnou, spodničky nahoru...' tak něco." Povzdechla si.

"Jak ten čas strašlivě letí, co?"

ANO.

"Víš, Viléme Kliko, že na tom tvém tvrzení o pozitivním myšlení přece jen něco je? Dnes večer se cítím mnohem líp."

ANO?

Slečna Zahořalá vrhla zpytavý pohled na taneční parket. "Jako děvče jsem bývala velká tanečnice. Dokázala jsem utancovat každého. Byla bych snad dokázala utancovat měsíc tak, že by z toho zašel, nebo slunce, aby z toho vyšlo."

Zvedla ruce a stáhla si pásku, která jí držela vlasy v pevném drdůlku, a jediným potřesením hlavy je rozpustila v bílém vodopádu.

"Jestli tomu rozumím, Viléme Kliko, ty umíš tančit, že?"

JSEM TÍM DOKONCE PROSLULÝ, SLEČNO ZAHOŘALÁ.

Pod plátěným baldachýnem kývl první houslista na kolegy muzikanty, zastrčil si housle pod bradu a špičkou nohy začal vyklepávat do země rytmus -

"Jeden! Dva! Á raz, dva, tři..."

Představte si krajinu, kterou klouže oranžové světlo polovičního měsíce. A hluboko dole pod vámi hoří oheň, který kolem šíří kruh světla.

Dostalo se na všechny staré oblíbené - venkovské tance ve skupině, řízené jedním ze staříků, který vtipnými nápovědami určoval pořadí figur a pošťuchoval přítomné. Bylo to víření, proplétání a střídání tak složité, že kdyby měl každý z tanečníků v ruce pochodeň, mohly vzniknout topologické obrazce, odporující přírodním zákonům. Došlo i na tance, při kterých vážní i vážení lidé zapáleně vykřikují slova jako "kuk sem, kuk tam" nebo "ej, juch!", aniž se potom několik dnů bojí vyjít na ulici mezi spoluobčany. Na řadu přišly mazurka, polka, kradená, hubičková, valčík, skočná, dupák, rejdovák, obkročák, točená a coufava a většina tanečníků skončila při klekavě, na bobku nebo mateníkem.

Když byli padlí odvedeni k lavicím, ti, kteří ještě přežili, to roztočili v ruchadle, hrábích, mlynářské, kovářské, tančil se švec i tkadlec a kdejaké další řemeslo a nářadí. Později došlo na hravý tanec, kdy polovina zúčastněných vytvoří ze spojených rukou oblouk a ostatní jím protančí. Tyhle tance jsou ostatně založeny na lidových vzpomínkách na popravu, podobně jako ty další, při nichž lidé vytvoří kruh, pro změnu vycházejí ze vzpomínek na hromadné nákazy. Jistě není třeba vysvětlovat, kde bychom měli hledat původ tance křižák, který přišel na pořad pak.

Tím vším vířily dvě postavy, jako by bylo jen dnes a zítřek neměl nikdy přijít.

První houslista si matně uvědomoval, že když na okamžik přestal hrát, aby se trochu nadechl, vystepovala z tanečního reje jakási vysoká hubená postava a v uchu mu zazněl hlas:

HRAJ! ČASU NA TO MÁŠ JEŠTĚ DOST, MNE TO MŮŽEŠ VĚŘIT.

Když odpočíval podruhé, dopadl před něj na zem diamant velký jako pěst. Z víru tanečníků vyplula menší drobná postava a řekla:

"Jestli nebudete hrát dál, hoši, tak vám slibuju, a tobě, Václave Pípo, zvlášť, že se osobně postarám o to, aby se váš život změnil v peklo."

A zmizela znovu v mačkanici.

Houslista vrhl rychlý pohled na diamant. Mohl by na něj být pyšný kterýkoliv z pěti králů, na jejichž jména by si kdo vzpomněl. Rychle kámen odkopl za sebe.

"Potřebuješ víc místa pro lokty, co?" zavolal na něj s veselým úšklebkem basista.

"Buď zticha a hraj!"

Uvědomoval si, že se mu na konečcích prstů objevují melodie, které jeho mozek nezná. Totéž cítil basista, bubeník a klarinetista. Odněkud se sem vlévala hudba, kterou nikdy v životě neslyšeli. Nebyli to hudebníci, kdo hrál hudbu na své nástroje, to hudba použila jako své nástroje hudebníky.

JE ČAS ZACÍT NOVÝ TANEC.

"Pa-dam-pa-dom-pam," zabroukal si houslista, a jak ho začal ovíjet neznámý rytmus a melodie, z brady mu odkapával pot.

Tančící se nejistě zahenžili, protože si nebyli jistí, jaké se na tuhle melodii hodí kroky. Byla mezi nimi jediná dvojice, která nezaváhala ani vteřinu. V dravčím nahrbení se pár efektně trhavými pohyby sunul mezi tanečnický a

spojené ruce měl nataženy kupředu jako všeničící kloun válečné galeony. Na konci parketu se dvojice ve víru končetin, popírajícím normální anatomické zákonitosti, otočila a vydala se na zpáteční cestu.

"Jak se jmenuje tenhle?"

TANGO.

"Nemohli by nás za to zavít?"

TĚŽKO.

"Úžasné."

Hudba se změnila.

"Ale tenhle znám! To je quirmský býčí tanec! Ole!"

S MLÉKEM?

Najednou se nad parketem rozlehlo staccato ostře klapavých úderů, které neuvěřitelnou rychlostí zavířily přesně do rytmu hudby.

"Kdo hraje na ty kastaněty?"

Smrt' se spokojeně pousmál.

KASTANĚTY? JÁ NEPOTŘEBUJU KASTANĚTY..

A pak bylo teď.

Měsíc na jednom vzdáleném obzoru už byl jen pouhým duchem sama sebe. Na druhém obzoru se rozlévala šafránově narůžovělá záře nadcházejícího dne.

Opustili taneční parket.

Ať už hudebníky celou tu neuvěřitelnou noc pohánělo cokoli, teď je to opustilo. Rozhlíželi se užasle jeden po druhém. Houslista Pípa se podíval na místo, kam odkopl drahokam. Ten tam stále ještě ležel.

Bubeník se pokusil vmasírovat do zdřevěnělých zápěstí alespoň trochu citu.

Pípa se bezmocně rozhlédl po vyčerpaných tanečnicích.

"Dobrá, takže, mládenci..." řekl a ještě jednou si nasadil housle pod bradu.

Slečna Zahořalá a její společník melodii zaslechli, když pomalu procházeli mlhou, která se postupně rozplývala v ranním světle.

Smrt' ten pomalý neodbytný rytmus poznal okamžitě. Připomínal mu dvě dřevěné figurky, které víří časem, dokud nedojde hodinové pero.

JAK SE JMENUJE TA PÍSEŇ?

"To je Poslední valčík."

VÁŽNĚ POCHYBUJI O TOM, ŽE NĚCO TAKOVÉHO EXISTUJE.

"Víš," řekla najednou slečna Zahořalá, "celý večer jsem přemýšlela o tom, jak se to stane. Jak to uděláš.

Myslím... lidé přece musí zemřít na něco, ne? Nejdřív jsem si myslela, že to bude vyčerpáním, ale nikdy jsem se necítila líp! Byl to nejkrásnější večer mého života, a přitom jsem se ani nezadýchala! Abych řekla pravdu, připadám si jako znovuzrozená, Viléme. A já -"

Najednou se zarazila.

"Vždyť já ani nedýchám!" To nebyla otázka. Zvedla si dlaň před ústa a ze všech sil se na ni pokusila dýchnout.

NE.

"Tak takhle je to. Nikdy v životě jsem si tak neužila... hej! Takže... a kdy?"

VZPOMÍNÁŠ SI, JAK SEM SE OBJEVIL A TY JSI ŘEKLA, ŽE JSEM TĚ VYSTRAŠIL TAK, ŽE SE V TOBĚ SKORO ZASTAVIL ŽIVOT?

"Jistě."

ZASTAVIL SE.

Nezdálo se, že by ho slečna Zahořalá poslouchala. Obracela si před očima ruku, hned hřbetem nahoru, hned zas dlaní, jako by ji v životě neviděla.

"Vidím, že jsi udělal nějaké změny, Viléme Kliko," řekla po chvíli.

NE, JÁ NE. TO ŽIVOT DĚLÁ ZMĚNY.

"Víš, co myslím. Vypadám mladší."

I TO K TOMU NĚKDY PATŘÍ.

Luskl prsty. Truhlík přestal okusovat živý plot a pomalým klusem se rozběhl k nim.

"Něco ti řeknu," zamyslela se slečna Zahořalá. "Často jsem přemýšlela o tom, že... často mě napadlo, že každý má takové svoje přirozené stáří. Vidiš děti, kterým je deset a chovají se, jako kdyby jim bylo pětatřicet. Někteří lidé se dokonce narodí už ve středním věku. Bylo by hezké říkat si, že já byla..." podívala se sama na sebe, "no, řekněme osmnáctiletá... celý život. Myslím uvnitř, v duši."

Smrt' mlčel. Pomohl jí vysednout na koně.

"Když tak někdy vidím, co život lidem udělá, věř, že mi zdaleka nepřipadáš tak zlý," dokončila trochu nervózně.

Smrt' klapl zuby. Truhlík vykročil.

"Ty jsi asi nikdy Život nepotkal, že?"

VE VŠÍ ÚCTĚ MOHU ŘÍCI, ŽE NEPOTKAL.

"Bude to asi nějaký velký, bílý, zářící a praskající nesmysl. Jako elektrická bouře v kalhotách," zamyslela se slečna Zahořalá.

MYSLÍM, ŽE NE.

Truhlík se vznesl k ranní obloze.

"No, ale stejně... smrt všem tyranům," dokončila slečna Zahořalá.

SOUHLASÍM.

"Kam jedeme?"

Truhlík běžel cvalem, ale krajina se nehýbala.

"Máš opravdu nádherného koně," řekla slečna Zahořalá a hlas se jí chvěl.

MÁŠ PRAVDU.

"Ale co to dělá?"

ZRYCHLUJE.

"Jenže zůstáváme na jednom -"

Zmizeli.

Objeví se. Krajinu tvořily sníh a nazelenalý led pokrývající rozeklané hory. Ty hory nebyly staré, chlazené časem a povětrnostními vlivy a plné příjemných lyžařských terénů, ale mladé, nepřístupné a teprve dospívající. Ukřývaly tajemné praskliny, propasti a nemilosrdné převisy. Jediné zájodlování na nesprávném místě - a místo veselé odpovědi osamocенého ovčáka byste se dočkali padesáti tun sněhu doručeného expresní rychlostí.

Kůň se snesl na sněhovou návěj, která ho podle všech přírodních zákonů nemohla unést.

Smrt' seskočil ze sedla a pomohl slečně Zahořalé sestoupit.

Přešli sněhové pole ke zmrzlým blátivým stopám, které se táhly po úbočí hory.

"Proč jsme tady?" řekl duch slečny Zahořalé.

NIKDY NEPŘEMÝŠLÍM O TAJEMSTVÍCH VESMÍRU.

"Já myslím tady, na úbočí té hory. Zeměpisně," vysvětlovala slečna Zahořalá trpělivě.

TOHLE NENÍ ZEMĚPIS.

"A co to tedy je?"

DĚJE PIS.

Stopy je vedly zatáčkou, a když z ní vyšli, uviděli stát vedle pěšiny nákladního koně, který ohlodával křoví. Stopy končily v téměř kolmé stěně až podezřele čistého sněhu.

Smrt' vytáhl ze záhybů svého roucha přesýpací hodiny.

TEĎ, prohlásil a vstoupil do sněhové stěny.

Chvilí upřeně pozorovala místo, kde zmizel, a napadlo ji, jestli by se jí to taky nepodařilo. Jenže vzdát se své vlastní podstaty, to není jednoduchá věc.

Vzápětí zjistila, že je to zbytečné.

Někdo vyšel ven.

Smrt' upravil Truhlíkův postroj a nasedl. Zastavil se jen na chvíli, aby se podíval na dvě postavy, které stály před čelem laviny. Začínaly mizet, byly už skoro neviditelné a jejich hlasy k němu doléhaly spíš jako jemné vlnění vzduchu.

"On řekl jen 'KAMKOLIV PŮJDETE, BĚŽTE SPOLU'. Já se ho zeptal: Kam? On řekl, že neví. Co se to vlastně děje?"

"Rufusi - asi zjistíš, že něčemu takovému se těžko věří, ale poslyš, má lásko, je to takhle -"

"Kdo byl ten maskovaný chlap?"

Oba se rozhlédli kolem.

Široko daleko nebylo živáčka.

Ta vesnice v zapadlém koutě hor Beraní hlavy, kde pořád ještě věděli, co přesně obnáší Morrisův tanec, tenhle tanec provozovala jen jedinkrát ročně, za úsvitu, a to v první jarní den. V létě to obyvatelé ani nenapadlo. Koneckonců, jaký by to mělo smysl? A k čemu by to bylo?

Ale v ten jistý den, kdy se noci začínají krátit, zanechali tanečníci práce už brzo po poledni, vytáhli z podkroví a zastrčených skříní ty druhé masky, ty černé a ty jiné zvonky. A každý z nich se vydal svou cestou do údolí mezi holými stromy. Všichni mlčeli. Nehrála hudba. Nikdo si totiž nedokázal představit, jaká hudba by se k téhle příležitosti hodila.

Zvony nezvonily. Byly vyrobeny z oktironu, magického kovu. Ale nejsou to ve skutečnosti nezvučné zvony. Ticho je pouhá nepřítomnost zvuku. Tyhle zvony vydávají opak zvuku, určitý druh silně zdůrazněného ticha.

A v chladném odpoledni, v chvílích, kdy světlo pomalu odtéká z oblohy, mezi jinovatkou ojíňenými listy a ve vlhkém vzduchu, ti lidé tančí ten druhý Morrisův tanec. Kvůli rovnováze věcí.

Říká se, že je třeba tančit ten i ten. Jinak by lidé nemohli tančit vůbec.

Rumpál Žička se potuloval po Mosazném mostě. Byl ten ankh-morporský čas, kdy lidem žijící v noci jdou spát a lidé, kteří žijí ve dne, se probouzejí. V téhle chvíli nebylo mnoho ani těch, ani těch.

Rumpál cítil určité dojetí, protože byl teď na tomhle místě a právě téhle noci. Nebyl to tentýž pocit, který měl, když věděl, že umře. Byl to spíš pocit, jaký má kolečko v hodinách - věci kolem se otáčejí, pero se odvíjí a kolečko cítí, že je na místě, kde má být...

Zastavil se a vyhlédl přes zábradlí. Viděl temnou vodu, nebo spíš velmi čilé bahno, které olizovalo kamenné

pilíře. Vzpomínal si na prastarou legendu - jak to jen bylo? Když hodíte z Mosazného mostu do Ankhu minci, vždycky se sem znovu vrátíte? Nebo to bylo, že do Ankhu hodíte šavli? Spíš to první. Většina občanů, když hodila do řeky minci, se vždycky vrátila, když už kvůli ničemu jinému, tak jen proto, aby se ji pokusila najít.

Z mlhy se vynořila postava. Žička pocítil napětí.

"Dobré ráno, pane Žičko."

Rumpál se uvolnil.

"Ale. To je seržant Tračník. S někým jsem si vás spletl."

"To jsem jen já, vaše lordstvo," odpověděl vesele člen hlídky. "A dnes večer se točím jako falešný měďák."

"Jak vidím, seržante, tak Mosazný most přežil další noc, aniž byl ukraden. Skvělá práce."

"Já vždycky říkám, že opatrnosti nikdy není nazbyt."

"A já si zase myslím, že my občané můžeme klidně spát jeden s druhým ve svých postelích, když víme, že nikdo by nám nedokázal díky vaší ostražitosti uniknout s mostem, přestože váží pět tisíc tun," prohlásil spokojeně Rumpál.

Oproti trpaslíkovi Afektovi seržant Tračník význam slova "jízlivost" znal. Myslel si, že to znamená něco jako "tak nějak kluzké". Vrhel na Rumpála uctivý úsměv.

"Když si dneska chcete udržet náskok před kriminálními živly, pane Rumpále, musíte být fakticky jako úhoř," odpověděl.

"Skvěle, člověče. Hm, neviděl jste tady teď někdy někoho chodit kolem, co?"

"Dneska je tichá noc, pane. Přímě smrtelné ticho," zavrtěl seržant hlavou. Pak si uvědomil co a jak a rychle dodal: "Nic ve zlém, pane."

"Jistě."

"Takže, já abych šel," řekl seržant.

"Dobře, tak dobře."

"Jste v pořádku, pane Žičko?"

"Jistě, je mi skvěle."

"Nemáte v úmyslu skočit znovu do řeky?"

"Ne."

"Vážně?"

"Ani nápad."

"Aha. Tak jo. V tom případě - dobrou noc." Tračník na okamžik zaváhal. "Já jednou zapomenu vlastní hlavu. Ten chlápek támhle mě požádal, abych vám dal tohle." Podal Žičkovi malou obálku.

Žička se rozhlédl okolní mlhou.

"Jaký chlápek ?

"Tamhle - oh, je pryč. Vysoký mužský. Vypadal tak nějak podivně."

Rumpál rozevřel složený papír, na kterém bylo napsáno: OooíííOooíííOooííí.

"Aha," přikývl.

"Špatné zprávy?" naklonil se k němu seržant.

"To záleží na tom," odpověděl Rumpál "jak se na to díváte."

"Jo. Tak jo. Dobrá. Prima... takže dobrou."

"Dobrou noc."

Seržant Tračník ještě chvíli váhal, ale pak pokrčil rameny a vykročil za svými povinnostmi.

Zmizel v mlze, ale stín, který se mu předtím neustále držel v patách, po jeho odchodu zůstal na svém místě a teď se pohnul.

RUMPÁL ŽIČKA?

Rumpál se nesnažil ohlédnout.

"Ano?"

Koutkem oka Rumpál zahlédl, jak se o zábradlí mostu, kousek vedle něho, opřel pár kostnatých rukou. Pak se ozvalo několik tichých zvuků jako když se někdo snaží pohodlně opřít, a znovu zavládlo ticho.

"Tak co?" prohlásil Rumpál směrem k řece. "Myslím, že byste rád odešel co nejdříve, ne?"

NENÍ SPĚCH.

"Myslel jsem si, že jste vždycky dokonale přesný."

ZA TĚCHTO OKOLNOSTÍ NĚJAKÁ TA MINUTA SEM NEBO TAM NEHRAJE ŽÁDNOU ROLI.

Rumpál s porozuměním přikývl. Stáli tiše bok po boku a za nimi zněl tlumený hluk města.

"Víte," odkašlal si Rumpál "Byl to skvělý posmrtný život. Kde jste byl?"

BYL JSEM ZANEPRÁZDNĚNÝ.

Rumpál odpověď vlastně ani nečekal. "Poznal jsem lidi, které bych byl nikdy nepotkal, vůbec by mě nenapadlo, že existují. Udělal jsem ty nejružnější věci. Konečně jsem zjistil, co je Rumpál Žička vlastně zač."

A CO JE TEDY VLASTNĚ ZAČ?

"Je to Rumpál Žička."

JE MI JASNÉ, ŽE TO PRO VÁS MUSEL BÝT TAK TROCHU ŠOK.

"No, vlastně byl."

CELÉ TY ROKY A VY JSTE NEMĚL TO NEJMENŠÍ PODEZŘENÍ.

Rumpál Žička nejenže znal význam slova ironie, ale věděl dokonce, co je to sarkasmus.

"Vám se to žertuje," zabručel.

ASI ANO.

Rumpál se znovu zadíval na hladinu řeky.

"Bylo to úžasné," poznamenal. "Po všech těch letech. Je důležité, když vás někdo potřebuje."

ANO. ALE PROČ?

Rumpál se zatvářil překvapeně.

"Vlastně ani nevím. A jak bych to měl vlastně vědět? Možná proto, že jsme v tom všichni dohromady. Protože v tom nechceme nechat své bližní. Protože je hrozné být naživu, a přitom vlastně mrtev. Protože je všechno lepší než být sám. Protože člověk je člověk."

A ŠESTIPENCE JE ŠESTIPENCE. ALE OBILÍ NENÍ JEN OBILÍ

"Není?"

NE.

Rumpál se zaklonil. Kamenné opěradlo mostu ještě sálalo teplem slunečného dne.

K jeho překvapení se Smrt' zaklonil také.

PROTOŽE VY JSTE VŠECHNO, CO MÁTE, řekl Smrt'.

"Jak? No ano. To taky. Táhle někde je velký a chladný vesmír."

TO BYSTE SE DIVIL.

"Jeden život je hrozně málo."

"UPŘÍMNĚ ŘECENO, TĚŽKO ŘÍCT.

"Hmm?"

RUMPÁLE ŽIČKO?

"Ano?"

TO BYL VÁŠ ŽIVOT.

A tak, s pocitem nesmírné úlevy, všeobecného optimismu a s přesvědčením, že to všechno mohlo dopadnout mnohem hůř, Rumpál Žička zemřel.

V uličkách města, kde ještě bylo šero, se přesně v té chvíli rozhlédl Reginald Půlbotka na obě strany, vytáhl zpod kabátu rozčepýřený štětec a malou sklenici barvy a napsal na příhodnou zeď, kterou si zvečera vyhlédl: 'Uvnitř každé žijící osoby je mrtvá osoba, která čeká, až se dostane ven...'

A bylo po všem. Byl konec.

Smrt' stál u okna své temné pracovny a vyhlížel do zahrady. V tom tichém a temném království se nepohnul ani vánek. Černé lilie tiše kvetly nad pstruhovým jezírkem, nad jehož břehy seděly kostičky rybařících trpaslíků. V dále se tyčily černé hory.

Byl to jeho vlastní svět. Nenašli byste ho na žádné mapě.

Ted' z jakéhosi důvodu ten svět něco postrádal.

Smrt' si vybral jednu z kos umístěných na stojanu v hale. Tiše se vyplížil do černé zahrady, kde se točil Albert kolem úlů, a pokračoval dál, až vystoupil na malý pahorek na okraji sadu. Dál už byla jen netvarovaná země, která se táhla až k horám. Unesla váhu, svým způsobem existovala jako hmota, ale zatím nebyl důvod, proč ji definovat přesněji.

Tedy až dodnes.

Zanedlouho za ním přišel Albert, kterému kolem hlavy stále ještě poletovalo několik černých včel.

"Co děláte, pane?" zeptal se zvědavě.

PAMATUJU SI.

"Prosím?"

PAMATUJU SI, KDYŽ TOHLE VŠECHNO BYLY JEŠTĚ HVĚZDY.

Takže, o co ted' šlo? Aha, ano...

Smrt' luskl prsty. Objevila se pole, která kopírovala mírně oblou krajinu.

"Zlatá," vydechl nadšeně Albert. "To je překrásné. Vždycky jsem si říkal, že by se sem hodila tu a tam trocha jiné barvy."

Smrt' potřásl hlavou. Pořád ještě to nebylo tak docela ono. Pak si uvědomil proč. Všechny ty přesýpací hodiny. Proces probíhající v nekonečném sále naplněném řevem ubývajících životů byl výkonný a nezbytný; máte-li udržet pořádek, potřebujete něco takového, a hlavně klid. Jenže tady...

Znovu luskl prsty a vzduch se rozvířil slabým vánkem. Obilné lány se zavlnily a po mírných úbočích se rozběhla vlna za vlnou.

ALBERTE?

"Ano, pane?"

NEMÁŠ NĚCO NA PRÁCI? TŘEBA NĚJAKOU MALÍČKOST?

"Myslím, že právě ted' ne," odpověděl Albert.

MYSLÍM NA ZAHRADE NEBO V DOMĚ.

"Aha, vy mi naznačujete, že byste chtěl být sám," pochopil konečně Albert.

JÁ JSEM VŽDYCKY SÁM. ALE TED' CHCI BÝT SÁM SE SEBOU.

"Dobře. V tom případě už musím jít, potřebuju... udělat nějakou maličkost na... v domě."

TAK BĚŽ.

Smrt' zůstal sám a pozoroval, jak obilné klasy tančí ve větru. Samozřejmě, to bylo jen takové přirovnání. Lidé jsou víc než obilí. Víří svými krátkými přepůlenými životy, poháněni doslova a do písmene hodinovými stroji a strojkami,

a vyplňují každý svůj den od kraje ke kraji čiročirou a úpornou snahou žít. A všechny jejich životy jsou stejně dlouhé. Ty velmi dlouhé i velmi krátké. Alespoň když se na ně díváte z hlediska věčnosti.

A najednou se odněkud ozval slaboučký hlas Vilema Kliky a řekl: Jenže z hlediska majitele jsou ty delší lepší. KVÍK.

Smrt' sklonil hlavu.

Pak se sehnul, zvedl to nahoru a podržel před pátravým očním důlkem.

MĚL JSEM DOJEM, ŽE MI NĚCO CHYBÍ.

Krysí Smrt' pokýval hlavičkou.

KVÍK?

Smrt' zavrtěl hlavou.

NE, NEMOHU TĚ NECHAT, odpověděl. JÁ NEMÁM PRÁVO UDĚLIT TI POVOLENÍ, KONCESI ANI ŽIVNOSTENSKÝ LIST.

KVÍK?

JSI OPRAVDU JEDINÝ, KDO ZBYL?

Krysí Smrt' váhavě otevřel drobnou dlaň. Na ní stál maličkatý bleší Smrt', a přestože bylo vidět, že je v rozpacích, vznášel se kolem něj opar naděje.

NE. TO NENÍ MOŽNÉ. JÁ JSEM NEZASTUPITELNÝ. JSEM SMRTĚ... SÁM.

Podíval se na krysího Smrtě.

Vzpomněl si na Azraela uzavřeného v jeho věži osamění..

SÁM...

Krysí Smrt' na něj upřel prosebný pohled.

KVÍK?

Představte si vysokou černou postavu, obklopenou zlatými lány obilí...

NE, V ŽÁDNÉM PŘÍPADĚ NEMŮŽEŠ JEZDIT NA KOČCE. KDO TO KDY SLYŠEL, ABY KRYŠÍ SMRTĚ JEZDIL NA KOČCE? KRYŠÍ SMRTĚ BY MĚL JEZDIT NA NĚJAKÉM PSOVI.

Představte si další pole, obrovskou šachovnici polí, která se v mírných vlnách táhne až k obzoru..

NO MĚ SE NEPTEJ, JÁ TO NEVÍM. TŘEBA NĚJAKÝ DRUH TERIÉRA.

... pole obilí, živá, která si tiše šeptají ve větru...

DOBRÁ, A BLEŠÍ SMRTĚ NA NĚM MŮŽE JEZDIT S TEBOU. TAK ZABIJETE DVĚ MOUCHY JEDNOU RANOU.

.. a čekají, až k nim doběhne hodinová ručička ročních období.

OBRAZNĚ ŘEČENO.

A na konci všech příběhů si Azrael, který zná všechna tajemství, pomyslí:

PAMATUJI SI NA DOBU, KDY SE TOHLE VŠECHNO STANE ZNOVU.

Terry Pratchett SEKÁČ

Z anglického originálu Reaper Man

vydaného nakladatelstvím

Victor Gollancz Ltd.

v Londýně v roce 1991,

přeložil Jan Kantůrek.

Vydalo nakladatelství

TALPRESS, spol. s r. o.,

Na okraji 42,162 00 Praha 6,

jako svou 141. publikaci.

První vydání, Praha 1996.

ISBN 80-7197-005-0

V sérii Úžasná Zeměplocha

v nakladatelství Talpress dosud vyšlo:

BARVA KOUZEL (oceněno Ludvík '94)

LEHKÉ FANTASTIČNO (oceněno Ludvík '94)

ČAROPRÁVNOST

MORT

MAGICKÝ PRAZDROJ

SOUDNÉ SESTRY

PYRAMIDY

STRÁŽE! STRÁŽE!

ERIK

POHYBLIVÉ OBRÁZKY

